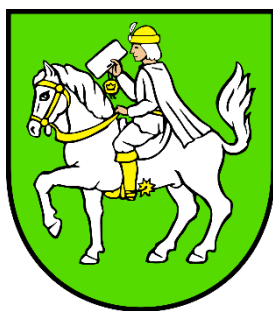
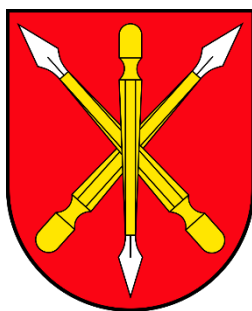

**DIAGNOZA NA POTRZEBY OPRACOWANIA
STRATEGII ZINTEGROWANYCH INWESTYCJI
TERYTORIALNYCH MIEJSKIEGO OBSZARU
FUNKcjONALNEGO KRAŚNIKA DO 2030 ROKU.**

Kraśnik, wrzesień 2023 r.

Diagnoza na potrzeby opracowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku została opracowana pod kierunkiem Rady Sterującej w składzie:

Wojciech Wilk	Burmistrz miasta Kraśnik, Lider Porozumienia.
Mirosław Chapski	Wójt gminy Kraśnik.
Paweł Dąbrowski	Burmistrz gminy Urzędów.
Marcin Gąsiorowski	Wójt gminy Dzierzkowice.

Redakcja i opracowanie:

Biuro Strategii i Obsługi Inwestorów Urzędu Miasta Kraśnik we współpracy z Lubelską Akademią Rozwoju Piotr Majchrzak.

Ikony użyte w Strategii pochodzą ze strony: www.flaticon.com

Spis treści

1. Wykaz stosowanych skrótów.....	6
2. Metodologia opracowania diagnozy.....	7
3. Diagnoza powiązań funkcjonalnych, porównawcza, pogłębiona i otoczenia strategicznego.....	9
3.1. Wymiar terytorialny.....	9
3.2. Diagnoza powiązań funkcjonalnych.....	10
3.2.1. Powiązania funkcjonalne wynikające z dokumentów szczebla krajowego i regionalnego.....	10
3.2.2. Powiązania funkcjonalne, w tym powiązania wynikające z przeprowadzonej diagnozy MOF.....	14
3.3. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność.....	15
3.3.1. Położenie administracyjne i geograficzne.....	15
3.3.2. Ukształtowanie terenu i zasoby naturalne.....	16
3.3.3. Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna.....	21
3.3.4. Plany inwestycyjne w odniesieniu do sieci transportowej określone na szczeblu centralnym.....	26
3.3.5. Zasięg sieci, dostępność i jakość Internetu.....	27
3.3.6. Podsumowanie: Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność.....	29
3.4. Ludność i procesy demograficzne.....	30
3.4.1. Liczba ludności, migracje i przyrost naturalny.....	30
3.4.2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku.....	37
3.4.3. Prognoza demograficzna.....	42
3.4.4. Podsumowanie: Ludność i procesy demograficzne.....	44
3.5. Gospodarka i rynek pracy.....	46
3.5.1. Rolnictwo.....	46
3.5.2. Przedsiębiorczość.....	50
3.5.3. Rynek pracy i bezrobocie.....	57
3.5.4. Atrakcyjność inwestycyjna MOF.....	65
3.5.5. Podsumowanie: Gospodarka i rynek pracy.....	71
3.6. Środowisko naturalne i infrastruktura.....	72

3.6.1.	Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe	72
3.6.2.	Infrastruktura wodno-ściekowa	77
3.6.3.	Infrastruktura zagospodarowywania odpadów	82
3.6.4.	Infrastruktura energetyczno-oświetleniowa i gazowa	86
3.6.5.	Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii	88
3.6.6.	Podsumowanie: Środowisko naturalne i infrastruktura.....	89
3.7.	Kultura i dziedzictwo kulturowe.....	90
3.7.1.	Walory kulturowe.....	90
3.7.2.	Infrastruktura kultury	92
3.7.3.	Podsumowanie: Kultura i dziedzictwo kulturowe	94
3.8.	Sport, rekreacja i turystyka	95
3.8.1.	Infrastruktura sportowa	95
3.8.2.	Atrakcyjność turystyczna i ruch turystyczny	106
3.8.3.	Podsumowanie: Sport, rekreacja i turystyka.....	110
3.9.	Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.....	111
3.9.1.	Studium i plany miejscowe.....	111
3.9.2.	Sieć osadnicza oraz zagospodarowanie przestrzenne.....	117
3.9.3.	Obszary o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych –rewitalizacja	120
3.9.4.	Podsumowanie: Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.	128
3.10.	Bezpieczeństwo publiczne.....	129
3.10.1.	Przestępczość i bezpieczeństwo w ruchu drogowym.....	129
3.10.2.	Ochrona przeciwpożarowa.....	136
3.10.3.	Podsumowanie: Bezpieczeństwo publiczne.....	141
3.11.	Polityka społeczna.	142
3.11.1.	Pomoc społeczna	142
3.11.2.	Ochrona zdrowia	155
3.11.3.	Gospodarka mieszkaniowa.....	159
3.11.4.	Podsumowanie: Polityka społeczna.	163
3.12.	Edukacja i wychowanie.....	164
3.12.1.	Infrastruktura oświatowo-edukacyjna.	164
3.12.2.	Współczynnik skolaryzacji.	167
3.12.3.	Wydatki na oświatę.	168
3.12.4.	Podsumowanie: Edukacja i wychowanie.....	171

3.13.	Kapitał społeczny.....	172
3.13.1.	Aktywność obywatelska, liczba i działalność organizacji pozarządowych.....	172
3.13.2.	Frekwencja w wyborach.....	181
3.13.3.	Podsumowanie: Kapitał społeczny.....	185
3.14.	Finanse samorządowe.....	186
3.14.1.	Budżet gmin obszaru funkcjonalnego i zdolność inwestycyjna.....	186
3.14.2.	Projekty finansowane ze środków unijnych.....	193
3.14.3.	Podsumowanie: Finanse samorządowe.....	200
3.15.	Kluczowe problemy i potrzeby rozwojowe.....	201
3.16.	Kluczowe wyzwania i kierunki rozwoju.....	204
3.17.	Diagnoza otoczenia strategicznego.....	205
3.	Udział społeczeństwa w przygotowaniu diagnozy.....	208
4.	Spis wykresów, tabel, rysunków.....	213

1. Wykaz stosowanych skrótów.

Tabela 1. Wykaz stosowanych skrótów w kolejności alfabetycznej.

Skrót	Wyjaśnienie:
BDL	Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.
GUS	Główny Urząd Statystyczny.
JST	Jednostka samorządu terytorialnego.
KGW	Koło Gospodyń Wiejskich.
KPP	Komenda Powiatowa Policji.
KPWik	Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.
MOF	Miejski Obszar Funkcjonalny to powiązany ze sobą obszar charakteryzujący się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi, jednolitymi celami rozwoju. obejmujący Miasto Kraśnik, Gminę Kraśnik, Gminę Dzierzkowice i Gminę Urzędów.
MPZP	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego.
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna.
OWP	Obszar Funkcjonalny obejmujący: Miasto Kraśnik, Gminę Kraśnik, Gminę Zakrzówek, Gminę Wilkołaz, Gminę Urzędów, Gminę Dzierzkowice, Gminę Gościeradów, Gminę Annopol, Gminę Trzydnik Duży
OZE	Odnawialne Źródła Energii.
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności.
PSP	Państwowa Straż Pożarna.
REGON	Rejestr Gospodarki Narodowej.
ZIT	Forma współpracy samorządów współfinansowana ze środków Funduszy Europejskich. Przy pomocy tego instrumentu, partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie mogą osiągać wspólne cele poprzez realizację zintegrowanych działań.

Źródło: Opracowanie własne.

2. Metodologia opracowania diagnozy.

W celu opracowania niniejszej diagnozy zastosowano metodologię przyjętą w opublikowanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej poradnikach praktycznych pn. „Strategia Rozwoju Ponadlokalnego” oraz „Strategia Rozwoju Gminy”. Najważniejszymi założeniami diagnostycznymi dokumentu są:

1. Oparcie diagnozy na dwóch głównych filarach: diagnozie porównawczej oraz diagnozie pogłębionej (wewnętrznej).
2. Diagnoza porównawcza polega na zestawieniu obszaru funkcjonalnego, dla którego ma być sporządzana strategia z odpowiednio dobraną grupą porównawczą. Zastosowanie porównania w każdym przypadku, w którym jest to możliwe (łatwość pozyskania porównywalnych danych) jest konieczne, ponieważ układ odniesienia pozwala dokonać trafnej oceny zachodzących procesów oraz zmian społecznych, gospodarczych i przestrzennych.
3. Każdorazowe zestawianie diagnozowanego obszaru funkcjonalnego ze średnimi wartościami dla wybranego obszaru odniesienia. Często stosowanymi metodami jest porównywanie obszaru ze średnimi wartościami dla Polski lub danego województwa lubelskiego. Wadą tego rozwiązania są jednak odmienne uwarunkowania (czyli zewnętrzne okoliczności wpływające na rozwój terytorium) jakimi cechują się różne obszary. Ta odmienność jest szczególnie widoczna w przypadku miejskich obszarów funkcjonalnych, które zwykle koncentrują znaczne zasoby gospodarcze i społeczne, odbiegające od przeciętnych wartości dla kraju lub województwa. Z tych też względów za optymalne rozwiązanie uznano porównywanie wartości wskaźników dla obszaru funkcjonalnego z wartościami dla powiatu kraśnickiego.
4. W idealnej sytuacji, diagnozę porównawczą powinno się prowadzić dla pełnego spektrum zagadnień społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Nie jest to jednak możliwe ze względu na dostępność wiarygodnych i porównywalnych danych statystycznych. Wśród zagadnień, które są trudne do zestawienia i porównania są: środowisko przyrodnicze, usługi społeczne (kultura, sport, ochrona zdrowia), infrastruktura drogowa lub niektóre elementy diagnozy gospodarczej (tereny inwestycyjne, instytucje otoczenia biznesu). Wobec braku publicznie dostępnych, wiarygodnych i porównywalnych danych, diagnoza porównawcza w przypadku wielu wspomnianych zagadnień jest niemożliwa. W tych przypadkach zastosowano alternatywną metodę diagnozy, tj. diagnozę pogłębioną (wewnętrzną), czyli opis jakościowy.
5. Struktura diagnozy bazuje na publikacji „Strategia rozwoju gminy. Poradnik praktyczny” (Hoinkis i in., 2021)¹.
6. Analiza danych diagnostycznych jest oparta na wykresach i tabelach (w przypadkach, kiedy zobrazowanie danych na wykresie powodowałoby mniejszą czytelność danych). W kwestiach szczególnie istotnych z punktu widzenia diagnozy w ujęciu tabelarycznym przedstawiane są dane nie tylko dla całego obszaru funkcjonalnego zbiorczo, ale również dla poszczególnych jednostek wchodzących w jego skład. Tak sporządzone tabele, posiadają tam, gdzie to możliwe wskazanie zmian ilościowych i procentowych w układzie odniesienia, co pozwoliło na analizę sytuacji poszczególnej jednostki samorządu terytorialnego, a nie tylko całego obszaru funkcjonalnego.

¹ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/strategia-rozwoju-krok-po-kroku--podrecznik-dla-gmin>

7. Rzetelnie opracowana diagnoza gminy powinna obejmować:
- stan aktualny (jako stan aktualny przyjęto ostatnie dostępne dane na określony temat, najczęściej są to dane pochodzące z 2021 roku, w przypadku rolnictwa z 2020 roku z uwagi na przeprowadzony wtedy Powszechny Spis Rolny),
  - stan poprzedzający stan aktualny – minimum pięć lat wstecz (dla danych pochodzących z BDL GUS przyjęto okres 10-letni, który najlepiej obrazuje skalę zachodzących zmian; w przypadku danych pozyskiwanych od podmiotów zewnętrznych takich jak Policja, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, ze względu na chęć zapewnienia czytelności diagnozy zastosowano okres minimalny – kilku ostatnich lat),
  - stan przewidywany w postaci prognoz – tam, gdzie jest to możliwe (w przypadku niniejszej diagnozy dotyczy to zwłaszcza zagadnień związanych z demografią),
8. Każdy podrozdział diagnozy jest zakończony, krótką syntezą mającą na celu wyciągnięcie najważniejszych wniosków, które zostaną włączone do Strategii ZIT w formie przeprowadzonej analizy SWOT.
9. Celem diagnozy jest przygotowanie Strategii ZIT. Wnioski z diagnozy miały na celu opracowanie syntezy diagnozy zgodnie z wymaganiami dla tego rodzaju strategii określonych w ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027. Ustawa definiuje, że Strategia ZIT określa w szczególności: „1) *syntezę diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych, powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych; [...]*”.
10. W ramach przygotowania diagnozy dołożono starań w celu zapewnienia partycypacji społecznej. Przygotowano ankietę internetową, która posłużyła opracowaniu analizy SWOT oraz zdefiniowaniu najpilniejszych potrzeb inwestycyjnych obszaru funkcjonalnego w ramach procesu przygotowania Strategii ZIT. Miało to na celu wypełnienie zapisów ustawy, poprzez wyprowadzenie opisu procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii ZIT wraz ze sprawozdaniem z przeprowadzonych konsultacji społecznych. Ponadto również sama diagnoza została skonsultowana z powołanym w celu opracowania i wdrażania Strategii ZIT ciałem społeczno-gospodarczym, w skład, którego weszły osoby reprezentujące poszczególne obszary tematyczne określone w ustawie.

3. Diagnoza powiązań funkcjonalnych, porównawcza, pogłębiona i otoczenia strategicznego.

3.1. Wymiar terytorialny.

Miejski Obszar Funkcjonalny, obejmuje teren **4 jednostek samorządu terytorialnego** z powiatu kraśnickiego. W jego skład wchodzi:

Tabela 2. Zasięg MOF Kraśnik.

Lp.	Jednostki wchodzące w skład MOF Kraśnika	Herb Miasta/Gminy
1.	Miasto Kraśnik (bez formalnego podziału na osiedla).	
2.	Gmina Kraśnik – składająca się z 16 sołectw: Dąbrowa-Bór, Karpiówka, Kowalin, Lasy, Mikulin, Pasieka, Pasieka-Kolonia, Podlesie, Słodków Pierwszy, Słodków Drugi, Słodków Trzeci, Spławy Pierwsze, Spławy Drugie, Stróża, Stróża-Kolonia, Suchynia).	
3.	Gmina Dzierzkowice – składająca się z 14 sołectw: Dębina, Dzierzkowice-Góry, Dzierzkowice-Podwody, Dzierzkowice-Rynek, Dzierzkowice-Wola, Dzierzkowice-Zastawie, Krzywie, Ludmiłówka, Sosnowa Wola, Terpentyna, Wyżnianka, Wyżnianka-Kolonia, Wyżnica, Wyżnica-Kolonia).	
4.	Gmina Urzędów – składająca się z 22 sołectw: Bęczyn, Boby-Kolonia, Boby-Księżę, Boby-Wieś, Góry, Józefin, Kozarów, Leszczyna, Majdan Bobowski, Majdan Moniacki, Mikołajówka, Mikuszewskie, Moniaki, Natalin, Popkowice, Popkowice Księżę, Rankowskie, Skorczyce, Urzędów, Wierzbica, Zadworze, Zakościelne).	

Źródło: Opracowanie własne.

Szczegółowe dane znajdują się w rozdziale 1.3.1. Położenie administracyjne i geograficzne.

3.2. Diagnoza powiązań funkcjonalnych.

3.2.1. Powiązania funkcjonalne wynikające z dokumentów szczebla krajowego i regionalnego.

Pierwszym etapem procesu diagnozy powiązań funkcjonalnych jest określenie rodzaju powiązań, które przecinają istniejące granice administracyjne i powinny stać się przedmiotem współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego.

Zgodnie z „*Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju*”² zasięg miejskiego obszaru funkcjonalnego „wyznaczany jest przez rozprzestrzenianie się miasta (urban sprawl), zarówno form zabudowy, jak i miejskiego stylu życia, oraz rosnący zakres dojazdów do pracy do centrów miast”.

Na potrzeby definiowania regionalnej polityki rozwoju przeprowadzona została analiza kryterialna, której celem była weryfikacja delimitacji MOF ośrodka wojewódzkiego oraz wyznaczenie MOF ośrodków subregionalnych i lokalnych. Na potrzeby przedmiotowej analizy wykorzystano tę samą metodę opierając ją na danych aktualnych. Analizę oparto na badaniu następujących wskaźników:

- kryteria podstawowe określające natężenie zjawisk społeczno-gospodarczych (na podstawie publicznie dostępnych danych statystycznych):
  - liczba dojeżdżających do pracy do miejskiego ośrodka rdzeniowego,
  - saldo migracji wewnętrznych,
  - udział pracujących poza rolnictwem,
  - liczba podmiotów gospodarczych,
  - liczba podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność profesjonalną, naukową i techniczną,
  - gęstość zaludnienia (z wyłączeniem terenów leśnych),
  - zameldowania na pobyt stały,
  - liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1 000 mieszkańców,
- kryteria uzupełniające identyfikujące występowanie określonych procesów lub elementów zagospodarowania wpływających na kształtowanie przestrzeni:
  - zasięgi komunikacji miejskiej rdzenia MOF,
  - natężenie ruchu na głównych powiązaniach komunikacyjnych (drogach krajowych i wojewódzkich) ośrodka rdzeniowego,
  - lokalizacja istniejących lub planowanych obwodnic rdzenia MOF.

Analiza kryterialna była punktem wyjścia do przeprowadzenia procesu konsultacji z przedstawicielami miast, które pełnią rolę ośrodków rdzeniowych MOF. Wynikiem procesu konsultacji było

² Uchwała Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*.

ostateczne określenie zasięgu terytorialnego miejskich obszarów funkcjonalnych w tym Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika, który został utworzony z ośrodka rdzeniowego będącego miastem średnim tracącym swoje funkcje oraz pozostałych jednostek samorządu terytorialnego wykazujących cechy gmin zmarginalizowanych. Tak utworzony MOF został objęty szczególnym wsparciem w ramach Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 poprzez włączenie go do obszarów strategicznej interwencji obejmujących:

- obszary współpracy w strefach silnego oddziaływania miast (MOF),
- strefy funkcjonalne, charakteryzujące się wspólnymi uwarunkowaniami i celami rozwojowymi, na których przewiduje się współpracę w układach ponadlokalnych.

Jednym z kluczowych z punktu widzenia MOF Kraśnika dokumentów strategicznych, szczebla krajowego jest „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030”³ (KSRR 2030). Strategia ta jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Dokument jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Jednym z celów KSRR jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo.

W dokumencie wskazano obszary strategicznej interwencji (OSI), które otrzymają szczególne wsparcie (będą to obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski Wchodniej).

Miasto Kraśnik znalazło się na liście imiennej 139 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Liczba spełnionych kryteriów pod względem utraty funkcji zostało określona jako 5, natomiast nasilenie problemów społeczno-gospodarczych: 75. Tym samym typologicznie Kraśnik został zaliczony w poczet miast stagnujących (umiarkowane powiększanie niekorzystnego dystansu, zła sytuacja społeczno-gospodarcza)

Pozostałe wchodzące w skład MOF jednostki, tj. Gmina Kraśnik, Gmina Dzierzkowice i Gmina Urzędów zostały natomiast zaliczone w poczet gmin zagrożonych trwałą marginalizacją. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją to zróżnicowane przestrzennie pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, jak i funkcji gospodarczych skupiska gmin wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast, w których nastąpiła kumulacja negatywnych zjawisk społecznych i ekonomicznych. Na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją zaplanowane działania powinny mieć na celu osiągnięcie wymiernych korzyści, do których zaliczyć należy:

- rozwój lokalnych firm,
- wzrost liczby lokalnych miejsc pracy,
- wzrost dochodów mieszkańców,
- wzrost bazy dochodowej samorządów terytorialnych,
- wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z miastami, stanowiącymi lokalne ośrodki wzrostu w celu lepszego dostępu mieszkańców do rynku pracy oraz integracja usług, a przez to bardziej efektywne nimi zarządzanie,

³ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego>

- poprawę jakości funkcjonowania instytucji publicznych w zakresie zarządzania rozwojem i zdolności do partnerstwa, dialogu oraz współpracy administracji lokalnej z innymi instytucjami publicznymi, ze społeczeństwem i partnerami gospodarczymi.

W dokumencie „*Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego*” z roku 2015, Kraśnik został wymieniony jako **międzygałęziowy węzeł o znaczeniu regionalnym** integrujący transport kolejowy i drogowy (obok ośrodków takich jak: Dęblin, Łuków i Terespol). Gminy Kraśnik i Urzędów zostały ponadto zaliczone do obszarów wiejskich uczestniczących w procesach rozwojowych. Wśród celów rozwoju zagospodarowania przestrzennego tych obszarów wymieniono:

- stworzenie warunków dla integracji funkcjonalnej z miastami – włączenie obszarów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe,
- zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej,
- stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej,
- dywersyfikacja sektorowa gospodarki rolnej.

Gminy Kraśnik, Dzierzkowice i Urzędów zostały w „*Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego*” zaliczone również do **obszaru funkcjonalnego rozwoju gospodarki żywnościowej** (roślinnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej). Jako priorytet wiodący określono: optymalne wykorzystanie potencjału produkcyjnego gleb oraz aktywizację gospodarczą poprzez rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego. Wśród funkcji rozwojowych zdefiniowano: funkcje podstawowe (gospodarcza – ukierunkowana na produkcję rolniczą) oraz towarzyszące (funkcja turystyczna).

Ponadto Miasto Kraśnik oraz Gmina Kraśnik zostały zdefiniowane jako **roztoczańsko-puszczański obszar funkcjonalny**. Priorytet rozwojowy określony dla tych obszarów to: aktywizacja gospodarcza poprzez wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego, leśnego i turystycznego. Funkcje rozwojowe:

- podstawowe – gospodarcza (ukierunkowana na przetwórstwo drewna), turystyczna,
- towarzyszące – rolnicza (ukierunkowana na rolnictwo ekologiczne i produkcję roślin przemysłowych), uzdrowiskowa.

MOF Kraśnika został zaliczony w „*Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030⁴*” do **OSI Roztocze**. Cechami wiodącymi – przesłankami delimitacji były:

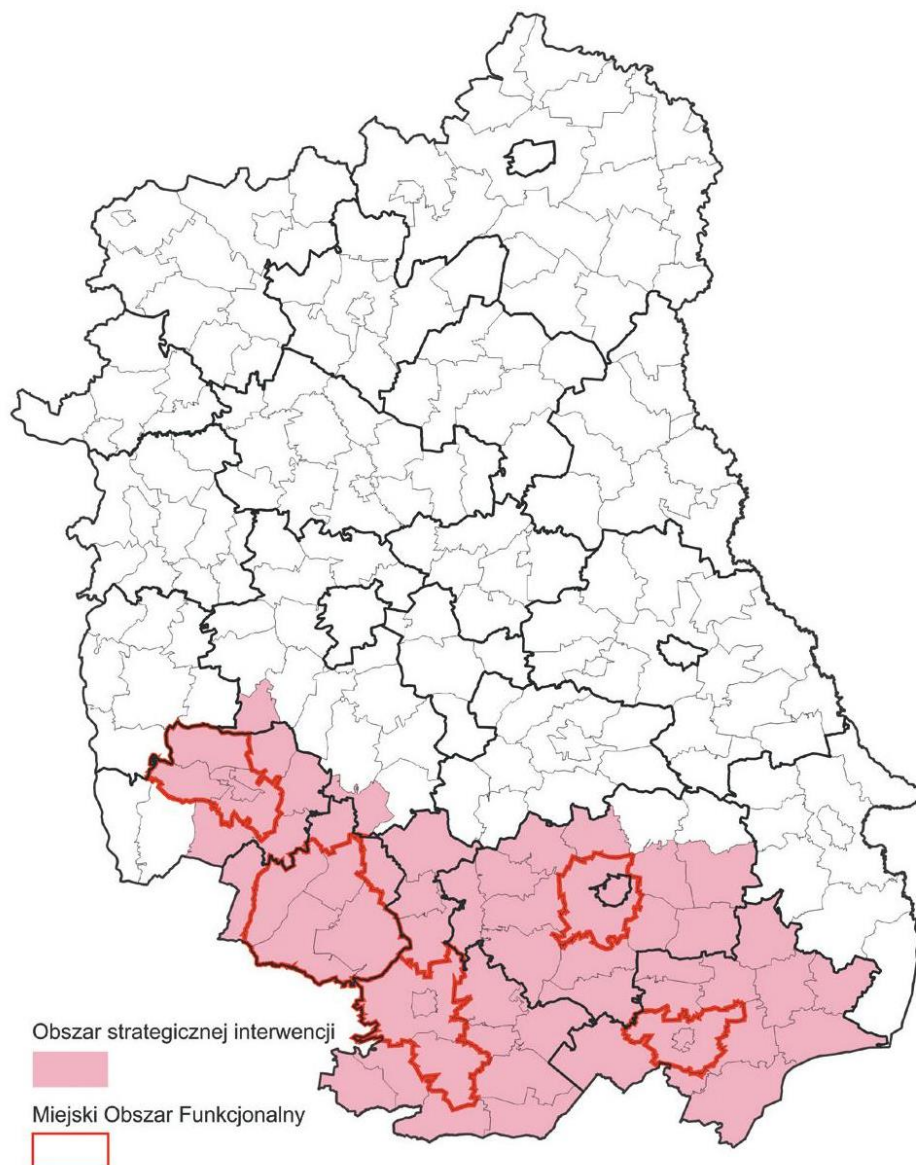
- wysoka lesistość, która w wielu gminach przekracza 50% powierzchni,
- duży udział powierzchni obszarów objętych różnymi formami ochrony przyrody,
- uznany wysoki potencjał turystyczny, w tym wynikający z unikalnego w skali kraju krajobrazu naturalno-kulturowego,
- wysokie walory krajoznawcze, które predestynują ten obszar do rozwoju aktywnych form wypoczynku, tj.: turystyki krajoznawczej, przyrodniczej, wędrowek pieszych i rowerowych, a także edukacji ekologicznej,
- sprzyjające warunki klimatyczne dla rozwoju turystyki zimowej i leczniczej oraz odpowiednie warunki hipsometryczne do uprawiania sportów zimowych,

⁴ Uchwała Nr XXIV/406/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 r.
<https://strategia.lubelskie.pl/srwl.html>

- złożona, wielofunkcyjna struktura przyrodnicza, stanowiąca o szczególnym znaczeniu obszaru w kształtowaniu powiązań ekologicznych,
- istniejące naturalne powiązania funkcjonalne w układzie transgranicznym,
- zidentyfikowane zasoby uzdrowiskowe (klimat leczniczy i wody mineralne),
- wysoki poziom nasłonecznienia.

Mapa 1. OSI Roztocze.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

W tym miejscu należy również nadmienić, że MOF Kraśnik jest częścią szerszego partnerstwa, zwanego Obszarem Współpracy Ponadlokalnej⁵. Jest to obszar funkcjonalny obejmujący Miasto Kraśnik, Gminę Kraśnik, Gminę Zakrzówek, Gminę Wilkołaz, Gminę Urzędów, Gminę Dzierzkowice, Gminę Gościeradów, Gminę Annopol, Gminę Trzydnik Duży.

⁵ Strategia Rozwoju Ponadlokalnego obszaru obejmującego Miasto Kraśnik, Gminę Kraśnik, Gminę Annopol, Gminę Dzierzkowice, Gminę Gościeradów, Gminę Trzydnik Duży, Gminę Urzędów, Gminę Wilkołaz, Gminę Zakrzówek na lata 2023-2027, z perspektywą do 2035 roku (Uchwała Nr LXVII/545/2023 Rady Miasta Kraśnik z dnia 22 czerwca 2023 r.)
<https://www.krasnik.eu/upload/page-files/file-64a7b07546c18.pdf>

3.2.2. Powiązania funkcjonalne, w tym powiązania wynikające z przeprowadzonej diagnozy MOF.

PODSUMOWANIE

POWIĄZANIA FUNKCJONALNE

- i** Powiązanie jednostek wchodzących w skład MOF Kraśnika wynika z analiz przeprowadzonych na potrzeby dokumentów strategicznych poziomu krajowego (Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030) oraz regionalnego (Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030).
- i** Charakter wzajemnych powiązań wynika ze zbliżonych problemów społeczno-gospodarczych o czym świadczy zaliczenie Miasta Kraśnik do miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, a gminy: Kraśnik, Gminy Dzierzkowice i Gminy Urzędów do gmin zagrożonych trwałą marginalizacją.
- i** Wśród problemów współwystępujących w obszarze gmin partnerskich należy wymienić: niskie dochody mieszkańców, niską bazę dochodową samorządów, brak integracji usług pomiędzy ośrodkami wiejskim i miejsko-wiejskimi a miastem rdzeniowym.
- i** Jednym z kluczowych powiązań jest wspólna komunikacja publiczna, którą świadczy Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Kraśnik. O istotnej roli rozwoju systemu komunikacyjnego pomiędzy jednostkami wchodzącymi w skład MOF świadczy powołanie Powiatowo-Gminnego Związku Komunikacyjnego Ziemi Kraśnickiej⁶.
- i** Potrzeba rozwoju wspólnego transportu jest podyktowana między innymi umożliwieniem mieszkańcom gmin sąsiadujących z Miastem Kraśnik dojazdu do pracy jak również skorzystania z usług zlokalizowanych na terenie miasta.
- i** O powiązaniu jednostek wchodzących w skład MOF świadczy również występowanie obszarów zdegradowanych w wymiarach: społecznym, środowiskowym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym we wszystkich samorządach.
- i** Powiązanie gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika ma również charakter środowiskowy. Decyduje o tym położenie jednostek w obszarze Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz występowanie zbliżonego ryzyka powodziowego.
- i** O powiązaniu samorządów decydują zbliżone potrzeby inwestycyjne.
- i** Wszystkie gminy wchodzące w skład MOF Kraśnika cechują warunki sprzyjające wdrażaniu rozwiązań związanych z OZE.
- i** Prowadzenie polityki wobec miejskich obszarów funkcjonalnych, a szczególnie wobec MOF ośrodków wojewódzkich, jest bardzo ważne dla polityki rozwoju, ponieważ przeciwdziała nierównościom w poziomie ich zagospodarowania, pozwala na trafniejsze definiowanie i rozwijanie ich potencjałów rozwojowych oraz na kompleksowe rozwiązywanie problemów występujących na ich terenie.

⁶ Uchwała nr LVI/455/2022 Rady Miasta Kraśnik z dnia 25 października 2022 r. w sprawie utworzenia Związku Powiatowo-Gminnego pod nazwą „Powiatowo-Gminny Związek Komunikacyjny Ziemi Kraśnickiej”.
https://www.prawomiejskowe.pl/UrządMiastaKrasnik/document/886136/Uchwała-LVI_455_2022

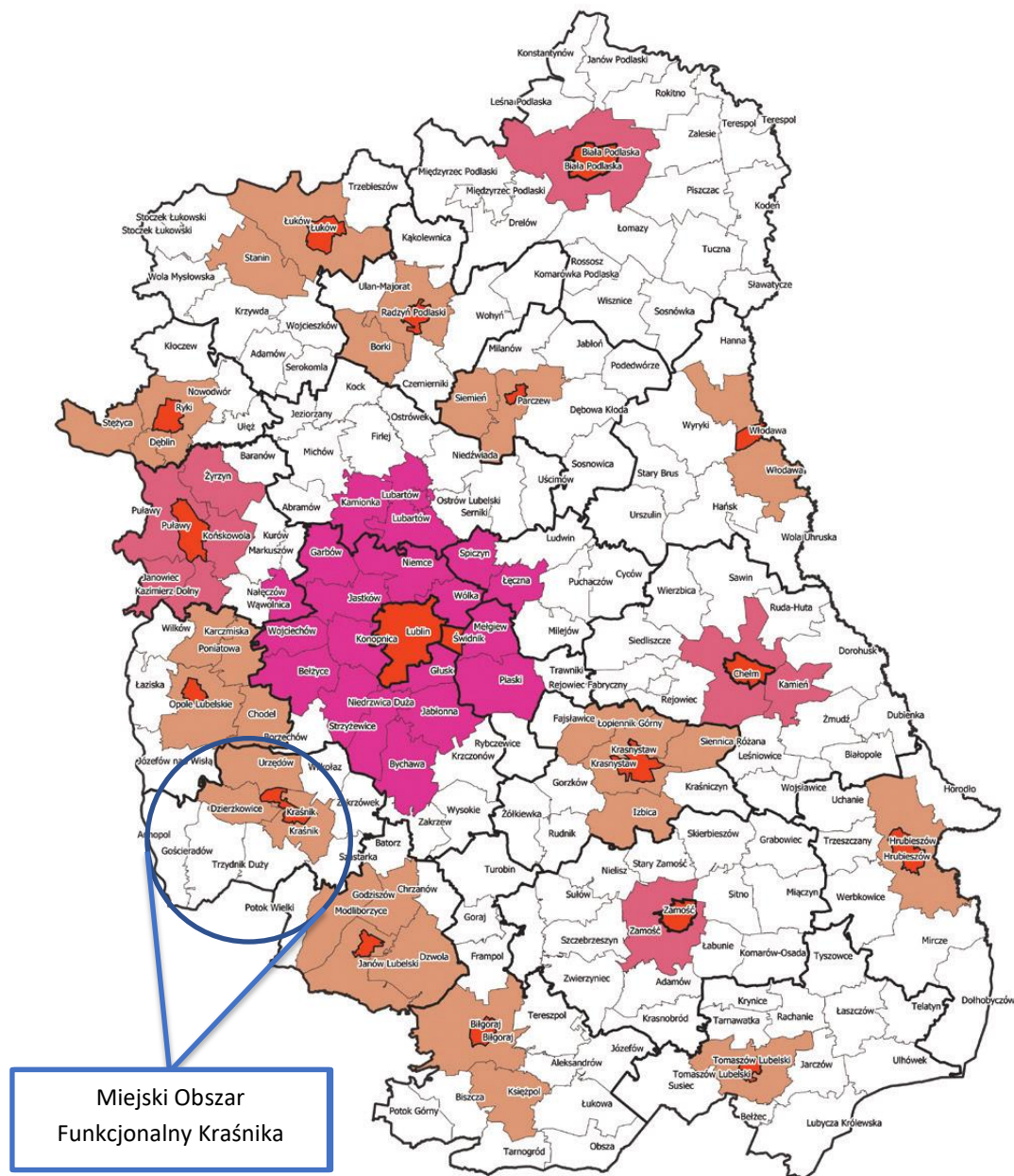
3.3. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność.

3.3.1. Położenie administracyjne i geograficzne.

Zasięg Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (zwane dalej: MOF) Kraśnika, został określony w ramach Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030.

Mapa 2. OSI Miejskie Obszary Funkcjonalne z zaznaczeniem MOF Kraśnika.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030.

W skład MOF wchodzi:

1. **Miasto Kraśnik – jako ośrodek rdzeniowy.**
2. **Gmina wiejska Kraśnik.**
3. **Gmina wiejska Dzierzkowice.**
4. **Gmina miejsko-wiejska Urzędów – jako strefa zewnętrzna MOF.**

Obszar MOF Kraśnika zajmuje łącznie 337 km² co stanowi 1,34% powierzchni województwa lubelskiego i 33,53% powierzchni powiatu kraśnickiego.

Tabela 3. Powierzchnia jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Kraśnika.

Wyszczególnienie	powierzchnia w km ²	% powierzchni województwa	% powierzchni powiatu
Miasto Kraśnik	26	0,10	2,59
Gmina Dzierzkowice	87	0,35	8,66
Gmina Kraśnik	105	0,42	10,45
Gmina Urzędów	119	0,47	11,84
MOF Kraśnika	337	1,34	33,53
LUBELSKIE	25 123	-	-
Powiat kraśnicki	1 005	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

3.3.2. Ukształtowanie terenu i zasoby naturalne.

Miasto Kraśnik

Miasto Kraśnik leży w obszarze dwóch jednostek strukturalnych: antykliny Kraśnika (sięgającej 5 km długości i 1 km szerokości oraz o amplitudzie 400 m) i synkliny Liśnika. W strefie antykliny rozwinęła się dolina Wyżnicy, której oś na pd.-wsch. od miasta tj. od Stróży do wsch. granicy gminy pokrywa się z osią antykliny.

Decydujące znaczenie w budowie geologicznej odgrywają skały kredowe tworzące podłoże przedczwartorzędowe. Ich spąg obniża się od głębokości 100 m w strefie zachodniej granicy miasta do głębokości 500-800 m w części pd. (tj. w synklinie Liśnika) i do głęb. 250 m w części pd.-wsch., tj. w rejonie Stróży. W obszarze miasta skały kredowe odsłaniają się na powierzchni tylko na pd. od Suchyni oraz w prawym zboczu doliny Wyżnicy od dzielnicy fabrycznej przez Piaski do Stróży, miejscami są przykryte cienką warstwą osadów piaszczystych i piaszczysto-pylastych pochodzących z okresu zlodowacenia Odry. Na pd. od Wyżnicy skały kredowe są przykryte warstwą lessów o miąższości 3-10 m, w spągowej części silnie spiaszczonych. Dno doliny Wyżnicy buduje utwory holoceni (współczesne), tj. piaski przechodzące w stropowej części w muły i torfy, o łącznej miąższości 3-5 m.

O rzeźbie obszaru zadecydowały skomplikowana tektonika, dość zróżnicowana litologia utworów powierzchniowych, a także procesy rzeźbotwórcze w okresie czwartorzędu. Kierunek doliny Wyżnicy (NW-SE) jest identyczny z kierunkiem uskoku, a o kierunkach suchych dolin denudacyjnych przesądzą spękania kredy.

Osią morfologiczną miasta jest płaskodenna, asymetryczna dolina Wyżnicy. Wcięta jest w przyległy teren na głębokość 23-25 m. Jej lewe, nadbudowane lessom zbocze, jest bardziej strome od prawego (nachylenie na dłuższych odcinkach sięga 15°, lokalnie dochodzi nawet do 25°) i silniej rozcięte różnowiekowymi formami erozyjnymi. Szerokość dna doliny na ogół stopniowo rośnie od 270 m w Słodkowie i do 500 m przy zachodniej części miasta (w rejonie śródmienia zmniejsza się do 150 m). Wysokości względne dna sięgają maksimum 3 m.

Charakter rzeźby terenu w granicach miasta jest wyraźnie dwudzielny (lit. a). Pozbawiona pokrywy lessowej część obszaru miasta położona na północny wschód i północ od doliny Wyżnicy odznacza się niewielkim zróżnicowaniem rzeźby. Dominują tam szerokie doliny denudacyjne oraz połogie, długie stoki. Wypukłymi formami rzeźby są wały wydmowe spotykane w lesie kraśnickim. Natomiast obszar miasta położony na przeciwległym brzegu Wyżnicy charakteryzuje się bardzo żywym ukształtowaniem powierzchni topograficznej. Najbardziej znamienne są młode formy erozyjne, tj. wąwozy i debrza rozcinające strefę zboczową doliny na głębokości do 35 m i przebiegające na ogół prostopadle do jej przebiegu. W granicach miasta znajduje się tylko jeden duży wąwóz-Podlesie/a ściślej mówiąc tylko jego ujściowy odcinek/, natomiast tereny położone na północny zachód. od Podlesia /rejon Bojanówki/ są silnie przekształcone odkrywkową eksploatacją lessu /wyróbiska poeksploatacyjne, skarpy/. Drugorzędnymi formami morfologicznymi wierzchołki lessowej są niewielkie zagłębienia bezodpływowe i kotły sufozyczne utrudniające budownictwo.⁷

Gmina Kraśnik

Obszar Gminy położony jest w obrębie paleozoicznego podniesienia radomsko-kraśnickiego stanowiącego podłoże południowo-zachodniego skrzydła niecki lubelskiej. Zasadnicze znaczenie w budowie geologicznej mawianego terenu mają skały kredowe zalegające na utworach jury i dewonu. Utwory kredowe należą do trzech pięter stratygraficznych: górny i środkowy kampan i dolny mastrycht. Granica stratygraficzna kampan-mastrycht przebiega powyżej krawędzi prawego zbocza Wyżnicy. Pod względem litologicznym w osadach kampanu przeważają skały z grupy opok, natomiast osady mastrychtu tworzą głównie skały typu kredy piszącej i margli. W południowej części gminy występują osady trzeciorzędu pochodzące z miocenu. Są to wapienie detrytyczne trotonu oraz sarmackie paski, piaskowce i zlepieńce z fauną. Osady tortonu odstawiają się na niewielkiej powierzchni w okolicy Mikulina, natomiast sarmatu odpreparowane są w wyniku erozji i denudacji w obrębie starych dolin przy południowo-wschodniej granicy gminy.

Obszar gminy Kraśnik jest hipsometrycznie zróżnicowany, o dużej różnicy wysokości poziomu wierzchołki i dna doliny. Najwyższy punkt (295,5 m n.p.m.) znajduje się we wschodniej części wsi Słodków Trzeci, na dziale wodnym dorzecza Wyżnicy i Bystrzycy, najniższy zaś (182 m n.p.m.) położony jest w dolinie Wyżnicy przy zachodniej granicy gminy.

Główny rys morfologii gminy stanowi dolina Wyżnicy charakteryzująca się asymetrią zboczy. Wyższe i bardziej strome jest lewe zbocze zbudowane z lessów. Prawe zbocze zbudowane z utworów kredowych jest bardzo łagodne i słabo zarysowujące się w morfologii. Z niskim dnem doliny kontrastują wysokie poziomy wierzchołki. Poziom wyższy wznoszący się często powyżej 250 m n.p.m. występuje jedynie fragmentarycznie w okolicach Słodkowa Trzeciego i Pasięka Kolonia, gdzie

⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik.

rozwinęły się liczne, choć niezbyt głębokie zagłębienia bezodpływowe. Na pozostałym obszarze dominuje poziom średni o przeciętnej wysokości 220-250 m n.p.m.

W rzeźbie na obszarze gminy można wyróżnić zespoły form związane ściśle z występującymi na powierzchni skałami. Najwyższą i najbardziej urozmaiconą rzeźbą odznacza się południowa część gminy położona na obszarze lessowym. Charakterystycznym elementem krajobrazu tych okolic są nieckowate doliny denudacyjne, suche doliny erozyjno-denudacyjne, wąwozy (rozwijające się często w obrębie dolin denudacyjnych) a z mniejszych form miseczkowate zagłębienia bezodpływowe oraz kotły i studzienki sufozyjne.

Obszar położony poza pasem lessowym (część północna i północno-wschodnia) charakteryzuje się mniejszym zróżnicowaniem rzeźby. Wysokości względne i spadki są tu znacznie mniejsze. Cechą charakterystyczną tego obszaru zbudowanego z utworów kredowych przykrytych niekiedy niezbyt miąższymi osadami czwartorzędu głównie piaskami, są szerokie nieckowate doliny i rozległe, łagodne stoki.

Obecna rzeźba terenu gminy ukształtowała się nie tylko w wyniku naturalnych procesów geomorfologicznych. Dużą rolę odegrała również gospodarka człowieka, w wyniku której powstały nowe formy rzeźby takie jak skarpy lessowe i głębocznic, groble, rowy, nasypy. Ożywiła ona również tempo procesów rzeźbotwórczych; wzmogła erozję na wylesionych obszarach, zwłaszcza na stokach i w obrębie głębocznic, przyspieszyła akumulację osadów wynoszonych z wyższych partii do dolin.

Główną rzeką na obszarze gminy Kraśnik jest Wyźnica, prawy dopływ Wisły. Źródła tego ciekun znajdują się w miejscowości Słodków Trzeci leżącej 9 km na południowy wschód od Kraśnika. Dolina Wyźnicy jest silnie zabagniona. Jest to teren o małych spadkach, z niewielką ilością starych, bardzo już spłyconych rowów melioracyjnych.

Południowo-zachodnia część gminy odwadniana jest przez rzeki Karasiówkę i Tuczyn, dopływy Sanny. Na tym obszarze nie płynie żaden ciek wodny. Odpływ odbywa się wskutek konfiguracji terenu w formie powierzchniowego spływu wód deszczowych i roztopowych oraz podziemnego odpływu wód infiltrujących.

Wody powierzchniowe stojące zajmują na terenie gminy niewielką powierzchnię. Są to stawy rybne położone w dolinie Wyźnicy, w bezpośrednim sąsiedztwie koryta rzeki. Największy zespół stawów hodowlanych znajduje się w miejscowości Budzyń.

Na obszarze gminy Kraśnik występują cztery obszary źródłiskowe: w Słodkowie, Pasiece, Budzynie, które obejmują 24 źródła. Są to źródła podboczowe, szczelinowe lub szczelniowo-warstwowe występujące zespołowo, niekiedy tworząc długie linie wypływu. Wypływy w Słodkowie tworzą zespół źródeł dający początek Wyźnicy.⁸

---

⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kraśnik.

Gmina Dzierzkowice

Obszar gminy położony jest w obrębie podniesienia radomsko-kraśnickiego. Zasadnicze znaczenie w budowie geologicznej omawianego terenu mają skały kredowe zalegające na utworach jury i dewonu.

Miąższość utworów kredowych waha się od 100 m do 800 m. Odślaniają się one na powierzchni głównie na północ od doliny Wyźnicy, przy południowo-wschodniej granicy gminy oraz w rejonie Sosnowej Woli i w dnie niektórych wąwozów. Są to opoki kampanu górnego. Przy południowo-wschodniej granicy gminy z Kraśnikiem Fabrycznym występują margle i opoki mastrychtu dolnego.

Na utworach kredowych zalegają osady czwartorzędowe. Zlodowacenie środkowopolskie reprezentują piaski wodnolodowcowe występujące pod pokrywą lessów, a także odślaniające się na powierzchni w okolicach Sosnowej Woli i przy północnowschodniej granicy gminy oraz płat gliny zwałowej w zachodniej części Lasu Zwierzyniec. W okresie zlodowacenia północnopolskiego na omawianym obszarze powstały lessy i lessy piaszczyste pokrywające południową część gminy, piaski eoliczne występujące w rejonie Lasu Zwierzyniec i przy północno-zachodniej granicy gminy oraz deluwialne osady w dolinkach denudacyjnych. Grubość pokrywy lessowej dochodzi do 10 m. Osady holocenijskie na terenie gminy wypełniają doliny rzeczne reprezentowane są przez osady rzeczne, tj. piaski pylaste oraz torfy i namuły.

Gmina Dzierzkowice leży na obszarze Wzniesień Urzędowskich, tworzących trzon orograficzny Wyżyny Lubelskiej. Jest to obszar hipsometrycznie zróżnicowany, o dużej różnicy wysokości poziomu wierzchołków i dna doliny. Najwyższy punkt (255,7 m n.p.m.) znajduje się we wschodniej części wsi Ludmiłówka, na dziale wodnym dorzecza Wyźnicy i Tuczyzna, dopływu Sanny. Najniższy zaś (152 m n.p.m.) położony jest w dolinie Wyźnicy przy zachodniej granicy gminy.

Dużą rolę w kształtowaniu się rzeźby omawianego obszaru odegrały spękania i uskoki towarzyszące ruchom górotwórczym. Dominującym kierunkiem morfologicznym, charakterystycznym dla tej części wyżyny jest kierunek określany jako lubelski. Jedno z odchyień tego kierunku wyraźnie naśladuje dolina Wyźnicy. Spękania kredy określiły również kierunek suchych dolin denudacyjnych. Ostateczny kształt rzeźbie nadały: akumulacja lessu i związane z nią procesy erozji oraz zwydmienie zachodniej części obszaru.

Główny rys morfologii gminy stanowi subsekwentna dolina Wyźnicy, charakteryzująca się asymetrią. Lewe zbocze, nadbudowane lessem, mające ekspozycję północną, jest wyraźnie wyższe i bardziej strome niż zbocze prawe. W rzeźbie omawianego terenu można wyróżnić zespoły form związane ściśle z występującymi na powierzchni skałami. Najwyższą i najbardziej urozmaiconą rzeźbą odznacza się południowa część gminy położona na obszarze lessowym. Charakterystycznym elementem krajobrazu tych okolic są nieckowate doliny denudacyjne, suche doliny erozyjnodenudacyjne, wąwozy a z mniejszych form miseczkowate zagłębienia bezodpływowe oraz kotły i studzienki sufozyczne. Wielkość tych form jest zróżnicowana od kilkudziesięciu metrów do nawet kilkunastu kilometrów (między Sosnową Wolą a Ludmiłówką). Młodszy formami są wąwozy lessowe, rozwijające się często w obrębie dolin denudacyjnych. Średnia gęstość wąwozów obliczona dla okolic Dzierzkowice wynosi 3,5 km/km², a maksymalna 10,5 km/km².

Większość wąwozów utrwalona jest roślinnością, spotyka się jednak w ich obrębie fragmenty świadczące o aktywnym rozwoju tych form. Sprzyja temu znaczne wylesienie i intensywna gospodarka rolnicza. Wąwozy są szczególnie podatne na działalność deszczów nawalnych.

Odrębnym typem rzeźby odznaczają się obszary położone na zachód od płata lessowego, pokryte piaskami, na których wykształciły się wydmy. Najczęściej są to wydmy kopiaсте, tworzące pojedyncze pagórki o różnym nachyleniu zboczy.

Mniejszym zróżnicowaniem rzeźby charakteryzuje się przeciwległe zbocze doliny Wyżnicy. Wysokości względne i spadki są tu znacznie mniejsze. Cechą charakterystyczną tej części obszaru są szerokie, nieckowate doliny i rozległe, łagodne stoki.

Obecna rzeźba terenu gminy ukształtowała się nie tylko w wyniku naturalnych procesów geomorfologicznych. Dużą rolę odegrała również działalność człowieka. Ożywiła ona również tempo procesów rzeźbotwórczych: wzmogła erozję na wylesionych obszarach, zwłaszcza na stokach i w obrębie głębocznic, przyspieszyła akumulację osadów wynoszonych z wyższych partii do doliny Wyżnicy i Urzędówki.

Obszar gminy położony jest w całości w dorzeczu Wyżnicy prawego dopływu Wisły. Wyżnica przepływa przez teren gminy z południowego wschodu na północny zachód przyjmując w Dzierzkowicach Woli prawy dopływ – Urzędówkę – płynącą przy północnowschodniej granicy gminy. Od ujścia Urzędówki, Wyżnica płynie szeroką doliną. Z uwarunkowań środowiska przyrodniczego wysoką rangę ma hydrosfera. Wody podziemne na terenie gminy występują w utworach czwartorzędu i kredy, ale znaczenie użytkowe na niemal całym jej obszarze posiadają wody kredowe. Zasoby wód w głębszych w gminie należą do największych w województwie lubelskim, odznaczają się wysoką wydajnością potencjalną ujęć w kredowym poziomie wodonośnym. Duża zasobność, a także wysoka jakość sprzyjają lokalizacji dużych ujęć wód podziemnych dla celów komunalnych, przemysłu spożywczego i hodowli.

Gmina w całości jest odwadniana przez Wyżnicę oraz jej dopływy: Urzędówkę i Potok Podlipie. Dorzecza obu rzek (Urzędówki o powierzchni 160 km² i Podlipia o pow. 90 km²) w większej części obejmują gminę. Zasobność wodna zlewni Urzędówki jest duża, charakteryzuje się licznymi wypływami przykorytowymi i dopływami lateralnymi. Obecnie funkcjonuje w gminie 5 źródeł.

Najbardziej znanym źródłem jest źródło św. Otylii, atrakcyjne krajobrazowe, cenne przyrodniczo, o przypisywanych mu właściwościach leczniczych. Z innych źródeł występujących w zlewni tej rzeki na uwagę zasługuje źródło typu młaki we wsi Leszczyny (aktywne okresowo, co kilka lat).⁹

Gmina Urzędów

Pod względem fizjograficznym gmina Urzędów leży w całości na obszarze mezoregionu Wzniesienia Urzędowskie, jednego z subregionów Wyżyny Lubelskiej. Jest to słabo rozczłonkowany płaskowyż, którego wzniesienia w większości pokryte są lessem, a obniżenia wypełniają piaski. Rzeźba gminy jest typowa dla morfologii Wzniesień Urzędowskich. Wyróżniają się w niej znamienne dla tego subregionu Wyżyny Lubelskiej rozległe pagóry oraz głębokie doliny rzeki Urzędówki, Potoku Podlipie a także dolina Leszczyny. Sieć dolin rzecznych uzupełniają długie suche doliny żłobiące stoki

⁹ *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dzierzkowice.*

wierzchozin i krótkie dolinki erozyjne, rozcinające podatne na erozje wodną płaty lessowe. Nagromadzenie głębokich wąwozów i parowów w rejonie Bobów, Skorczyc, Leszczyny i Urzędowa, nadaje rzeźbie tych terenów charakterystyczne erozyjne piętno. Do największych z nich należą: Piorunowy Dół, Dół Nawożny i Dół Wierzbicki.

Z drugorzędnych form rzeźby zwracają uwagę wydmy występujące w Wolskim Borze w rejonie Natalina. Powierzchnia topograficzna gminy kulminuje w rejonie Kolonii Czubówka na wysokości 267,7 m.n.p.m. Najniżej położony punkt znajduje się przy południowo-zachodniej granicy gminy, w pobliżu stawów w dolinie Wyżnicy, na wysokości 165 m. n.p.m. Deniwelacja wynosi więc 102,7 m.¹⁰

3.3.3. Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna.

Na układ komunikacyjny MOF Kraśnika składają się:

- 1) droga krajowa – DK74. DK74 zaczyna się w województwie łódzkim, na połączeniu z drogą ekspresową S8 (węzeł Wieluń w pobliżu miejscowości Walichnowy), a kończy w Zosinie na Lubelszczyźnie, gdzie znajduje się polsko-ukraińskie przejście graniczne. Ponadto droga krajowa nr 74 przebiega też przez województwo świętokrzyskie.
- 2) drogi wojewódzkie:

Tabela 4. Drogi wojewódzkie w obszarze MOF Kraśnika, wraz z długością w obszarze poszczególnych Gmin.

Gmina	Nazwa drogi	Długość ogółem [km]
Miasto Kraśnik	Droga wojewódzka nr 833.	8,095
Miasto Kraśnik	Droga wojewódzka – dawna DK nr 19 (obecnie nie zmieniono jej nazwy).	3,535
Gmina Urzędów	Droga nr 833.	10,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.

- 3) drogi powiatowe:

Tabela 5. Drogi powiatowe w obszarze MOF Kraśnika, wraz z długością w obszarze poszczególnych Gmin.¹¹

Gmina	Nazwa drogi	Długość ogółem [km]	Długość nawierzchni twardej [km]
Miasto Kraśnik	L 2755L ul. Fryderyka Chopina	0,420	0,420
Miasto Kraśnik	Z 2746L al. Niepodległości	2,077	2,077
Miasto Kraśnik	Z 2748L ul. Kolejowa	2,350	2,350
Miasto Kraśnik	Z 2702L ul. Lubelska	0,543	0,543
Miasto Kraśnik	Z 2702L ul. Oboźna	1,258	1,258

¹⁰ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Urzędów.

¹¹ Zgodnie z informacjami Zarządu Dróg Powiatowych w Kraśniku w związku z podjęciem przez Radę Powiatu w Kraśniku Uchwały nr LI-383/2022 w sprawie pozbawienia kategorii drogi powiatowej niektórych odcinków dróg powiatowych i zaliczenia ich do kategorii dróg gminnych z początkiem 2023 r. następujące odcinki dróg powiatowych zostaną pozbawione kategorii drogi powiatowej:

- 1) odcinek drogi powiatowej nr 2751L Mickiewicza – 0,278 km;
- 2) odcinek drogi powiatowej nr 2752L Obwodowa – 1,950 km;
- 3) odcinek drogi powiatowej nr 2747L Jagiellońska – 2,885 km;
- 4) odcinek drogi powiatowej nr 2756L Widerlika – 0,394 km;
- 5) odcinek drogi powiatowej nr 2753L Piłsudskiego – 0,324 km;
- 6) odcinek drogi powiatowej nr 2749L Koszarowa – 0,420 km.

Gmina	Nazwa drogi	Długość ogółem [km]	Długość nawierzchni twardej [km]
Miasto Kraśnik	Z 2703L u. Juliusza Słowackiego	1,150	1,150
Miasto Kraśnik	Z 2702L ul. Suchyńska	0,960	0,960
Miasto Kraśnik	Z 2745L al. Tysiąclecia	1,265	1,265
Miasto Kraśnik	Z 2703L ul. Zygmunta Krasińskiego	2,555	2,555
Miasto Kraśnik	L 2750L ul. Eugeniusza Kwiatkowskiego	0,329	0,329
Miasto Kraśnik	L 2704L ul. Nadstawna	0,508	0,508
Miasto Kraśnik	Z 2720L ul. Rzeczycka	0,507	0,507
Miasto Kraśnik	L 2754L ul. Gen. Władysława Sikorskiego	0,902	0,902
Miasto Kraśnik	L 2721L ul. Strażacka	0,370	0,370
Miasto Kraśnik	Z 2720L ul. Zaklikowska	0,256	0,256
Miasto Kraśnik	L 2701L ul. Budzyńska	0,897	0,897
Miasto Kraśnik	L 2721L ul. Podleska	0,663	0,663
Miasto Kraśnik	Z 2745L al. gen. Ryszarda Kuklińskiego	2,513	2,513
Miasto Kraśnik	Brak nr drogi ul. Lubelska	1,66	1,66
Miasto Kraśnik	Brak nr drogi ul. Urzędowska	4,67	4,67
Gmina Kraśnik	2721L	3,2	3,2
Gmina Kraśnik	2702L	2,8	2,8
Gmina Kraśnik	2736L	1,7	1,7
Gmina Kraśnik	2735L	4,6	4,6
Gmina Dzierzkowice	2639L Józefów- Dzierzkowice	8,465	8,465
Gmina Dzierzkowice	2640L Boiska Idalin- Dzierzkowice	2,854	0,96
Gmina Dzierzkowice	2702L Dzierzkowice- Kraśnik	7,329	7,329
Gmina Dzierzkowice	2701L Wilkołaz–Urzędów – Ludmiłówka - Annopol	9,956	9,956
Gmina Dzierzkowice	2703L Wyżnianka– Kraśnik Fabryczny	1,209	1,209
Gmina Urzędów	2249L	3,83	3,83
Gmina Urzędów	2250L	5,16	5,16
Gmina Urzędów	2622L	3,03	3,03
Gmina Urzędów	2631L	3,35	3,35
Gmina Urzędów	2637L	5,82	5,82
Gmina Urzędów	2700L	10,34	10,34
Gmina Urzędów	2701L	12,2	12,2
Gmina Urzędów	2722L	0,27	0,27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.

4) Drogi gminne

Tabela 6. Drogi gminne w obszarze MOF Kraśnika, wraz z długością w obszarze poszczególnych gmin.

Gmina	Długość ogółem [km]	Długość nawierzchni twardej [km]	Długość nawierzchni gruntowej [km]
Miasto Kraśnik	61,52	55,67	6,08
Gmina Kraśnik	30,15	30,15	0,00
Gmina Dzierzkowice	50,36	36,56	13,8
Gmina Urzędów	95,59	42,91	52,68

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.

Pomimo dużego wysiłku inwestycyjnego gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika i powiatu w zakresie modernizacji infrastruktury drogowej, parametry techniczne i użytkowe części dróg zarówno powiatowych, jak i gminnych nie odpowiadają wymaganym standardom. Szacuje się, że blisko 30% dróg gminnych i powiatowych kwalifikuje się do pilnego remontu. Wiele odcinków dróg nie posiada, np.: dostatecznej nośności. W niektórych częściach obszaru funkcjonalnego postępująca degradacja dróg wymaga przeprowadzenia dużego zakresu remontów bieżących oraz poprawy stanu prawnego pasów drogowych.

Przez teren MOF Kraśnika przebiega linia kolejowa nr 68 łącząca stację Lublin ze stacją Przeworsk. W granicach powiatu kraśnickiego jest to linia jednotorowa, niezelektryfikowana. Stacje i przystanki położone wzdłuż linii 68 i znajdujące się na obszarze powiatu to: Leśniczówka, Wilkołaz Wieś, Wilkołaz, Pułankowice, Kraśnik, Sulów, Szastarka, Polichna Kraśnicka, Rzeczyca Kolonia, Rzeczyca, Potok Kraśnicki. Zarządcą linii jest PKP PLK SA.

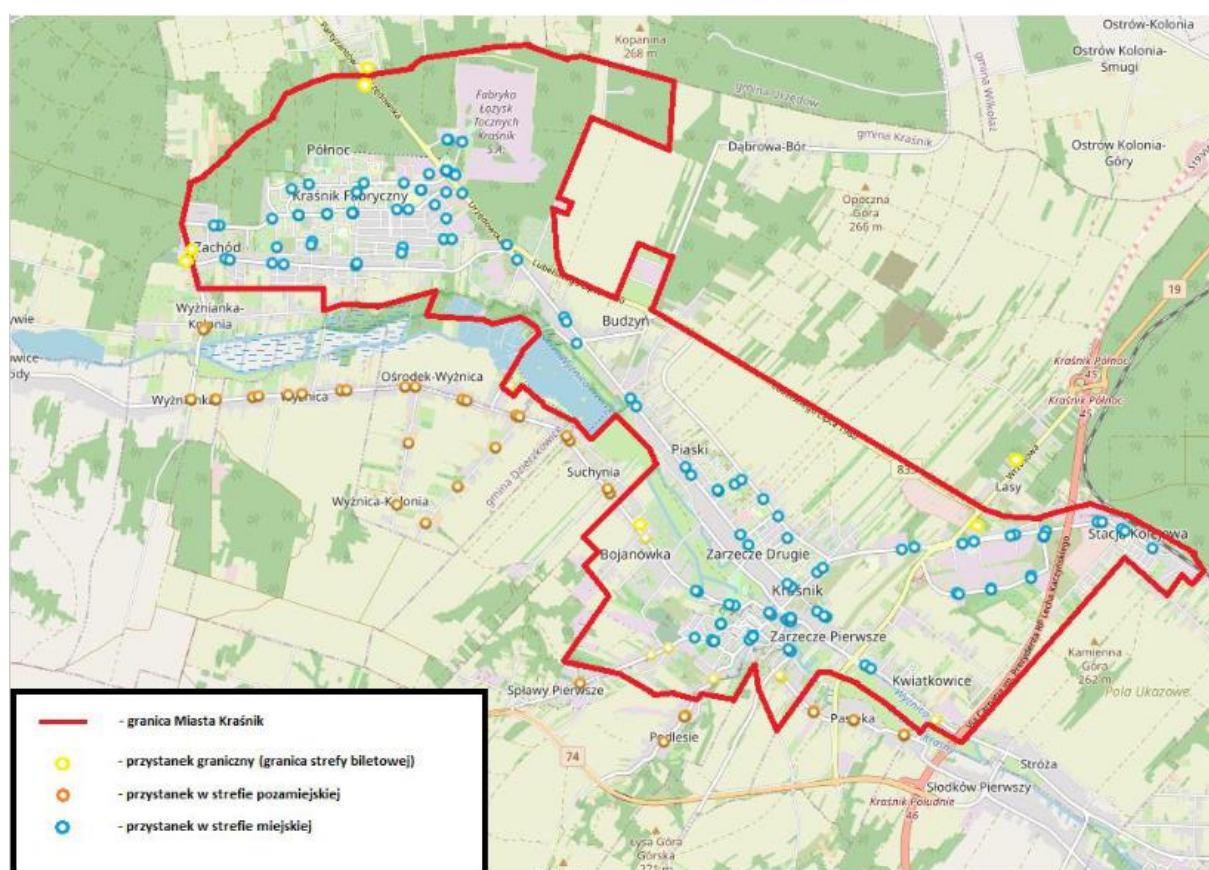
Przewozy na terenie Miasta Kraśnik świadczy Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne, które jest spółką prawa handlowego ze 100% kapitałem wniesionym przez Gminę Miejską Kraśnik. W OWP przewozy świadczone są głównie przez przewoźników prywatnych.

Obecnie MPK obsługuje następujące linie:

- 1 - CEGIELNIANA, SPŁAWY - Kościuszki - Strażacka - Narutowicza - Centrum Przesiadkowe „Przystanek Kraśnik” - Janowska - Grońskiego „Żbika” - Armii Krajowej - Urzędowska - Słowackiego - Balladyny - al. Niepodległości - RACŁAWICKA (określone kursy skrócone do ul. Narutowicza, Piłsudskiego i przez i ul. Armii Krajowej),
- 2 - DWORZEC PKP - Kolejowa - Lubelska - Mostowa - Centrum Przesiadkowe „Przystanek Kraśnik” - Struga - Lubelska - Urzędowska - Słowackiego - Balladyny - al. Niepodległości - RACŁAWICKA (określone kursy przez ul. św. Faustyny, ul. Obwodową i ul. Armii Krajowej),
- 4 - MICKIEWICZA GŁÓWNY - Mickiewicza - al. Niepodległości - Urzędowska - Fabryczna - Urzędowska – (Urzędów) - Partyzantów - Rynek - B. Dzikowskiego - Zakościelne - Góry - Rankowskie - Opolska - Mikuszewskie – BĘCZYN,
- 6 - PODLESIE - Podleska - Piłsudskiego - Strażacka - Centrum Przesiadkowe „Przystanek Kraśnik” - Struga - Lubelska - Urzędowska - Koszarowa - al. Tysiąclecia - Chopina - Urzędowska - św. Faustyny - Piaskowa - Urzędowska - Targowisko Miejskie - Słowackiego - Balladyny - al. Niepodległości - RACŁAWICKA (określone kursy przez ul. Armii Krajowej, określone kursy nie kursują przez al. Tysiąclecia),
- 7 - DWORZEC PKP - Kolejowa - Lubelska - Struga - Centrum Przesiadkowe „Przystanek Kraśnik” - Mostowa - Narutowicza - pl. Wolności - Kościuszki - Piłsudskiego - Strażacka - Narutowicza - Centrum Przesiadkowe „Przystanek Kraśnik” - Struga - Lubelska - Urzędowska - Słowackiego - Balladyny - al. Niepodległości - RACŁAWICKA (określone kursy przez ul. św. Faustyny, ul. Armii Krajowej),
- 8 - CEGIELNIANA, SPŁAWY - Kościuszki - Piłsudskiego - Strażacka - Narutowicza - Zaklikowska - Rzeczyca - Widerlika - Pasięka - Słodków Pierwszy - Dojazd do oczyszczalni OSM - Janowska - Struga - Mostowa - Centrum Przesiadkowe „Przystanek Kraśnik” - Struga - Lubelska - Urzędowska - Słowackiego - Balladyny - Konopnickiej - al. Młodości - Wyspiańskiego - Graniczna - Mickiewicza - Krasińskiego - Wyszyńskiego - Graniczna - Krasińskiego - Kwiatkowskiego - RACŁAWICKA (określone kursy pomijają odcinek od ul. Janowskiej do ul. Zaklikowskiej, określone kursy przez ul. Armii Krajowej),

- 9 - PIŁSUDSKIEGO - Strażacka - Narutowicza - Struga - Lubelska (powrót: ... - Lubelska - Narutowicza - Mostowa - Centrum Przesiadkowe „Przystanek Kraśnik” - Oboźna - Suchyńska - Suchynia - Kol. Wyżnica - Wyżnica - Wyżnianka - Kol. Wyżnianka - Krasińskiego - MICKIEWICZA GŁÓWNY (określone kursy wydłużone do Bramy FŁT, określone kursy wydłużone do ul. Cegielnianej lub skrócone do ul. Narutowicza),
- 11 - DWORZEC PKP- Kolejowa - Lubelska - Mostowa - Centrum Przesiadkowe „Przystanek Kraśnik” - Struga - Lubelska - Oboźna - Suchyńska - Suchynia - Kol. Wyżnica - Wyżnica - Wyżnianka - Kol. Wyżnianka - Krasińskiego - MICKIEWICZA GŁÓWNY (określone kursy wydłużone do Bramy FŁT, określone kursy przez ul. Strażacką i Piłsudskiego),
- F - RACŁAWICKA - Sikorskiego - Krasińskiego - Mickiewicza - al. Niepodległości - Fabryczna - Urzędowska - Fabryczna - BRAMA FŁT (przewóz pracowników FŁT).
- S - KOSZARY - Urzędowska - św. Faustyny - Piaskowa - Urzędowska - Szkoła nr 3 - Nadstawna - kol. Wyżnica - SZKOŁA NR 3 (linia szkolna).

Mapa 3. Mapa granic administracyjnych Miasta Kraśnik i Granic Miejskiej Strefy Taryfowej.

Źródło: <https://rozkladjazdy.mpk-krasnik.pl/>

Bardzo istotnym elementem rozwoju systemu komunikacyjnego w MOF Kraśnik jest Związek Powiatowo-Gminny pod nazwą „Powiatowo-Gminny Związek Komunikacyjny Ziemi Kraśnickiej”¹². Jego celem jest wspólna organizacja publicznego transportu zbiorowego na liniach komunikacyjnych w powiatowo-gminnych przewozach pasażerskich na obszarze gmin: Dzierzkowice, Kraśnik, Urzędów, Miasta Kraśnik i powiatu kraśnickiego tworzących związek. Do najważniejszych zadań Związku należy: planowanie rozwoju transportu, organizowanie publicznego transportu zbiorowego, zarządzanie

¹² Uchwała nr LVI/456/2022 Rady Miasta Kraśnik z dnia 25 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Statutu Związku Powiatowo-Gminnego pod nazwą „Powiatowo-Gminny Związek Komunikacyjny Ziemi Kraśnickiej”.

publicznym transportem zbiorowym, w zakresie powiatowo-gminnych przewozów pasażerskich, niestanowiących komunikacji miejskiej. Inicjatywa ma na celu poprawię sytuacji mieszkańców w zakresie dostępności komunikacyjnej, szczególnie w zakresie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika.

6 grudnia 2022 r. Związek pozyskał dofinansowanie od wojewody lubelskiego w wysokości ponad 4,2 mln złotych, którym objętych zostało 19 linii autobusowych: Kol. Wyżnianka – Dąbrowa Bór, Kowalin – Kraśnik, Stróża – Urzędów, Karpiówka – Kraśnik, Kraśnik – Bęczyn, Mikulin – Kraśnik, Podlesie – Kraśnik, Stróża – Urzędów, Sosnowa Wola – Kraśnik, Podlesie – Kraśnik, Kraśnik – Popkowice, Lasy – Kraśnik, Ludmiłówka – Kraśnik, Słodków III – Kraśnik, Kraśnik – Wierzbica, Kraśnik - Kol. Wyżnica, Kraśnik – Stróża – Kraśnik, Lasy – Kraśnik, Kol. Wyżnianka – Kraśnik.

Brakującym elementem w istniejącej infrastrukturze i wyposażeniu są:

- brak centrum przesiadkowego w Kraśniku Fabrycznym (budowa centrum przesiadkowego obsługującego miasto Kraśnik oraz sąsiednie gminy, pozwoli na: zwiększenie zrównoważonej mobilności miejskiej, łagodzenie zmian klimatu poprzez zastosowanie zielonych i niebieskich inwestycji i gospodarki o obiegu zamkniętym, wprowadzenie niskoemisyjnej komunikacji, poprawę międzygminnej komunikacji i warunków podróżowania,
- zły stan przystanków komunikacji publicznej,
- niewystarczająca liczba autobusów elektrycznych,
- brak stacji ładowania pojazdów elektrycznych.

Mimo wysiłków podejmowanych przez jednostki wchodzące w skład MOF Kraśnika istniejące systemy transportu publicznego, w nadal niewystarczającym stopniu uwzględniają potrzeby demograficzne obszarów peryferyjnych (o niskiej gęstości zaludnienia i starzejącego się społeczeństwa), a także nie zachęcają do rezygnacji z korzystania z samochodów osobowych. Najczęstszym problemem jest brak zintegrowanej przestrzennie i funkcjonalnie oferty transportu publicznego, w tym polityki cenowej zachęcającej do zmiany nawyków transportowych. Wynika to z jednej strony z wysokich kosztów jakie generuje utrzymanie transportu publicznego, a z drugiej strony z niewielkiego zainteresowania mieszkańców do jazdy transportem publicznym.

3.3.4. Plany inwestycyjne w odniesieniu do sieci transportowej określone na szczeblu centralnym.

Plany inwestycyjne w odniesieniu do sieci transportowej zostały uzgodnione z jednostkami odpowiedzialnymi za administrowanie określonymi kategoriami dróg.

W zakresie dróg krajowych **Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad** planuje do realizacji następujące inwestycje:

Tabela 7. GDDKiA- plany inwestycyjne

Lokalizacja zadań	Nazwy planowanych zadań inwestycyjnych	Planowane lata realizacji
Miasto Kraśnik	Brak zadań w planie.	-
Gmina Kraśnik	Budowa oświetlenia dedykowanego doświetlającego sylwetki pieszych na przejściu dla pieszych na ciągu głównym DK 74 w km 200+528, wraz z przyłączem do sieci energetycznej (Kowalin).	2023-2024
Gmina Kraśnik	Budowa oświetlenia dedykowanego doświetlającego sylwetki pieszych na przejściu dla pieszych na wlocie podporządkowanym DG 108369L (DK 74 km 200+955), wraz z przyłączem do sieci energetycznej (Spławy II).	2023-2024
Gmina Kraśnik	Montaż znaku aktywnego D-6 na wysięgniku, nad przejściem dla pieszych na ciągu głównym DK 74 w km 201+183 oraz budowa oświetlenia dedykowanego doświetlającego sylwetki pieszych na przejściu dla pieszych, strefy przejściowej (po 100 m z każdej strony przejścia), wraz z przyłączem do sieci energetycznej (Spławy II).	2023-2024
Gmina Kraśnik	Montaż znaku aktywnego D-6 na wysięgniku, nad przejściem dla pieszych na ciągu głównym DK 74 w km 201+409 oraz budowa oświetlenia dedykowanego doświetlającego sylwetki pieszych na przejściu dla pieszych, strefy przejściowej (po 100 m z każdej strony przejścia), wraz z przyłączem do sieci energetycznej (Spławy II).	2023-2024
Gmina Kraśnik	Montaż znaku aktywnego D-6 na wysięgniku, nad przejściem dla pieszych na ciągu głównym DK 74 w km 202+234 oraz budowa oświetlenia dedykowanego doświetlającego sylwetki pieszych na przejściu dla pieszych, strefy przejściowej (po 100 m z każdej strony przejścia), wraz z przyłączem do sieci energetycznej (Spławy I).	2023-2024
Gmina Kraśnik	Budowa oświetlenia dedykowanego doświetlającego sylwetki pieszych na przejściu dla pieszych na ciągu głównym DK 74 w km 202+842, oraz wlocie podporządkowanym (ul. Ostrowiecka) km 202+822, wraz z przyłączem do sieci energetycznej (Spławy II).	2023-2024
Gmina Kraśnik	Budowa chodnika na DK 74 odc. od km 200+528 do km 200+570 (str. prawa), m. Kowalin.	2025-2027
Gmina Dzierzkowice	Na terenie gminy nie występują drogi krajowe.	-
Gmina Urzędów	Na terenie gminy nie występują drogi krajowe.	-

Źródło: Dane GDDKiA.

Według informacji pozyskanych od **Zarządu Dróg Wojewódzkich** w Lublinie na terenie MOF planowane są następujące projekty inwestycyjne:

Tabela 8. Zarząd Dróg Wojewódzkich- Plany inwestycyjne.

Lokalizacja zadań	Nazwy planowanych zadań inwestycyjnych
Miasto Kraśnik	Przeciwdziałanie skutkom społeczno-gospodarczym COVID-19 poprzez rozbudowę drogi wojewódzkiej Nr 833 od km 12+980 do m. Kraśnik (km ok. 18+970).
Gmina Kraśnik	Brak.
Gmina Dzierzkowice	Brak.
Gmina Urzędów	Przeciwdziałanie skutkom społeczno-gospodarczym COVID-19 poprzez rozbudowę drogi wojewódzkiej Nr 833 od km 12+980 do m. Kraśnik (km ok. 18+970).

Źródło: Dane GDDKiA.

Zgodnie z Planem rozwoju sieci drogowej, przyjętym przez **Zarząd Dróg Powiatowych** w Kraśniku nie planuje inwestycji w zakresie dróg powiatowych.

Ponadto, zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku wymieniane są następujące przedsięwzięcia:

- budowa linii kolejowej (Szastarka –Janów Lubelski – Biłgoraj) wraz z poprawą dostępności do transportu kolejowego w m. Kraśnik,
- przebudowa linii kolejowej nr 68 relacji Lublin – Stalowa Wola / budowa nowego odcinka Kraśnik – Rzeczycza.

3.3.5. Zasięg sieci, dostępność i jakość Internetu

Obszar funkcjonalny należy do obszarów o przeciętnie rozwiniętej sieci teleinformatycznej. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela.

Tabela 9. Zasięg sieci, dostępność, jakość Internetu.

Gmina	Dostępność Internetu
Miasto Kraśnik	Wieże telekomunikacyjne na terenie Miasta Kraśnik znajdują się w następujących lokalizacjach: ul. Kolejowa 8A – własna wieża rurowa, ul. Fabryczna 6 – komin, ul. Zygmunta Krasieńskiego 1 – dach bloku mieszkalnego, ul. Lubelska 91 – wieża PGE Dystrybucja, ul. św. Faustyny 8 – kościół pw. Miłosierdzia Bożego, ul. ks. J. Popiełuszki 3 - dach budynku mieszkalnego, plac Wolności 8 – dach budynku, ul. Obwodowa 5 – komin, ul. Kolejowa 58 – maszt Plusa. (Internet światłowodowy).
Gmina Kraśnik	Wieże telekomunikacyjne na terenie gminy Kraśnik znajdują się na terenie miejscowości Słodków Trzeci. Sieć światłowodowa swoim zasięgiem obejmuje miejscowości Kowalin, Stróża-Kolonia, Stróża, Mikulin, Pasieka-Kolonia, Karpiówka, Lasy, Spławy Pierwsze, Podlesie, Spławy Drugie, Pasieka.
Gmina Dzierzkowice	W Terpentynie zlokalizowane są 3 wieże telekomunikacyjne. Dostęp do światłowodu ma 95% gminy.
Gmina Urzędów	Lokalizacja wież telekomunikacyjnych: Boby Wieś dz. nr 39/11 obręb Boby Wieś, Wierzbica dz. nr 229/1 obręb Wierzbica Kajetanówka, Urzędów ul. Rynek dz. nr 394 obręb Wodna, Urzędów ul. Dębowa dz. nr 20/4 obręb Wodna, Zadworze dz. nr 792/3 obręb Zadworze, Okręglica Kol. Dz. nr 198/2 obręb Wierzbica, Kozarów dz. nr 138, 139, 145, 146 obręb Kozarów. W Gminie Urzędów realizowany jest projekt budowy Lubelskiej Regionalnej Sieci Szerokopasmowej.

Gmina	Dostępność Internetu
	<p>W ramach działania 1.1 dofinansowanie udzielone zostało projektom, które w największym stopniu przyczynią się do osiągnięcia celu szczegółowego I Osi Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 – „Powszechny dostęp do szybkiego Internetu”. Cel ten jest realizowany poprzez działanie 1.1 „Wylimitowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego Internetu o wysokich przepustowościach”. Wsparcie zostało udzielone na polegające na budowie sieci NGA zapewniających gwarantowaną przepustowość co najmniej 30 Mb/s do użytkownika końcowego, m./ in. na terenie powiatu kraśnickiego.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.

3.3.6. Podsumowanie: Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność

PODSUMOWANIE

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO, DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I MOBILNOŚĆ

- + Niewielka odległość MOF Kraśnika od stolicy województwa – miasta Lublin.
- + Dobre skomunikowanie obszaru.
- + Bardzo istotnym elementem rozwoju systemu komunikacyjnego w MOF Kraśnika jest „Powiatowo-Gminny Związek Komunikacyjny Ziemi Kraśnickiej”. Jego celem jest wspólna organizacja publicznego transportu zbiorowego na liniach komunikacyjnych w powiatowo-gminnych przewozach pasażerskich na obszarze gmin: Dzierzkowice, Kraśnik, Urzędów, Miasta Kraśnik i powiatu kraśnickiego tworzących związek. Do najważniejszych zadań Związku należy: planowanie rozwoju transportu, organizowanie publicznego transportu zbiorowego, zarządzanie publicznym transportem zbiorowym, w zakresie powiatowo-gminnych przewozów pasażerskich, niestanowiących komunikacji miejskiej. Inicjatywa ma na celu poprawę dostępności komunikacyjnej, w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika.
- + Plany inwestycyjne Zarządców Dróg Krajowych i Wojewódzkich na drogach przebiegających przez teren MOF Kraśnika.
- + Dobrze rozwinięta sieć teleinformatyczna.
- Parametry techniczne i użytkowe części dróg zarówno powiatowych jak i gminnych nie odpowiadają wymaganym standardom.
- Zły stan części dróg przebiegających przez obszar funkcjonalny.
- Mimo wysiłków podejmowanych przez jednostki wchodzące w skład MOF Kraśnika istniejące systemy transportu publicznego, nadal w niewystarczającym stopniu uwzględniają potrzeby demograficzne obszarów peryferyjnych (o niskiej gęstości zaludnienia i starzejącego się społeczeństwa). Obecny stan rzeczy nie zachęca do rezygnacji z korzystania z przemieszczania się samochodami osobowymi. Najczęstszym problemem jest brak zintegrowanej przestrzennie i funkcjonalnie oferty transportu publicznego, w tym polityki cenowej zachęcającej do zmiany nawyków transportowych.

3.4. Ludność i procesy demograficzne

3.4.1. Liczba ludności, migracje i przyrost naturalny

W 2021 roku MOF Kraśnika zamieszkiwały łącznie 52 772 osoby, co stanowiło 57,99% osób zamieszkujących na terenie powiatu. Spośród jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF najwięcej mieszkańców miało Miasto Kraśnik: 32 189. Gminę Urzędów zamieszkiwało 8 271 osób, Gminę Kraśnik 7 069 a Gminę Dzierzkowice 5 243 osoby. Średnia gęstość zaludnienia dla obszaru MOF wynosiła 357,75 os/km². Wysoka średnia gęstość zaludnienia wynika z wysokiego wskaźnika gęstości zaludnienia dla Miasta Kraśnik (357 osób na km²). Liczba osób przypadających na km² w pozostałych jednostkach MOF Kraśnika była zdecydowanie niższa i charakterystyczna dla gmin miejsko-wiejskich i wiejskich w województwie lubelskim. Najwyższą poza Miastem Kraśnik gęstość zaludnienia spośród gmin wchodzących w skład obszaru funkcjonalnego miały: Gmina Urzędów (70 osób na km²), Gmina Kraśnik (68 osób na km²). Najmniejszą wartość wskaźnik przyjmował w Gminie Dzierzkowice (60 osób na km²).

Dla porównania gęstość zaludnienia na obszarze powiatu kraśnickiego to 91 os/km².

Tabela 10. Liczba mieszkańców w gminach oraz gęstość zaludnienia w gminach powiatu kraśnickiego w 2021 r. (stan na 31.12.2021 r.)

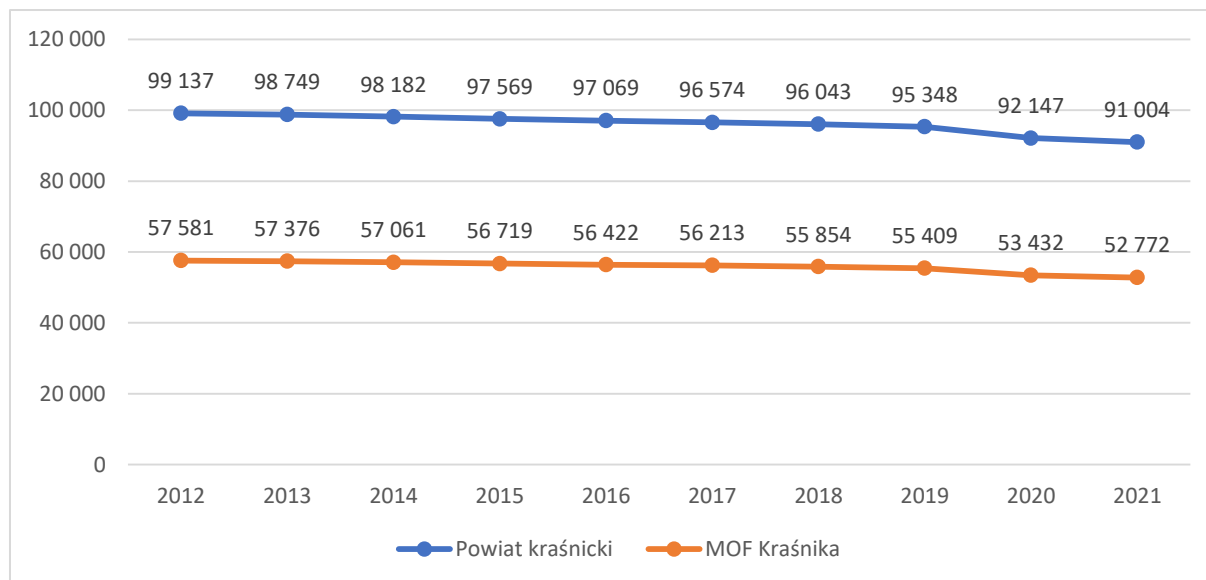
	liczba mieszkańców	% mieszkańców powiatu	ludność na 1 km ²
Powiat kraśnicki	91 004	100,00	91
MOF Kraśnika	52 772	57,99	357
Miasto Kraśnik	32 189	35,37	1 233
Gmina Annopol	8 118	8,92	54
Gmina Dzierzkowice	5 243	5,76	60
Gmina Gościeradów	6 905	7,59	43
Gmina Kraśnik	7 069	7,77	68
Gmina Szastarka	5 530	6,08	75
Gmina Trzydnik Duży	6 105	6,71	59
Gmina Urzędów	8 271	9,09	70
Gmina Wilkołaz	5 373	5,90	66
Gmina Zakrzówek	6 201	6,81	63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2021 liczba mieszkańców MOF zmniejszyła się o 4 798 osób, co oznacza spadek liczby ludności o ponad 8%. Analogiczny trend wystąpił w powiecie kraśnickim. Spośród gmin wchodzących w skład MOF największy ubytek ludności wystąpił w Mieście Kraśnik – a najmniejszy w Gminie Dzierzkowice.

Wykres 1. Liczba ludności MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

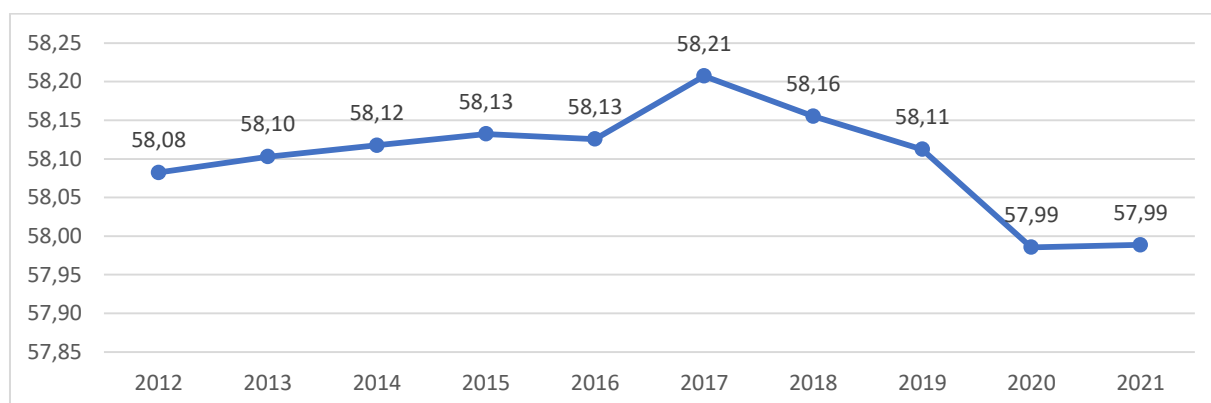
Tabela 11. Dynamika zmiany ludności w MOF Kraśnik i w powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana
Powiat kraśnicki	99 137	98 749	98 182	97 569	97 069	96 574	96 043	95 348	92 147	91 004	-8 133
MOF Kraśnika	57 581	57 376	57 061	56 719	56 422	56 213	55 854	55 409	53 432	52 772	-4 809
Miasto Kraśnik	36 038	35 788	35 508	35 233	34 985	34 821	34 539	34 230	32 719	32 189	-3 849
Gmina Dzierzkowice	5 365	5 414	5 379	5 319	5 339	5 314	5 305	5 274	5 271	5 243	-122
Gmina Kraśnik	7 386	7 387	7 392	7 394	7 399	7 385	7 373	7 323	7 129	7 069	-317
Gmina Urzędów	8 792	8 787	8 782	8 773	8 699	8 693	8 637	8 582	8 313	8 271	-521

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Udział procentowy ludności MOF Kraśnika w liczbie ludności powiatu kraśnickiego zmniejszył się nieznacznie w okresie odniesienia. Spadek ten wyniósł 0,9 punktu procentowego.

Wykres 2. Udział liczby ludności MOF Kraśnika w ludności powiatu kraśnickiego w latach 2012-2022.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 12. Udział liczby ludności MOF Kraśnika w ludności powiatu kraśnickiego w latach 2012-2022.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana
MOF Kraśnika	58,08	58,10	58,12	58,13	58,13	58,21	58,16	58,11	57,99	57,99	-0,09
Miasto Kraśnik	36,35	36,24	36,17	36,11	36,04	36,06	35,96	35,90	35,51	35,37	-0,98
Gmina Dzierzkowice	5,41	5,48	5,48	5,45	5,50	5,50	5,52	5,53	5,72	5,76	0,35
Gmina Kraśnik	7,45	7,48	7,53	7,58	7,62	7,65	7,68	7,68	7,74	7,77	0,32
Gmina Urzędów	8,87	8,90	8,94	8,99	8,96	9,00	8,99	9,00	9,02	9,09	0,22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Średni stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn na terenie MOF Kraśnika w latach 2012–2021 zmienił się nieznacznie i w 2021 r. wynosił 105, co oznacza, że na 100 mężczyzn w MOF przypadało 105 kobiet. Najwyższy współczynnik feminizacji występował w Mieście Kraśnik (114) oraz Gminie Kraśnik (104), najniższy zaś w Gminie Dzierzkowice – 99 kobiet na 100 mężczyzn. Wartość wskaźnika na terenie MOF była niższa o 1 pkt % w stosunku do powiatu kraśnickiego.

Tabela 13. Współczynnik feminizacji w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana
Powiat kraśnicki	105	105	105	105	105	106	106	106	106	106	1
MOF Kraśnika	105	105	105	106	106	106	106	106	105	105	0
Miasto Kraśnik	110	111	111	111	111	111	112	113	114	114	4
Gmina Dzierzkowice	101	101	101	102	101	101	100	99	99	99	-2
Gmina Kraśnik	106	105	106	105	106	106	105	105	104	104	-2
Gmina Urzędów	102	103	103	104	105	105	105	105	104	104	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Ruch naturalny ludności to termin oznaczający zmiany w populacji ludzkiej na skutek zdarzeń naturalnych takich jak zawieranie związków małżeńskich, rozwodów, urodzeń i zgonów. Zgodnie z najnowszymi danymi GUS na ten temat, w latach 2012-2021 liczba urodzeń żywych w MOF Kraśnika zmniejszyła się o 26,11%. Gorzej pod tym względem wyglądała sytuacja na terenie powiatu. W okresie odniesienia liczba urodzeń żywych zmalała tam o 28,78%. W omawianym okresie zarówno na terenie obszaru funkcjonalnego oraz powiatu wzrosła liczba zgonów (odpowiednio 41,14% – w powiecie i 52,25% – w MOF). Przyrost naturalny na obszarze porównywanych jednostek cechował ten sam trend. Wartość wskaźnika w okresie odniesienia wyniosła -462 w przypadku MOF Kraśnika i -798 w powiecie kraśnickim. Największy spadek procentowy wartości wskaźnika zanotowano na terenie Gminy Dzierzkowice.

Wykres 3. Przyrost naturalny, zgony ogółem, urodzenia żywe w latach 2012–2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Szczegółowe dane dotyczące ruchu naturalnego zostały zaprezentowane w formie tabelarycznej:

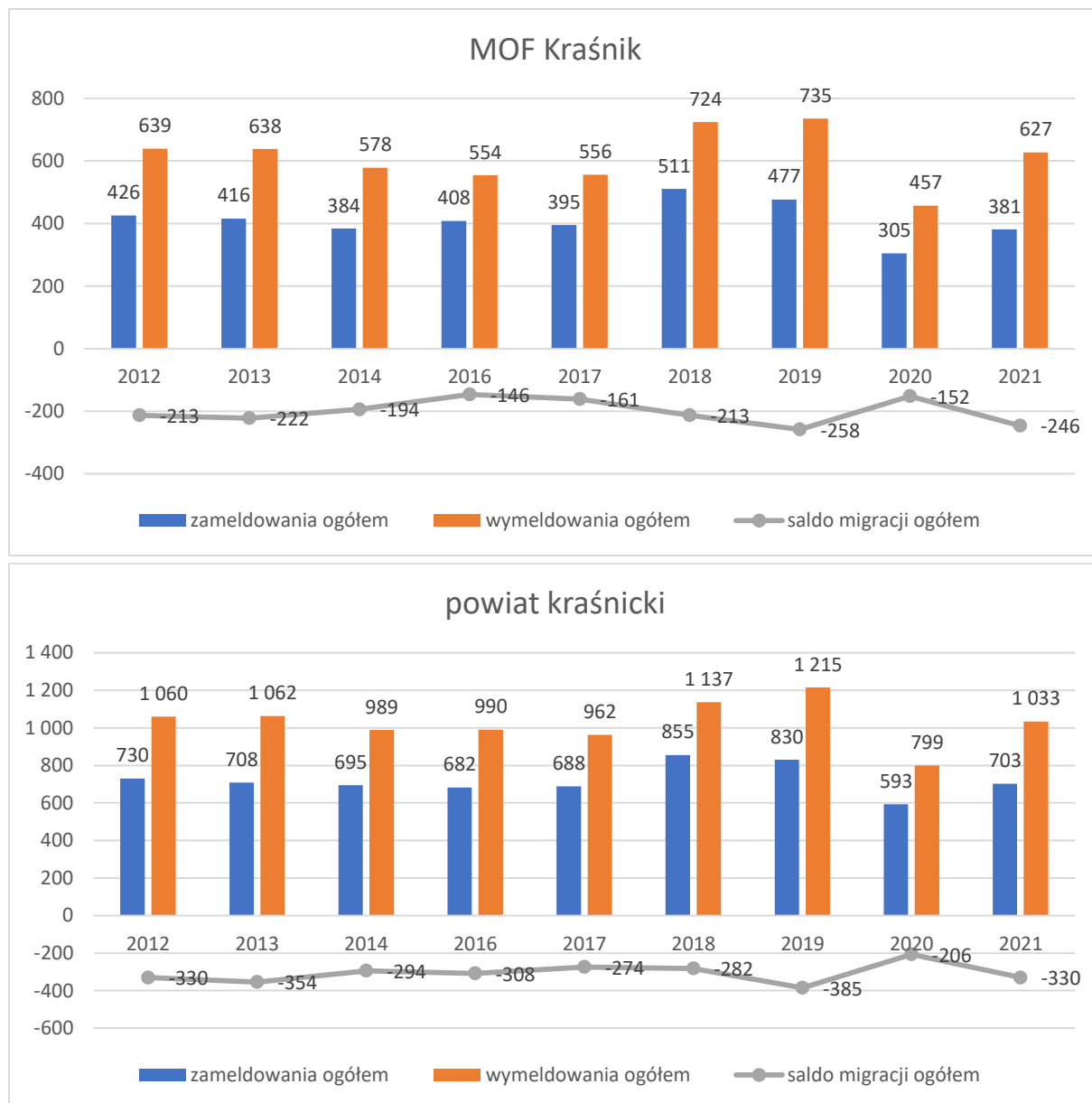
Tabela 14. Ruch naturalny na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.

Wyszczególnienie	Ruch naturalny	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	urodzenia żywe	893	839	792	763	784	829	818	720	686	636	-257	-28,78
	zgony ogółem	1016	1034	1072	1112	1035	1103	1096	1060	1263	1434	418	41,14
	przyrost naturalny	-123	-195	-280	-349	-251	-274	-278	-340	-577	-798	-675	-548,78
MOF Kraśnika	urodzenia żywe	475	471	436	438	439	465	457	403	355	351	-124	-26,11
	zgony ogółem	534	571	583	598	597	578	633	602	710	813	279	52,25
	przyrost naturalny	-59	-100	-147	-160	-158	-113	-176	-199	-355	-462	-403	-683,05
Miasto Kraśnik	urodzenia żywe	259	264	262	235	254	267	248	220	184	174	-85	-32,82
	zgony ogółem	317	354	346	334	317	333	382	352	404	461	144	45,43
	przyrost naturalny	-58	-90	-84	-99	-63	-66	-134	-132	-220	-287	-229	-394,83
Gmina Dzierzkowice	urodzenia żywe	61	65	45	44	38	44	56	50	33	43	-18	-29,51
	zgony ogółem	58	53	68	73	55	50	61	53	77	80	22	37,93
	przyrost naturalny	3	12	-23	-29	-17	-6	-5	-3	-44	-37	-40	-1 333,33
Gmina Kraśnik	urodzenia żywe	78	79	64	91	86	76	87	67	78	79	1	1,28
	zgony ogółem	57	72	69	86	102	78	87	78	111	158	101	177,19
	przyrost naturalny	21	7	-5	5	-16	-2	0	-11	-33	-79	-100	-476,19
Gmina Urzędów	urodzenia żywe	77	63	65	68	61	78	66	66	60	55	-22	-28,57
	zgony ogółem	102	92	100	105	123	117	103	119	118	114	12	11,76
	przyrost naturalny	-25	-29	-35	-37	-62	-39	-37	-53	-58	-59	-34	-136,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Saldo migracji to różnica między napływem a odpływem ludności z danego obszaru w określonym czasie. W latach 2012-2021 zarówno w przypadku MOF Kraśnika jak i powiatu kraśnickiego występowało ujemne saldo migracji. W 2021 roku z terenu powiatu ubyło 330 osób, podczas gdy z MOF 246.

Wykres 4. Saldo migracji na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. *Brak danych dla roku 2015 w BDL GUS. Brak został oznaczony znakiem „x” x - Brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe

Szczegółowe dane dotyczące liczby zameldowań, wymeldowań i salda migracji zostały zaprezentowane w formie tabelarycznej:

Tabela 15. Zameldowania, wymeldowania i saldo migracji na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.

Wyszczególnienie	Kierunki migracji	2012	2013	2014	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	zameldowania ogółem	730	708	695	682	688	855	830	593	703	-27	-3,70
	wymeldowania ogółem	1 060	1 062	989	990	962	1 137	1 215	799	1 033	-27	-2,55
	saldo migracji ogółem	-330	-354	-294	-308	-274	-282	-385	-206	-330	0	0,00
MOF Kraśnika	zameldowania ogółem	426	416	384	408	395	511	477	305	381	-45	-10,56
	wymeldowania ogółem	639	638	578	554	556	724	735	457	627	-12	-1,88
	saldo migracji ogółem	-213	-222	-194	-146	-161	-213	-258	-152	-246	-33	15,49
Miasto Kraśnik	zameldowania ogółem	226	228	204	193	233	287	240	190	184	-42	-18,58
	wymeldowania ogółem	413	432	387	375	343	444	455	279	452	39	9,44
	saldo migracji ogółem	-187	-204	-183	-182	-110	-157	-215	-89	-268	-81	43,32
Gmina Dzierzkowice	zameldowania ogółem	50	65	38	69	27	46	70	34	66	16	32,00
	wymeldowania ogółem	65	62	72	36	53	69	77	45	53	-12	-18,46
	saldo migracji ogółem	-15	3	-34	33	-26	-23	-7	-11	13	28	-186,67
Gmina Kraśnik	zameldowania ogółem	80	54	80	83	76	79	76	40	76	-4	-5,00
	wymeldowania ogółem	74	73	60	59	92	93	116	65	53	-21	-28,38
	saldo migracji ogółem	6	-19	20	24	-16	-14	-40	-25	23	17	283,33
Gmina Urzędów	zameldowania ogółem	70	69	62	63	59	99	91	41	55	-15	-21,43
	wymeldowania ogółem	87	71	59	84	68	118	87	68	69	-18	-20,69
	saldo migracji ogółem	-17	-2	3	-21	-9	-19	4	-27	-14	3	-17,65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.4.2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku

Jednym z podstawowych czynników rozwoju gminy jest korzystna struktura wiekowa jej mieszkańców. Korzystna struktura wiekowa oznacza sytuację, w której najwięcej osób zamieszkujących w gminie jest w wieku produkcyjnym (zgodnie z definicją GUS mężczyźni w wieku 18-64 lata oraz kobiety – 18-59 lat). Ludność w tej grupie ekonomicznej generuje dochód utrzymujący pozostałe dwie grupy. Równie ważna jest liczebność populacji w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat). Duża liczba osób w tym wieku jest gwarantem utrzymywania się w przyszłości pozytywnej sytuacji ekonomicznej w gminie.

Jak wynika z analizy danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2012-2021 udział osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej) wzrósł o 6,4 pkt. % MOF i 5,33 pkt % na terenie powiatu kraśnickiego. W tym czasie zmniejszył się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym. W ciągu 10 lat, udział tej grupy w całości populacji obszaru funkcjonalnego zmniejszył się o 1,31 pkt. %. Prawie w tym samym stopniu proces wystąpił również w powiecie (spadek o 1,25 pkt %). Udział osób w wieku produkcyjnym w populacji zamieszkującej dany teren zmniejszył się w MOF o 5,09 pkt. % natomiast na terenie powiatu o 4,07 pkt %.

Zgodnie z opracowaniem Biura Analiz i Dokumentacji Kancelarii Senatu RP niesie to za sobą wiele negatywnych konsekwencji. Starzenie się społeczeństw sprawia, że repartycyjny system emerytalny, oparty na zasadzie solidaryzmu międzypokoleniowego, staje się niewydolny. Ponadto finansowanie emerytur, a także opieki zdrowotnej i długoterminowej dla rosnącej rzeszy ludności w wieku emerytalnym wymaga potężnych środków, które są potrzebne także na finansowanie wielu innych celów, m.in. modernizacyjnych, infrastrukturalnych oraz tych adresowanych do młodszego pokolenia.

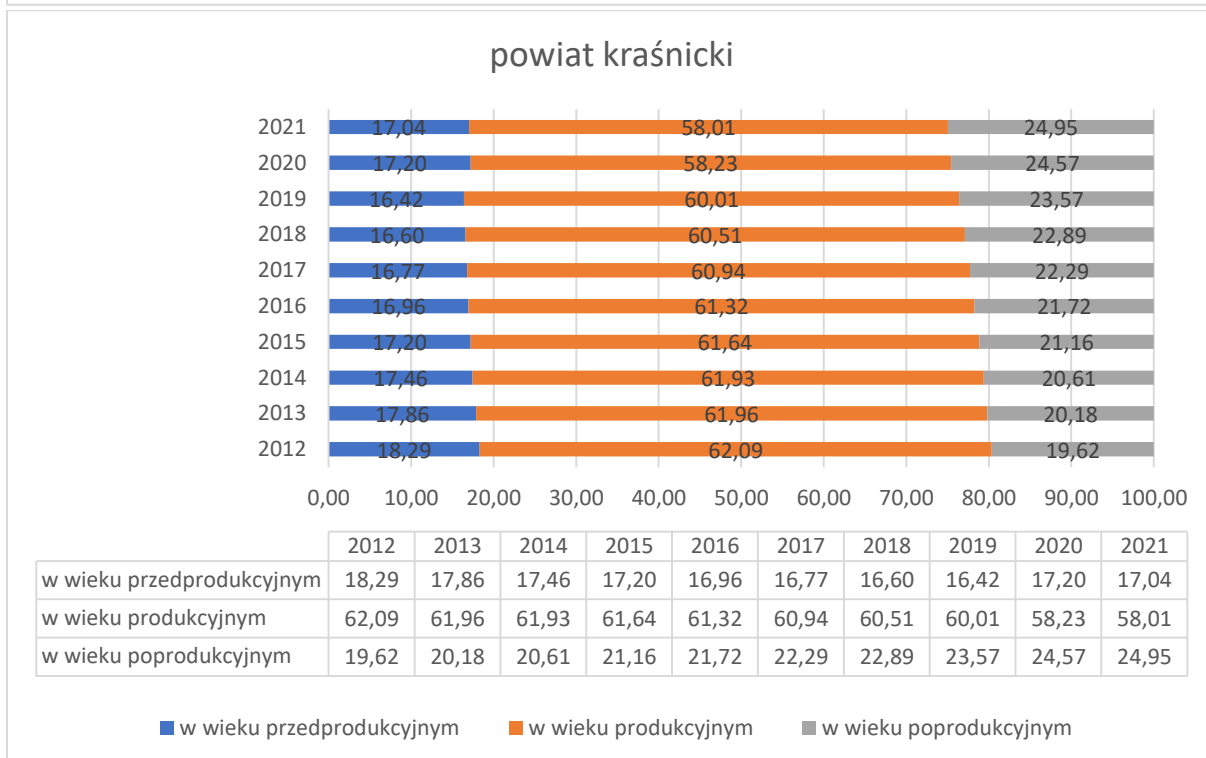
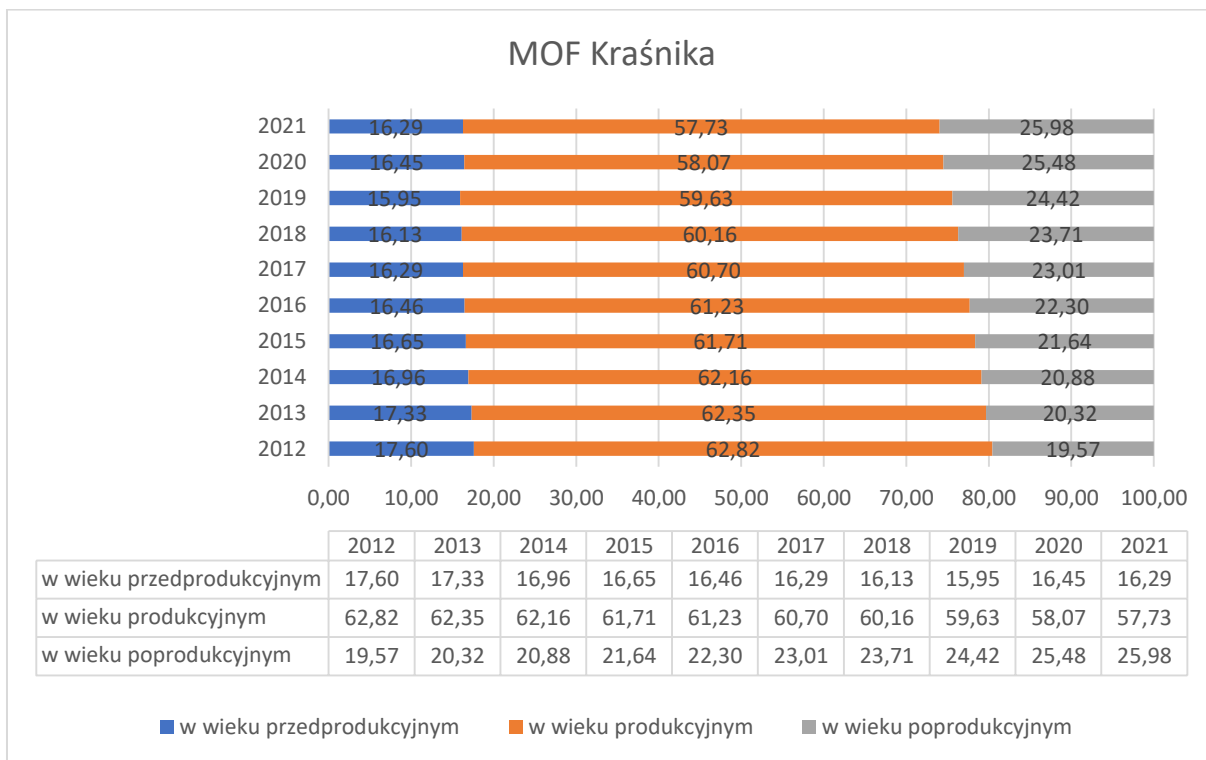
W porównaniu z powiatem, MOF Kraśnika cechuje:

- ✓ niższy odsetek osób w wieku produkcyjnym,
- ✓ niższy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym,
- ✓ wyższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym.

Należy zauważyć, że w obszarze funkcjonalnym występują zbliżone trendy pod względem zmian udziału procentowego poszczególnych grup wiekowych, jednakże negatywna sytuacja związana ze starzeniem się społeczeństwa jest wyraźnie mocniej nasiloną w obszarze funkcjonalnym niż w powiecie kraśnickim.

Wykres 5. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Szczegółowe dane za okres 2012-2021 w ujęciu procentowym znajdują się poniżej.

Tabela 16. Mieszkańcy wg. ekonomicznych grup wieku w ujęciu procentowym na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.

Nazwa	Wiek	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana
Powiat kraśnicki	przedprodukcyjny	18,29	17,86	17,46	17,20	16,96	16,77	16,60	16,42	17,20	17,04	-1,25
	produkcyjnym	62,09	61,96	61,93	61,64	61,32	60,94	60,51	60,01	58,23	58,01	-4,07
	poprodukcyjnym	19,62	20,18	20,61	21,16	21,72	22,29	22,89	23,57	24,57	24,95	5,33
MOF Kraśnika	przedprodukcyjny	17,60	17,33	16,96	16,65	16,46	16,29	16,13	15,95	16,45	16,29	-1,31
	produkcyjnym	62,82	62,35	62,16	61,71	61,23	60,70	60,16	59,63	58,07	57,73	-5,09
	poprodukcyjnym	19,57	20,32	20,88	21,64	22,30	23,01	23,71	24,42	25,48	25,98	6,40

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Szczegółowe dane za okres 2012-2021 w ujęciu ilościowym znajdują się poniżej.

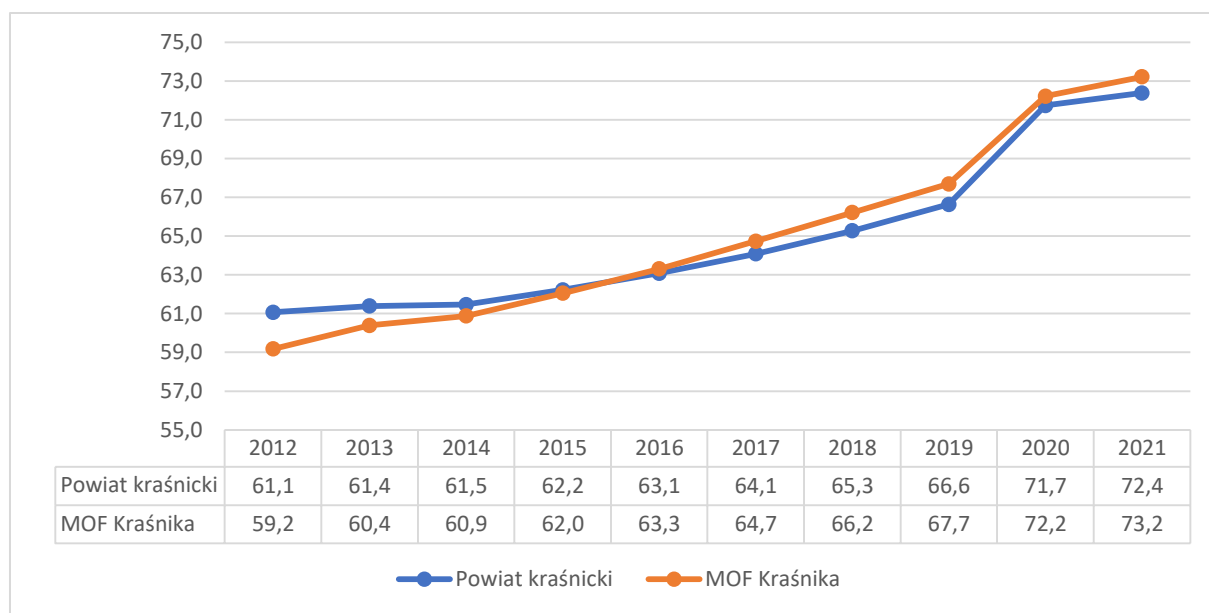
Tabela 17. Mieszkańcy wg. ekonomicznych grup wieku w ujęciu liczbowym na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.

Nazwa	Wiek	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana
Powiat kraśnicki	przedprodukcyjny	18132	17636	17145	16777	16462	16195	15945	15652	15847	15503	-2629
	produkcyjnym	61550	61187	60806	60146	59520	58856	58112	57220	53656	52793	-8757
	poprodukcyjnym	19455	19926	20231	20646	21087	21523	21986	22476	22644	22708	3253
MOF Kraśnika	przedprodukcyjny	10137	9944	9676	9442	9289	9155	9007	8836	8792	8598	-1539
	produkcyjnym	36174	35772	35469	35001	34550	34124	33604	33042	31026	30466	-5708
	poprodukcyjnym	11270	11660	11916	12276	12583	12934	13243	13531	13614	13708	2438

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wskaźnik obciążenia demograficznego stanowi syntetyczną miarę sytuacji demograficznej wskazując na to, ile osób w wieku nieprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym. Jego wysoka wartość ma niekorzystny wpływ na lokalny rynek pracy i powoduje sytuację, w której zbyt duża liczba mieszkańców utrzymuje się ze świadczeń socjalnych. W latach 2012-2021 obciążenie demograficzne w powiecie wzrosło o 11,3 pkt. %, osiągając wartość 72,4%. Jeszcze gorsza sytuacja występowała w MOF. Wzrost wyniósł o 14 pkt. %. Wartość wskaźnika w 2021 była równa 73,2%.

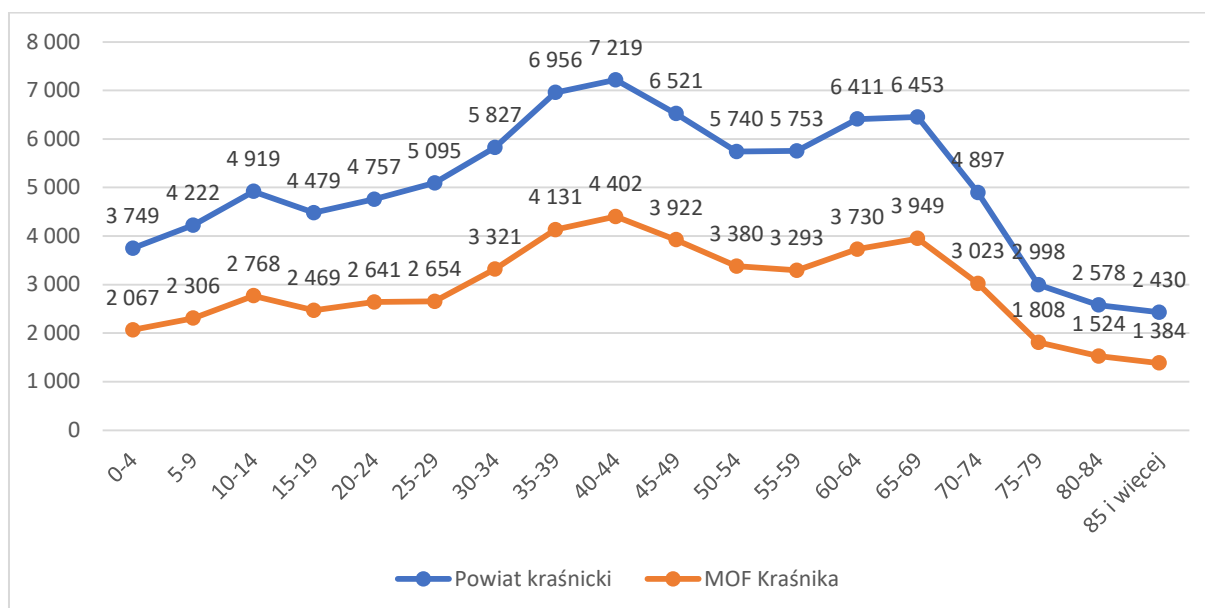
Wykres 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

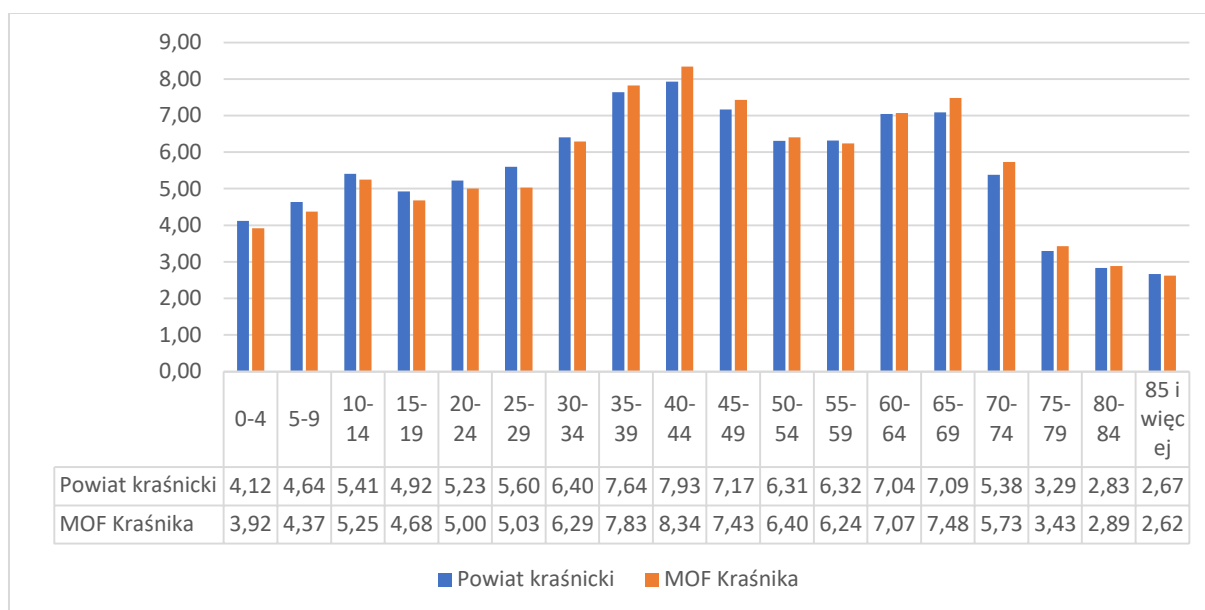
Najliczniejszą grupę zarówno w obszarze funkcjonalnym jak też powiecie kraśnickim w 2021 roku stanowiły osoby w wieku 40-44 lat. W przypadku MOF udział osób w tej grupie wiekowej w ogóle populacji stanowił 8,3%. W przypadku powiatu kraśnickiego natomiast 7,9%

Wykres 7. Struktura ludności ze względu na wiek na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w 2021 roku w ujęciu ilościowym.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 8. Struktura ludności ze względu na wiek na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w 2021 roku w ujęciu procentowym.

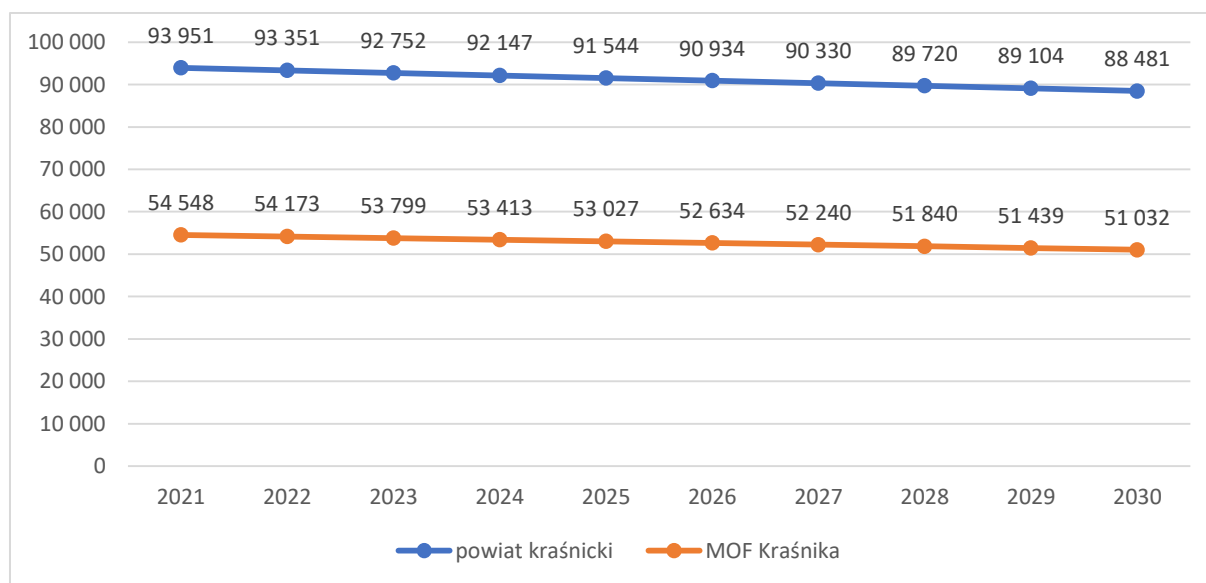
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.4.3. Prognoza demograficzna

Zgodnie z „Prognozą demograficzną gmin na lata 2017-2030” w roku 2030 liczba mieszkańców MOF Kraśnika zmniejszy się do 51 032 osób, natomiast powiatu do 88 481 osób. Odnosząc się do danych zastanych w 2021 roku liczba mieszkańców MOF Kraśnika wyniosła 52 772 a powiatu 91 004. W 2016 roku założono, że w 2021 roku MOF będzie zamieszkiwać 51 032 osób, a powiat 88 481. Tym samym należy uznać, że prognoza opracowana przez GUS stanowi stosunkowo trafną estymację przyszłych zmian demograficznych w horyzoncie do 2030 roku. W przypadku obu porównywanych jednostek liczba mieszkańców okazała się nieznacznie wyższa w rzeczywistości niż założono w prognozie.

Wykres 9. Prognoza ludności na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2017-2030.

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030.

Zgodnie z „Prognozą ludności gmin na lata 2017-2030” w horyzoncie do 2030 roku utrzymają się dotychczasowe negatywne trendy demograficzne w zakresie zmniejszania się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Według szacowań GUS w 2030 r. udział osób wg. ekonomicznych grup wieku będzie się przedstawiał następująco:

- W MOF Kraśnika: osoby w wieku przedprodukcyjnym 14,9% (obecnie 16,29%), osoby w wieku produkcyjnym 57% (obecnie 57,73%), osoby w wieku poprodukcyjnym 28,1% (obecnie 25,98%),
- W powiecie kraśnickim: osoby w wieku przedprodukcyjnym 15,4% (obecnie 17,04%), osoby w wieku produkcyjnym 57,4% (59,01%), osoby w wieku poprodukcyjnym 27,2% (obecnie 24,95%).

Starzenie się społeczeństwa będzie stawiało wiele wyzwań przed polityką społeczną państwa i gminy. Nasilanie się wspomnianego procesu będzie się wiązało z koniecznością zwiększenia nakładów na opiekę zdrowotną osób starszych, zapewnienie im odpowiednich standardów życia. Zmniejszenie liczby urodzeń spowoduje, iż coraz mniej osób będzie pracowało na przyszłe świadczenia (np. renty, emerytury).

Zmieniająca się struktura wieku społeczeństwa jest wymieniana jako jedna z kluczowych przyczyn zwolnień w gospodarce – ze względu na brak odpowiedniego personelu w firmach. Konieczne będzie

również podjęcie kroków prowadzących do wzrostu aktywności seniorów w różnych dziedzinach życia – ułatwienie dostępu do kultury, do nowych rozwiązań technologicznych, włączenie w działania społeczne czy obywatelskie.

Wykres 10. Prognoza ludności gmin- udział osób wg. ekonomicznych grup wieku w latach 2021-2030 terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w ujęciu ilościowym.

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030.

Szczegółowe dane na temat udziału osób wg. ekonomicznych grup wieku w ujęciu procentowym znajdują się poniżej.

Tabela 18. Prognoza ludności gmin- udział osób wg. ekonomicznych grup wieku w latach 2021-2030 terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w ujęciu procentowym.

Wiek	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Powiat kraśnicki										
przedprodukcyjny	16,5	16,5	16,4	16,3	16,2	16,0	15,7	15,6	15,5	15,4
produkcyjny	59,3	58,8	58,5	58,1	58,0	57,9	57,9	57,8	57,7	57,4
poprodukcyjny	24,3	24,7	25,1	25,5	25,8	26,1	26,4	26,6	26,9	27,2
MOF Kraśnika										
przedprodukcyjny	16,0	16,0	15,9	15,9	15,7	15,5	15,2	15,0	14,9	14,9
produkcyjny	58,8	58,4	58,0	57,7	57,6	57,5	57,5	57,5	57,3	57,0
poprodukcyjny	25,2	25,7	26,1	26,5	26,7	27,0	27,3	27,5	27,8	28,1

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030.

3.4.4. Podsumowanie: Ludność i procesy demograficzne

PODSUMOWANIE

LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE

- i W 2021 roku mieszkańcy MOF Kraśnika stanowili 57,99% osób zamieszkujących na terenie powiatu kraśnickiego.
- i Na 100 mężczyzn w MOF przypadało 105 kobiet.
- Znaczny ubytek ludności. W latach 2012-2021 (10 letni okres odniesienia) liczba mieszkańców MOF zmniejszyła się o ponad 8% (4 798 osób).
- Zmniejszający się udział procentowy ludności MOF w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu kraśnickiego.
- Znaczny spadek liczby urodzeń i przyrostu naturalnego. Wartość przyrostu naturalnego w 2021 roku w MOF Kraśnika wyniosła -462. W ciągu 10 lat wartość wskaźnika zanotowała spadek, aż o 683%. Analogiczna tendencja występuje na terenie powiatu kraśnickiego.
- Ujemne saldo migracji. Więcej osób wymeldowuje się z terenu obszaru funkcjonalnego niż się na nim zameldowuje. W 2021 roku bilans wyniósł -246 osób.
- Ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji przyczyniają się do istotnych zmian w udziale procentowym ludności według ekonomicznych grup wieku. Systematycznie spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym na korzyść grupy osób w wieku poprodukcyjnym.
- Emigracja zarobkowa i mała liczba urodzeń przyczyniają się do sytuacji, w której na 100 osób pracujących w obszarze MOF przypadają aż 73 osoby niepracujące (dzieci, młodzieży i emerytów). W okresie odniesienia wartość wskaźnika obciążenia demograficznego wzrosła, aż o 14

punktów procentowych. Analogiczna sytuacja występowała na terenie powiatu kraśnickiego, choć nasilenie zjawiska było minimalnie niższe.

- ➔ Wiek przeciętnego mieszkańca MOF Kraśnik to 40-44 lata. W tym wieku znajduje się, aż 8,34% mieszkańców obszaru.
- ➔ Proces starzenia się ludności Polski będący wynikiem korzystnego zjawiska, jakim jest wydłużanie trwania życia, jest pogłębiany niskim poziomem diety. Zmiany te są jednocześnie zintensyfikowane przez emigrację osób młodych. Rosnący udział osób starszych w strukturze ludności wpłynie na pogorszenie sytuacji ekonomicznej jednostek wchodzących w skład MOF. Potwierdzeniem, dalszego nasilania się zjawiska w czasie jest trafna estymacja trendów demograficznych dokonana przez GUS, w ramach dokumentu „Prognoza demograficzna gmin na lata 2017-2030”.
- ➔ Skutkiem procesu starzenia się społeczeństwa będą daleko idące potrzeby w zakresie zorganizowania opieki zdrowotnej i socjalnej nad osobami starszymi. Przy zmniejszającej się liczbie dzieci, sektor edukacji również będzie wymagał dalszych przekształceń. Odływ młodych, dobrze wykształconych osób do dużych aglomeracji miejskich lub poza granice kraju będzie nasilał występowanie efektu wymywania zasobów kapitału ludzkiego i utraty przez MOF potencjału intelektualnego. Skutkiem opisanych zjawisk będzie zmniejszanie się szans rozwojowych gmin wchodzących w skład Porozumienia.

3.5. Gospodarka i rynek pracy

3.5.1. Rolnictwo

Istotną funkcją jednostek wchodzących w skład MOF Kraśnika jest rolnictwo. Użytki rolne zajmują powierzchnię 69,41% terenu MOF. Na terenie obszaru funkcjonalnego istnieją korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa. Występuje jednak duże rozdrobnienie gospodarstw. Poziom rozwoju rolnictwa należy ocenić jako dobry. Obszar cechuje dość wysoki potencjał produkcji rolnej.

Tabela 19. Struktura gruntów w gminie – stan na koniec 2021 r.

Wyszczególnienie	MOF	MOF (%)	Miasto Kraśnik	Gmina Kraśnik	Gmina Dzierżkowice	Gmina Urzędów
Powierzchnia ogółem.	33 646	100	2 606	10 457	8 729	11 854
Użytki rolne.	23 353	69,41	1 044	6 512	6 381	9 417
Użytki rolne – grunty orne.	19 424	57,73	872	5 726	5 454	7 372
Grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia.	7 915	23,52	430	3 316	2 155	2 014
Grunty zabudowane i zurbanizowane.	1 937	5,76	989	564	17	368
Grunty pod wodami.	283	0,84	53	44	149	37
Tereny różne.	104	0,31	76	1	26	0
Nieużytki.	53	0,16	14	21	1	17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych samorządów wchodzących w skład MOF Kraśnika.

Działalność rolnicza stanowiła źródło utrzymania prawie 50% gospodarstw domowych w MOF Kraśnika. Wśród pozostałych źródeł dochodów należy wymienić: pracę najemną (23,09% ogółu gospodarstw utrzymywało się z tego źródła w 2020 roku), emeryturę i rentę (12,90%), inne niezarobkowe źródła (9,20%) oraz pozarolniczą działalność gospodarczą (5,83%).

Tabela 20. Gospodarstwa domowe wg źródeł dochodów w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w 2020 roku (ujęcie liczbowe).

Wyszczególnienie	Z działalności rolniczej.	Z pozarolniczej działalności gospodarczej.	Z pracy najemnej.	Z emerytury i renty.	Z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą.	łącznie.
Powiat kraśnicki	9 084	1 235	4 392	2 588	1 752	19 051
MOF Kraśnika	3 282	391	1 548	865	617	6 703
Miasto Kraśnik	427	77	213	147	47	911
Gmina Dzierzkowice	779	87	370	206	142	1 584
Gmina Kraśnik	748	104	385	209	104	1 550
Gmina Urzędów	1 328	123	580	303	324	2 658

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Powszechny Spis Rolny 2020.

Tabela 21. Gospodarstwa domowe wg źródeł dochodów w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w 2020 roku (ujęcie procentowe).

Wyszczególnienie	Z działalności rolniczej.	Z pozarolniczej działalności gospodarczej.	Z pracy najemnej.	Z emerytury i renty.	Z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą.
Powiat kraśnicki	47,68	6,48	23,05	13,58	9,20
MOF Kraśnika	48,96	5,83	23,09	12,90	9,20
Miasto Kraśnik	46,87	8,45	23,38	16,14	5,16
Gmina Dzierzkowice	49,18	5,49	23,36	13,01	8,96
Gmina Kraśnik	48,26	6,71	24,84	13,48	6,71
Gmina Urzędów	49,96	4,63	21,82	11,40	12,19

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Powszechny Spis Rolny 2020.

Produkcja zwierząt gospodarskich stanowiła niewielki udział w stosunku do powiatu kraśnickiego. Przeważała produkcja drobiu, głównie kurzego. Jego produkcja w MOF stanowiła aż 67,73% produkcji na terenie powiatu.

Tabela 22. Pogłowie zwierząt gospodarskich w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w 2020 roku.

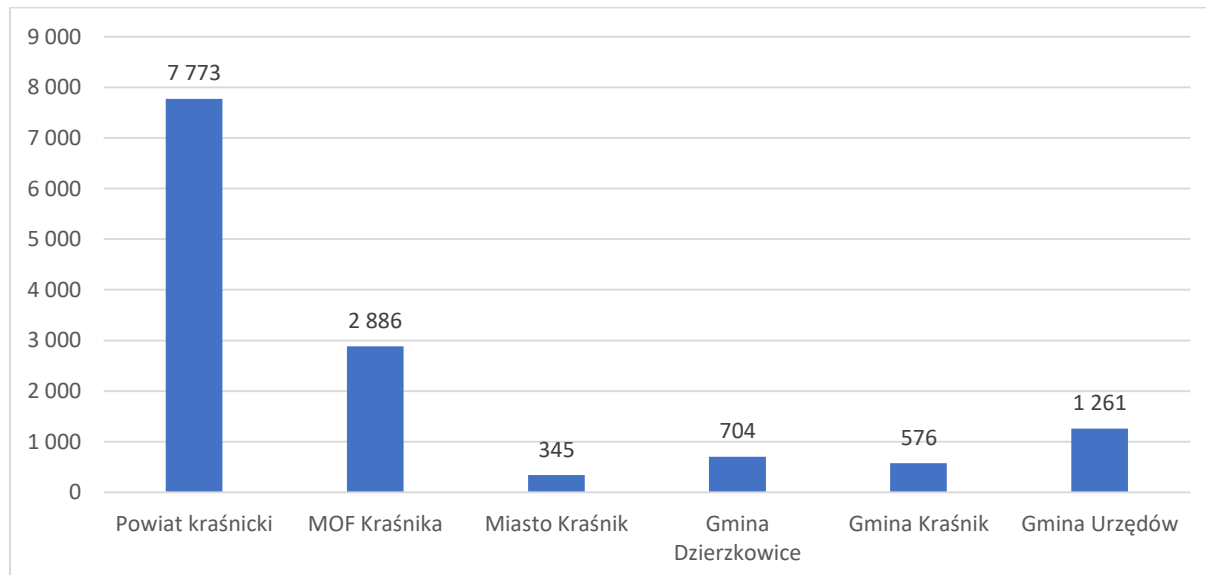
Wyszczególnienie	bydło ogółem	bydło - krowy	świnie ogółem	świnie - lochy na chów	drób ogółem	drób kurzy
Powiat kraśnicki	7 141	2 747	21 612	1 825	666 289	644 603
MOF Kraśnika	1 096	304	1 734	124	442 827	436 599
MOF Kraśnika- udział % w powiecie	15,35	11,07	8,02	6,79	66,46	67,73
Miasto Kraśnik	45	17	38	0	131 473	130 725
Gmina Dzierzkowice	346	112	175	20	241 872	240 601
Gmina Kraśnik	206	45	677	35	61 446	58 791
Gmina Urzędów	499	130	844	69	8 036	6 482

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Powszechny Spis Rolny 2020.

Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego w MOF Kraśnika sprzedaż własnych produktów rolnych prowadziły 2 886 gospodarstw spośród 7 773 prowadzących taką działalność na terenie powiatu kraśnickiego.

Wykres 11. Gospodarstwa rolne prowadzące sprzedaż własnych produktów rolnych w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w 2020 roku.

Poniższa tabela przedstawia gospodarstwa rolne wg grup obszarowych.

Tabela 23. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w 2020 roku - ujęcie ilościowe.

Wyszczególnienie	ogółem	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
Powiat kraśnicki	9 094	185	5 274	2 276	695	664
MOF Kraśnika	3 284	97	2 084	701	226	176
Miasto Kraśnik	428	27	324	54	13	10
Gmina Dzierzkowice	780	13	473	183	69	42
Gmina Kraśnik	747	29	526	121	27	44
Gmina Urzędów	1 329	28	761	343	117	80

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Powszechny Spis Rolny 2020.

W obszarze funkcjonalnym, najwięcej, bo aż 63,46% stanowią gospodarstwa małe, o powierzchni od 1-5 ha, co stanowi wynik wyższy niż w powiecie (57,99%). Odsetek gospodarstw rolnych powyżej 15 ha wyniósł dla obszaru MOF zaledwie 5,36% (w powiecie 7,30%). Dane świadczą o występowaniu dużego rozdrobnienia rolnego na terenie gmin objętych porozumieniem.

Tabela 24. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w 2020 roku - ujęcie procentowe.

Wyszczególnienie	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
Powiat kraśnicki	2,03	57,99	25,03	7,64	7,30
MOF Kraśnika	2,95	63,46	21,35	6,88	5,36
Miasto Kraśnik	6,31	75,70	12,62	3,04	2,34
Gmina Dzierzkowice	1,67	60,64	23,46	8,85	5,38
Gmina Kraśnik	3,88	70,41	16,20	3,61	5,89
Gmina Urzędów	2,11	57,26	25,81	8,80	6,02

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Powszechny Spis Rolny 2020.

Mimo że działalność rolnicza stanowiła źródło utrzymania prawie 50% gospodarstw domowych w 2021 roku, należy podkreślić relatywnie niską pozycję konkurencyjną rolnictwa w obszarze MOF Kraśnika jak również całego powiatu i województwa w porównaniu do innych regionów. Jest to konsekwencją przeanalizowanych w ramach niniejszego rozdziału zmiennych takich jak:

- niekorzystnej struktury agrarnej gospodarstw rolnych,
- niskiego tempa rozwoju elementów infrastruktury koniecznych do obsługi procesów produkcyjnych,
- dominacji produkcji surowców i niskiego poziomu ich przetwórstwa,
- przewagi produkcji roślinnej nad bardziej dochodową produkcją zwierzęcą,
- niskiego poziomu rozwoju organizacji i stowarzyszeń producenckich.

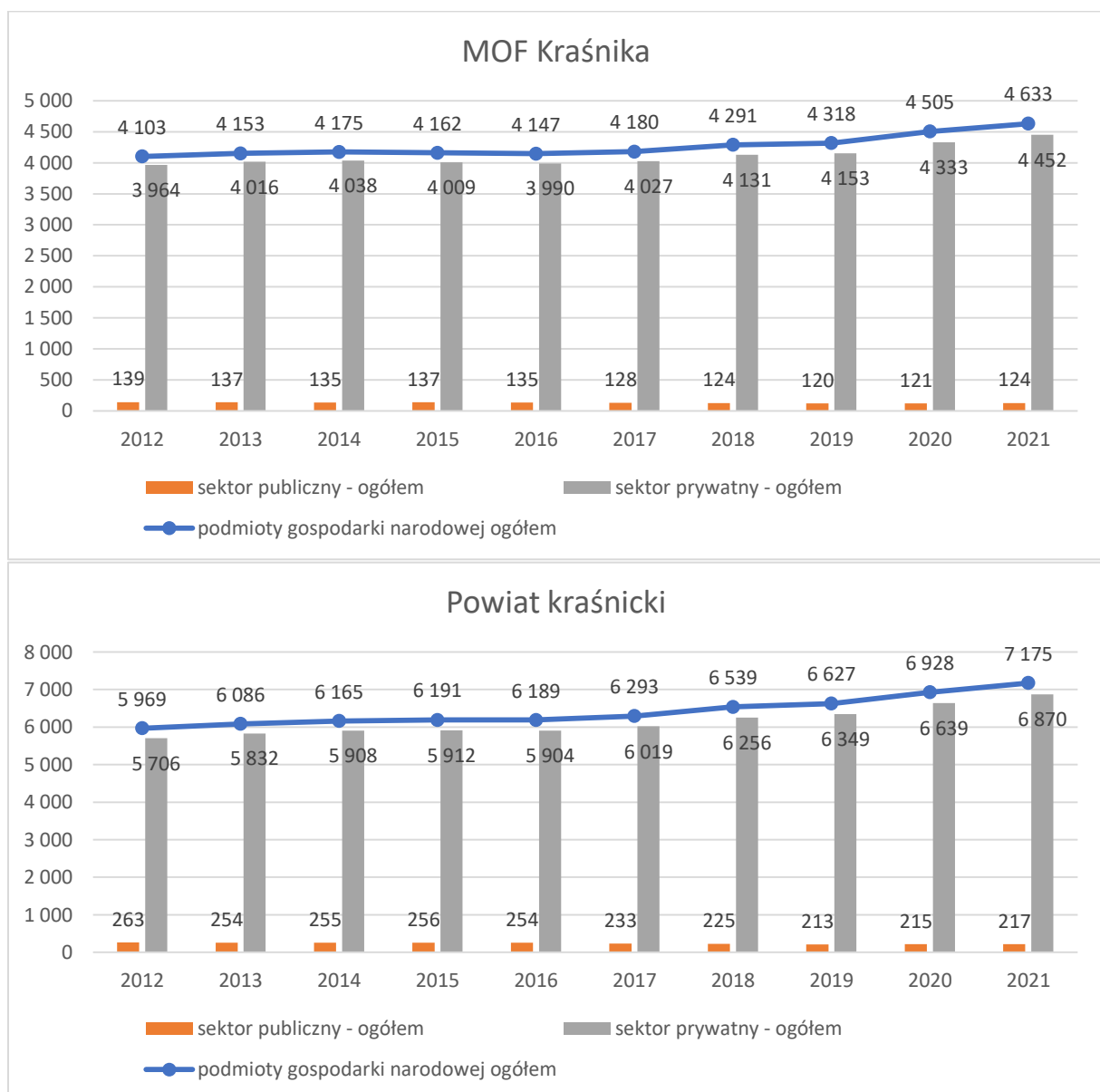

3.5.2. Przedsiębiorczość

Niniejszy rozdział jest poświęcony analizie statystycznej przedsiębiorstw obszaru MOF. Szczegółowy opis zakładów oraz branż, w których działają dokonano w rozdziale „Atrakcyjność inwestycyjna MOF”.

W latach 2012-2021 liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na terenie MOF Kraśnika wzrosła z poziomu 5 969 do 7 175, wykazując tym samym tempo wzrostu na poziomie ponad 20%. Biorąc pod uwagę strukturę własności zdecydowanie dominowały przedsiębiorstwa z sektora prywatnego – w 2021 r. stanowiły one 96% ogółu przedsiębiorstw. Analogiczna sytuacja występowała na terenie całego powiatu kraśnickiego.

Wykres 12. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na obszarze MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było na terenie Miasta Kraśnik (w 2021 r. stanowiły one 69,47% wszystkich przedsiębiorstw z terenu MOF). We wszystkich JST należących do OWP w analizowanym okresie liczba podmiotów gospodarczych ogółem wzrastała.

Równocześnie zauważalny jest spadek liczby przedsiębiorstw publicznych (poza Gminą Dzierzkowice, gdzie przez 10 lat liczba przedsiębiorstw publicznych zwiększyła się o 1). Największy spadek z liczbie ogółem zanotowano w Mieście Kraśnik (10 podmiotów). W skali procentowej spadek liczby przedsiębiorstw publicznych w Mieście Kraśnik wyniósł 10,2%. Szczegółowe dane na ten temat przedstawia tabela.

Tabela 25. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na obszarze MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012–2021.

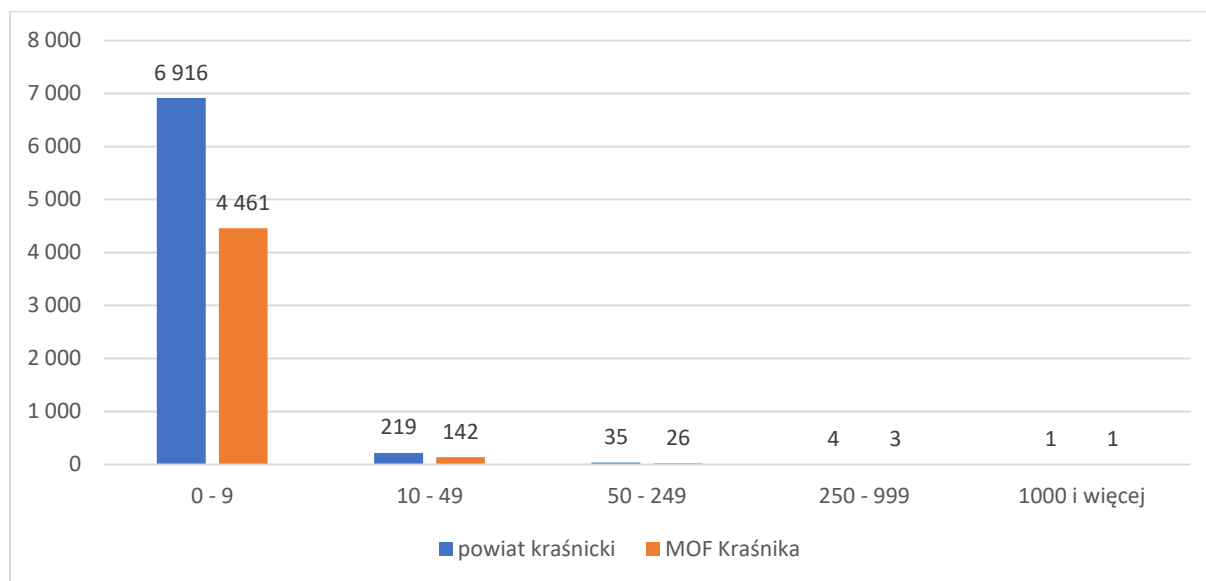
Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	podmioty gospodarki narodowej ogółem	5 969	6 086	6 165	6 191	6 189	6 293	6 539	6 627	6 928	7 175	1 206	20,20
	sektor publiczny - ogółem	263	254	255	256	254	233	225	213	215	217	-46	-17,49
	sektor prywatny - ogółem	5 706	5 832	5 908	5 912	5 904	6 019	6 256	6 349	6 639	6 870	1 164	20,40
MOF Kraśnika	podmioty gospodarki narodowej ogółem	4 103	4 153	4 175	4 162	4 147	4 180	4 291	4 318	4 505	4 633	530	12,92
	sektor publiczny - ogółem	139	137	135	137	135	128	124	120	121	124	-15	-10,79
	sektor prywatny - ogółem	3 964	4 016	4 038	4 009	3 990	4 027	4 131	4 153	4 333	4 452	488	12,31
Miasto Kraśnik	podmioty gospodarki narodowej ogółem	3 104	3 093	3 066	3 042	2 969	2 971	3 043	3 022	3 136	3 219	115	3,70
	sektor publiczny - ogółem	98	96	95	96	94	90	87	84	86	88	-10	-10,20
	sektor prywatny - ogółem	3 006	2 997	2 969	2 934	2 858	2 862	2 929	2 902	3 009	3 085	79	2,63
Gmina Dzierzkowice	podmioty gospodarki narodowej ogółem	228	244	240	253	249	269	280	292	316	335	107	46,93
	sektor publiczny - ogółem	9	10	9	10	10	10	10	10	10	10	1	11,11
	sektor prywatny - ogółem	219	234	231	242	238	258	269	281	305	323	104	47,49
Gmina Kraśnik	podmioty gospodarki narodowej ogółem	379	407	451	451	504	502	507	527	546	553	174	45,91
	sektor publiczny - ogółem	6	6	6	6	6	6	6	5	5	5	-1	-16,67
	sektor prywatny - ogółem	373	401	445	444	496	494	498	519	538	545	172	46,11
Gmina Urzędów	podmioty gospodarki narodowej ogółem	392	409	418	416	425	438	461	477	507	526	134	34,18
	sektor publiczny - ogółem	26	25	25	25	25	22	21	21	20	21	-5	-19,23
	sektor prywatny - ogółem	366	384	393	389	398	413	435	451	481	499	133	36,34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Analiza strukturalna sektora przedsiębiorstw pod względem klas wielkości wskazuje, że dominującą grupą przedsiębiorstw zarówno na terenie MOF jak również na terenie powiatu były mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników. W 2021 r. stanowiły odpowiednio 96,28% oraz 96,39% wszystkich przedsiębiorstw. Drugą pod względem liczebności grupą w strukturze przedsiębiorstw były przedsiębiorstwa małe, liczące od 10 do 49 pracowników. Zarówno na terenie MOF jak i powiatu znalazł się tylko jeden podmiot zatrudniający powyżej 1 000 pracowników zlokalizowany w mieście Kraśnik.

Wykres 13. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON wg klas wielkości w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w 2021 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Szczegółowe dane dotyczące analizy strukturalnej przedsiębiorstw w latach 2012-2021 znajdują się w tabeli. Należy zwrócić jednak uwagę na fakt, że grupą przedsiębiorstw, która w okresie odniesienia rosła najszybciej były mikroprzedsiębiorstwa. Wzrost ich liczby w ciągu 10 lat wyniósł 13,95% w przypadku MOF i 21,59% w powiecie kraśnickim.

Tabela 26. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON wg klas wielkości MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012–2021.

Nazwa	Klasy wielkości	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	0 - 9	5 688	5 812	5 895	5 926	5 921	6 025	6 272	6 366	6 672	6 916	1 228	21,59
	10 - 49	236	230	228	223	225	229	226	219	217	219	-17	-7,20
	50 - 249	42	41	39	39	40	36	37	37	34	35	-7	-16,67
	250 - 999	2	2	2	2	2	2	3	4	4	4	2	100,00
	1000 i więcej	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0,00
MOF Kraśnika	0 - 9	3 915	3 969	3 995	3 987	3 973	4 005	4 115	4 145	4 335	4 461	546	13,95
	10 - 49	152	150	148	143	141	144	143	141	141	142	-10	-6,58
	50 - 249	33	31	29	29	30	28	29	28	25	26	-7	-21,21
	250 - 999	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	1	50,00
	1000 i więcej	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0,00

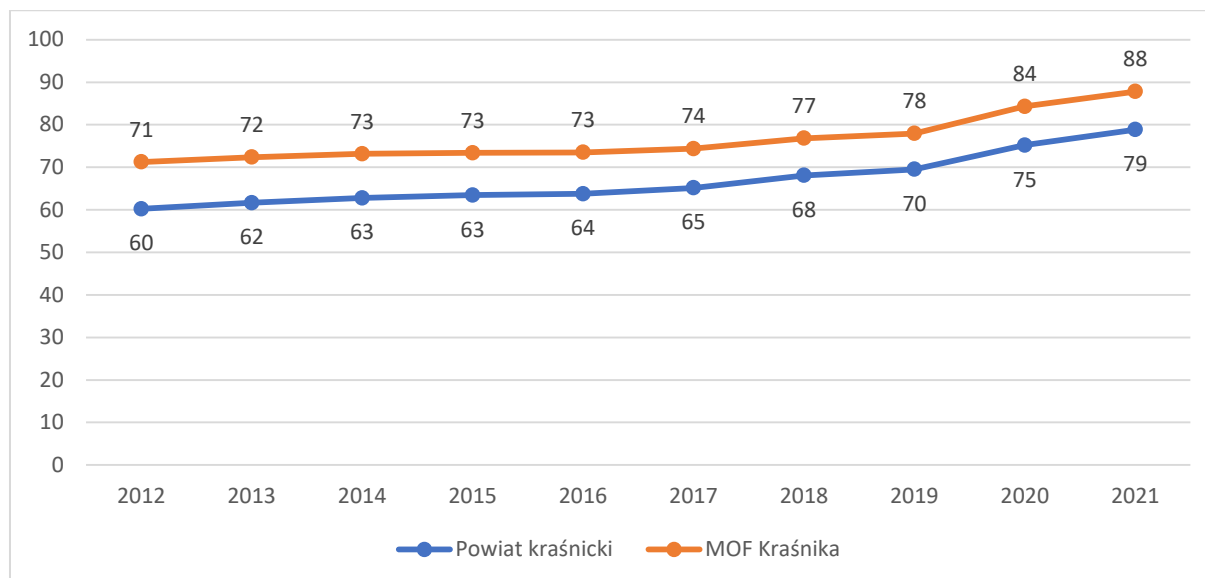
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Aby dokonać właściwej analizy przedsiębiorczości w obszarze funkcjonalnym należy odnieść się do analizy wskaźnikowej. Obliczenie wskaźnika dla MOF Kraśnika i powiatu pozwala na porównanie poziomu przedsiębiorczości jak też analizę trendów w zakresie działalności podmiotów gospodarczych.

W latach 2012-2021 liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 tysięcy ludności systematycznie wzrastała zarówno w obszarze funkcjonalnym jak i na terenie powiatu. MOF Kraśnika cechował lepszy niż powiat kraśnicki wskaźnik dotyczący liczby podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. W MOF wartość wskaźnika w 2021 r. wyniosła 88, przy 77 dla powiatu.

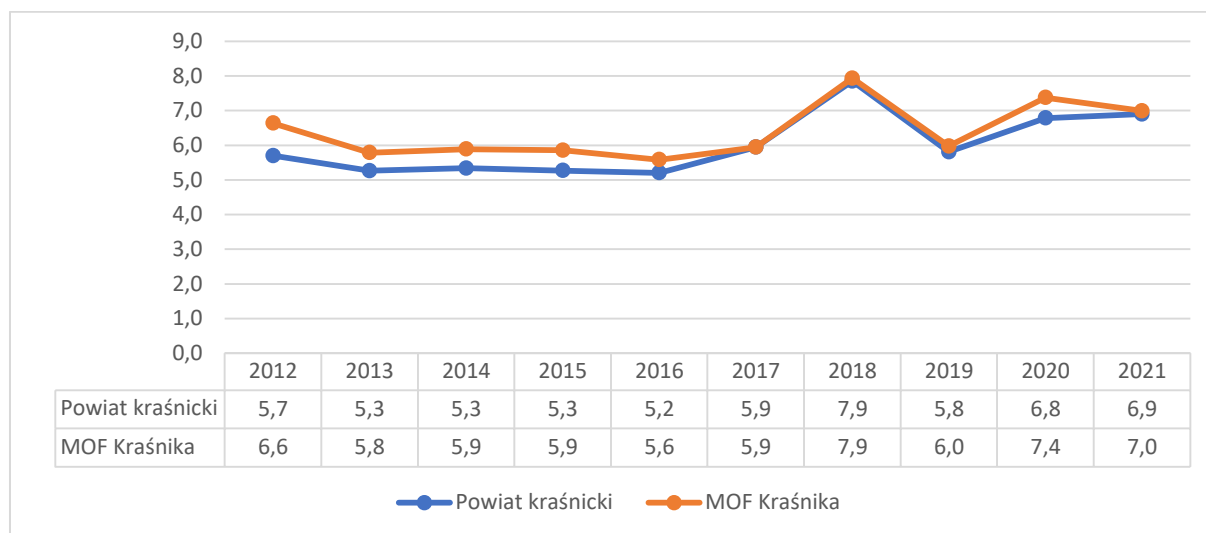
Wykres 14. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na obszarze MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w latach 2012–2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W okresie odniesienia liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1 tysiąc ludności wahała się zarówno w obszarze funkcjonalnym jak i na terenie powiatu kraśnickiego. W 2021 roku wartość wskaźnika w MOF i powiecie kształtowała się na podobnym poziomie, tj. w zaokrągleniu 7 nowo zarejestrowanych podmiotów/1 000 mieszkańców. Analiza danych wskazuje wyraźnie niższy poziom wskaźnika w okresie wybuchu pandemii koronawirusa COVID-19.

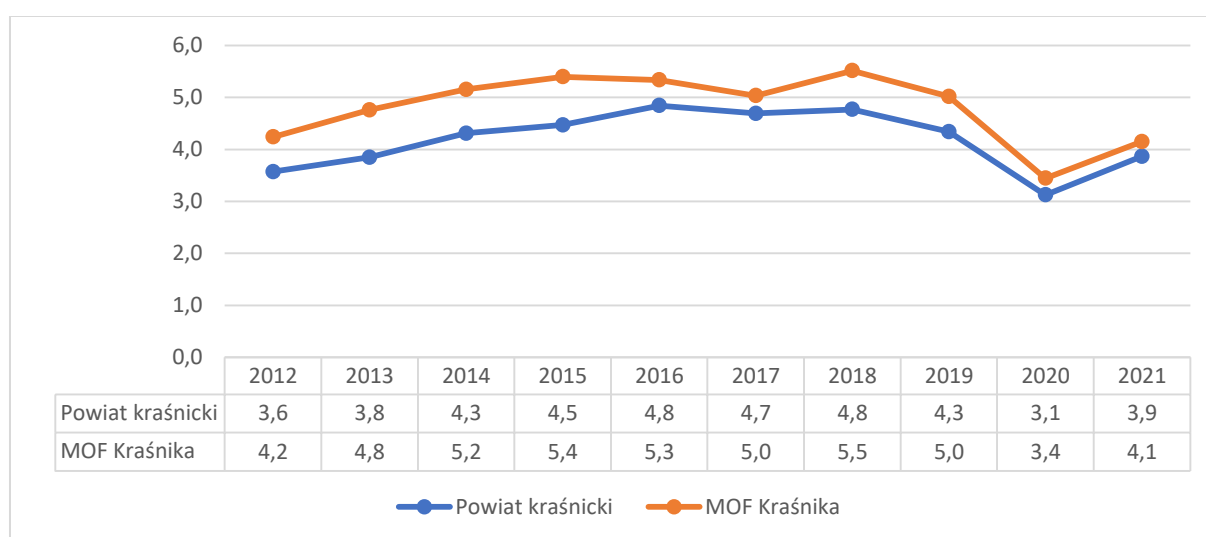
Wykres 15. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 tys. ludności na obszarze MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012–2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2021 liczba podmiotów wyrejestrowanych w rejestrze REGON na 1 tysiąc ludności wahała się zarówno w obszarze funkcjonalnym jak i na terenie powiatu kraśnickiego. W 2021 r. wartość wskaźnika zarówno w MOF jak i w powiecie kształtowała się na podobnym poziomie, tj. w zaokrągleniu 4 wyrejestrowanych podmiotów/1 000 mieszkańców.

Wykres 16. Jednostki wyrejestrowane z rejestrze REGON na 1 tys. ludności a obszarze MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012–2021.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

3.5.3. Rynek pracy i bezrobocie

Zgodnie z najnowszą analizą dokonaną przez Urząd Statystyczny w Lublinie w ramach publikacji „Bezrobocie rejestrowane w województwie lubelskim w I półroczu 2022 r.” na koniec czerwca 2022 r. w województwie lubelskim zaobserwowano poprawienie się sytuacji na rynku pracy. W ujęciu rocznym zanotowano zmniejszenie się ogólnej liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych oraz spadek stopy bezrobocia. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się liczba ofert zatrudnienia, którymi dysponowały urzędy pracy.

W końcu czerwca 2022 r. w urzędach pracy województwa lubelskiego zarejestrowanych było 61,3 tys. bezrobotnych, którzy stanowili 7,5% wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w Polsce. W porównaniu z czerwcem 2021 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się w województwie lubelskim o 14,2%, a w kraju o 17,7%. W przekroju terytorialnym najwięcej bezrobotnych zarejestrowanych było w Lublinie (9,7 tys. osób) oraz w powiecie białskim (3,5 tys. osób). Najmniejszą liczbę bezrobotnych obejmowały zaś rejestry w powiecie parczewskim (1,0 tys. osób) oraz łęczyńskim i ryckim (po 1,2 tys. osób). Spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w skali roku odnotowano we wszystkich powiatach, przy czym najwyższy w powiecie łukowskim (o 23,8%), ryckim (o 22,9%) oraz kraśnickim (o 22,3%).

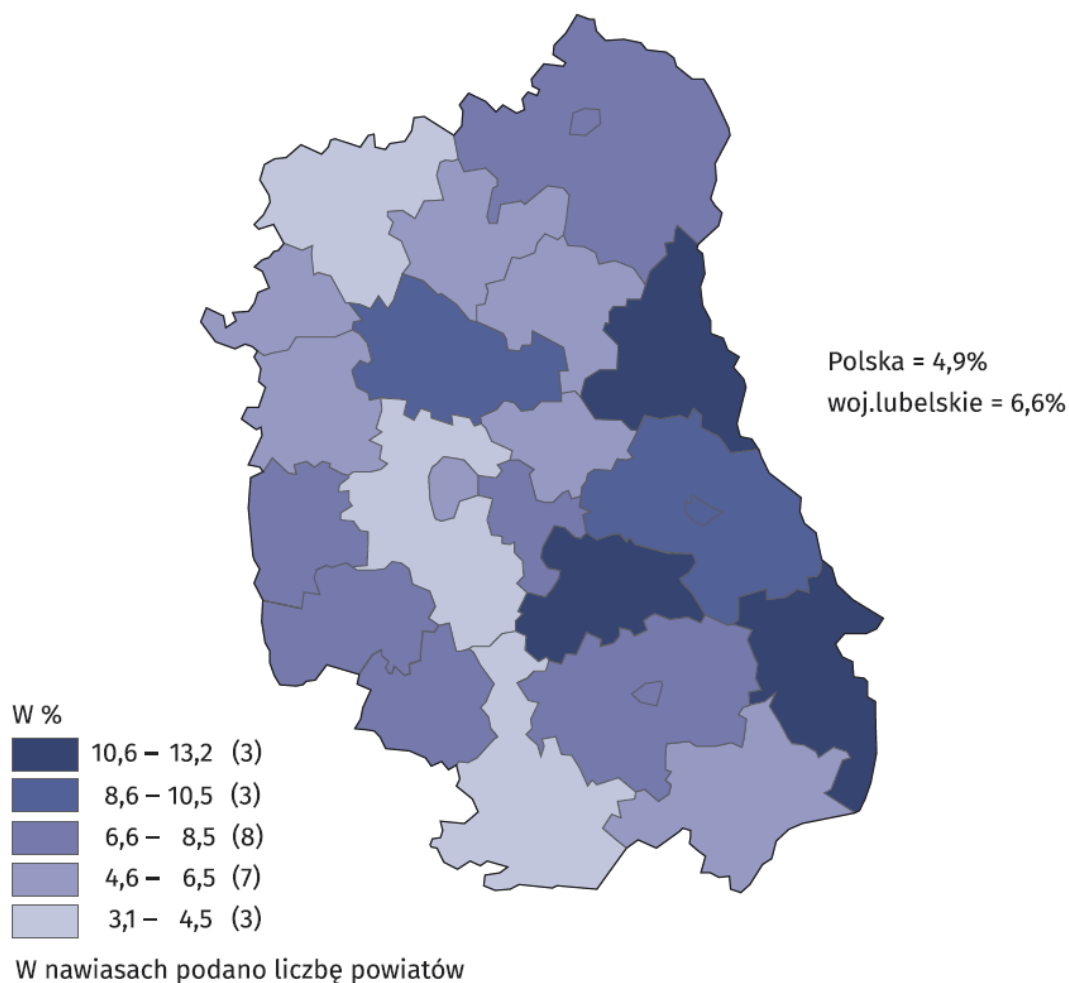
Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi w końcu czerwca 2022 r. wyniosła 32,3 tys. Osób (mniej o 15,3% w porównaniu z czerwcem 2021 r.). Udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi wyniósł 52,7% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych i był niższy o 0,7 p. proc. w porównaniu z analogicznym okresem 2021 r., natomiast w kraju udział ten wyniósł 44,4%. Spośród wszystkich bezrobotnych zamieszkałych na wsi 52,1% stanowiły kobiety. Najwyższy udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi zanotowano w powiatach: chełmskim (89,8%), lubelskim (89,6%) i zamojskim (87,8%).

W końcu czerwca 2022 r. stopa bezrobocia w województwie lubelskim wyniosła 6,6% i była niższa o 1,1 p. proc. niż przed rokiem. W Polsce stopa bezrobocia spadła o 1,1 p. proc. w stosunku do czerwca 2021 r. i wyniosła 4,9%. W rankingu województw lubelskie, pod względem wysokości stopy bezrobocia, plasowało się na 13. miejscu. W kraju najniższy poziom bezrobocia odnotowano w województwie wielkopolskim (2,7%), śląskim (3,8%) oraz małopolskim (4,1%), a najwyższy w województwie warmińsko-mazurskim (7,6%), podkarpackim (7,3%) oraz kujawsko-pomorskim (6,9%).

Powiat kraśnicki należał do 3 powiatów o średnim poziomie bezrobocia.

Mapa 4. Stopa bezrobocia w czerwcu 2021 r. w powiatach województwa lubelskiego.

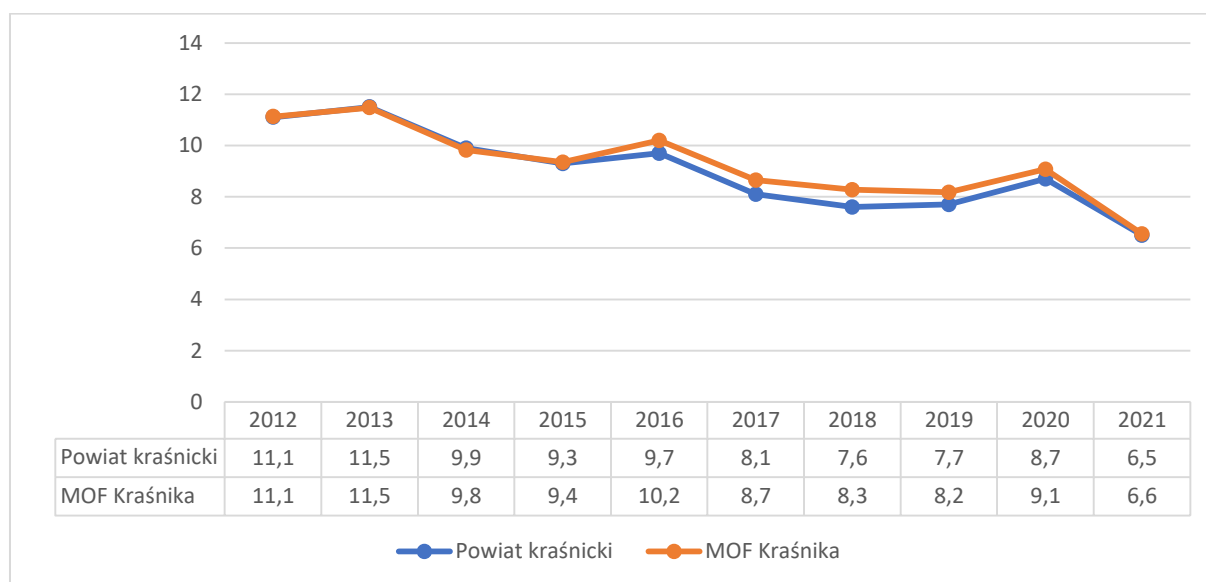

Źródło: Urząd Statystyczny w Lublinie, publikacja „Bezrobocie rejestrowane w województwie lubelskim w I półroczu 2020 r.”

Sytuację na rynku pracy odzwierciedla udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Należy jednak pamiętać, że jest to tylko jeden ze sposobów podawania wielkości bezrobocia. Stopa bezrobocia obliczona tym sposobem będzie zawsze niższa, bo liczebność ludności w wieku produkcyjnym jest zawsze większa od liczebności *ludności aktywnej ekonomicznie*¹³. W Polsce najczęściej podawaną stopą bezrobocia jest wartość bezrobocia rejestrowanego obliczana na poziomie powiatu, wypada ona przeciętnie ok. 1,5% poniżej stopy bezrobocia ustalonej w badaniu BAEL.

Udział osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym w obszarze funkcjonalnym wyniósł 6,6%, co stanowiło wynik nieznacznie wyższy niż w powiecie kraśnickim (6,5%). Analiza wskaźnika wskazuje, że w latach 2012-2021 nastąpiła znacząca poprawa na rynku pracy w obu omawianych obszarach.

Wykres 17. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2012–2021.

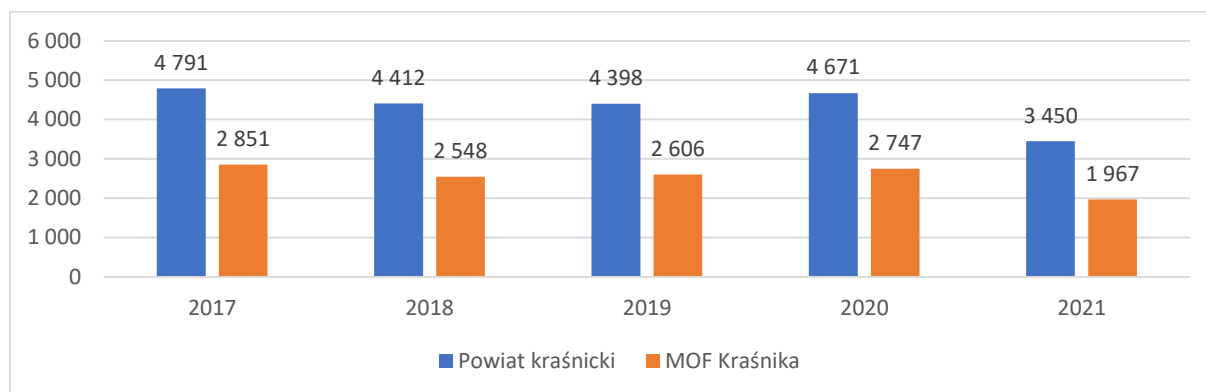

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

¹³ Stopa bezrobocia według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy (w ramach BAEL – Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, co kwartał na próbie rotacyjnej 20 000 gospodarstw domowych).

W przypadku analizy pozostałych danych z obszaru bezrobocia przyjęto pięcioletni okres odniesienia, tj. lata 2017-2021, zgodnie z danymi udostępnionymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Kraśniku. W omawianym okresie liczba osób bezrobotnych znacząco zmalała. W przypadku MOF Kraśnika spadek wyniósł 31,01%, natomiast w powiecie 27,99%. Na terenie MOF Kraśnika w 2021 roku zarejestrowanych było łącznie 1 967 osób bezrobotnych, z czego 970 kobiet (49,31%) i 997 mężczyzn (50,69%). Tym samym nie zaistniały w tym aspekcie znaczące różnice w zależności od płci.

Wykres 18. Liczba osób bezrobotnych- ogółem w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2017-2021.

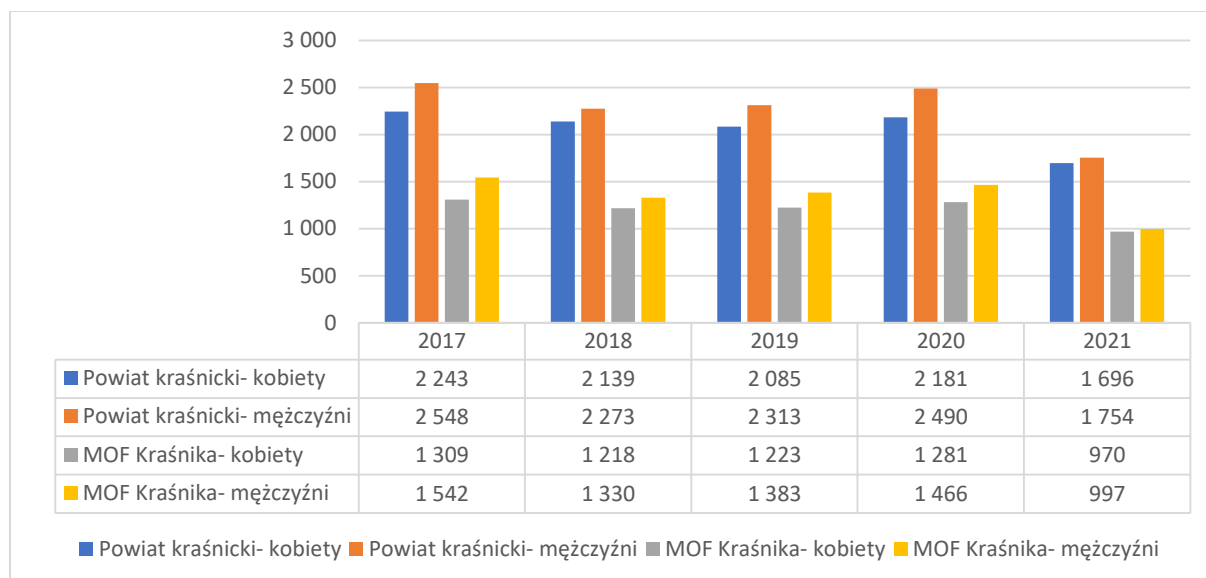
Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku.

Tabela 27. Liczba osób bezrobotnych- ogółem w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2017-2021.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	4 791	4 412	4 398	4 671	3 450	-1 341	-27,99
MOF Kraśnika	2 851	2 548	2 606	2 747	1 967	-884	-31,01
Miasto Kraśnik	1 674	1 404	1 520	1 617	1 155	-519	-31,00
Gmina Kraśnik	508	499	458	461	323	-185	-36,42
Gmina Dzierzkowice	260	266	253	292	201	-59	-22,69
Gmina Urzędów	409	379	375	377	288	-121	-29,58

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku.

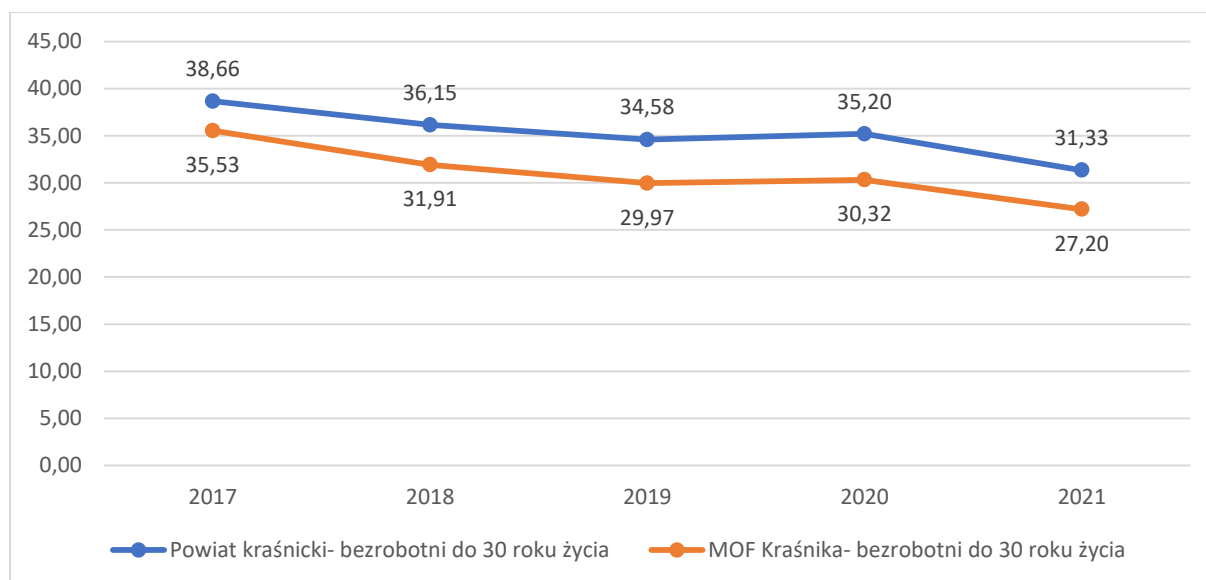
Wykres 19. Liczba osób bezrobotnych- ogółem w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2017-2021, w podziale na kobiety i mężczyzn.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku.

Bezrobotni do 30 roku życia zamieszkujący MOF Kraśnika w 2021 roku stanowili 27,20% ogółu osób bezrobotnych z tego terenu. Gorszą sytuację zanotowano w powiecie kraśnickim – tam grupa ta stanowiła 31,33% ogółu bezrobotnych.

Wykres 20. Bezrobotni do 30 roku życia w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku.

W okresie odniesienia liczba osób bezrobotnych we wskazanym wieku zamieszkująca obszar gmin objętych porozumieniem zmniejszyła się o 47,19%. W powiecie spadek ten wyniósł 41,63%.

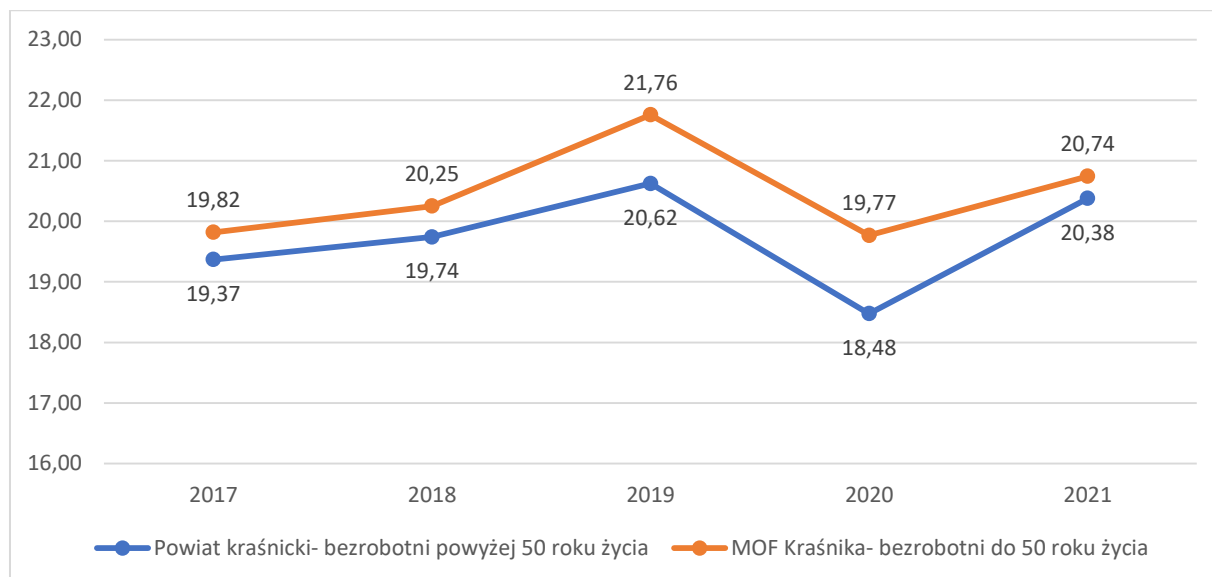
Tabela 28. Bezrobotni do 30 roku życia w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	1 852	1 595	1 521	1 644	1 081	-771	-41,63
MOF Kraśnika	1 013	813	781	833	535	-478	-47,19
Miasto Kraśnik	457	333	343	384	242	-215	-47,05
Gmina Kraśnik	207	192	169	164	100	-107	-51,69
Gmina Dzierzkowice	132	112	100	122	79	-53	-40,15
Gmina Urzędów	217	176	169	163	114	-103	-47,47

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku.

Bezrobotni powyżej 50 roku życia zamieszkujący MOF Kraśnika w 2021 roku stanowili 20,74% ogółu osób bezrobotnych z tego terenu. Nieznacznie lepszą sytuację zanotowano w powiecie kraśnickim – tam grupa ta stanowiła 20,38% ogółu bezrobotnych.

Tabela 29. Bezrobotni powyżej 50 roku życia w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku.

W okresie odniesienia liczba osób bezrobotnych we wskazanym wieku zamieszkująca obszar gmin objętych porozumieniem zmniejszyła się o 27,79%. W powiecie spadek ten wyniósł 24,25%.

Tabela 30. Bezrobotni powyżej 50 roku życia w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	928	871	907	863	703	-225	-24,25
MOF Kraśnika	565	516	567	543	408	-157	-27,79
Miasto Kraśnik	378	327	372	350	279	-99	-26,19
Gmina Kraśnik	94	89	86	76	59	-35	-37,23
Gmina Dzierzkowice	40	40	52	47	37	-3	-7,50
Gmina Urzędów	53	60	57	70	33	-20	-37,74

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku.

Wskazane wyżej dane sugerują poprawę sytuacji na rynku pracy. Należy jednak pamiętać o istnieniu zjawiska ukrytego bezrobocia. Dane opisane w tym rozdziale opisują wyłącznie osoby, zarejestrowane w Urzędzie Pracy.

Jednym z istotnych czynników mających wpływ na rynek pracy jest występowanie zawodów deficytowych. Szczegółowe analizy tego zagadnienia prowadzi „barometr zawodów”, którego koordynatorem jest Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie. Dane prognostyczne są przygotowywane do poziomu powiatów.

Barometr zawodów – to jednoroczna prognoza sytuacji w zawodach. Barometr dzieli zawody na trzy grupy: deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe. Zawody deficytowe to takie, w których liczba wolnych miejsc pracy jest większa niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej pracodawcom znaleźć kandydatów do pracy).

Zawody zrównoważone – to te, w których liczba wolnych miejsc pracy jest zbliżona do liczby osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców.

Zawody nadwyżkowe – to te, w których liczba wolnych miejsc jest mniejsza niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej osobom poszukującym pracy znaleźć zatrudnienie).

Barometr pokazuje zapotrzebowanie na zawody w każdym z powiatów w Polsce oraz na poziomie województw i kraju.

Zgodnie z danymi „barometru zawodów” deficyt poszukujących pracy w 2023 roku w powiecie kraśnickim będzie dotyczył następujących zawodów:

- administratorzy stron internetowych,
- elektrycy, elektromechanicy i elektro-monterzy,
- betoniarze i zbrojarze,
- farmaceuci,
- blacharze i lakiernicy samochodowi,
- fizjoterapeuci i masażyści,
- brukarze,
- geodeci i kartografowie,
- cieśle i stolarze budowlani,
- inspektorzy nadzoru budowlanego,
- dekarze i blacharze budowlani,
- inżynierowie budownictwa,
- diagności samochodowi,

- inżynierowie chemicy i chemicy,
- inżynierowie elektrycy i energetycy,
- inżynierowie mechanicy,
- kierowcy autobusów,
- kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych,
- kierownicy budowy,
- kierownicy ds. logistyki,
- kierownicy ds. produkcji,
- lekarze,
- logopedzi i audiofonolodzy,
- magazynierzy,
- mechanicy maszyn i urządzeń,
- monterzy instalacji budowlanych,
- monterzy konstrukcji metalowych,
- murarze i tynkarze,
- nauczyciele praktycznej nauki zawodu,
- nauczyciele przedmiotów zawodowych,
- nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych,
- operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych,
- operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych,
- operatorzy obrabiarek skrawających,
- operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych,
- piekarze,
- pielęgniarki i położne,
- pracownicy ds. budownictwa drogowego i kolejowego,
- pracownicy ds. jakości,
- pracownicy ds. ochrony środowiska i bhp,
- pracownicy ds. rachunkowości i księgowości,
- pracownicy poligraficzni,
- psychologowie i psychoterapeuci,
- ratownicy medyczni,
- robotnicy budowlani,
- robotnicy obróbki drewna i stolarze,
- samodzielni księgowi,
- spawacze,
- specjaliści ds. finansowych,
- specjaliści ds. organizacji produkcji,
- specjaliści ds. PR, reklamy, marketingu i sprzedaży,
- specjaliści ds. rynku nieruchomości,
- specjaliści ds. zarządzania zasobami ludzkimi i rekrutacji,
- ślusarze,
- tapicerzy,
- technicy budownictwa,
- technicy mechanicy,
- weterynarze.

Analiza prognoz wykonanych przez „barometr zawodów” wskazuje na pewne prawidłowości, które są obecne na rynku pracy już od kilku lat. W skali kraju jak również powiatu kraśnickiego widoczne jest większe zapotrzebowanie na osoby o wykształceniu technicznym niż na osoby z wykształceniem wyższym. Istotnym wyzwaniem dla samorządów jest pomoc młodzieży w zakresie właściwego wyboru ścieżki kariery oraz stymulowania wśród osób młodych postaw przedsiębiorczych zmierzających do zakładania własnych działalności gospodarczych.

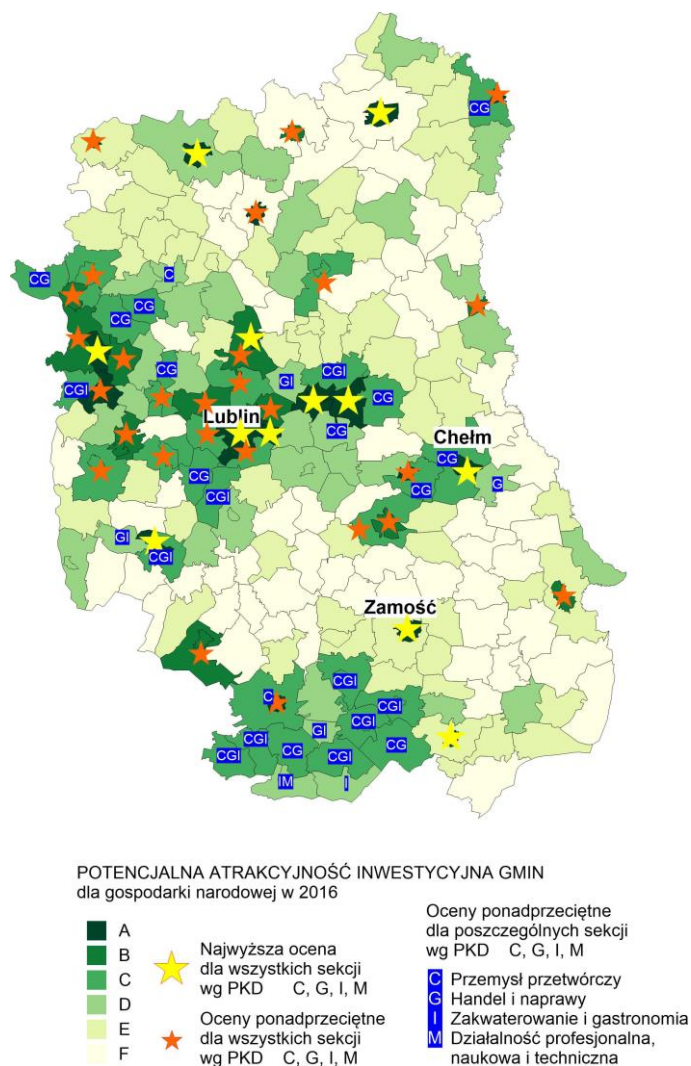
3.5.4. Atrakcyjność inwestycyjna MOF

Województwo lubelskie odznacza się wyjątkowo korzystnymi warunkami rozwoju przemysłu spożywczego, z uwagi na rolniczy charakter przeważającej części województwa oraz bardzo wysoką specjalizację w uprawach roślin przemysłowych oraz owoców i warzyw.

W 2017 roku opublikowano ostatni raport „Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów 2017, Województwo Lubelskie”. Został on opracowany przez ekspertów ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. W raporcie posłużono się wskaźnikiem potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej (PAI) oceniającym walory lokalizacyjne regionów. Wskaźniki obliczane były dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa).

Atrakcyjność w poszczególnych sferach określono w skali od A do F, gdzie A oznaczało region najbardziej atrakcyjny inwestycyjnie, a F obszar o najmniejszej atrakcyjności. Województwo lubelskie zostało przedstawione jako region o bardzo niskiej ogólnej atrakcyjności inwestycyjnej, o czym świadczy przyznanie mu klasy D.

Mapa 5. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów woj. lubelskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji.

Źródło: Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów 2017, Polska Agencja Inwestycji i Handlu.

Zgodnie ze wspomnianym opracowaniem Miasto Kraśnik otrzymało klasę A (region o wysokiej ogólnej atrakcyjności inwestycyjnej) przy ocenie wskaźnika potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej dla gospodarki narodowej, co świadczy o jego wysokim potencjale. Pozostałe jednostki wchodzące w skład MOF otrzymały klasy: B (Gmina Kraśnik), C (Gmina Dzierzkowice), F (Gmina Urzędów).

Wysoki poziom atrakcyjności Miasta Kraśnik jest spowodowany kilkoma czynnikami, o których mowa poniżej.

Kraśnik to miasto z tradycjami przemysłowymi, co jest związane z lokalizacją Fabryki Łożysk Tocznych na bazie, której powstało wiele firm z sektora przemysłowego. Struktura gospodarki miasta Kraśnik opiera się przede wszystkim na sektorze przetwórstwa przemysłowego. Znaczącą rolę odgrywają również sektory gospodarki przemysłu metalowego, poligraficznego, usług oraz handlu.

Największe zakłady pracy i firmy przemysłowe oraz produkcyjne na terenie Kraśnika to: Fabryka Łożysk Tocznych S.A, TN Polska Sp. z o.o., PPW NABOR G. Naborczyk, Mesko (teren FŁT), GUMET Sz. Geneja Sp.j., AJG Zakłady Poligraficzne, Cyclone Polska (teren FŁT), WABO Kraśnik Sp. z o.o., ORTIS s.c., Stare Drewno Sp. z o.o., WOD-BUD (baza produkcyjna ul. Graniczna), PBI WMB, GM Steel.

W mieście działają także zakłady remontowo – budowlane, zakłady produkcyjno-naprawcze, przedsiębiorstwa transportowe, placówki handlowe i inne.

W okolicach Kraśnika przeważa produkcja roślinna. Jest to związane z występowaniem wysokiej klasy gleb i nieskażonym środowiskiem naturalnym. Region słynie z doskonałej jakości owoców i warzyw. Kraśnik i jego okolice to zagłębie uprawy malin, porzeczek i truskawek.

Miasto Kraśnik leży w odległości 50 km od Lublina – największego ośrodka akademickiego wschodniej i południowo-wschodniej Polski. Każdego roku mury lubelskich uczelni opuszcza ponad 20 tys. dobrze wykwalifikowanych absolwentów. Ośrodki naukowo-badawcze działające na terenie województwa wraz z wykształconą kadrą naukową stanowią znaczący kapitał i zaplecze dla rozwoju regionalnej gospodarki.

Kontakty samorządu z inwestorem nie kończą się wraz z podjęciem decyzji o rozpoczęciu działalności w mieście. Inwestor może liczyć na profesjonalne i wielowymiarowe wsparcie podczas realizacji inwestycji, jak również po jej zakończeniu.

W pierwszej kolejności Miasto Kraśnik oferuje inwestorowi pomoc bezpośrednią, związaną z działaniami niezbędnymi do uruchomienia inwestycji. A są to w szczególności:

- wspieranie inwestora w uzyskaniu koniecznych zezwoleń i dokumentów,
- zainicjowanie kontaktu z instytucjami otoczenia biznesu,
- uczestniczenie w negocjacjach z dostawcami mediów oraz urzędami państwowymi i samorządami wyższych szczebli,
- prowadzenie konsultacji społecznych z mieszkańcami, a także podjęcie się ewentualnych mediacji w przypadku pojawienia się konfliktów związanych z mową inwestycją,
- przeprowadzanie analiz stopnia realizacji założeń inwestycyjnych i stopnia wywiązywania się inwestora ze zobowiązań wobec miasta podjętych w trakcie procesu negocjacji.

Na terenie Miasta Kraśnik znajduje się ponadto Specjalna Strefa Ekonomiczna. Specjalna Strefa Ekonomiczna to teren uprzywilejowany pod względem podatkowym – przedsiębiorcy funkcjonujący w strefie są uprawnieni do zwolnień w podatku dochodowym CIT lub PIT, przyznawanym na podstawie zezwolenia wydawanego przez zarządcę, czyli Tarnobrzeską Specjalną Strefę Ekonomiczną EURO-PARK WISŁOSAN z siedzibą w Tarnobrzegu. Wysokość pomocy publicznej jest uzależniona od wysokości ponoszonych przez przedsiębiorcę nakładów z tytułu nowo utworzonych miejsc pracy (liczonych jako dwuletnie koszty pracy nowozatrudnionych pracowników) lub z tytułu realizacji nowego projektu inwestycyjnego (nakłady inwestycyjne to grunty, budynki, budowle oraz maszyny i urządzenia) oraz od wielkości firmy rozpoczynającej działalność w strefie. W Województwie Lubelskim prawo do największej pomocy mają firmy małe – 70% wysokości nakładów. Firmom średnim i dużym oferowane są zwolnienia podatkowe do wysokości – odpowiednio – 60 i 50% nakładów. Pomoc publiczna może być odbierana w postaci niepłacenia podatku dochodowego do końca funkcjonowania strefy, czyli w świetle aktualnie obowiązujących uregulowań prawnych do 31 grudnia 2026 roku. W praktyce przedsiębiorca nie płaci podatku dochodowego, aż do chwili wyczerpania kwoty pomocy, wyliczonej na podstawie poniesionych nakładów inwestycyjnych lub kosztów utworzenia nowych miejsc pracy.

Pomoc publiczna oferowana jest wszystkim przedsiębiorstwom uruchamiającym na terenie SSE nową inwestycję, o ile spełnia ona kryteria kwalifikacyjne. Specjalna Strefa Ekonomiczna przeznaczona jest dla firm z sektora tradycyjnego przemysłu, z wyjątkiem m.in. wytwarzania materiałów wybuchowych, produktów tytoniowych, alkoholowych oraz prowadzenia ośrodków gier. Zezwolenie na działalność w strefie mogą ponadto uzyskać niektóre firmy z sektora usług, działające w takich branżach jak informatyka, badania i rozwój w dziedzinie nauk przyrodniczych i technicznych, rachunkowość, księgowość, badania i analizy techniczne, centra telefoniczne. Aby otrzymać zezwolenie na prowadzenie działalności w strefie, przedsiębiorca musi zadeklarować poniesienie określonych nakładów inwestycyjnych (minimum 100 000 euro) lub utworzenie określonej liczby nowych miejsc pracy w wyznaczonym okresie. Co ważne z punktu widzenia stabilności rozwoju gmin, w których funkcjonują SSE, firma korzystająca z pomocy publicznej jest zobowiązana do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie strefy przez co najmniej 5 lat, 3 lata w przypadku małych i średnich firm, a w przypadku korzystania ze zwolnień podatkowych z tytułu utworzenia nowych miejsc pracy do utrzymania ich na założonym poziomie przez okres minimum 5 lat, a 3 lata w przypadku małych i średnich firm.

Ze względu na bardzo znaczną liczbę przedsiębiorstw w Mieście Kraśnik, analizę firm działających na jego terenie dokonano w oparciu o powyższą analizę jakością. W przypadku pozostałych jednostek samorządu terytorialnego dokonano zestawienia ważniejszych zakładów pracy (zarówno publicznych i prywatnych) w podziale na poszczególne gminy. Najważniejszym wnioskiem z analizy niniejszych danych jest fakt, że większość zaprezentowanych firm prywatnych działa w formie mikro i małych przedsiębiorstw.

Tabela 31. Zestawienie zakładów pracy zatrudniających powyżej 3 pracowników w obszarze Gminy Kraśnik, Gminy Dzierzkowice i Gminy Urzędów.

Gmina	Nazwa zakładu pracy	Rodzaj działalności
Gmina Kraśnik	Artykuły techniczne Piotr Nowak s.c., Sławy Pierwsze	Obrót artykułami metalowymi
	Zakład Mechaniki Samochodowej Podlesie Piotr Musz	Naprawa samochodów
	Bater Pol, Sławy Pierwsze	Sprzedaż części i maszyn rolniczych
	AGAT Biuro Usługowo Handlowe, Mikulin	Turystyka, wynajem autobusów
	CEKOBUD s.c. Cegielnia, Słdków Pierwszy	Produkcja i wyład cegły
	Firma Remontowo-Budowlana REM-BUD, Słdków Trzeci	Usługi remontowo-budowlane
	Cegielnia Trojanowscy, Sławy Drugie	Produkcja i wyład cegły
	BEKABUD Stróza, ul. Wapienna	Usługi remontowo-budowlane
	Firma Usługowo- Handlowa LECH, Sławy Drugie	Usługi remontowo-budowlane
	ART.-GOS, Kowalin 15	Usługi transportowe
	Firma KRIS, Lasy	Usługi utrzymania zieleni
	MOTOR- SERVICE Stróza, ul. Wapienna	Sprzedaż części do samochodów, usługi
	Cegielnia Rupeć, Słdków Pierwszy	Produkcja i wyład cegły
	AUTO- ISKRA, Sławy Pierwsze	Naprawa samochodów, usługi drogowe
	WIK Trans, Sławy Pierwsze	Restauracja, transport
	Kamil Koperski, Słdków Pierwszy	Usługi spawalniczo- ślusarskie
	Piotr i Monika Szempruch, Stróza- Kolonia	handel
	AD-BUD Przeds. Wielobranżow,e Podlesie	Usługi budowlane
	Usługi brukarskie Adam Jacak, Stróza-Kol.	brukarstwo
	Mechanika Pojazdowa Ł. Moskal, Stróza	Naprawa pojazdów
	Kamil- Trans, Mikulin	Usługi transportowe
	MOTOR SERWIS, Lasy, ul. Wrzosowa	Naprawa pojazdów, sprzedaż części
	Przeds. H.U „RB4”, Karpiówka	Usługi rem- budowlane
	Rudnik- TUMAY, Stróza-Kolonia	Przeglądy pojazdów, auto myjnia
	PPHU DOMAR, Sławy Drugie	cegielnia
	Zakład opakowań, Pasieka	Produkcja opakowań
	R-POL Sławomir Rak	Usługi transportowe
	Usługi Rem-Bud. Adam Moskal	Usługi Remontowo-budowlane
	Masarnia, Sławy Drugie	Produkcja wyrobów mięsnych
	Gmina Dzierzkowice	ZAKŁAD KAMIENIARSKI GRAN-MAR JÓZEF KIEŁBIŃSKI
PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLU HURTOWEGO HURTIMEX MIROŚLAW SAPUŁA		4673Z,2211Z,2219Z, 2221Z,2223Z,2229Z, 3832Z,4120Z,4211Z, 4221Z,4312Z,4322Z, 4329Z,4399Z,4674Z, 4675Z,4676Z,4677Z, 4690Z,4743Z,4752Z, 4754Z,4759Z,4791Z, 4799Z,4941Z,6619Z
PRYWATNE PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLOWO-USŁUGOWE "WAGRA" WACŁAW OSTROWSKI		4673Z,3312Z,3812Z, 3900Z,4311Z,4329Z, 4331Z,4332Z,4333Z, 4334Z,4339Z,4391Z, 4399Z,4677Z,4719Z, 4741Z,4752Z,4776Z, 4799Z,4941Z,5210B, 6492Z,9511Z
PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO-HANDLOWE "WOTEX" W KRAŚNIKU WOJCIECH GAŚKA		22.19.Z

Gmina	Nazwa zakładu pracy	Rodzaj działalności
	MARIUSZ FIRLEJ "MAT-KAR" UKŁADANIE KOSTKI BRUKOWEJ	43.12.Z 43.33.Z 43.99.Z 43.11.Z 47.82.Z 47.89.Z 49.41.Z
	Delikatesy Centrum	47.11.Z 47.25.Z
	Lewiatan Sklep Wielobranżowy Barbara Dyguś	47.11.Z 47.25.Z
	Sklep Spożywczo-Przemysłowy Zbigniew Stec	47.11.Z 47.25.Z
	KMF PERFEKT Sp. z o.o.	47.11.Z 47.25.Z
Gmina Urzędów	Spółdzielnia Ogrodnicza w Bobach	Handel i przetwórstwo owoców i warzyw.
	Gminna Spółdzielnia „SAMOPOMOC CHŁOPSKA” w Urzędowie	Handel artykułami spożywczo przemysłowymi i do produkcji rolnej.
	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Skorczycach	Produkcja roślinna.
	Spółdzielnia Socjalna „Urzędowianka”	Handel artykułami przemysłowymi, usługi opiekuńcze.
	Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe „WINKLER” Monika Ciseł	Produkcja i montaż silosów zbożowych, kontenerów socjalnych, nowoczesne technologie obróbki metali itp.
	Przedsiębiorstwo Budowlane „EKO - DROGPOL” A. Markowski, M. Markowska Spółka Jawna	Usługi drogowo-budowlane.
	„STEC RALLY AUTO MOTO SPORT POLAND” Sp. z o.o.	Serwis i przygotowanie samochodów do imprez motorowych, wyścigów rajdowych.
	„SIR - KAM” Roman Surdacki	Handel, obróbka i wykańczanie kamienia naturalnego.
	Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy „CEG-BUD” Paweł Niezabitowski i S-KA Spółka Jawna	Handel artykułami budowlanymi i do produkcji rolnej.
	Zakład Usług Pogrzebowych Marzena Wierzchowiak	Kompleksowe usługi pogrzebowe.
	„GARDEN - CHEM” Sp. J. T. Nowaczyński, M. Nowaczyński	Handel artykułami budowlanymi i do produkcji rolnej oraz artykułami przemysłowymi i gospodarstwa domowego.
	AS Lubelska Grupa Rajdowa Wiesław Stec	Serwis motoryzacyjny.
	Zakład Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych Dariusz Smołecki	Produkcja doniczek z tworzyw sztucznych.
	P.P.H.U. „KAJZERKA” Robert Wicik	Produkcja pieczywa.
	Piekarnstwo i handel Mieczysław Nowak	Produkcja pieczywa i handel artykułami spożywczymi.
	„WĘDZARNIA” Zakład Produkcji Wędlin Tradycyjnych Leszek Skorupa	Produkcja wędlin.
	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „FOL-EKO” Konrad Zacharski	Produkcja worków foliowych.
Sklep spożywczo-przemysłowy GABI Edyta Wiąckowska	Handel artykułami spożywczo – przemysłowymi.	
MJ Marta Paszkowska	Handel artykułami spożywczo – przemysłowymi.	

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych jednostek samorządu terytorialnego, wchodzących w skład MOF.

O atrakcyjności inwestycyjnej obszaru świadczą również występowanie terenów inwestycyjnych. Opis terenów inwestycyjnych Miasta Kraśnik wykonano w formie tabelarycznej. W związku z niewielką liczbą takich obszarów w pozostałych gminach wchodzących w skład MOF, ich opis został wykonany pod tabelą.

Miasto Kraśnik posiada następujące tereny inwestycyjne:

Tabela 32. Tereny inwestycyjne na terenie Miasta Kraśnik.

Lp.	Nr działki	Powierzchnia działki w ha	Położenie	Przeznaczenie	Uwagi
1.	61/4	1,2466	Obręb Stacja kolejowa, ul. Kolejowa	P - przemysł + tereny dróg	
2.	61/3	1	Obręb Stacja kolejowa, ul. Kolejowa	P - przemysł + tereny dróg	I przetarg – 16.01.2023
3.	69/54	0,7058	Obręb Stacja kolejowa, ul. Przemysłowa	U/P tereny usług/przemysł	Bez wyceny
4.	482/4	2,4959	Obręb Stacja kolejowa, ul. Obwodowa	P – przemysł	II przetarg, 15.12.2022
5.	61/26 61/27	0,1165 0,1163	Obręb Kwiatkowice ul. Przemysłowa	U/MN – tereny usług i tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	II przetarg 03.11.2022
6.	445/2	0,5114	Obręb Budzyń, ul. Nadstawna	U – usługi sportu i rekreacji	Bez wyceny
7.	926 656/2	0,5095 0,0457	Obręb Wschód, ul. Graniczna	U – usługi + drogi dojazdowe gminne	II przetarg 16.12.2022
8.	923/25 923/55	0,3219 0,2512	Obręb Piaski	MW – zabudowa mieszkaniowa Wielorodzinna	I przetarg, 14.12.2022
9.	162/66	1,1107	Obręb Północ (teren FŁT)	P – przemysł	Problem z drogą dojazdową

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych jednostek samorządu terytorialnego, wchodzących w skład MOF.

Gmina Kraśnik nie posiada terenów inwestycyjnych. Na terenie Gminy Dzierzkowice znajduje się wyłącznie jeden teren inwestycyjny. Jest to nieruchomość niezabudowana – działka o nr ewidencyjnym 158, obręb Terpentyna z przeznaczeniem pod przemysł. W posiadaniu Gminy Urzędów znajdują się dwa tereny inwestycyjne. Są to:

1. Nieruchomość niezabudowana – działki o nr: 522, 523, 524, 525, 526 w Urzędowie (obwód Wodna) o łącznej powierzchni 4,5 ha które zgodnie z aktualnym MPZP Gminy Urzędów przeznaczone są jako tereny produkcyjno-usługowe z oznaczeniem – 15PU1.
2. Nieruchomość niezabudowana – działki nr: 631, 632, 633, 634 o łącznej powierzchni 5,3 ha, które zgodnie z aktualnym MPZP Gminy Urzędów przeznaczone są jako tereny produkcyjno-usługowe z oznaczeniem – 15PU2.

3.5.5. Podsumowanie: Gospodarka i rynek pracy

PODSUMOWANIE

GOSPODARKA I RYNEK PRACY

- i Istotną funkcją jednostek wchodzących w skład MOF Kraśnika jest rolnictwo. Użytki rolne zajmują powierzchnię 69,41% terenu MOF.
- i Działalność rolnicza stanowiła źródło utrzymania prawie 50% gospodarstw domowych na analizowanym terenie w 2020 roku.
- i W latach 2012–2021 liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na terenie MOF Kraśnika wzrosła z poziomu 5 969 do 7 175, wykazując tym samym tempo wzrostu na poziomie ponad 20%.
- i Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było na terenie Miasta Kraśnik (w 2021 r. stanowiły one 69,47% wszystkich przedsiębiorstw z terenu MOF).
- i Dominującą grupą przedsiębiorstw zarówno na terenie obszaru objętego Porozumieniem, jak również w powiecie były mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników (96,28 %).
- + Obszar cechuje dość wysoki potencjał produkcji rolnej.
- + Grupą najszybciej rozwijającą się w MOF są mikroprzedsiębiorstwa.
- + Spadający poziom bezrobocia.
- + Zmniejszająca się grupa osób bezrobotnych do 30 roku życia.
- + Wysoka średnia atrakcyjność inwestycyjna MOF, powodowana szczególnie atrakcyjnością dwóch jednostek wchodzących w skład MOF – Miasta Kraśnik i Gminy Urzędów.
- + Funkcjonowanie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Mieście Kraśnik.
- + Duża liczba terenów inwestycyjnych w Mieście Kraśnik.
- Największy odsetek gospodarstw rolnych (63,46%) stanowią gospodarstwa małe – o powierzchni od 1-5 ha. Analiza danych statystycznych potwierdza niekorzystną strukturę agrarną gospodarstw rolnych.
- Niskie tempo rozwoju elementów infrastruktury koniecznych do obsługi procesów produkcyjnych.
- Dominacja produkcji surowców i niskiego poziomu ich przetwórstwa.
- Przewaga produkcji roślinnej nad bardziej dochodową produkcją zwierzęcą.
- Niski poziom rozwoju organizacji i stowarzyszeń producenckich.
- Zauważalny spadek liczby przedsiębiorstw publicznych.
- Obecność zjawiska bezrobocia ukrytego oraz emigracja zarobkowa mieszkańców MOF.
- Dysproporcja wewnętrzna w rozwoju gospodarczym MOF Kraśnika.
- Nieznaczna liczba lub brak terenów inwestycyjnych w gminach ościennych do Miasta Kraśnik, a wchodzących w skład MOF. Sytuacja znacząco ogranicza możliwości przyciągnięcia nowych inwestorów.

3.6. Środowisko naturalne i infrastruktura

3.6.1. Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe

Na formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody składają się parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

MOF położony jest w obszarze Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu o powierzchni 293 km². Na terenie Gminy Urzędów znajduje się rezerwat leśny „Natalin” o powierzchni 2,45 ha, obejmujący ochroną drzewostan jodłowy. W fazie projektowania znajduje się również rezerwat na terenie Gminy Dzierzkowice „Grabowy Las”. W dolinie Wyżnicy w okolicach Kraśnika wydzielono kilka użytków ekologicznych obejmujących swym zasięgiem stawy, łąki, torfowiska, tereny podmokłe i zabagnione bogate we florę i faunę.

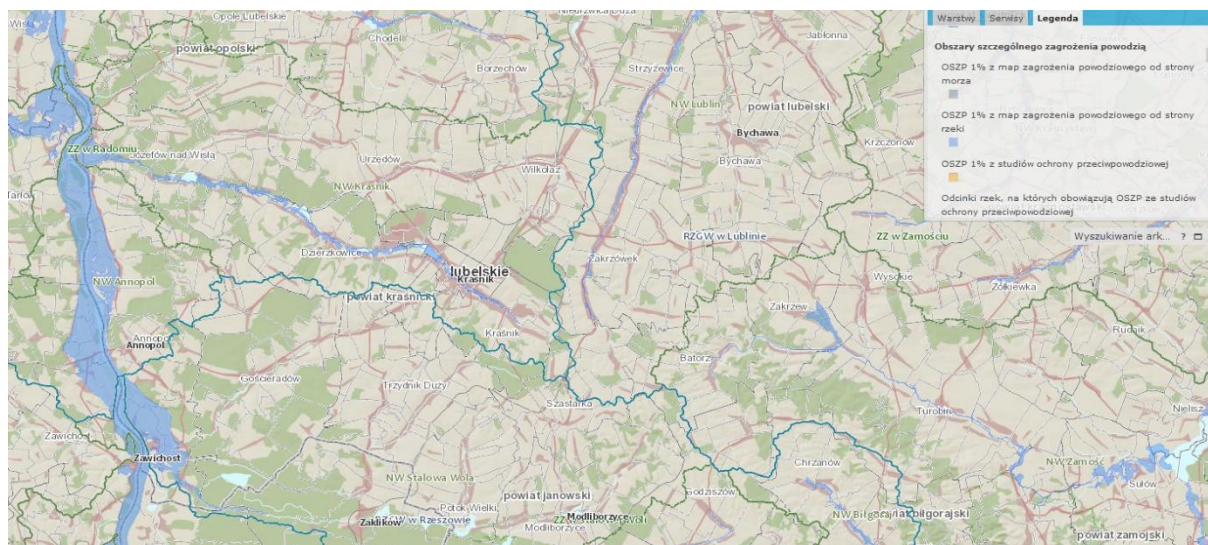
Teren powiatu kraśnickiego to obszar o bardzo rzadkiej sieci wód powierzchniowych, charakteryzujący się rozległymi pustkami wodnymi, zwłaszcza na południe od Kraśnika i Olbięcina. Występują tu podziemne wody szczelinowo-warstwowe zalegające na znacznych głębokościach. Głównym zbiornikiem tych wód są spękane skały kredowe. Głównymi rzekami są Wisła, Sanna w dolnym biegu i Bystrzyca w górnym biegu. Centralnym ciekim wodnym Wzniesień Urzędowskich jest Wyżnica, tworząca z dopływami Urzędówką i Potokiem Podlipie system rzeczny drugiego rzędu.

Obszar MOF znajduje się w części w regionie wodnym Góreckiej Wschodniej Wisły, który zgodnie z § 17 pkt 8 załącznika do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie nadania statutu Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie (Dz.U. 2017.2506), leży w obszarze działania: Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (gmina Kraśnik, gmina Dzierzkowice); Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z siedzibą w Rzeszowie (gmina Kraśnik, gmina Dzierzkowice), Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z siedzibą w Lublinie (gmina Kraśnik).

Obszar MOF znajduje się w zasięgu zlewni JCWPd (jednolite części wód podziemnych) o numerach PLGW200088, PLGW200089, PLGW2000118 oraz w zasięgu zlewni JCWP (jednolite części wód powierzchniowych) o numerach PLRW2000623363, PLRW20006233649, PLRW2000192329, PLRW2000212339, PLRW2000623269, PLRW20002623352, PLRW20006237436, PLRW20006233669, PLRWR2000624629, PLRW2000624649, PRLW20006223249, PRLW2000624629.

Jak wynika z dokumentów planistycznych obszarami o największym ryzyku powodziowym są: Miasto Kraśnik oraz Gmina Dzierzkowice. Mapę ryzyka powodziowego zamieszczono poniżej.

Mapa 6. Mapa ryzyka powodziowego w MOF Kraśnika.

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/

Każda z JST wchodzących w skład MOF charakteryzuje się ciekawymi walorami przyrodniczymi.

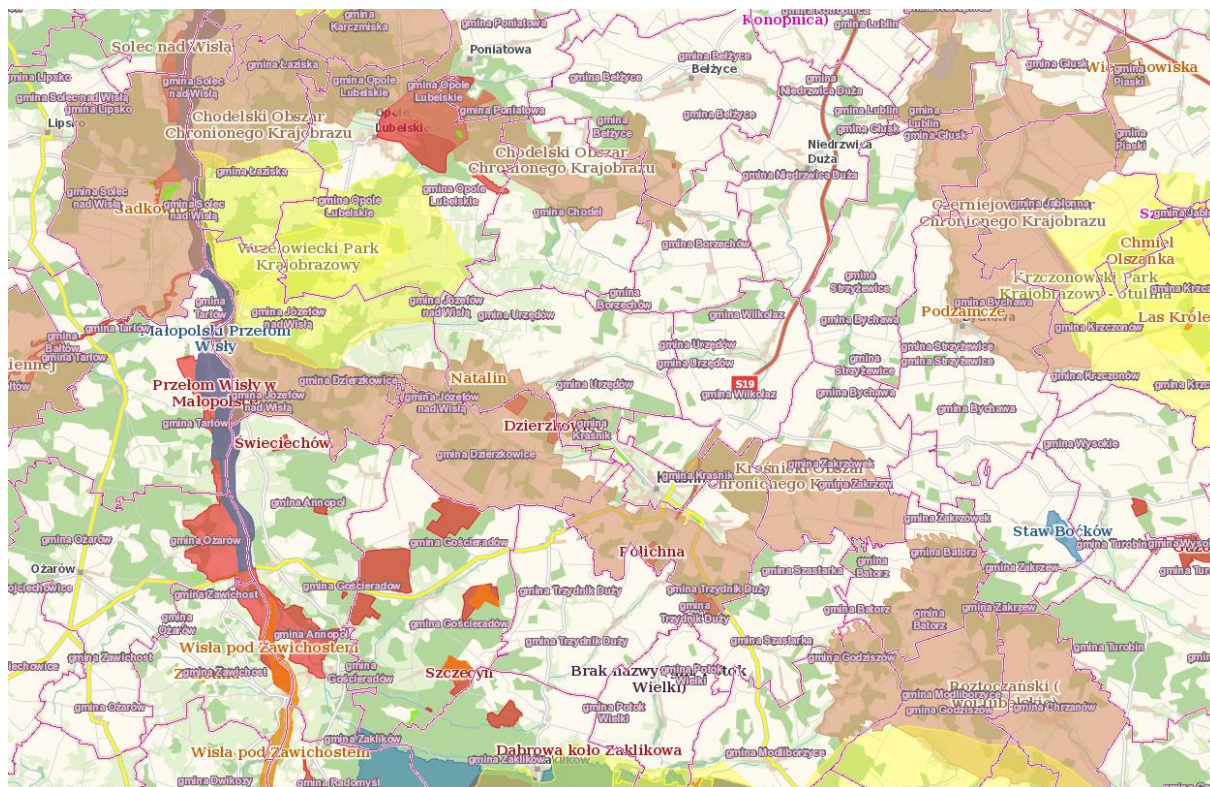
- Gmina Dzierzkowice: Teren gminy jest malowniczą doliną rzeki Wyżnicy. Rzeźba terenu w obrębie doliny rzeki, łąki, stawy oraz zadrzewienia sprawiają, że krajobraz jest niezwykle malowniczy.
- Gmina Kraśnik: Malowniczo położony kompleks stawów w Stróży Kolonii oraz rezerwat „Mosty” na trasie Kraśnik-Janów Lubelski w okolicach Polichny Podlesie.
- Gmina Urzędów: Rezerwat jodłowy w Natalinie, pomnik przyrody, 200-letni dąb „Marcin” w Bęcynie.

Istniejące walory przyrodnicze stały się przedmiotem wytyczenia ścieżki przyrodniczej „Mosty” wiodącej przez niezwykle ciekawy zakątek leśny Nadleśnictwa Kraśnik. Z kolei z myślą o organizacji zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, a także organizacji wystaw i wernisaży fotograficznych oraz warsztatów i konferencji przyrodniczych utworzony został Obiekt Edukacyjny „Uroczysko”. Znajdujący się w Gminie Dzierzkowice budynek gospodarczy został przebudowany na nowoczesny obiekt edukacyjny.

Mapa 7. Obszary chronione na terenie MOF Kraśnika

Źródło: <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

W celu zapewnienia możliwości jednoznacznej weryfikacji występowania konkretnych obszarów objętych ochroną wykonano szczegółowe, tabelaryczne zestawienie form ochrony przyrody w obszarze funkcjonalnym.

Tabela 33. Wykaz obszarów chronionych na podstawie Centralnego Rejestru Form Przyrody.

Gmina	Lp.	Kod	Forma Ochrony	Nazwa	Data utworzenia
Miasto Kraśnik	1.	PL.ZIPOP.1393.OCHK.165	obszar chronionego krajobrazu	Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu	01.01.1990
Miasto Kraśnik	2.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607011.783	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	24.08.1993
Miasto Kraśnik	3.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607011.784	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	24.08.1993
Miasto Kraśnik	4.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607011.785	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	24.08.1993
Miasto Kraśnik	5.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607011.786	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	24.08.1993
Miasto Kraśnik	6.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607011.787	pomnik przyrody	Rotmistrz	06.02.1995
Miasto Kraśnik	7.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607011.788	pomnik przyrody	Chorąży	06.02.1995
Miasto Kraśnik	8.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607011.789	pomnik przyrody	Starszy Wachmistrz	06.02.1995
Miasto Kraśnik	9.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607011.790	pomnik przyrody	Wachmistrz	06.02.1995
Miasto Kraśnik	10.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607011.791	pomnik przyrody	Sanitariuszka	06.02.1995
Miasto Kraśnik	11.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607011.792	pomnik przyrody	Szwadron	06.02.1995
Miasto Kraśnik	12.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607011.794	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	10.02.1997
Miasto Kraśnik	13.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607011.795	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	10.02.1997
Miasto Kraśnik	14.	PL.ZIPOP.1393.UE.0607011.201	użytek ekologiczny		28.03.1994
Gmina Kraśnik	1.	PL.ZIPOP.1393.OCHK.165	obszar chronionego krajobrazu	Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu	01.01.1990
Gmina Kraśnik	2.	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH060078.H	obszar natura 2000	Polichna	19.10.2018
Gmina Kraśnik	3.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607052.738	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	24.08.1993
Gmina Kraśnik	4.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607052.749	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	17.10.2003
Gmina Kraśnik	5.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607052.760	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	17.10.2003
Gmina Kraśnik	6.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607052.771	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	17.10.2003
Gmina Kraśnik	7.	PL.ZIPOP.1393.UE.0607011.201	użytek ekologiczny		28.03.1994
Gmina Kraśnik	8.	PL.ZIPOP.1393.UE.0607052.202	użytek ekologiczny		28.03.1994
Gmina Dzierzkowice	1.	PL.ZIPOP.1393.OCHK.165	obszar chronionego krajobrazu	Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu	01.01.1990
Gmina Dzierzkowice	2.	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH060007.H	obszar natura 2000	Gościeradów	31.10.2019
Gmina Dzierzkowice	3.	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH060079.H	obszar natura 2000	Dzierzkowice	

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Gmina Dzierzkowice	4.	PL.ZIPOP.1393.UE.0607011.201	użytek ekologiczny		28.03.1994
Gmina Urzędów	1.	PL.ZIPOP.1393.RP.1135	rezerwat przyrody	Natalin	01.07.1976
Gmina Urzędów	2.	PL.ZIPOP.1393.OCHK.165	obszar chronionego krajobrazu	Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu	01.01.1990
Gmina Urzędów	3.	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH060079.H	obszar natura 2000	Dzierzkowice	
Gmina Urzędów	4.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607082.777	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	21.11.1987
Gmina Urzędów	5.	PL.ZIPOP.1393.PP.0607082.778	pomnik przyrody	Dąb Marcin	14.06.2001

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

Duża liczba obszarów objętych ochroną przyrodniczą w obszarze MOF Kraśnika ma następujące implikacje:

1. Warunkuje wysokie walory turystyczne i stwarza możliwości rozwoju gospodarczego poprzez rozwój zorganizowanych form turystyki.
2. Ogranicza, utrudnia bądź uniemożliwia realizację inwestycji, które w sposób znaczący mogłyby wpłynąć na środowisko.

Istotną kwestią w opisie środowiska naturalnego jest jakość powietrza. W Kraśniku znajduje się jedna stacja pomiarowa zlokalizowana przy ul. Koszarowej. Pozwala ona na określenie zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM10 oraz benzo(a)pirenem w PM10.

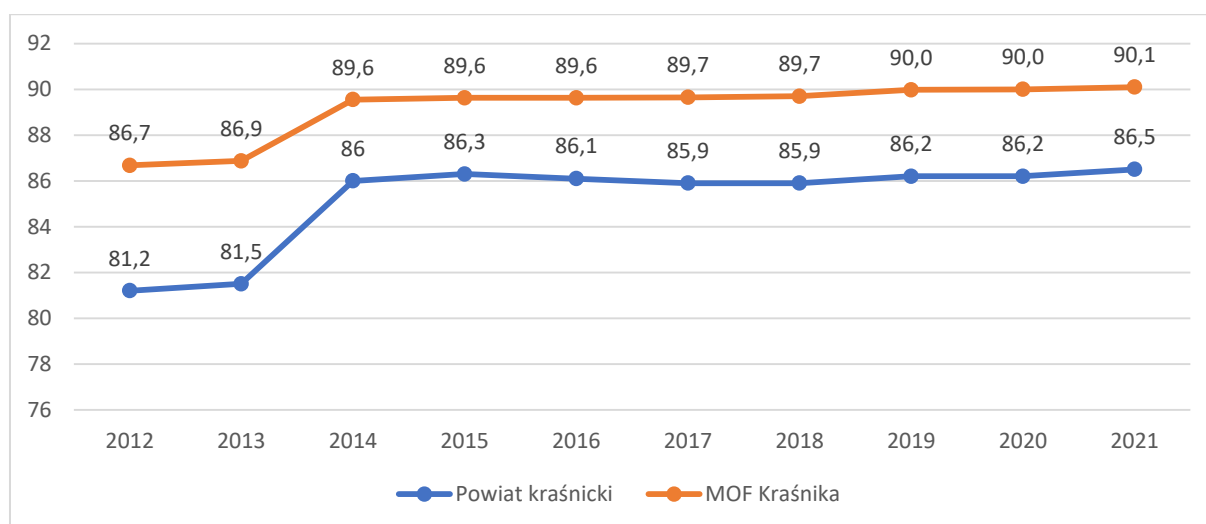
Zgodnie z „Programem ochrony powietrza dla strefy lubelskiej” liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnego stężenia 24-godzinnego dla PM10 w poszczególnych miesiącach wyniosła 33. Tym samym uzyskano wynik wyższy niż średnia dla opisanych stacji pomiarowych, która wyniosła 32 dni. Zgodnie z danymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w 2021 roku sytuacja uległa poprawie jednak może to wynikać z konsekwencji pandemii COVID-19, która doprowadziła do znacznego ograniczenia ruchu samochodowego.

3.6.2. Infrastruktura wodno-ściekowa

Obszar funkcjonalny należy do terenów o nieharmonijnie rozwiniętej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. O ile zdecydowana większość mieszkańców posiada dostęp do wodociągu o tyle mniej niż połowa korzysta z sieci kanalizacyjnej.

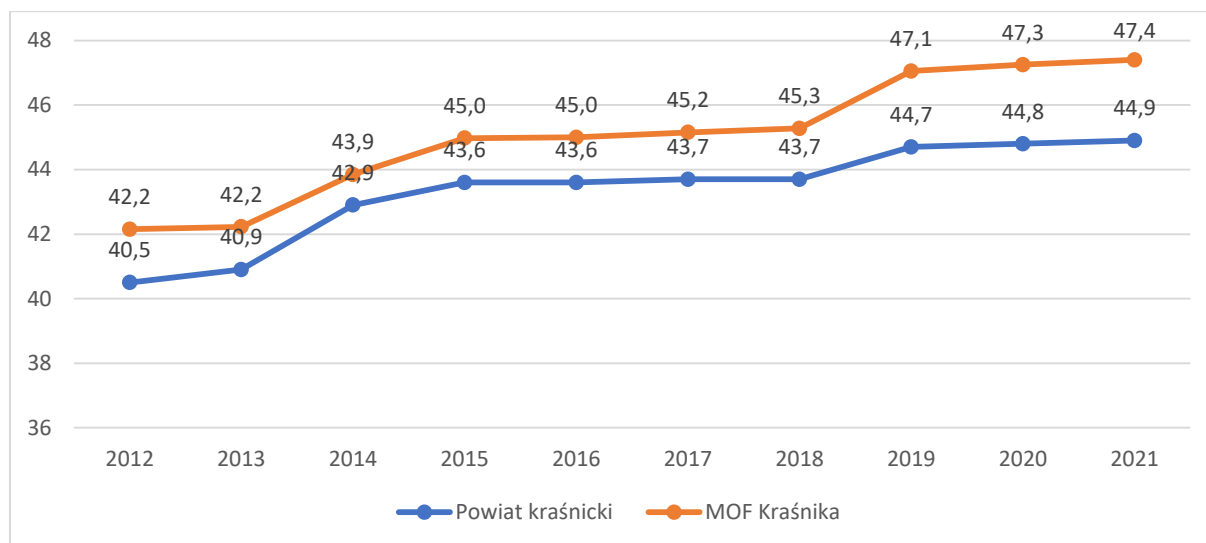
Wykres 21. % ludności korzystającej z sieci wodociągowej w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 22. % ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Szczegółowe dane dla obszaru jednostek wchodzących w skład MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego zawierają tabele. W przypadku zarówno infrastruktury wodociągowej jak i kanalizacyjnej we wszystkich gminach obszaru funkcjonalnego nastąpił wzrost odsetka osób korzystających z urządzeń sieciowych. Spośród gmin MOF najlepsza sytuacja pod względem dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej jest w ośrodku miejskim. Najszybsza dynamika rozwoju sieci wodociągowej występowała natomiast w Gminie Urzędów. W ciągu 10 lat odsetek osób korzystających z wodociągu wzrósł o 9,2 pkt %. W przypadku kanalizacji, najszybciej wzrósł odsetek osób korzystających w Gminie Kraśnik (wzrost o 9,7 pkt %).

Tabela 34. Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej w latach 2012-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiany
Powiat kraśnicki	81,2	81,5	86	86,3	86,1	85,9	85,9	86,2	86,2	86,5	5,3
MOF Kraśnika	86,7	86,9	89,6	89,6	89,6	89,7	89,7	90,0	90,0	90,1	3,4
Miasto Kraśnik	94,8	94,9	94,9	95	95	95	95,1	95,7	95,8	95,8	1
Gmina Dzierzkowice	84,5	85,2	85,2	85,2	85,2	85,2	85,2	85,2	85,2	85,2	0,7
Gmina Kraśnik	79,8	79,8	81,4	81,6	81,6	81,7	81,7	82,2	82,2	82,6	2,8
Gmina Urzędów	87,6	87,6	96,7	96,7	96,7	96,7	96,8	96,8	96,8	96,8	9,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 35. Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej w latach 2012-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiany
Powiat kraśnicki	40,5	40,9	42,9	43,6	43,6	43,7	43,7	44,7	44,8	44,9	4,4
MOF Kraśnika	42,2	42,2	43,9	45,0	45,0	45,2	45,3	47,1	47,3	47,4	5,3
Miasto Kraśnik	84,1	84,3	84,5	85,3	85,4	85,5	85,5	87,5	87,6	87,8	3,7
Gmina Dzierzkowice	36,9	36,9	36,9	40,3	40,3	40,3	40,3	40,3	40,3	40,3	3,4
Gmina Kraśnik	25,5	25,6	30,5	29,8	29,8	29,8	29,8	34,8	35,1	35,2	9,7
Gmina Urzędów	22,1	22,1	23,5	24,5	24,5	25	25,5	25,6	26	26,3	4,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Również dane pozyskane od samorządów wchodzących w skład MOF Kraśnika wskazują na nieharmonijny rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. W przypadku miejsc w których występuje zabudowa rozproszona w miarę możliwości instalowane są przydomowe oczyszczalnie ścieków. Liczba zagrodowych oczyszczalni ścieków przedstawia się następująco:

1. Miasto Kraśnik: 18 sztuk.
2. Gmina Kraśnik: 0 sztuk.
3. Gmina Dzierzkowice: 105 sztuk.
4. Gmina Urzędów: 124 sztuki.

Wszystkie samorządy poza Gminą Kraśnik posiadają na swoim terenie oczyszczalnie ścieków. Brak w obszarze MOF natomiast stacji uzdatniania wody. Szczegółowy opis infrastruktury wodno-ściekowej w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego zawiera tabela.

Tabela 36. Jakościowy opis infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w obszarze MOF

Jednostka samorządu terytorialnego	Sieć wodociągowa	Sieć kanalizacyjna	Ujęcia wody/ Stacje uzdatniania wody	Oczyszczalnie ścieków
Miasto Kraśnik	Łączna długość sieci wodociągowej na terenie Miasta wynosi 105,3 km, liczba przyłączy: 3 579 szt. W sieć wodociągową wyposażony jest cały obszar Miasta.	Łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie Miasta wynosi: 82,4 km, liczba przyłączy: 3 421 szt.	Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. posiada trzy stacje wodociągowe: 1. Stacja wodociągowa przy ul. Głębokiej m. Podlesie, gm. Kraśnik posiada 6 ujęć wody: maksymalnie na dobę od max = 8 800 m ³ /d maksymalnie na godzinę Qh max = 500 m ³ /h. 2. Stacja wodociągowa przy ul. Żwirki i Wigury m. Kraśnik posiada 5 ujęć wody: maksymalnie na dobę Qd max = 4 700 m ³ /d maksymalnie na godzinę Qh max = 316 m ³ /h. 3. Stacja wodociągowa przy ul. 3-go Maja m. Kraśnik posiada 2 ujęcia wody: maksymalnie na dobę od max = 430 m ³ /d maksymalnie na godzinę Qh max = 44 m ³ /h. Brak stacji uzdatniania wody. Woda nie wymaga uzdatniania.	KPWiK Sp. z o.o. posiada jedną oczyszczalnię ścieków o przepustowości 12 500 m ³ /d
Gmina Kraśnik	Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 107,4 km, liczba przyłączy: 1 435 szt. W sieć wodociągową wyposażone są wszystkie miejscowości.	Łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi: 38,98 km, liczba przyłączy: 581 W sieć kanalizacyjną wyposażone są miejscowości: Stróża, Stróża-Kolonia, Pasieka, Słodków Pierwszy, Słodków Drugi, Podlesie. Miejscowości nieposiadające kanalizacji to: Karpiówka, Słodków Trzeci, Lasy, Dąbrowa Bór, Suchynia,	Ujęcie w miejsc. Stróża-Kolonia składa się z dwóch studni ST1 głębokość 58m. i ST2 głębokość 57m., zostały wykonane w 1991 r. Studnie zaopatrują w wodę dwa zbiorniki o pojemności 300 m ³ każdy, wydajność pomp 389,51 m ³ na dobę. Ujęcie w miejsc. Sławy Drugie składają się z dwóch studni	Brak oczyszczalni ścieków.

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Jednostka samorządu terytorialnego	Sieć wodociągowa	Sieć kanalizacyjna	Ujęcia wody/ Stacje uzdatniania wody	Oczyszczalnie ścieków
			<p>o głębokości 60m. i wydajności 56,57m³. na dobę. Ujęcie w miejsc. Dąbrowa Bór składa się z jednej studni o głębokości 60m. i wydajności pompy 16,07 m³. Brak stacji uzdatniania wody.</p>	
Gmina Dzierzkowice	<p>Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 53,70 km, liczba przyłączy: 1 364 szt. W sieć wodociągową wyposażone są miejscowości: wszystkie miejscowości gminy</p>	<p>Łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi 28,30 km, ilość przyłączy: 618. W sieć kanalizacyjną wyposażone są miejscowości: Dzierzkowice-Podwody i Wyżnianka, Dzierzkowice-Zastawie, Dzierzkowice-Rynek, Terpentyna, Dzierzkowice-Góry, Dzierzkowice-Wola.</p>	<p>Na terenie Gminy znajdują się 4. ujęcia wody: Dzierzkowice Góry – 1 szt., Ludmiłówka – 1 szt., Wyżnica Kolonia – 1 szt., Krzywie – 1 szt. Brak stacji uzdatniania wody.</p>	<p>Na terenie gminy znajduje się 1 oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w Terpentynie o przepustowości – 260 m³/d.</p>
Gmina Urzędów	<p>Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 100,16 km, liczba przyłączy: 2 028 szt. W sieć wodociągową wyposażone są wszystkie miejscowości.</p>	<p>Łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi 32,61 km, ilość przyłączy: 709 szt. W sieć kanalizacyjną wyposażone są miejscowości: Urzędów, Bęczyn Mikuszewskie, Zakościelne.</p>	<p>Ujęcia wody: Mikuszewskie: wody głębinowe 1500,00 m³/d, 0,50 ha Natalin: wody głębinowe 186,80 m³/d, 0,30 ha. Zadworze: wody głębinowe 650,00 m³/d, 0,28 ha. Boby Księżę: wody głębinowe 1040,00 m³/d, 0,11 ha. Brak stacji uzdatniania wody.</p>	<p>Lokalizacji oczyszczalni ścieków: - oczyszczalnia ścieków komunalnych ul. Wodna 76; Urzędów typu BIOVAC SBR0360-1 rok budowy lipiec 1996 r. – przepustowość – 173 m³/d – oczyszczalnia ścieków w m. Moniaki (ścieki komunalne). Rok budowy grudzień 2018. Oczyszczalnia typu: hybrydowo – hydrofitowa - przepustowość – 4,08 m³/d, - oczyszczalnia ścieków w m. Popkowice oczyszczalnia gruntowo – roślinna. Rok budowy maj 2014 - przepustowość – 1,09 m³/d.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostarczonych przez jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład MOF Kraśnika.

Z analizy dostępnych danych historycznych jak również informacji pozyskanych od pracowników wchodzących w skład MOF jednostek wynika, że:

1. W ostatnich latach wchodzące w skład MOF Kraśnika samorządy dokonały dużego postępu w zakresie rozwoju infrastruktury komunalnej. Wiązało się to m.in. z modernizacją istniejących i oddawaniem do eksploatacji nowych oczyszczalni ścieków, rozbudową sieci wodociągowo-kanalizacyjnej czy też wyłączeniem z eksploatacji obiektów przestarzałych i nieefektywnych.
2. Wciąż utrzymują się jednak różnice w dostępie do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej między obszarami miejskimi a wiejskimi.
3. Zwiększa się odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków.
4. Wyzwaniem dla polityki lokalnej jest zapewnienie infrastruktury technicznej gwarantującej spójność terytorialną obszaru funkcjonalnego.

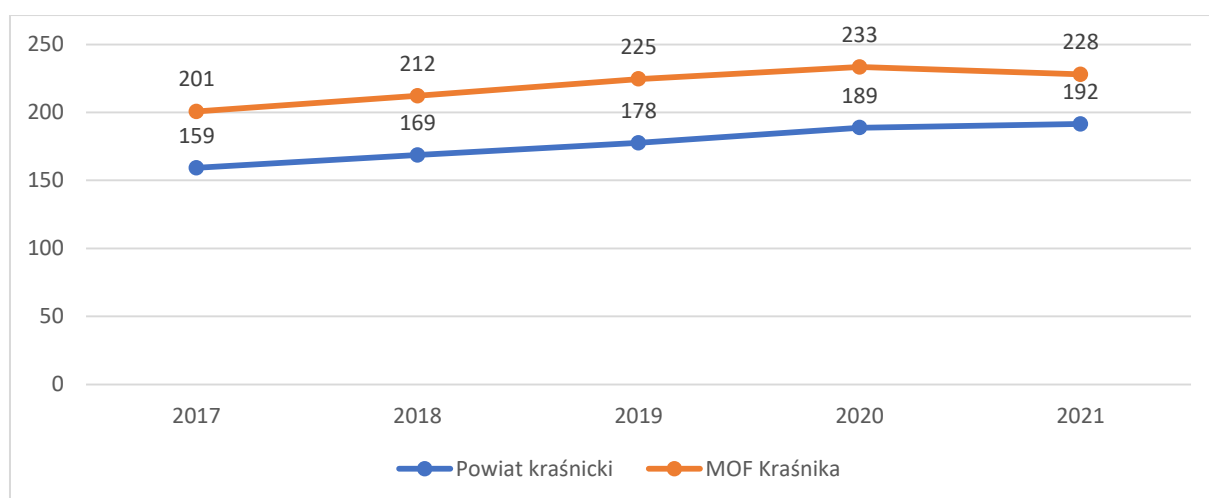
3.6.3. Infrastruktura zagospodarowywania odpadów

Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi stanowi istotny czynnik wpływający na stan środowiska naturalnego. Do głównych zadań systemu gospodarki odpadami należy zaliczyć:

- edukację ekologiczną społeczeństwa,
- uporządkowanie gospodarki odpadami w gminie, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów, wdrożenie procesów odzysku i unieszkodliwiania odpadów w ramach przewidywanych do osiągnięcia celów krótko i długookresowych,
- osiągnięcie wymaganych prawem poziomów odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Analiza porównawcza MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego wskazuje, że w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w obszarze MOF produkowane było więcej śmieci. W okresie odniesienia dostępnym do zbadania na podstawie danych BDL GUS wartość wskaźnika wzrastała. Wyjątek w tym względzie stanowi rok 2021.

Wykres 23. Śmieci zebrane w tonach w ciągu roku w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2017-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Analiza danych rzeczywistych w tysiącach ton w latach 2017-2021 wskazuje na systematyczny wzrost produkcji odpadów zebranych w ciągu roku, we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego. W okresie 5 lat wzrost ten osiągnął w obszarze MOF wartość 0,75 tysiąca ton. Największy wzrost ilości wyprodukowanych śmieci w obszarze funkcjonalnym dotyczył Miasta Kraśnik. W ujęciu procentowym największy przyrost wyprodukowanych w okresie odniesienia śmieci wystąpił w Gminie Kraśnik.

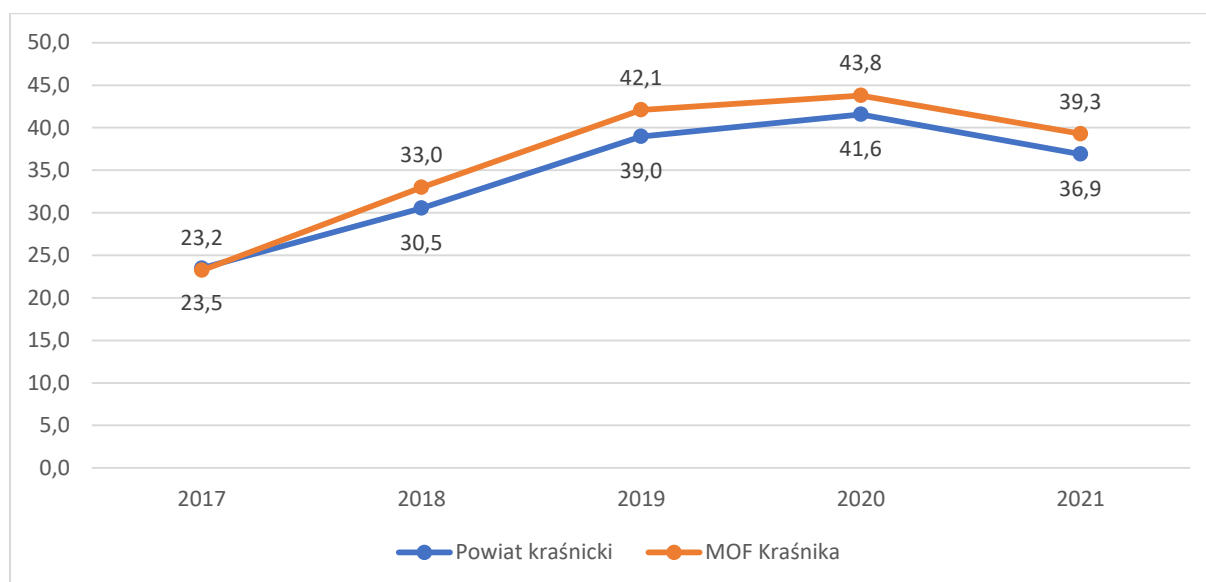
Tabela 37. Śmieci zebrane w tysiącach ton w ciągu roku w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2017-2021.

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	15,38	16,2	16,93	17,39	17,43	2,05	13,33
MOF Kraśnika	11,28	11,85	12,44	12,47	12,03	0,75	6,65
Miasto Kraśnik	9,04	9,42	9,89	9,93	9,28	0,24	2,65
Gmina Dzierzkowice	0,54	0,56	0,61	0,63	0,63	0,09	16,67
Gmina Kraśnik	0,76	0,79	0,88	0,9	0,95	0,19	25,00
Gmina Urzędów	0,94	1,08	1,06	1,01	1,17	0,23	24,47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Analiza dostępnych w BDL GUS danych pozwala na określenie udziału śmieci zebranych selektywnie w ciągu roku do ogółu odpadów. W 2021 r. w obszarze MOF Kraśnika 39,3% odpadów zostało zebrane selektywnie, podczas gdy w powiecie kraśnickim nieco mniej, bo 36,9%. W okresie odniesienia, z wyjątkiem 2021 roku wzrastał odsetek śmieci zebranych selektywnie.

Wykres 24. Udział śmieci zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2017-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W obszarze funkcjonalnym największy odsetek odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów występował w Mieście Kraśnik. Najgorzej pod tym względem w 2021 roku wypadła Gmina Dzierzkowice.

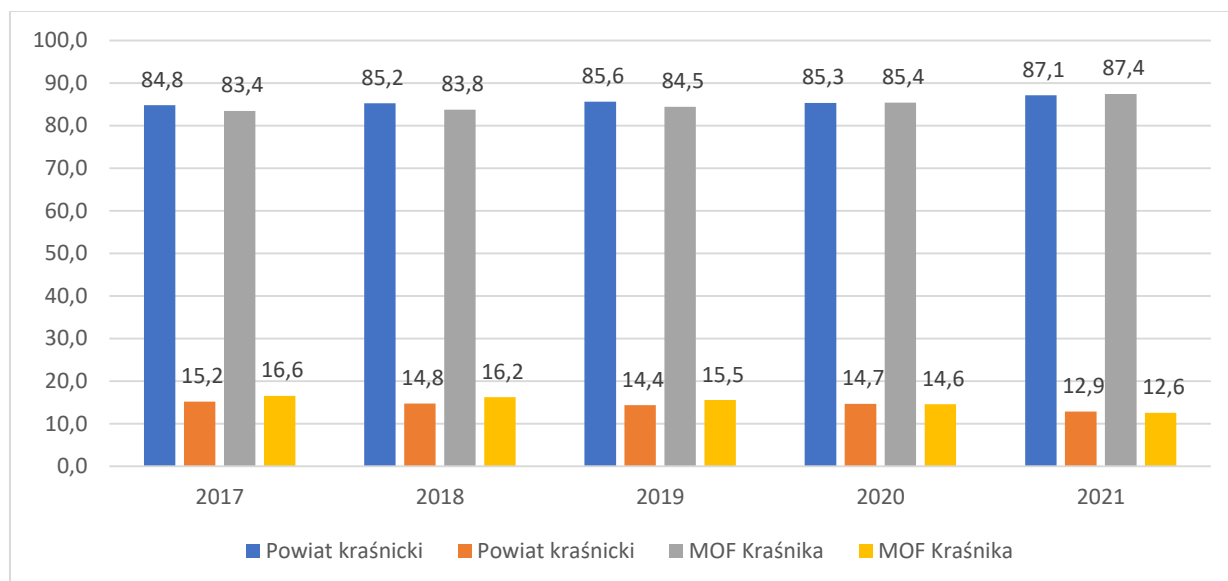
Tabela 38. Udział śmieci zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2017-2021.

% selektywnie do ogółu	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana
Powiat kraśnicki	23,5	30,5	39,0	41,6	36,9	13,4
MOF Kraśnika	23,2	33,0	42,1	43,8	39,3	16,0
Miasto Kraśnik	23,3	34,3	44,2	46,5	41,1	17,8
Gmina Dzierzkowice	22,8	22,6	32,5	33,8	29,6	6,8
Gmina Kraśnik	25,1	25,7	37,8	38,3	34,3	9,1
Gmina Urzędów	21,4	31,9	31,7	28,1	34,3	12,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2021 roku w MOF Kraśnika aż 87,4% odpadów zebranych pochodziło z gospodarstw domowych. Zaledwie 12,6% odpadów to odpady z innych źródeł takich jak usługi komunalne, handel, mały biznes, biura i instytucje. Analogicznie sytuacja wyglądała w powiecie kraśnickim.

Wykres 25. Udział odpadów zebranych w ciągu roku ze względu na pochodzenie odpadów w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2017-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Szczegółowe dane na powyższy temat w rozbiciu na poszczególne jednostki samorządu terytorialnego zawiera tabela. Analiza danych wskazuje na wzrost udziału śmieci produkowanych w gospodarstwach domowych w ogóle wyprodukowanych śmieci.

Tabela 39. Udział odpadów zebranych w ciągu roku ze względu na pochodzenie odpadów w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2017-2021.

Wyszczególnienie		2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana
Powiat kraśnicki	z gospodarstw domowych	84,8	85,2	85,6	85,3	87,1	2,3
Powiat kraśnicki	z innych źródeł	15,2	14,8	14,4	14,7	12,9	-2,3
MOF Kraśnika	z gospodarstw domowych	83,4	83,8	84,5	85,4	87,4	4,0
MOF Kraśnika	z innych źródeł	16,6	16,2	15,5	14,6	12,6	-4,0
Miasto Kraśnik	z gospodarstw domowych	79,5	81,7	82,5	83,6	85,8	6,3
Miasto Kraśnik	z innych źródeł	20,5	18,3	17,5	16,4	14,2	-6,3
Gmina Dzierzkowice	z gospodarstw domowych	100,0	100,0	97,8	98,2	97,7	-2,3
Gmina Dzierzkowice	z innych źródeł	0,0	0,0	2,3	1,8	2,4	2,4
Gmina Kraśnik	z gospodarstw domowych	97,9	99,5	99,1	99,9	96,8	-1,1
Gmina Kraśnik	z innych źródeł	97,9	99,5	99,1	99,9	96,8	-1,1
Gmina Urzędów	z gospodarstw domowych	99,8	82,4	83,1	82,4	86,8	-13,0
Gmina Urzędów	z innych źródeł	0,2	21,4	20,3	21,3	15,2	15,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Dużą rolę w upowszechnieniu selektywnej zbiórki odpadów pełnią punkty je zbierające. W MOF Kraśnika funkcjonują następujące PSZOK.

Tabela 40. PSZOK zlokalizowane w MOF Kraśnika.

Gmina	Adres
Miasto Kraśnik	PSZOK ul. Obwodowa 7, 23-200 Kraśnik. PSZOK ul. Graniczna 3, 23-210 Kraśnik.
Gmina Kraśnik	Korzysta z PSZOK zlokalizowanego w Mieście Kraśnik przy ul. Obwodowej 7.
Gmina Dzierzkowice	PSZOK Terpentyna 176, 23-251 Terpentyna.
Gmina Urzędów	PSZOK ul. Partyzantów 26, 23-250 Urzędów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze stron internetowych jednostek wchodzących w skład MOF Kraśnika.

Należy podkreślić, że funkcjonujące obecnie PSZOK spełniają jedynie podstawowe potrzeby w zakresie odbioru selektywnego odpadów. Niezbędna jest rozbudowa już funkcjonujących i budowa nowych PSZOK.

3.6.4. Infrastruktura energetyczno-oświetleniowa i gazowa

Na podstawie ustawy Prawo energetyczne (art. 18 ust. 1) do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną należy między innymi planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg, znajdujących się na terenie gminy oraz finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych, znajdujących się na jej terenie.

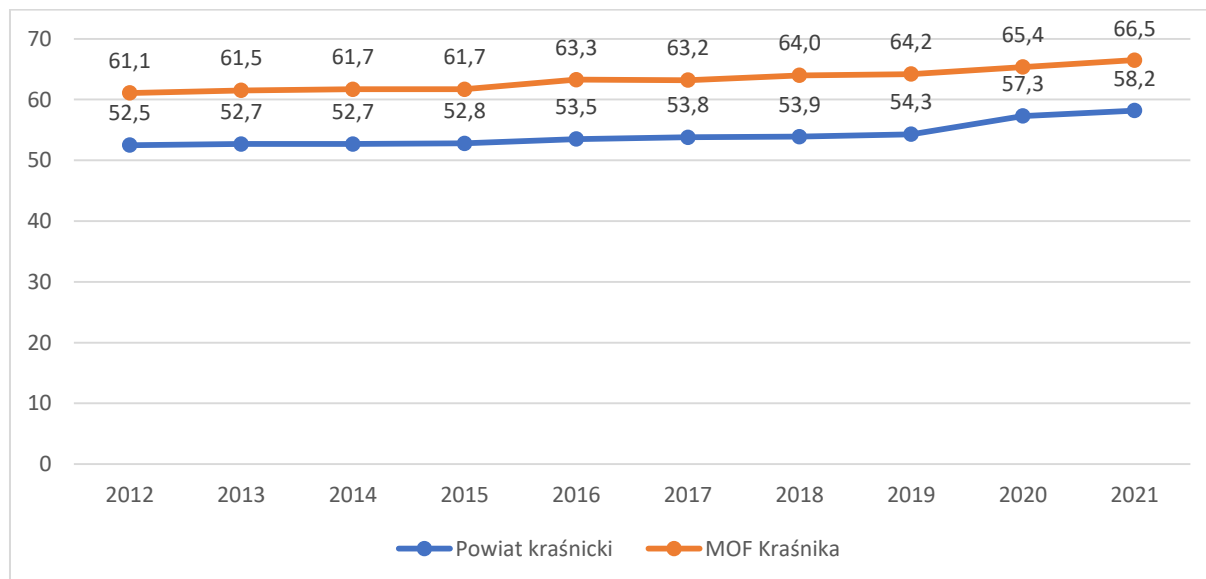
W związku z objęciem danych dotyczących infrastruktury energetycznej tajemnicą przedsiębiorstwa, dane przekazane przez PGE Dystrybucja S.A. nie mogą zostać opublikowane w ramach niniejszego dokumentu strategicznego.

Na potrzeby sporządzenia niniejszej diagnozy przedstawione zostaną tylko ogólne wnioski, które mogą podlegać publikacji.

Obszar terytorialny Miasta Kraśnik oraz pozostałych gmin wchodzących w skład MOF zasilany jest ze stacji 110/SN Budzyń, za pośrednictwem linii kablowych i napowietrznych SN – 15 kV. Stacja 110/SN zlokalizowana jest w mieście Kraśnik i zasila ościennie gminy.

Wszystkie gminy wchodzące w skład MOF Kraśnika mają dostęp do sieci gazowej. Odsetek osób korzystających z sieci gazowej wyniósł w obszarze funkcjonalnym w 2021 66,5% (w powiecie 58,2%).

Tabela 41. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przez powiat kraśnicki przebiega linia rurociągu z gazem ziemnym. Trasa przebiegu linii wysokociśnieniowej biegnie przez: Kowalin – Kol. Wyżniankę – Kraśnik – Urzędów i Chodel.

Stacje redukcyjne usytuowane są w następujących miejscowościach powiatu:

- stacje redukcyjne I stopnia: Kraśnik – dzielnica stara, Kraśnik – dzielnica fabryczna, Spławy, Urzędów, Wyżnica, Trzydnik Mały,
- stacje redukcyjne II stopnia: Piaski, Kol. Wyżnianka.

Rurociąg wykonany jest z rur stalowych i polichlorowinyłowych (PCV) o średnicy 700 mm. Roczna ilość gazu ziemnego, jaka jest przesyłana wynosi około 18 000 000 m³. Ciśnienie pod jakim jest tłoczone medium waha się w granicach 25 – 50 atm.

Analiza danych statystycznych pozwala na stwierdzenie, że w okresie odniesienia wzrósł odsetek osób korzystających z sieci gazowej. Szczegółowe dane na ten temat zawiera tabela.

Tabela 42. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiany
Powiat kraśnicki	52,5	52,7	52,7	52,8	53,5	53,8	53,9	54,3	57,3	58,2	5,7
MOF Kraśnika	61,1	61,5	61,7	61,7	63,3	63,2	64,0	64,2	65,4	66,5	5,4
Miasto Kraśnik	95,4	95,4	95,2	95,1	95,1	95	93,9	94,7	96,9	97,8	2,4
Gmina Dzierzkowice	46,9	47	47,6	47,7	48,5	48,7	49,3	49,5	50,4	51,7	4,8
Gmina Kraśnik	50	51,6	52	51,8	52,3	51,5	55,1	54,5	54,3	55,7	5,7
Gmina Urzędów	52,1	52,1	52	52,2	57,2	57,6	57,7	58,1	59,8	60,8	8,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez samorządy wchodzące w skład MOF Kraśnika, w obszarze funkcjonalnym jest posadowionych łącznie 5 658 punktów świetlnych. 89,2% z nich jest w posiadaniu samorządów. Mimo wysiłków inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego nadal występują potrzeby w zakresie wymiany nieefektywnych źródeł światła na energooszczędne, co przyczyni się do uzyskania oszczędności w szerszym horyzoncie czasowym.

Tabela 43. Punkty oświetleniowe w obszarze MOF Kraśnika.

Gmina	Liczba punktów oświetlenia ulicznego	W tym stanowiących własność Miasta	% punktów stanowiących własność gminy
MOF Kraśnika	5 658	5 045	89,2
Miasto Kraśnik	3 535	3 535	100,0
Gmina Kraśnik	823	454	55,2
Gmina Dzierzkowice	365	121	33,2
Gmina Urzędów	935	935	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.

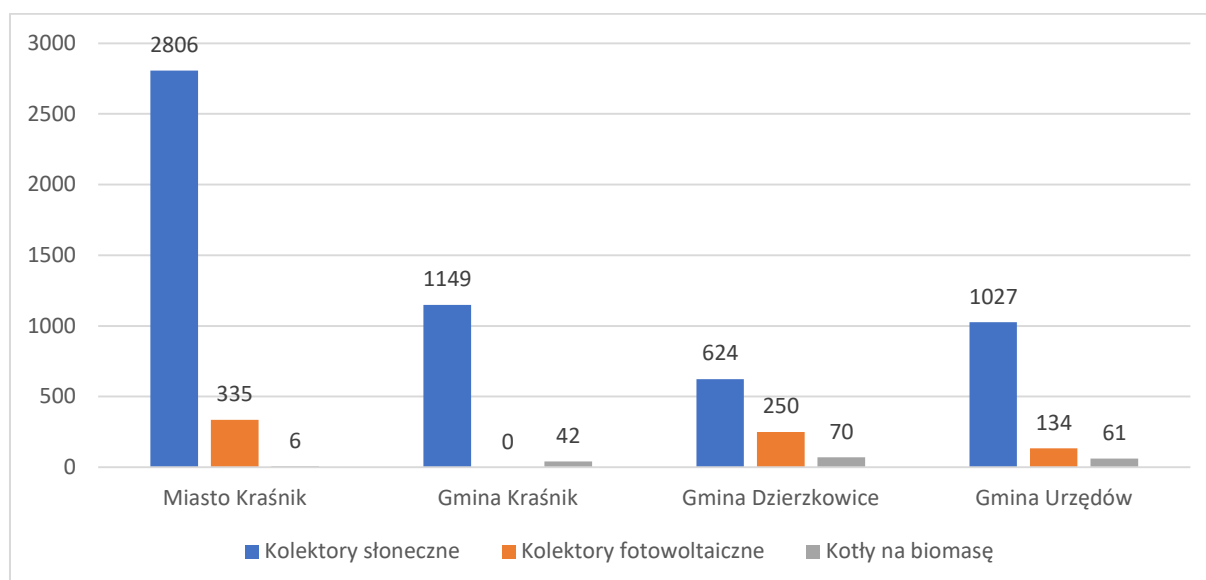

3.6.5. Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Obszar funkcjonalny dysponuje dużym potencjałem, jeżeli chodzi o rozwój energii ze źródeł odnawialnych. Ze względu na swoje położenie jest uprzywilejowanym obszarem do rozwoju energetyki wiatrowej (dogodne warunki lokalne) i słonecznej.

Ze względu na dużą liczbę jednostek wchodzących w skład MOF Kraśnika odstąpiono od zaprezentowania danych dotyczących wszystkich projektów dofinansowanych ze środków Regionalnych Programów Operacyjnych Województwa Lubelskiego, a ograniczono się do podania ich bezpośrednich rezultatów. Należy natomiast podkreślić, że wszystkie wchodzące w skład MOF samorządy były bardzo aktywnie zaangażowane w realizację projektów parasolowych mających na celu wykonanie instalacji odnawialnych źródeł energii na budynkach prywatnych swoich mieszkańców. Efekty realizacji projektów przedstawia wykres.

Wykres 26. Liczba instalacji odnawialnych źródeł energii wg. typów w jednostkach wchodzących w skład MOF Kraśnika.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.

Najważniejszymi wnioskami płynącymi z dostarczonych przez Gminy MOF Kraśnika danych są:

- duże zainteresowanie mieszkańców tematem instalacji OZE,
- mimo realizacji projektów dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej potrzeby energetyczne zarówno mieszkańców miasta i gmin ościennych nadal pozostają niezaspokojone,
- niezaspokojone potrzeby w zakresie instalacji OZE w budynkach użyteczności publicznej,
- potrzeba budowy farmy fotowoltaicznej zaopatrującej w energię elektryczną gminy wchodzące w skład MOF.

3.6.6. Podsumowanie: Środowisko naturalne i infrastruktura

PODSUMOWANIE

ŚRODOWISKO NATURALNE I INFRASTRUKTURA

- i MOF położony jest w obszarze Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu o powierzchni 293 km².
- i Obszar terytorialny Miasta Kraśnik oraz pozostałych gmin wchodzących w skład MOF zasilany jest ze stacji 110/SN Budzyń, za pośrednictwem linii kablowych i napowietrznych SN – 15 kV. Stacja 110/SN zlokalizowana jest w mieście Kraśnik i zasila ościenne gminy. Pozostałe dane dotyczące infrastruktury elektroenergetycznej są objęte tajemnicą przedsiębiorstwa.
- + Duża liczba obszarów objętych ochroną przyrodniczą w MOF Kraśnika warunkuje wysokie walory turystyczne i stwarza możliwości rozwoju gospodarczego poprzez rozwój zorganizowanych form turystyki.
- + Wszystkie gminy objęte Porozumieniem posiadają na swoim terenie oczyszczalnie ścieków. W przypadku obszarów o zabudowie rozproszonej wykorzystywane są przydomowe oczyszczalnie ścieków.
- + W ostatnich latach wchodzące w skład MOF Kraśnika samorządy dokonały dużego postępu w zakresie rozwoju infrastruktury komunalnej. Wiązało się to m.in. z modernizacją istniejących i oddawaniem do eksploatacji nowych oczyszczalni ścieków, rozbudową sieci wodociągowo-kanalizacyjnej czy też wyłączeniem z eksploatacji obiektów przestarzałych i nieefektywnych.
- + Funkcjonujące na terenie gmin Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) spełniają podstawowe potrzeby w tym zakresie.
- + Wszystkie jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład MOF Kraśnika mają dostęp do sieci gazowej.
- + Duże zainteresowanie mieszkańców tematem instalacji OZE.
- Duża liczba obszarów objętych ochroną przyrodniczą w obszarze funkcjonalnym ogranicza, utrudnia bądź uniemożliwia realizację inwestycji, które w sposób znaczący mogłyby wpłynąć na środowisko.
- Jednym z istotnych problemów obszaru jest zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.
- Obszar funkcjonalny należy do terenów o nieharmonijnie rozwiniętej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.
- Brak stacji uzdatniania wody na omawianych obszarach.
- Wciąż utrzymują się różnice w dostępie do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej między obszarami miejskimi a wiejskimi.
- Niezbędna jest rozbudowa istniejących i budowa nowych PSZOK.
- Mimo wysiłków inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego nadal występują potrzeby w zakresie wymiany nieefektywnych źródeł światła na energooszczędne, które przyczyniłyby się do uzyskania oszczędności w szerszym horyzoncie czasowym.
- Niezaspokojone potrzeby w zakresie instalacji OZE w budynkach użyteczności publicznej.
- Potrzeba budowy farmy fotowoltaicznej zaopatrującej w energię elektryczną gminy wchodzące w skład MOF.

3.7. Kultura i dziedzictwo kulturowe

3.7.1. Walory kulturowe

Ważnym elementem krajobrazu, kształtującym jego atrakcyjność turystyczną, są obiekty zabytkowe. Pełne wykorzystanie zasobów kulturowych danego obszaru stanowi podstawową przesłankę rozwoju lokalnego. W ramach dziedzictwa kulturowego wymienić można dwie główne, wzajemnie powiązane grupy: dorobek kultury materialnej oraz dorobek w ramach kultury duchowej.

Na terenie obszaru funkcjonalnego znajdują się obiekty prawnie chronione, wpisane do rejestru zabytków oraz zabytki ujęte w gminnych ewidencjach zabytków. Zgodnie z obwieszczeniem nr 1/2020 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 2 marca 2022 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego, w rejestrze figuruje łącznie 21 obiektów zabytkowych.

Tabela 44. Wykaz obiektów zabytkowych w rejestrze zabytków Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie, położonych w MOF Kraśnika.

Lp.	Zakres wpisu	Gmina	Miejscowość	Nr rejestru
1.	- układ urbanistyczny miasta Kraśnika w obrębie d. obwarowań miejskich, wzgórza zamkowego i rejonu kościoła szpitalnego wraz z sylwetą miasta i skalą jego zabudowy	Miasto Kraśnik	Miasto Kraśnik	A/641
2.	- bożnica (później dom kahalny), w gran. działki oraz d. bożnica, w gran. Parceli.	Miasto Kraśnik	Miasto Kraśnik, ul. Bożnicza 6	A/565
3.	- zespół d. kościoła i klasztoru kanoników regularnych: kościół paraf. pw. Wniebowzięcia NMP z wystrojem architektonicznym i wyposażeniem w zabytki ruchome, d. klasztor z wystrojem architektonicznym i dekoracją sgraffitową oraz zabytkowymi ruchomościami, kaplica pw. św. Jacka (d. kostnica), dzwonnica, cmentarz kościelny z zadrzewieniem i żelaznym ogrodzeniem z bramkami, dziedziniec klasztorny otoczony murem z bramą wjazdową, d. zabudowania gospodarcze (wzdłuż ogrodzenia dziedzińca klasztornego od wewnątrz)	Miasto Kraśnik	Miasto Kraśnik, ul. Kościuszki 4/ Klasztorna 1	A/482
4.	- cmentarz z I wojny świat.	Miasto Kraśnik	Miasto Kraśnik, ul. Lipowa 4	A/1059
5.	- d. szpital przykościelny tzw. dworek modrzewiowy, z działką	Miasto Kraśnik	Miasto Kraśnik, ul. Naruto-wicza 29	A/545
6.	- kościół poszpitalny pw. św. Ducha z wyposażeniem wnętrza, otaczający drzewostan i kamienne nagrobki w gran. cmentarza kościelnego, ogrodzenie cmentarza (wg postanowienia), wzgórze, na którym usytuowany jest kościół	Miasto Kraśnik	Miasto Kraśnik, ul. Narutowicza 31	A/545

Lp.	Zakres wpisu	Gmina	Miejscowość	Nr rejestru
7.	- cmentarz żydowski, na działce wskazanej w decyzji - w granicach działki	Gmina Kraśnik	Góry, ul. Szewska	A/1669
8.	z wyposażeniem w zabytki ruchome, otaczający drzewostan, w gran. cmentarza kościelnego	Gmina Kraśnik	Stróża	A/91
9.	- kopiec (mogiła) z powstania styczniowego wraz ze strefą ochronną (w gran. 10 metrów od podstawy kopca), na działce wskazanej w decyzji	Gmina Kraśnik	Stróża Kolonia	A/1042
10.	- kościół paraf. pw. świętych. Stanisława BM i Marii Magdaleny, z wyposażeniem wnętrza i otoczeniem z drzewostanem w gran. cmentarza kościelnego	Gmina Dzierzkowice	Dzierzkowice	A/101
11.	- dzwonnica przy kościele parafialnym	Gmina Dzierzkowice	Dzierzkowice	A/101
12.	- zespół kościoła parafialnego pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa: kościół i drzewostan w gran. ogrodzenia przykościelnego	Gmina Urzędów	Boby Kolonia	A/962
13.	- plebania w zespole kościoła parafialnego	Gmina Urzędów	Boby Kolonia	A/962
14.	- drzewostan w obrębie d. parku dworskiego	Gmina Urzędów	Moniaki	A/600
15.	- cmentarz wojenny z I wojny świat w lesie „Wolski Bór”	Gmina Urzędów	Natalin	A/9
16.	- kościół paraf. pw. Trójcy Przenajświętszej z wystrojem wnętrza, dzwonnica, mur z kapliczkami, drzewostan w gran. Cmentarza kościelnego	Gmina Urzędów	Popkowice	A/413
17.	- kaplica cmentarna	Gmina Urzędów	Popkowice	A/668
18.	- układ urbanistyczny Urzędowa obejmujący rynek, ulice i wały obronne	Gmina Urzędów	Urzędów	A/192
19.	- kościół paraf. pw. świętych Mikołaja i Otylii z wyposażeniem wnętrza, drzewostan w gran. Cmentarza kościelnego	Gmina Urzędów	Urzędów	A/390
20.	- kaplica cmentarna, w granicach murów zewnętrznych, na cmentarzu parafialnym, na działce wskazanej w decyzji	Gmina Urzędów	Urzędów, ul. Wodna	A/1104
21.	- młyn wodno-motorowy, w gran. ścian zewn., wg zał. wyrys, wraz z urządzeniami ciągu technologicznego	Gmina Urzędów	Urzędów, ul. Opolska 3	A/1110

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych rejestru zabytków

Oprócz obiektów, które zostały wpisane do rejestru zabytków, każda z gmin MOF Kraśnika posiada również zabytki ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Niestety, wiele zabytków na terenie gminy obszaru funkcjonalnego znajduje się w złym stanie materialnym i wymaga pilnych prac remontowych. Poprawa stanu i wyglądu zewnętrznego najważniejszych obiektów zabytkowych powinna stać się jednym z głównych kierunków działań na terenie gmin wchodzących w skład MOF.

3.7.2. Infrastruktura kultury

Działania kulturalne na obszarze gmin objętych porozumieniem organizują i koordynują ich jednostki organizacyjne, tj. Gminne Ośrodki Kultury we współpracy z Bibliotekami Publicznymi. W ofercie kulturalnej znajdują się propozycje zagospodarowania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Gminne Ośrodki Kultury we współpracy z Bibliotekami Publicznymi organizują również cykliczne wydarzenia kulturalne.

Wśród najważniejszych instytucji kultury MOF Kraśnika należy wymienić:

1. Centrum Kultury i Promocji w Kraśniku.
2. Osiedlowy Dom Kultury S.M. „Pomoc” w Kraśniku.
3. Gminny Ośrodek Kultury w Dzierzkowicach.
4. Ośrodek Kultury w Urzędowie.

Na terenie MOF działalność w zakresie kultury prowadzą również:

1. Muzeum Regionalne w Kraśniku.
2. Muzeum 24 Pułków Ułanów im. Hetmana Wielkiego Koronnego Stefana Żółkiewskiego.

Instytucjami, które także odpowiadają za rozwój kultury są biblioteki publiczne. Na terenie MOF prowadzą działalność:

1. Miejska Biblioteka Publiczna w Kraśniku (wraz z dwiema filiami).
2. Biblioteka Gminna w Dzierzkowicach (wraz z filią w Dzierzkowicach Woli).
3. Gminna Biblioteka Publiczna w Stróży Kolonii.
4. Biblioteka Gminna w Urzędowie (wraz z trzema filiami: w Bobach, w Moniakach i w Popkowicach).

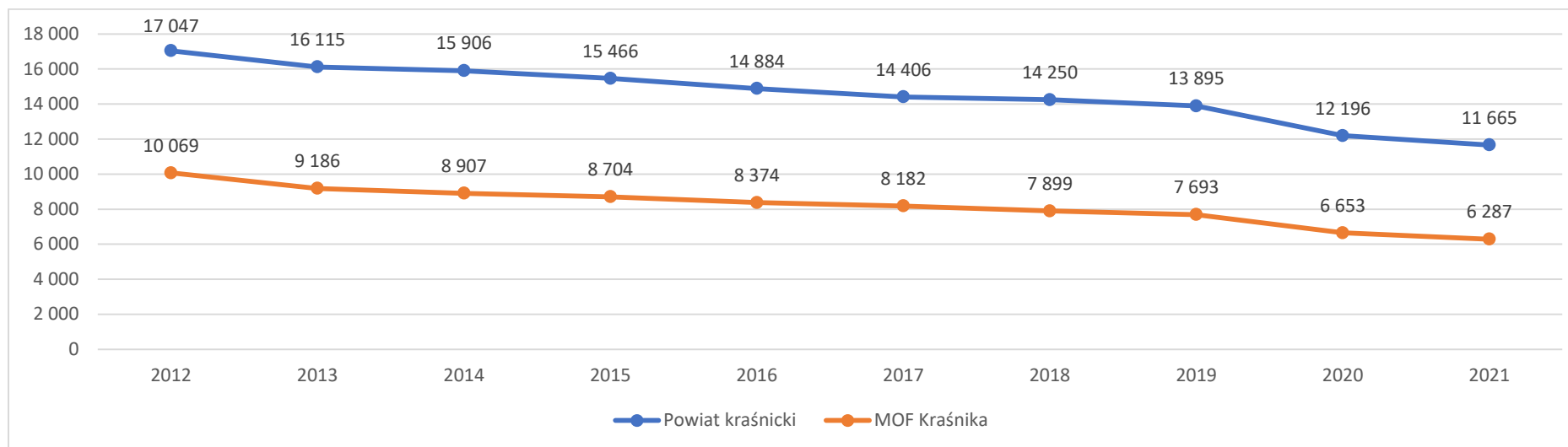
Analiza udostępnionych przez gminy wchodzące w skład MOF Kraśnika sprawozdań z działalności instytucji kultury pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków:

1. Instytucje kultury działające w MOF Kraśnika prowadzą szeroki wachlarz działań skierowany do wszystkich grup wiekowych odbiorców, w tym przede wszystkim: młodzieży, rodzin z dziećmi oraz seniorów.
2. Pandemia COVID-19 spowodowała istotne ograniczenia w funkcjonowaniu instytucji kultury.
3. Pandemia COVID-19 spowodowała istotną zmianę w zachowaniu i przyzwyczajeniach osób, do których jest skierowana działalność kulturalna. Doprowadziła do zauważalnego spadku zainteresowania wydarzeniami kulturalnymi.
4. Zauważalny jest spadek czytelnictwa, który potwierdza zarówno analiza sprawozdań z działalności Bibliotek Gminnych jak również analiza danych BDL GUS (wykres, tabela). Spadek ten cechuje podobne nasilenie w obszarze MOF i powiatu kraśnickiego.

Spadek liczby czytelników w MOF był wyraźnie większy w porównaniu z powiatem kraśnickim. Należy również zauważyć, że w ciągu ostatnich 10 lat, roczny spadek liczby czytelników wyniósł aż 37,75% w obszarze MOF i 31,57% w powiecie. Najmniejszy spadek wartości wskaźnika był zauważalny w przypadku Gminy Dzierzkowice.

Wykres 27. Czytelnicy w ciągu roku w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 45. Czytelnicy w ciągu roku w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

Nazwa	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	17 047	16 115	15 906	15 466	14 884	14 406	14 250	13 895	12 196	11 665	-5 382	-31,57
MOF Kraśnika	10 069	9 186	8 907	8 704	8 374	8 182	7 899	7 693	6 653	6 287	-3 782	-37,56
Miasto Kraśnik	7 573	6 631	6 457	6 283	6 034	5 873	5 631	5 557	4 570	4 322	-3 251	-42,93
Gmina Dzierzkowice	621	654	632	694	724	635	662	581	604	574	-47	-7,57
Gmina Kraśnik	530	528	515	530	507	535	517	446	362	364	-166	-31,32
Gmina Urzędów	1 345	1 373	1 303	1 197	1 109	1 139	1 089	1 109	1 117	1 027	-318	-23,64

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.7.3. Podsumowanie: Kultura i dziedzictwo kulturowe

PODSUMOWANIE

KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

- + Liczne występowanie obiektów zabytkowych w gminach wchodzących w skład MOF Kraśnika.
- + Wysoka atrakcyjność turystyczna obszaru warunkowana występowaniem obiektów i zespołów dziedzictwa kulturowego oraz instytucji kultury, miejsc pielgrzymkowych, a także kultywowania przejawów tradycyjnej kultury ludowej.
- + Duża liczba instytucji kultury działających w obszarze MOF.
- + Instytucje kultury działające w na terenie jednostek samorządu terytorialnego prowadzą szeroki wachlarz działań skierowany do wszystkich grup wiekowych odbiorców, w tym przede wszystkim: młodzieży, rodzin z dziećmi oraz seniorów.
- + Dziedzictwo kulturowe stwarza możliwość rozwoju funkcji turystycznej jako istotnego czynnika aktywizacji obszarów i źródła dochodu mieszkańców.
- Zły stan materialny części obiektów zabytkowych.
- Pandemia COVID-19 spowodowała liczne ograniczenia w funkcjonowaniu instytucji kultury, jak również przyczyniła się do istotnych zmian w zachowaniu i przyzwyczajeniach osób, do których kierowana jest działalność kulturalna. Opisany stan rzeczy przyczynił się do zauważalnego spadku zainteresowania wydarzeniami kulturalnymi.
- Spadek czytelnictwa w obszarze MOF i powiatu kraśnickiego.

3.8. Sport, rekreacja i turystyka

3.8.1. Infrastruktura sportowa

Stan techniczny obiektów sportowych na terenie obszaru funkcjonalnego jest dobry, a wyposażenie niezbędne do upowszechniania rekreacji i sportu spełnia podstawowe potrzeby w tym zakresie.

Jednostką, która w MOF Kraśnika zapewnia najlepsze warunki do uprawiania sportu jest Miasto Kraśnik. Dysponuje ono szeregiem obiektów, które są wykorzystywane do uprawiania sportów. Głównym ośrodkiem pod tym względem jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, w skład którego wchodzi: pływalnia odkryta o wymiarach olimpijskich, pływalnia kryta, stadion piłki nożnej z bieżnią, skocznią w dal i rzutnią do pchnięcia kulą, trzy boiska treningowe, korty tenisowe boiska rekreacyjne przy ul. Chopina i skatepark. Ponadto, na terenie miasta istnieje szereg obiektów sportowych ulokowanych przy Zespole Placówek Oświatowych nr 1, Zespole Placówek Oświatowych nr 2, Szkole Podstawowej nr 3, Szkole Podstawowej nr 4, Szkole Podstawowej nr 5, Szkole Podstawowej nr 6 oraz Centrum Kultury i Promocji w Kraśniku.

Analiza danych pochodzących od jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Kraśnika pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków:

1. Gminy wchodzące w skład MOF są zróżnicowane pod względem liczby obiektów sportowych na swoim terenie. Na terenie Miasta Kraśnik zlokalizowanych jest – 54 obiektów sportowych, na terenie Gminy Kraśnik – 2, na terenie Gminy Dzierzkowice – 7, na terenie Gminy Urzędów – 19.
2. Większość obiektów sportowych jest ogólnodostępna. Bez przeszkód mogą być wykorzystywane przez mieszkańców chętnych do uprawiania sportu.
3. Część infrastruktury sportowej jest przestarzała i wymaga bieżących inwestycji.
4. W gminach ościennych do Miasta Kraśnik, większość obiektów sportowych zlokalizowana jest przy szkołach podstawowych.
5. Gminą posiadającą najmniej obiektów sportowych jest Gmina Kraśnik. Mieszkańcy gminy mają możliwość korzystania z obiektów położonych na terenie Miasta Kraśnik. Wiąże się to jednak z konieczności organizacji dojazdu do i z obiektu.

Szczegółowe zestawienie dostępnej infrastruktury sportowej zawiera tabela.

Tabela 46. Wykaz obiektów sportowych w poszczególnych jednostkach wchodzących w skład MOF Kraśnika.

Lp.	Gmina	Rodzaj obiektu	Lokalizacja	Charakterystyka	Okres realizacji	Dostępność dla mieszkańców
1.	Miasto Kraśnik	Hala sportowa	ul. Popiełuszki 1	z nawierzchnią z taraflexu, widownia krzesłkowa dla 200 os. oraz trybuna teleskopowa dla 200 os.	2009-2010	Ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
2.	Miasto Kraśnik	Boisko z programu „Moje Boisko - Orlik 2012”	MOSiR, al. Niepodległości 54	z nawierzchnią z trawy sztucznej	2008	ogólnodostępne
3.	Miasto Kraśnik	Boisko z programu „Moje Boisko - Orlik 2012”	MOSiR, al. Niepodległości 54	z nawierzchnią z poliuretanu	2008	ogólnodostępne
4.	Miasto Kraśnik	Boisko z programu „Moje Boisko - Orlik 2012”	ul. Rumiankowa 6	z nawierzchnią z trawy sztucznej	2009	ogólnodostępne
5.	Miasto Kraśnik	Boisko z programu „Moje Boisko - Orlik 2012”	ul. Rumiankowa 6	z nawierzchnią z poliuretanu	2009	ogólnodostępne
6.	Miasto Kraśnik	Boisko z programu „Moje Boisko - Orlik 2012”	ul. Kościuszki 23	z nawierzchnią z trawy sztucznej	2010	ogólnodostępne
7.	Miasto Kraśnik	Boisko z programu „Moje Boisko - Orlik 2012”	ul. Kościuszki 23	z nawierzchnią z poliuretanu	2010	ogólnodostępne
8.	Miasto Kraśnik	Boisko wielofunkcyjne	ul. Urzędowska 10	-	2009	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
9.	Miasto Kraśnik	Stadion do 1 000 miejsc	MOSiR ul. Oboźna 18	z nawierzchnią naturalną	remont 2021	ogólnodostępne dla mieszkańców i jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
10.	Miasto Kraśnik	Stadion do 3 000 miejsc	MOSiR, ul. Żwirki i Wigury 2	z nawierzchnią naturalną	lata 50-te	ogólnodostępne dla mieszkańców i jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Gmina	Rodzaj obiektu	Lokalizacja	Charakterystyka	Okres realizacji	Dostępność dla mieszkańców
11.	Miasto Kraśnik	Boisko do piłki nożnej	MOSiR al. Niepodległości 54	z nawierzchnią naturalną	2005	ogólnodostępne dla mieszkańców i jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
12.	Miasto Kraśnik	Boisko do piłki nożnej	MOSiR, ul. Żwirki i Wigury 2	z nawierzchnią naturalną	lata 60-te	ogólnodostępne dla mieszkańców i jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
13.	Miasto Kraśnik	Boisko do piłki siatkowej plażowej	MOSiR, ul. Żwirki i Wigury 2	z nawierzchnią naturalną	lata 90-te	ogólnodostępne
14.	Miasto Kraśnik	Boisko do piłki siatkowej plażowej	MOSiR, ul. Żwirki i Wigury 2	z nawierzchnią naturalną	lata 90-te	ogólnodostępne
15.	Miasto Kraśnik	Boisko do piłki siatkowej	Zalew Kraśnicki	z nawierzchnią naturalną	2009	ogólnodostępne
16.	Miasto Kraśnik	Boisko do piłki siatkowej	Zalew Kraśnicki	z nawierzchnią naturalną		ogólnodostępne
17.	Miasto Kraśnik	Boisko do piłki siatkowej	Zalew Kraśnicki	z nawierzchnią naturalną		ogólnodostępne
18.	Miasto Kraśnik	Boisko do piłki siatkowej	Zalew Kraśnicki	z nawierzchnią naturalną		ogólnodostępne
19.	Miasto Kraśnik	Boisko do piłki siatkowej	ul. Popiełuszki 1	z nawierzchnią naturalną	lata 90-te	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Gmina	Rodzaj obiektu	Lokalizacja	Charakterystyka	Okres realizacji	Dostępność dla mieszkańców
20.	Miasto Kraśnik	Boisko do piłki siatkowej	ul. Popiełuszki 1	z nawierzchnią sztuczną	lata 90-te	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
21.	Miasto Kraśnik	Boisko do piłki ręcznej	ul. Popiełuszki 1	z nawierzchnią sztuczną	lata 90-te	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
22.	Miasto Kraśnik	Boisko do piłki ręcznej	ul. Grunwaldzka 2	z nawierzchnią sztuczną	lata 70-te	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
23.	Miasto Kraśnik	Sala gimnastyczna	al. Niepodległości 54	-	lata 60-te	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
24.	Miasto Kraśnik	Sala gimnastyczna	ul. Urzędowska 10	-	lata 70-te	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
25.	Miasto Kraśnik	Sala gimnastyczna	ul. Kościuszki 23	-	przed rokiem 90-tym	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
26.	Miasto Kraśnik	Sala gimnastyczna	al. Niepodległości 54	-	przed rokiem 90-tym	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
27.	Miasto Kraśnik	Sala gimnastyczna	ul. Popiełuszki 1	-	przed rokiem	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99%

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Gmina	Rodzaj obiektu	Lokalizacja	Charakterystyka	Okres realizacji	Dostępność dla mieszkańców
					90-tym	bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
28.	Miasto Kraśnik	Sala gimnastyczna	ul. Grunwaldzka 2	-	przed rokiem 90-tym	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
29.	Miasto Kraśnik	Sala gimnastyczna	ul. Kolejowa 28	-	lata 70	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
30.	Miasto Kraśnik	Sala gimnastyczna	al. Niepodległości 54	-	przed rokiem 90-tym	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
31.	Miasto Kraśnik	Sala gimnastyczna	ul. Grunwaldzka 2	-	przed rokiem 90-tym	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
32.	Miasto Kraśnik	Korty tenisowe	MOSIR, ul. Żwirki i Wigury 2	-	przed rokiem 90-tym	wstęp płatny
33.	Miasto Kraśnik	Korty tenisowe	MOSIR, ul. Żwirki i Wigury 2	-	przed rokiem 90-tym	wstęp płatny
34.	Miasto Kraśnik	Korty tenisowe	MOSIR, ul. Żwirki i Wigury 2	-	przed rokiem 90-tym	wstęp płatny
35.	Miasto Kraśnik	Korty tenisowe	ul. Urzędowska 435	-	przed rokiem 90-tym	wstęp płatny

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Gmina	Rodzaj obiektu	Lokalizacja	Charakterystyka	Okres realizacji	Dostępność dla mieszkańców
36.	Miasto Kraśnik	Pływalnia otwarta	MOSIR, ul. Żwirki i Wigury 2	z niecką basenową 50x20	W trakcie remontu	wstęp płatny dla mieszkańców, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
37.	Miasto Kraśnik	Pływalnia otwarta	MOSIR, ul. Żwirki i Wigury 2	z niecką basenową poniżej 25x12,5	W trakcie remontu	wstęp płatny dla mieszkańców, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
38.	Miasto Kraśnik	Pływalnia kryta	MOSIR, ul. Żwirki i Wigury 2	w trakcie remontu	w trakcie remontu	wstęp płatny dla mieszkańców, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
39.	Miasto Kraśnik	Strzelnica	ul. Popiełuszki 1	-	przed rokiem 90-tym	ogólnodostępne
40.	Miasto Kraśnik	Boisko wielofunkcyjne	ul. Kolejowa 28	z nawierzchnią betonową	2013	ogólnodostępne
41.	Miasto Kraśnik	Boisko wielofunkcyjne	ul. Spółdzielcza	z nawierzchnią poliuretanową	2015	ogólnodostępne
42.	Miasto Kraśnik	Hala sportowa z areną sportową	ul. Urzędowska 10	Z nawierzchnią z taraflexu, trybuny na 290 osób	2013-2015	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
43.	Miasto Kraśnik	Sala gimnastyczna	ul. Urzędowska 10	-	lata 70-te	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Gmina	Rodzaj obiektu	Lokalizacja	Charakterystyka	Okres realizacji	Dostępność dla mieszkańców
44.	Miasto Kraśnik	Hala sportowa z areną sportową	ul. Urzędowska 435	-	2013-2014	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
45.	Miasto Kraśnik	Hala sportowa	ul. Grunwaldzka 2	Galeria dla 131 widzów	2014-2015	ogólnodostępne dla jedn. oświatowych, wstęp płatny z 99% bonifikatą dla stowarzyszeń i klubów sportowych
46.	Miasto Kraśnik	Siłownia zewnętrzna	MOSiR Osiedle Piaski	2 urządzenia	2016	ogólnodostępne
47.	Miasto Kraśnik	Siłownia zewnętrzna	Park im. św. Jana Pawła II	5 urządzeń	2014	ogólnodostępne
48.	Miasto Kraśnik	Siłownia zewnętrzna	Zalew Kraśnicki	10 urządzeń	2014	ogólnodostępne
49.	Miasto Kraśnik	Siłownia zewnętrzna	PSP nr 6, ul. Grunwaldzka 2	10 urządzeń	2019	ogólnodostępne
50.	Miasto Kraśnik	Siłownia zewnętrzna	Ul. Piastowska przy placu zabaw	3 urządzenia	2014	ogólnodostępne
51.	Miasto Kraśnik	Skatepark	MOSiR, ul. Żwirki i Wigury 2	beton szlifowany	2009	ogólnodostępne
52.	Miasto Kraśnik	StreetWorkout Park	MOSiR, ul. Żwirki i Wigury 2	z nawierzchnią poliuretanową	2018	ogólnodostępne
53.	Miasto Kraśnik	Siłownia zewnętrzna	MOSiR, ul. Żwirki i Wigury 2	z nawierzchnią naturalną	2018	ogólnodostępne
54.	Miasto Kraśnik	Lodowisko	MOSiR, ul. Żwirki i Wigury 2	beton szlifowany	2018	ogólnodostępne

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Gmina	Rodzaj obiektu	Lokalizacja	Charakterystyka	Okres realizacji	Dostępność dla mieszkańców
1.	Gmina Kraśnik	Stadion sportowy do piłki nożnej		Nawierzchnia trawiasta wymiary 64,0x100,0 m, trybuna sportowa z lekkiej konstrukcji stalowej, zadaszona 390 miejsc siedzących, wokół boiska bieżnia dwutorowa o szerokości 2,49m i długości 350 m, bieżnia krótkodystansowa 3-torowa o długości 110m i szer. 3,71 m.	Modernizacja 2011-2012	ogólnodostępne
2.	Gmina Kraśnik	Boisko wielofunkcyjne		Wymiary 44,10x26,10 przeznaczone do gry w siatkówkę, koszykówkę i piłkę ręczną	2012	ogólnodostępne
1.	Gmina Dzierzkowice	Boisko sportowe	Terpentyna	boisko o nawierzchni trawiastej o wym. 100x62 m	2011	ogólnodostępne
2.	Gmina Dzierzkowice	Boisko sportowe	przy SP w Wyżnicy	boisko o nawierzchni trawiastej o wym. 62x29 m, piłkochwyty	2012	ogólnodostępne
3.	Gmina Dzierzkowice	Boisko sportowe	Ludmińówka	boisko o nawierzchni trawiastej o wym. 62x29 m z ogrodzeniem	2012	ogólnodostępne

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Gmina	Rodzaj obiektu	Lokalizacja	Charakterystyka	Okres realizacji	Dostępność dla mieszkańców
4.	Gmina Dzierzkowice	Boisko sportowe w	Dzierzkowice-Wola	boisko o nawierzchni trawiastej o wym. 62x29 m, piłkochwyty	2014	ogólnodostępne
5.	Gmina Dzierzkowice	Siłownia zewnętrzna		-	2015	ogólnodostępne
6.	Gmina Dzierzkowice	Sala gimnastyczna przy ZPO w	Terpentyna	arena sportowa o wym. 24x12 m	1975	ogólnodostępne
7.	Gmina Dzierzkowice	Hala sportowa	przy ZPO w Terpentynie	arena sportowa o wym. 45x35 m, zaplecze szatniowo-sanitarne, trybuny na 200 miejsc	2020	ogólnodostępne
8.	Gmina Dzierzkowice	Korty tenisowe	Dzierzkowice-Wola	4 korty tenisowe z nawierzchni ceglastej	2021	ogólnodostępne
1.	Gmina Urzędów	Boisko	Mikuszewskie	do piłki nożnej z nawierzchnią naturalną 105x64	05.2012 - 10.2012	ogólnodostępne
2.	Gmina Urzędów	Boisko	Mikuszewskie	Wielofunkcyjne z nawierzchnią sztuczną 44x26	07.2018 - 05.2019	ogólnodostępne
3.	Gmina Urzędów	Boisko	Skorczyce 52	do piłki nożnej z nawierzchnią naturalną 60x30	2007-2008	ogólnodostępne
4.	Gmina Urzędów	Boisko	Skorczyce 52	Wielofunkcyjne- 42x21		ogólnodostępne
5.	Gmina Urzędów	Sala gimnastyczna	Boby 75	z areną sportową 24x12 m	2002-2004	ogólnodostępne
6.	Gmina Urzędów	Boisko	Popkowice	do piłki nożnej z nawierzchnią naturalną 94x53	b/d	ogólnodostępne

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Gmina	Rodzaj obiektu	Lokalizacja	Charakterystyka	Okres realizacji	Dostępność dla mieszkańców
7.	Gmina Urzędów	Boisko	Boby 75	do piłki nożnej z nawierzchnią naturalną 73x45	b/d	ogólnodostępne
8.	Gmina Urzędów	Boisko	Leszczyna 94	do piłki nożnej z nawierzchnią naturalną 39x25	b/d	ogólnodostępne
9.	Gmina Urzędów	Boisko	Wierzbica 45	do piłki nożnej z nawierzchnią naturalną 51x27	b/d	ogólnodostępne
10.	Gmina Urzędów	Boisko	Moniaki 110	do piłki nożnej z nawierzchnią naturalną 60x20	b/d	ogólnodostępne
11.	Gmina Urzędów	Boisko	Wierzbica 45	do piłki siatkowej z nawierzchnią naturalną 21x12	b/d	ogólnodostępne
12.	Gmina Urzędów	Boisko	ul. Wodna 24, Urzędów	do piłki ręcznej z nawierzchnią sztuczną 40x20	b/d	ogólnodostępne
13.	Gmina Urzędów	Boisko	Moniaki 110	Wielofunkcyjne z nawierzchnią sztuczną 44x 26	07.2018 - 05.2019	ogólnodostępne
14.	Gmina Urzędów	Boisko	ul. Wodna 24, Urzędów	do koszykówki z nawierzchnią sztuczną 28x15	b/d	ogólnodostępne
15.	Gmina Urzędów	Boisko	Leszczyna 94	do koszykówki z nawierzchnią sztuczną 28x13	b/d	ogólnodostępne

Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.

Lp.	Gmina	Rodzaj obiektu	Lokalizacja	Charakterystyka	Okres realizacji	Dostępność dla mieszkańców
16.	Gmina Urzędów	Boisko	Wierzbica 45	do koszykówki z nawierzchnią sztuczną 27x14	b/d	ogólnodostępne
17.	Gmina Urzędów	Sala gimnastyczna	ul. Wodna 24, Urzędów	Inne- 30x20	b/d	ogólnodostępne
18.	Gmina Urzędów	Sala gimnastyczna	Skorczyce 52	Inne 18x9	b/d	ogólnodostępne
19.	Gmina Urzędów	Boisko	Bęczyn	Wielofunkcyjne z nawierzchnią sztuczną 40x26	06.2018 09.2018	ogólnodostępne

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych udostępnionych przez gminy wchodzące w skład MOF Kraśnika.

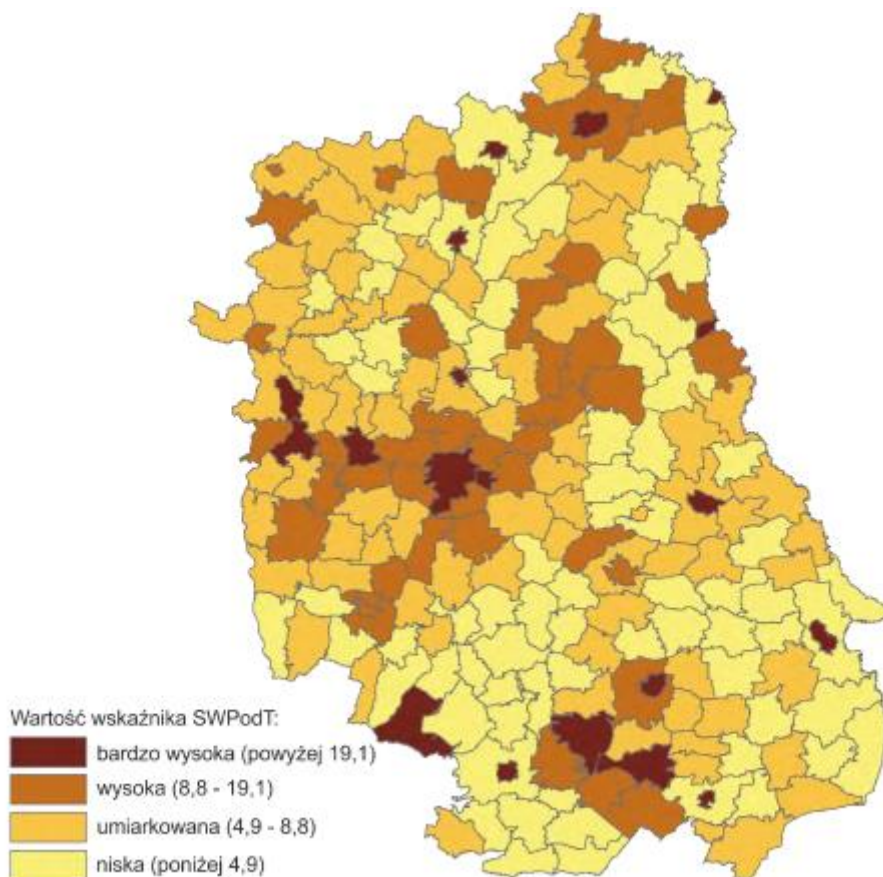
3.8.2. Atrakcyjność turystyczna i ruch turystyczny

Zgodnie z najnowszym opracowaniem Urzędu Statystycznego w Lublinie w zakresie turystyki pochodzącym z 2015 roku jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład MOF nie są jednolite pod względem stopnia podaży turystycznej. Zgodnie z metodologią przyjętą przez GUS na potrzeby analizy statystycznej, na klasyfikację miały wpływ czynniki takie jak m.in. wskaźnik miejsc noclegowych w przeliczeniu na 100 km², wskaźnik obiektów noclegowych, kwater turystycznych, punktów informacji turystycznej, podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność gospodarczą związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.

Wartość podaży turystycznej w jednostkach samorządu terytorialnego, wchodzących w skład MOF Kraśnika przedstawiała się następująco:

- Miasto Kraśnik – wysoka,
- Gmina Kraśnik – wysoka,
- Gmina Dzierzkowice – niska,
- Gmina Urzędów – umiarkowana.

Mapa 8. Syntetyczny wskaźnik podaży turystycznej w 2015 r.

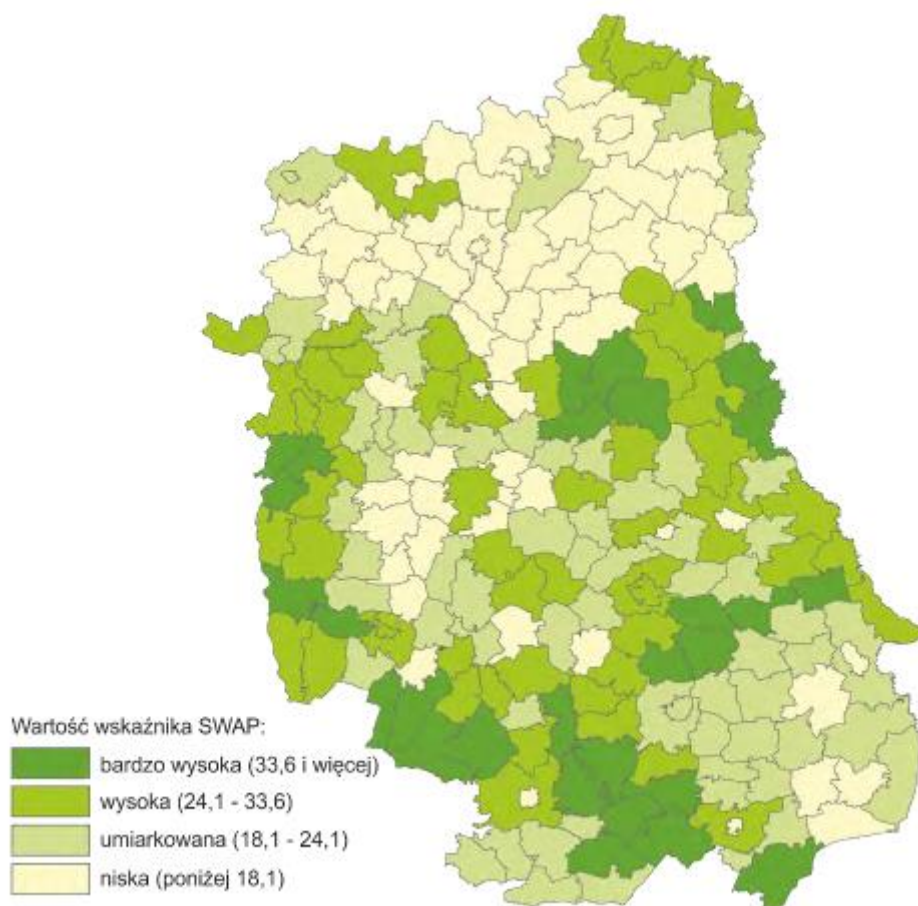
Źródło: Potencjał turystyczny Województwa Lubelskiego. Opracowanie Urzędu Statystycznego w Lublinie

Typowo rolniczy charakter województwa, relatywnie niski poziom uprzemysłowienia i urbanizacji oraz uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe stwarzają dogodne warunki do rozwoju agroturystyki. Może ona stanowić jeden z podstawowych czynników rozwoju obszarów wiejskich, bowiem jest ważnym elementem różnicowania i wzbogacania realizowanej działalności gospodarczej. Definiowana jest jako forma wypoczynku realizowanego na terenach gospodarstw wiejskich o charakterze rolniczym, oparta o bazę noclegową i aktywności rekreacyjne związane z gospodarstwem rolnym lub równoważnym i jego otoczeniem (przyrodniczym, produkcyjnym i usługowym). Adresowana jest przede wszystkim do turystów indywidualnych, rodzin lub niewielkich grup. Można wyróżnić trzy podstawowe rodzaje agroturystyki tj. turystykę realizowaną na terenach wiejskich obejmującą wszelkie formy rekreacji w rejonie niezurbanizowanym, turystykę związaną z rolnictwem – dającą możliwość poznania praktycznych aspektów pracy rolnika oraz turystykę wiejską – oferującą wiedzę teoretyczną i praktyczną na temat elementów i produktów kultury danej społeczności lokalnej.

Poza przyjętą miarą wskaźnika podaży turystycznej na atrakcyjność obszaru mają również wpływ warunki przyrodnicze. Zgodnie ze wspomnianym na początku niniejszego rozdziału opracowaniem GUS, atrakcyjność samorządów wchodzących w skład MOF Kraśnika przedstawia się następująco:

- Miasto Kraśnik – wysoka,
- Gmina Kraśnik – wysoka,
- Gmina Dzierzkowice – bardzo wysoka,
- Gmina Urzędów – umiarkowana.

Mapa 9. Syntetyczny wskaźnik atrakcyjności przyrodniczej w 2015 r.

Źródło: *Potencjał turystyczny Województwa Lubelskiego. Opracowanie Urzędu Statystycznego w Lublinie*

Rozwój turystyki może stanowić dużą szansę dla ogólnego rozwoju społeczno-gospodarczego gmin MOF oraz tworzenia nowych miejsc pracy poza rolnictwem, pomimo relatywnie niewielkiej dynamiki w tym obszarze. Wydaje się, że walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe, występowanie osobliwości florystycznych oraz szereg odbywających się tutaj imprez stanowią dobrą podstawę do rozwoju różnych form turystyki.

Zadaniem priorytetowym w zakresie rozwoju turystyki na terenie obszaru funkcjonalnego wydaje się być opracowanie oferty turystycznej. Ponadto uzupełnienia wymaga baza gastronomiczna i noclegowa, jak i rozbudowa wszelkiego rodzaju miejsc rekreacji. Rolą samorządu lokalnego jest zatem realizacja, stymulowanie i ułatwianie tych działań, np. poprzez pozyskiwanie środków

zewnątrznych, stałą współpracę z lokalnym biznesem turystycznym czy wprowadzanie ułatwień dla przedsiębiorców z branży turystycznej, np.: w postaci ulg podatkowych.

Analiza raportu sporządzonego przez GUS, form ochrony przyrody, walorów kulturowych pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków.

- Obszar MOF Kraśnika charakteryzuje dość wysoka ogólna atrakcyjność turystyczną i przyrodniczą.
- Gminy z obszaru MOF Kraśnika są zróżnicowane zarówno pod względem atrakcyjności przyrodniczej i turystycznej jak i poziomu wykorzystania występujących na ich terenie walorów przyrodniczo-kulturowych.
- Wciąż występują braki w zakresie zagospodarowania miejsc atrakcyjnych turystycznie i przyrodniczo.

3.8.3. Podsumowanie: Sport, rekreacja i turystyka

PODSUMOWANIE

SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

- + Większość obiektów sportowych jest ogólnodostępna. Bez przeszkód mogą być wykorzystywane przez mieszkańców chętnych do uprawiania sportu.
- + Obszar MOF Kraśnika charakteryzuje dość wysoka ogólna atrakcyjność turystyczna i przyrodnicza.
- Objęte Porozumieniem jednostki samorządu terytorialnego są zróżnicowane pod względem liczby posiadanych boisk, siłowni napowietrznych, hal sportowych. Najlepsze warunki do uprawiania sportu posiada Miasto Kraśnik na terenie, którego znajdują się 54 obiekty sportowe. W obszarze Gminy Kraśnik znajdują się 2 tego typu obiekty. W Gminie Dzierzkowice 7 a na terenie Gminy Urzędów 19.
- Część infrastruktury sportowej jest przestarzała i wymaga bieżących inwestycji.
- Gminy z obszaru MOF Kraśnika są zróżnicowane zarówno pod względem atrakcyjności przyrodniczej i turystycznej, jak i poziomu wykorzystania występujących na ich terenie walorów przyrodniczo-kulturowych.
- Wciąż występują braki w zakresie zagospodarowania miejsc atrakcyjnych turystycznie i przyrodniczo.

3.9. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

3.9.1. Studium i plany miejscowe

Dotychczasowa polityka przestrzenna określa lokalne zasady gospodarowania przestrzenią i jest prowadzona w oparciu o przepisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Dokumentami planistycznymi określającymi politykę zagospodarowania przestrzennego dla całego danego obszaru dotychczas były Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego danej jednostki samorządu terytorialnego. Zadaniem studium jest:

- zidentyfikowanie kompleksowych uwarunkowań rozwojowych gminy,
- rozpoznanie potrzeb oraz problemów do rozwiązania,
- kreślenie podstawowych funkcji terenu i zasad ich przekształceń, w tym szczególnie pożądanej weryfikacji istniejącego i planowanego zagospodarowania,
- stworzenie podstaw do aktualizacji i koordynacji planów miejscowych,
- stworzenie podstaw merytorycznych prowadzenia negocjacji w zakresie ponadlokalnych zadań publicznych,
- określenie podstaw formułowania strategii i programów dot. realizacji określonych celów i zadań wynikających z polityki samorządu.

Studium określa warunki godzenia interesu publicznego lokalnego i ponadlokalnego oraz interesów indywidualnych, występujących w obszarze gminy.

Politykę przestrzenną w obszarze MOF określają:

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik (przyjęte uchwałą NR XLIV/439/2017 RADY MIASTA KRAŚNIK z dnia 31 sierpnia 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik).
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kraśnik (przyjęte uchwałą NR XXXVI/250/2022 RADY GMINY KRAŚNIK z dnia 22 kwietnia 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kraśnik).
3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dzierzkowice (przyjęte uchwałą NR VII//55/2019 RADY GMINY DZIERZKOWICE z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dzierzkowice).
4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Urzędów (przyjęte uchwałą NR XLII/275/17 RADY MIEJSKIEJ W URZĘDOWIE z dnia 29 września 2017 r. w sprawie uchwalenia VI zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Urzędów dla wybranych działek ewidencyjnych).

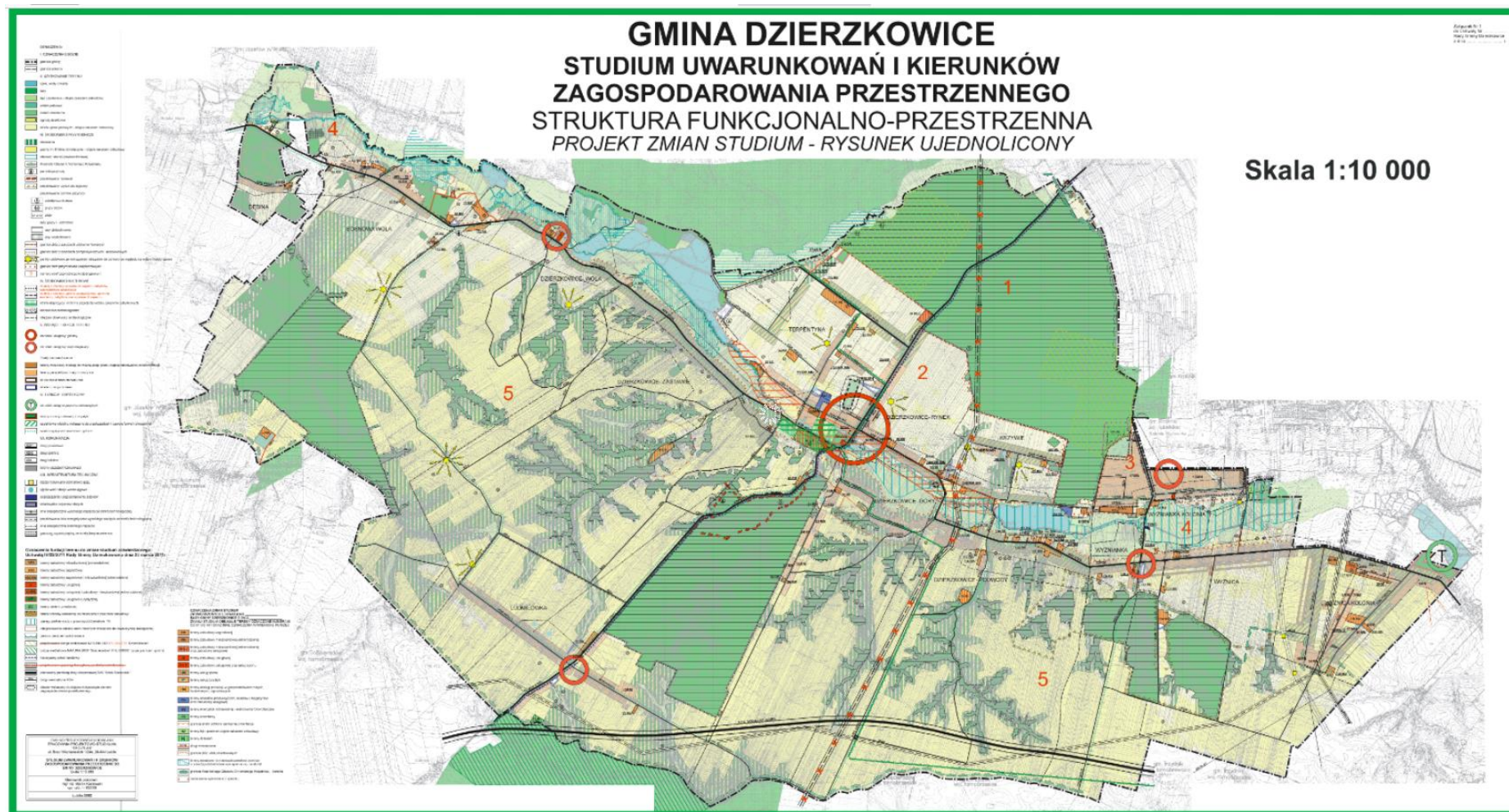

Mapa 12. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dzierzkowice.

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dzierzkowice.

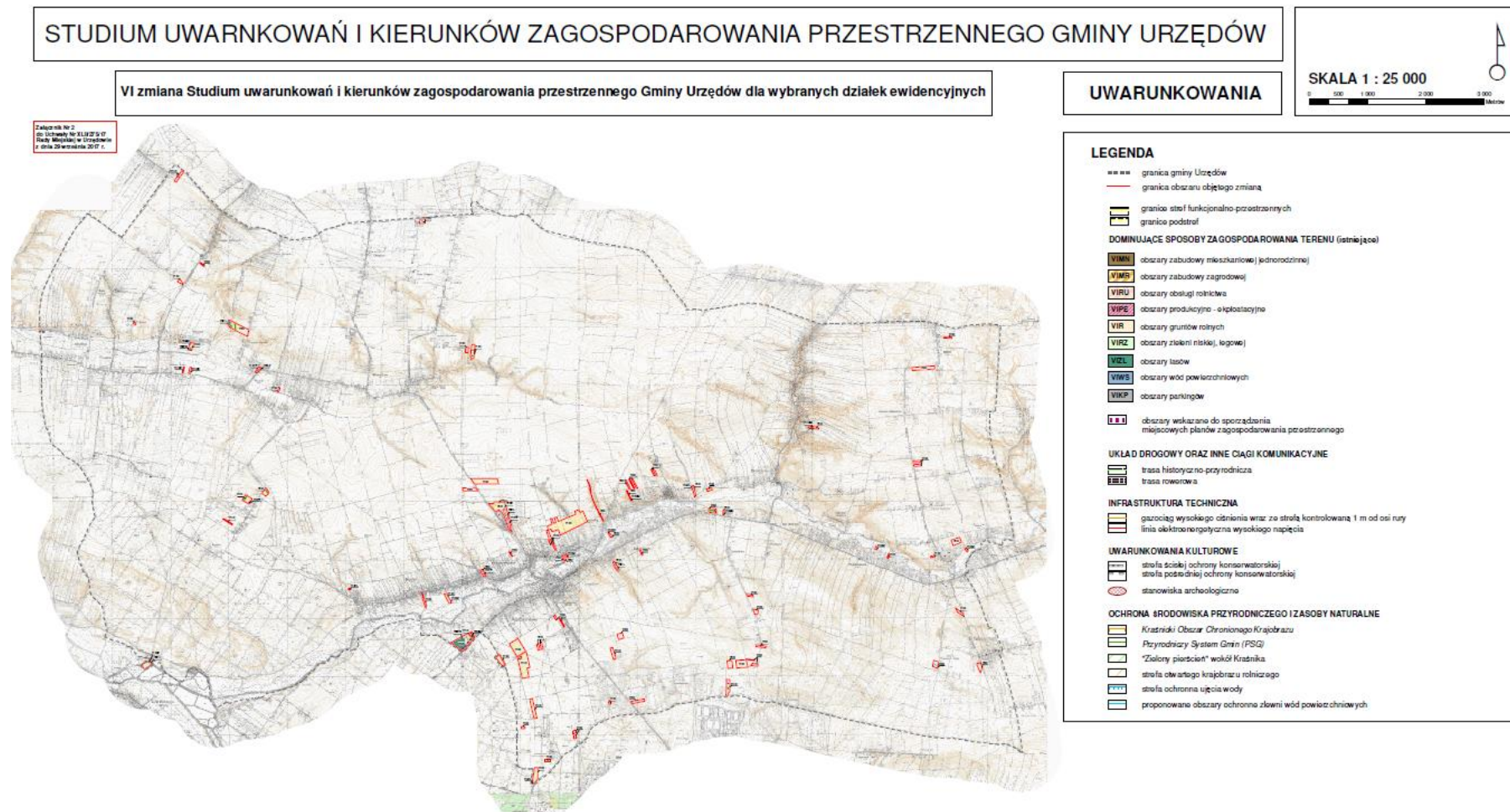

Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.

Mapa 13. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Urzędów.

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Urzędów.

Politykę przestrzenną określają również miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Określają one przeznaczenie terenów na terenie danej gminy, a więc definiują co i w jaki sposób może zostać wybudowane na poszczególnych działkach. W obszarze MOF obowiązują następujące MPZP:

1. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Kraśnik (Uchwała nr XLIX/410/2022 RADY MIASTA KRAŚNIK z dnia 28 kwietnia 2022 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik).
2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Kraśnik (Uchwała nr XIII/48/2003 Rady Gminy Kraśnik z dnia 20 listopada 2003 r.).
3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Dzierzkowice (Uchwała nr XXVI/185/2022 Rady Gminy Dzierzkowice z dnia 28 stycznia 2022 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Dzierzkowice - I etap).
4. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Urzędów. (Uchwała nr LII/337/22 Rady Miejskiej w Urzędowie z dnia 24 listopada 2022 r.).

Analiza posiadanych przez wchodzące w skład MOF Kraśnika gminy pozwala na stwierdzenie, że obszar cechuje uporządkowana polityka przestrzenna. Dokumenty planistyczne, w miarę możliwości są na bieżąco aktualizowane i dostosowywane do zmieniających się uwarunkowań.

3.9.2. Sieć osadnicza oraz zagospodarowanie przestrzenne

Miasto Kraśnik

Kraśnik jest tradycyjnie ukształtowanym ośrodkiem handlowo-usługowym i administracyjnym. Działa tutaj jeden z największych kompleksów szkolnictwa ponadpodstawowego, ochrony zdrowia, siedziba 1 z 20 powiatów w województwie lubelskim, centra wielu samorządowych i rządowych agend samorządowych. Miasto wzmacnia w ostatnich latach swoje znaczenie usługowe, m.in. stając się ośrodkiem zawodowego szkolnictwa wyższego.

Szczególne znacznie posiada Kraśnik w skali regionu jako ośrodek gospodarczy. Zatrudnienie w przemyśle i budownictwie stawia je na czwartym miejscu w dużym województwie lubelskim (wyżej od m.in. Chełma, Białej Podlaskiej i Świdnika). Dominujący w mieście zakład przemysłowy – Fabryka Łożysk Toczyńskich – jest także jednym z większych przedsiębiorstw w regionie.

Kraśnik jako struktura funkcjonalno-przestrzenna składająca się z dwóch sztucznie połączonych organizmów miejskich, Kraśnika Lubelskiego i Fabrycznego, nie posiada komponowanego układu urbanistycznego, osi kompozycyjnych i założeń. Jako całość tworzy układ pasmowy wzdłuż osi komunikacyjnej jaką jest ulica Urzędowska. Na końcach tej ulicy znajduje się Kraśnik Fabryczny i dzielnica Kraśnika Starego – „Piaski - Zarzecze”, uformowane na układach kratowych ulic. Pasmowy układ pomiędzy w/w dzielnicami, bardzo przewężony w części środkowej (Budzyniu), charakteryzuje się monotonnym ciągiem zabudowy zagrodowo – jednorodzinnej. Jedynym urozmaiceniem trzy – kilometrowego pasma jest rozwidlenie ulic Budzyńskiej, Długiej i Nadstawnej z otwarciem widokowymi w dolinę rzeki i w kierunku północnym.

Najstarsza część miasta, powstała na wzgórzu nad dolinie rzeki Wyźnicy, posiada bardzo czytelny układ urbanistyczny. Główna oś kompozycyjna, biegnąca po dawnym szlaku handlowym (z Krakowa przez Zawichost do Lublina i na Ruś) przechodzi po przekątnej rynku, wokół, którego powstało ufortyfikowane uprzednio miasto. Linia dawnych murów obronnych, biegnąca po naturalnych skarpach i pierścieniowo otaczająca miasto jest do dziś czytelna w przestrzeni. Stare Miasto może poszczycić się układem urbanistycznym wpisanym do rejestru zabytków o wybitnych walorach kompozycyjnych – z centralnie usytuowanym rynkiem, interesującym układem ulic wychodzących z jego naroży, ulicami przymurnymi (Wąską, Niecałą) i podmurnymi (Wierzbową, Strażacką, Podwalną, Okopową) otaczającymi dawne miasto lokacyjne i podkreślającymi jego usytuowanie na wzgórzu. Wokół tej najstarszej części miasta, na osiach ulic wybiegających z rynku (Rycerskiej, Ogrodowej, Kościuszki, Lubelskiej, Bagno, Narutowicza) lub d. przymurnych (Strażacka, z kontynuacją w Podleskiej) ukształtowały się przedmieścia. Ulice Piłsudskiego, Szewska, część ulicy Narutowicza i Obożnej tworzą następny (nie zamknięty) pierścień. Dalej położona ulica Dąbrowskiej, kierunek wewnętrznej ulicy Grodzkiej, również podkreślają ten układ.

Stare Miasto, jak też całe śródmieście tworzy układ koncentryczny, ograniczony ukształtowaniem powierzchni: doliną rzeki i wąwozami. Wąwozy – ulice, schodzące do doliny ul. Szewskiej i ulicy Zaklikowskiej (Stroma, Skośna, Rzeczycka, Szewska) to również część zmodyfikowanego układu koncentrycznego uwarunkowanego ukształtowaniem powierzchni. Dalej powstałe ośrodki: Góry, Bojanówka, Zarzecze, Piaski, Kwiatkowice mają charakter pasmowy – są „rozwinęte” po dwóch stronach doliny Wyźnicy. Są to dzielnice powstałe wzdłuż ulic poprzecznych Zaklikowskiej i Obożnej –

Suchyńskiej, Janowskiej i Jagiellońskiej oraz Urzędowskiej) do głównego ciągu komunikacyjnego – ulicy Lubelskiej.

Współczesne miasto w Kraśniku Lubelskim – ośrodek Piaski Zarzecze - powstało na kratowym układzie ulic w kwartale ograniczonym ulicami Urzędowską, Lubelską i Al. Tysiąclecia. Jest to dzielnica wielorodzinna z enklawami zabudowy wielorodzinnej „przyczepiona” do północno-wschodniego końca ulicy Urzędowskiej. Ulice na tym ośrodku nie mają kontynuacji po południowej stronie Urzędowskiej, gdzie pomiędzy nią, a ulicą Jagiellońską zachował się krajobraz zdegradowanej wsi. Zabudowa zagrodowa została tu miejscami zastąpiona przez „miejskie klocki” zabudowy jednorodzinnej, powstałe na części siedlisk lub na wydzielonych z nich działkach. Siedliska nie zostały jednak polikwidowane i tak budynki gospodarcze: stodoły i obory wymieszane są z pudełkami krytymi w większości dachem kopertowym. Gdzieniegdzie króluje jak perełki, szczególnie od strony ul. Jagiellońskiej, malownicze drewniane chałupy o dużych walorach architektonicznych i regionalnych, wartościowym wystroju elewacji. Obszar tej zabudowy odcina blokowisko położone na północ od Urzędowskiej (na całej jego długości) od doliny rzeki Wyźnicy.

Kraśnik Fabryczny, powstały wokół „przypiętej” do ul. Urzędowskiej pętli ulic (Al. Niepodległości, Gazowa, Krasińskiego, Słowackiego), przecinają dwie znaczące dla układu, główne ulice poprzeczne, o kierunku północ-południe: Wyszyńskiego i Mickiewicza. Miasto wewnątrz i wokół pętli – to najstarsza, powojenna część Kraśnika Fabrycznego z charakterystyczną dla tego okresu socrealistyczną zabudową mieszkaniową i użyteczności publicznej. Ta przeskalowana w stosunku do wielkości miasta, wielkokubaturowa zabudowa o typowych cechach reprezentatywnych dla socrealizmu, jest najbardziej „miejską”, a nawet „wielkomiejską” enklawą w krajobrazie całego miasta. Niewątpliwie też jest świadectwem powstania Kraśnika Fabrycznego i pewnego rodzaju strefą jego „tożsamości”. Stwarza też specyficzny klimat w aspekcie porównania jej gabarytów do skali niewielkiego miasteczka.¹⁴

Gmina Kraśnik

Gmina Kraśnik – jako obszar położony w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Kraśnik jest funkcjonalnie powiązana z miastem i ma wszelkie atuty zwiększania efektywności działań zorientowanych na rozwój. Potencjalnie jest to obszar podwyższonej aktywności gospodarczej i wzmożonego rozwoju w zasięgu oddziaływania Kraśnika.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru wiejskiego gminy, przyporządkowana jest układowi komunikacyjnemu i jest ściśle powiązana z uwarunkowaniami terenowi i wcześniejszymi przesądzeniami lokalizacyjnymi wynikającymi z tradycji rozwoju osadnictwa rolniczego. Osadnictwo na terenie gminy kształtował się głównie wzdłuż głównego traktu, jaki przebiegał tędy już w czasach średniowiecznych na Ruś. Wzdłuż jego przebiegu wykształcił się główny ośrodek – Stróża. Do chwili obecnej utrzymała się zasada układu osadniczego wzdłuż drogi, na kierunku wschód-zachód, w zwartej formie, praktycznie bez zabudowy rozproszonej (Stróża, Kolonia Stróża, Słodków, Pasieka, Bojanówka, Kowalin).¹⁵

¹⁴ Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Kraśnik

¹⁵ Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kraśnik

Gmina Dzierzkowice

W obrębie gminy Dzierzkowice można wyodrębnić rejon czterech miejscowości: Wyźnianka, Wyźnianka Kolonia, Wyźnica oraz Wyźnica Kolonia. Są to tereny miejscowości położonych najbliżej lub graniczących bezpośrednio z miastem Kraśnik. Te miejscowości stanowią strefę podmiejską Kraśnika i zainteresowanie tymi terenami dla osiedlania się ludności jest znacznie wyższe, niż w pozostałych miejscowościach gminy.

Przez gminę przebiegał jeden z najstarszych szlaków handlowych z Rusi do Krakowa oraz w okresie późniejszym szlak - o nieco mniejszym znaczeniu – z Kraśnika do Józefowa nad Wisłą. Sprzyjało to sukcesywnemu zasiedlaniu tych terenów. Dodatkowym elementem była rzeka Wyźnica – biegnąca równoleżnikowo przez teren gminy.

Do chwili obecnej utrzymała się zasada układu osadniczego wzdłuż drogi, w zwartej formie, praktycznie bez zabudowy rozproszonej. Zasada ta powinna być kontynuowana w polityce przestrzennej do tego terenu.

Tereny zabudowane to głównie tereny zabudowy rolniczej, służącej produkcji rolnej. Istniejące tereny zabudowy rolniczej w Dzierzkowicach Woli, Dzierzkowicach Zastawie, Dzierzkowicach Rynku, Dzierzkowicach Podwody, Dzierzkowicach Krzywie, Terpentynie i Kolonii Wyźniance, położone są w pobliżu obiektów atrakcyjnych przyrodniczo i przydatnych rekreacyjnie.¹⁶

Gmina Urzędów

Pierwsze historyczne doniesienia o miejscowości datowane są na rok 1405, kiedy to na bazie dawnej osady targowej zwanej Zaborzyce oraz połowy wsi Skorczyce został ulokowany Urzędów przez króla Władysława Jagiełłę.

Ruchliwy szlak handlowy łączący stolicę Polski – Kraków z Litwą i Rusią, przy którym leżał Urzędów, sprzyjał rozwojowi miasta. Król Władysław Jagiełło wydał postanowienie, na mocy którego szlak kupiecki z Sandomierza do Lublina przebiegał przez Urzędów. Wówczas też rozwijał się cech sukienniczy, a kilkanaście lat później cech tkacki.¹⁷

Gmina Urzędów znajduje się w obszarze bezpośrednich wpływów miasta Kraśnika kształtującego, zwłaszcza w obszarach położonych w południowej części gminy, wpływy i powiązania społeczne, ekonomiczne, rekreacyjne i infrastrukturalne.

Lokalizowanie terenów zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej odbywa się głównie w sąsiedztwie już istniejącej zabudowy. Wraz z rozwojem przestrzennym miasta i gminy w ostatnich latach zaznaczył się wyraźny wzrost zainteresowania nieruchomościami przeznaczonymi pod zabudowę przez osoby zamieszkujące miasto Kraśnik oraz gminy ościenne.

Urzędów stanowi pojedynczy przykład założenia miejskiego na terenie gminy. Ochronie prawnej podlega na podstawie Decyzji Nr A/192 z dnia 13 lutego 1967 r. w sprawie wpisania dobra kultury do rejestru zabytków jako: „układ urbanistyczny obejmujący jego rynek oraz ulice, a także wały obronne – w granicach oznaczonych na załączonym planie, jako przykład zespołu urbanistycznego sięgającego

¹⁶ Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dzierzkowice

¹⁷ https://www.urzedow.pl/strona-3379-historia_powstania_urzedowa.html

początkami XV w. o zachowanym dawnym układzie organizmu miejskiego oraz fragmentach pierwotnych urządzeń obronnych miejskich pochodzących z 1507 r.¹⁸

3.9.3. Obszary o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych – rewitalizacja

Zgodnie z „Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030” gminy wchodzące w skład MOF Kraśnika zostały zaliczone do obszarów o szczególnych problemach i barierach rozwojowych.

Miasto Kraśnik znalazło się na liście imiennej 139 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Miasto wymieniono wśród miast stagnujących (umiarkowane powiększanie niekorzystnego dystansu, zła sytuacja społeczno-gospodarcza).

Pozostałe wchodzące w skład MOF jednostki, tj. Gmina Kraśnik, Gmina Dzierzkowice i Gmina Urzędów zostały natomiast zaliczone w poczet gmin zagrożonych trwałą marginalizacją.

Ponadto obszary problemowe występują wewnątrz jednostek wchodzących w skład MOF.

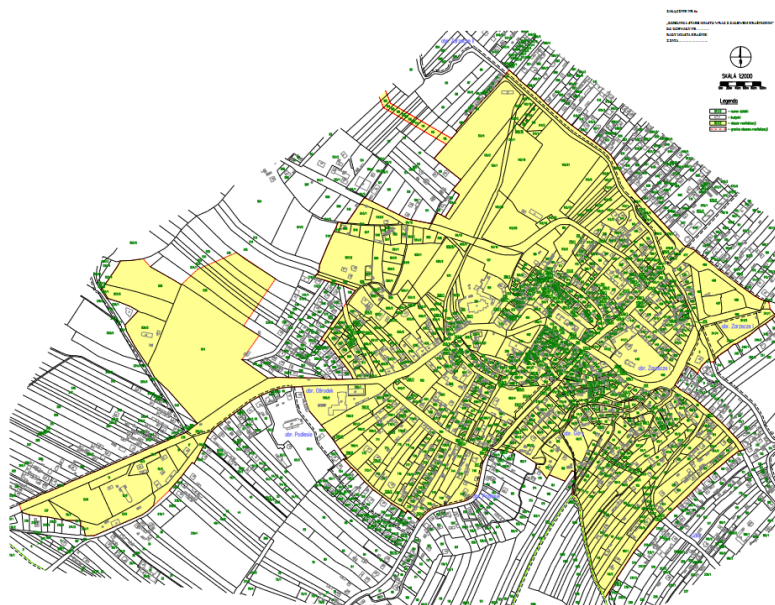
Miasto Kraśnik prowadzi prace nad przygotowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Kraśnik na lata 2023-2030. W ramach przeprowadzonej na potrzeby wykonania dokumentu diagnozy wyznaczono obszar rewitalizacji, na który składają się:

1. Podobszar rewitalizacji „Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim”,
2. Podobszar rewitalizacji „Zarzecze”,
3. Podobszar rewitalizacji „Osiedle Koszary”,
4. Podobszar rewitalizacji „Stacja Kolejowa wraz z obszarem przemysłowym”,
5. Podobszar rewitalizacji „Dzielnica Kraśnik Fabryczny”.

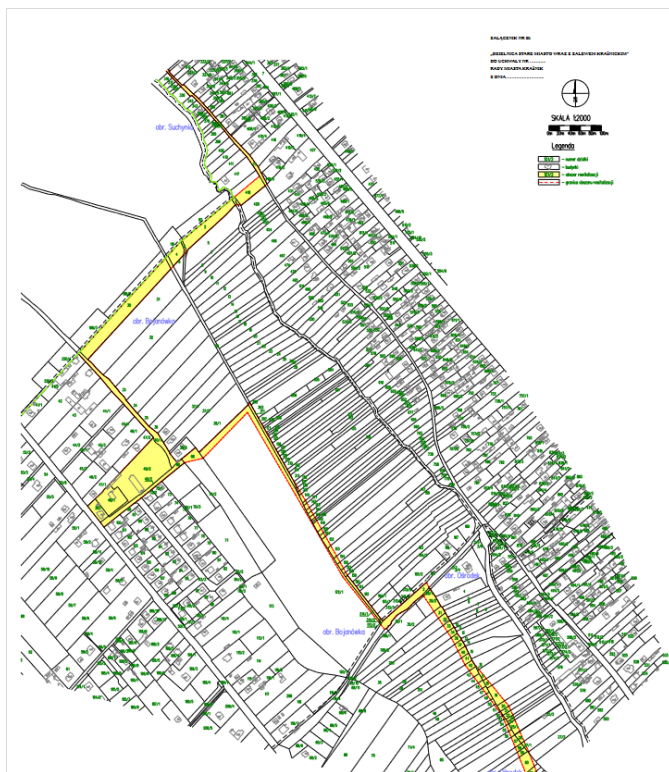
¹⁸ Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Urzędów.

Mapa 14. Miasto Kraśnik – obszar rewitalizacji – Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim.

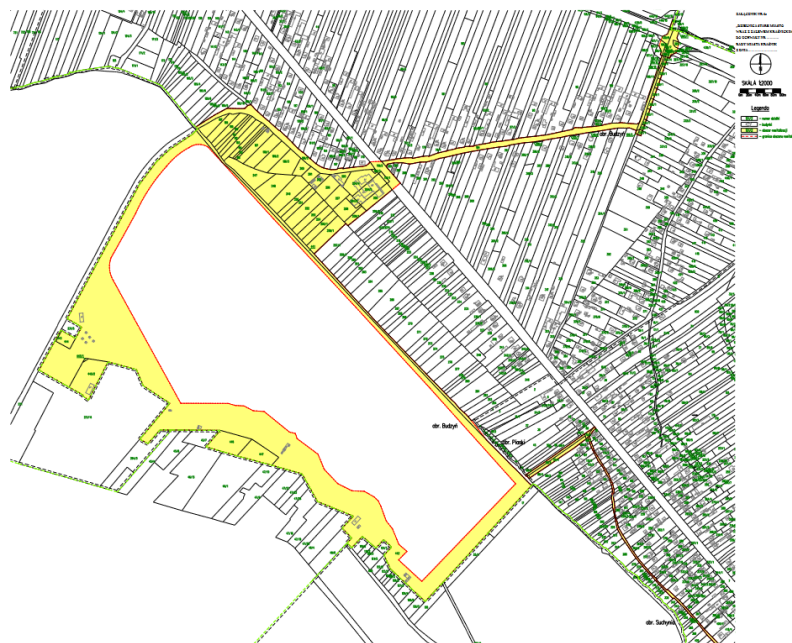
Źródło: <https://www.krasnik.eu/nasze-miasto/gminny-program-rewitalizacji-miasta-krasnik-na-lata-2023-2030>.

Mapa 15. Miasto Kraśnik – obszar rewitalizacji – Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim.

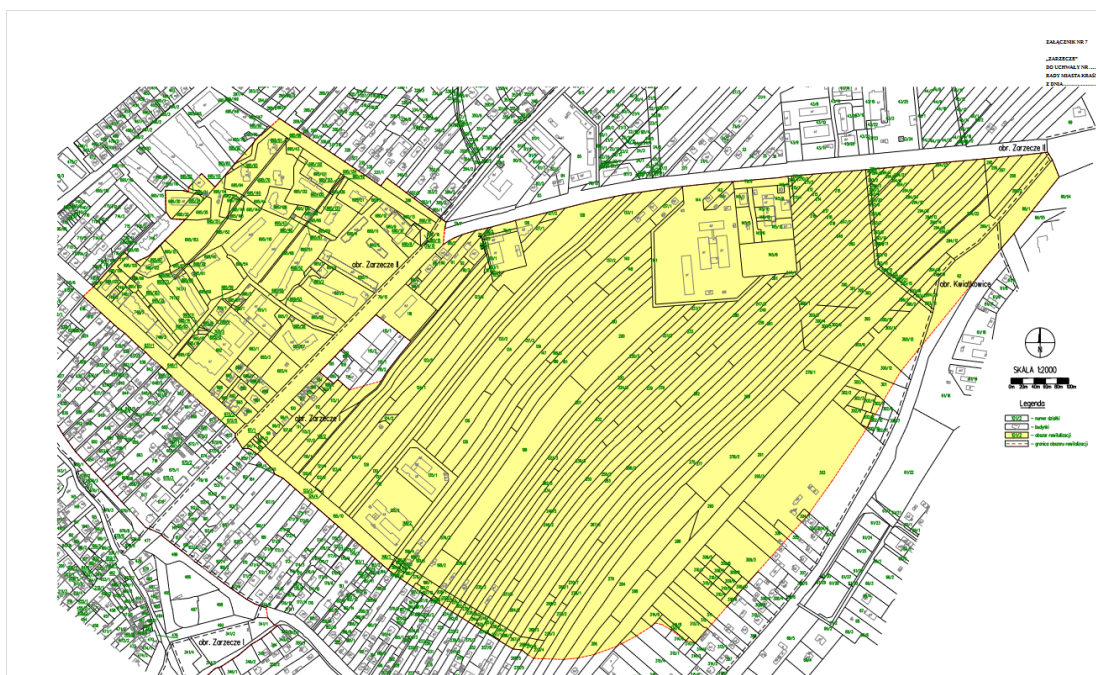
Źródło: <https://www.krasnik.eu/nasze-miasto/gminny-program-rewitalizacji-miasta-krasnik-na-lata-2023-2030>.

Mapa 16. Miasto Kraśnik – obszar rewitalizacji – Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim.

Źródło: <https://www.krasnik.eu/nasze-miasto/gminny-program-rewitalizacji-miasta-krasnik-na-lata-2023-2030>.

Mapa 17. Miasto Kraśnik – obszar rewitalizacji – Zarzecze.

Źródło: <https://www.krasnik.eu/nasze-miasto/gminny-program-rewitalizacji-miasta-krasnik-na-lata-2023-2030>.

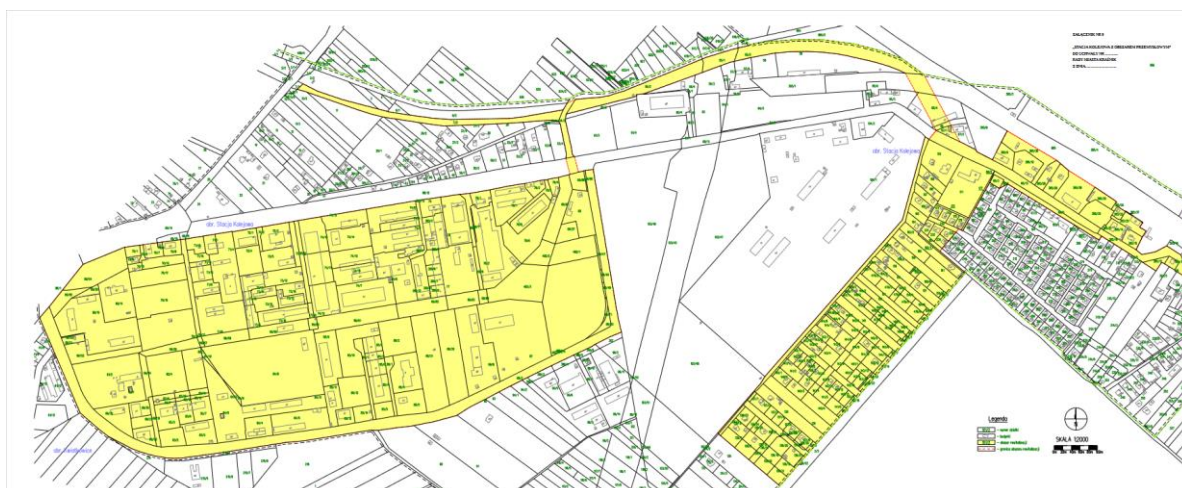

Mapa 18. Miasto Kraśnik – obszar rewitalizacji – Osiedle Koszary.

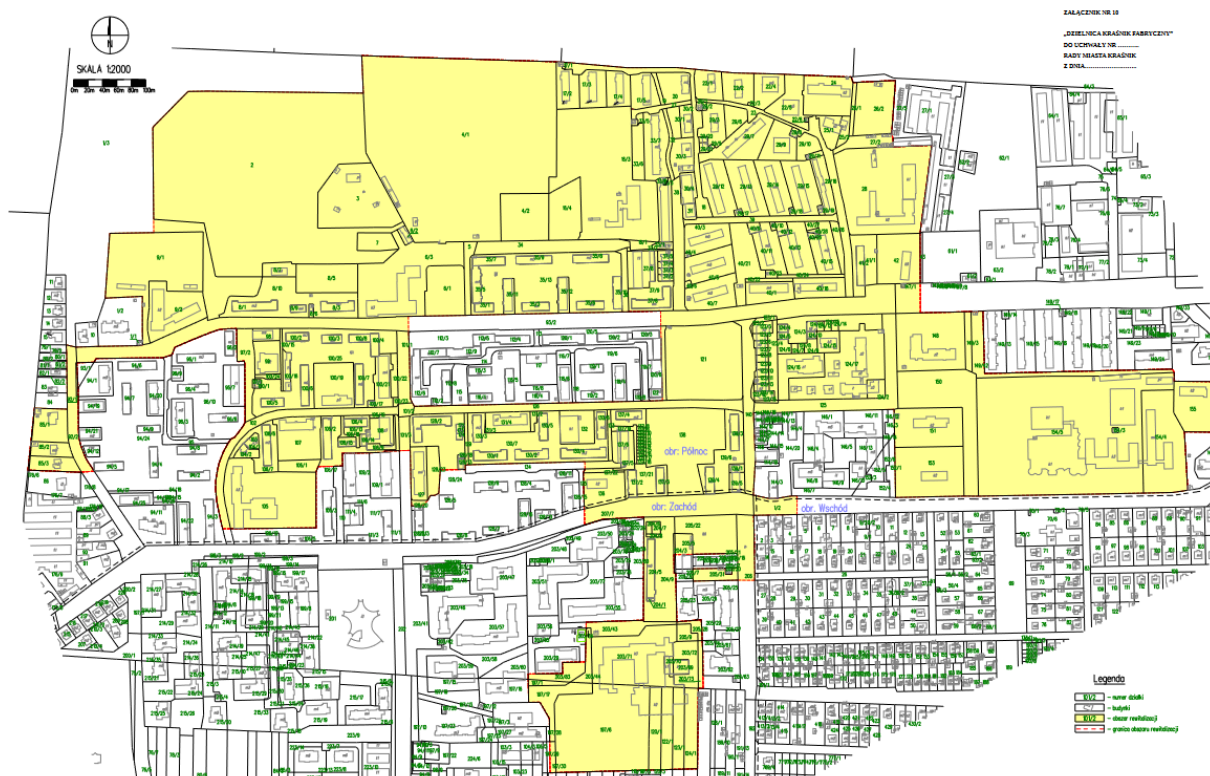
Źródło: <https://www.krasnik.eu/nasze-miasto/gminny-program-rewitalizacji-miasta-krasnik-na-lata-2023-2030>.

Mapa 19. Miasto Kraśnik – obszar rewitalizacji – Stacja kolejowa z obszarem przemysłowym.

Źródło: <https://www.krasnik.eu/nasze-miasto/gminny-program-rewitalizacji-miasta-krasnik-na-lata-2023-2030>.

Mapa 20. Miasto Kraśnik – obszar rewitalizacji – Dzielnica Kraśnik Fabryczny.

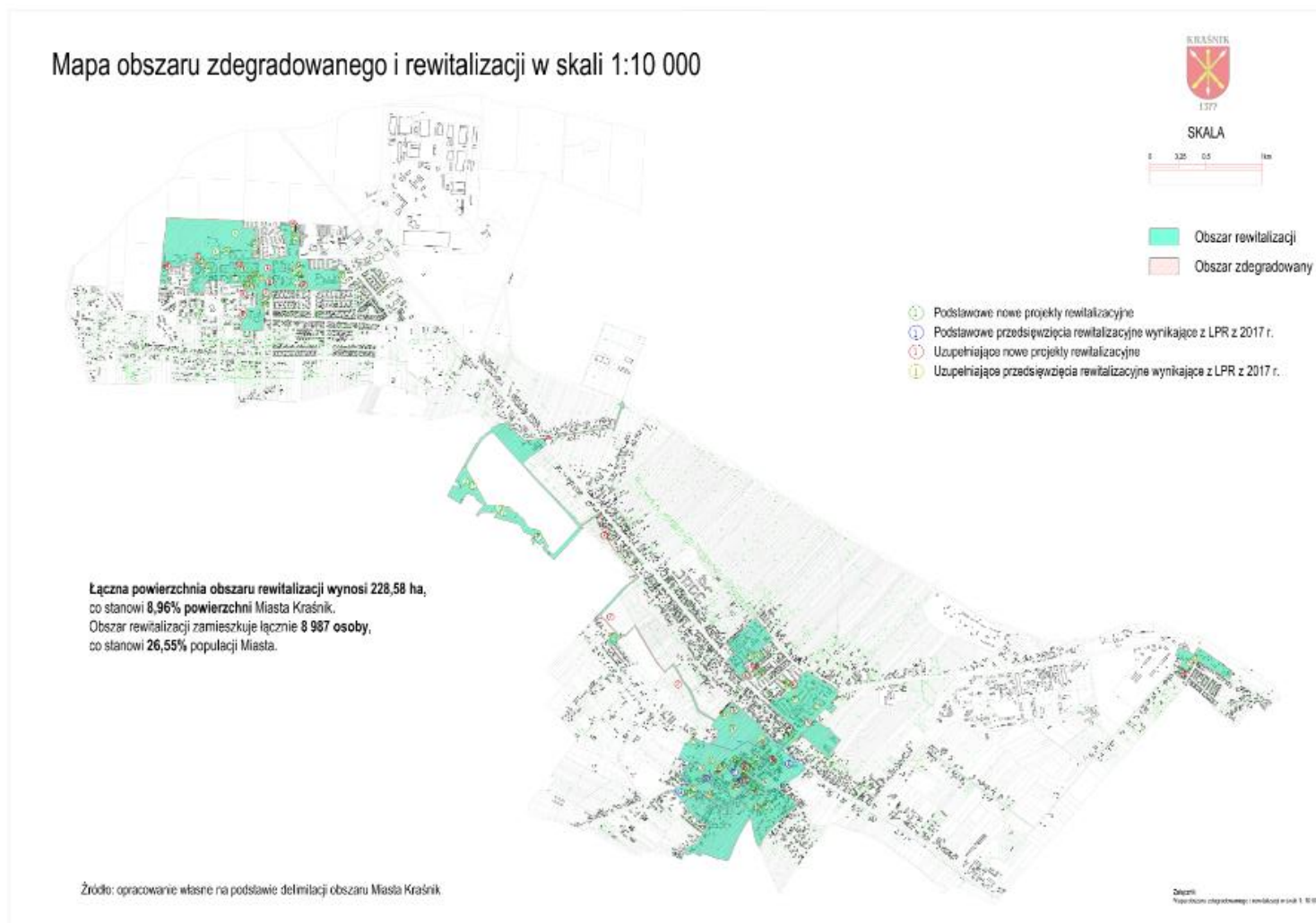
Źródło: <https://www.krasnik.eu/nasze-miasto/gminny-program-rewitalizacji-miasta-krasnik-na-lata-2023-2030>.

Ostatnim dokumentem z obszaru rewitalizacji w Gminie Kraśnik jest Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kraśnik na lata 2017-2023. W obszar rewitalizacji zaliczone zostały następujące miejscowości:

1. Sławy Drugie,
2. Słodków Drugi,
3. Dąbrowa-Bór,
4. Karpiówka,
5. Lasy,
6. Mikulin.

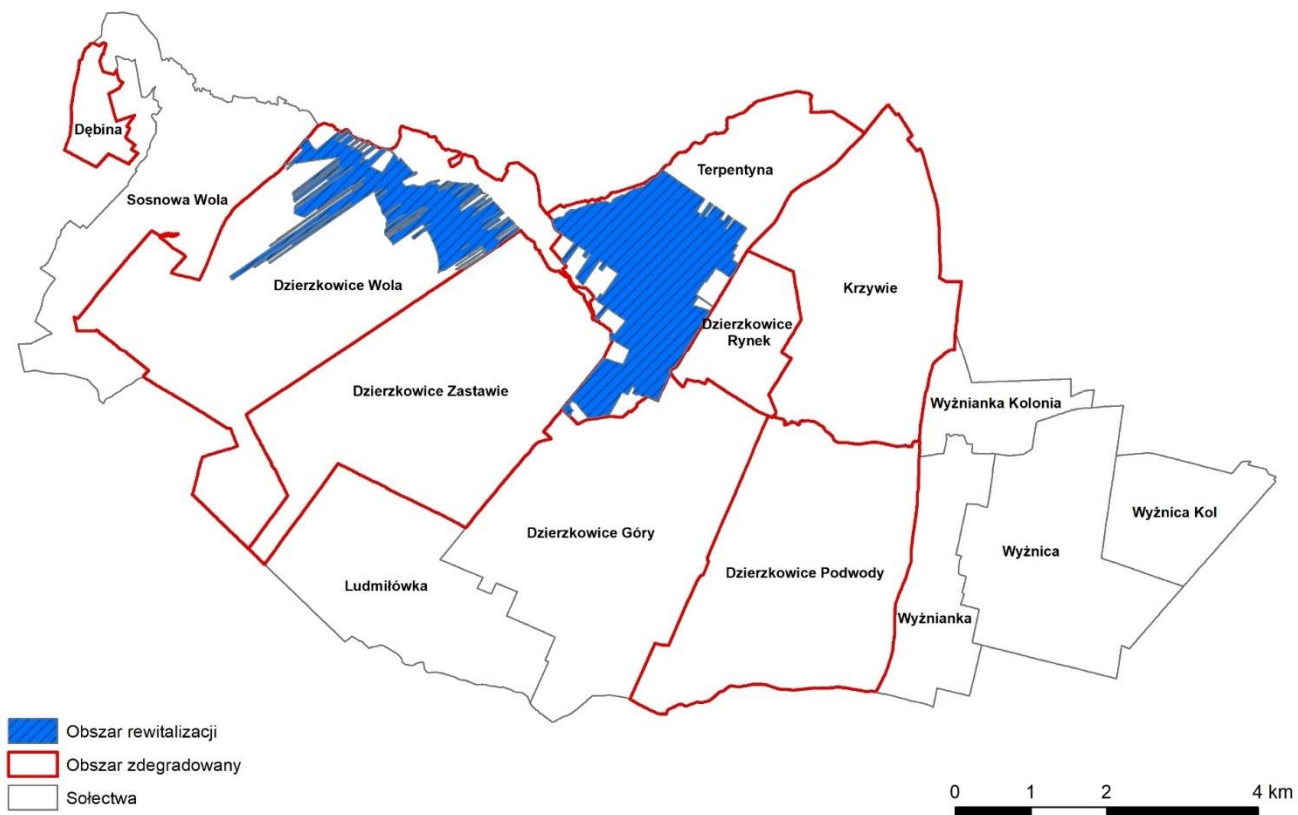
Mapa 21. Miasto Kraśnik – obszar rewitalizacji.

Gmina Dzierzkowice dysponuje Raportem diagnostycznym służącym wyznaczeniu obszaru rewitalizacji. Za obszar rewitalizacji uznane zostały następujące sołectwa: 1. Dzierzkowice-Wola, 2. Terpentyna.

Mapa 22. Gmina Dzierzkowice- obszar zdegradowany i rewitalizacji.

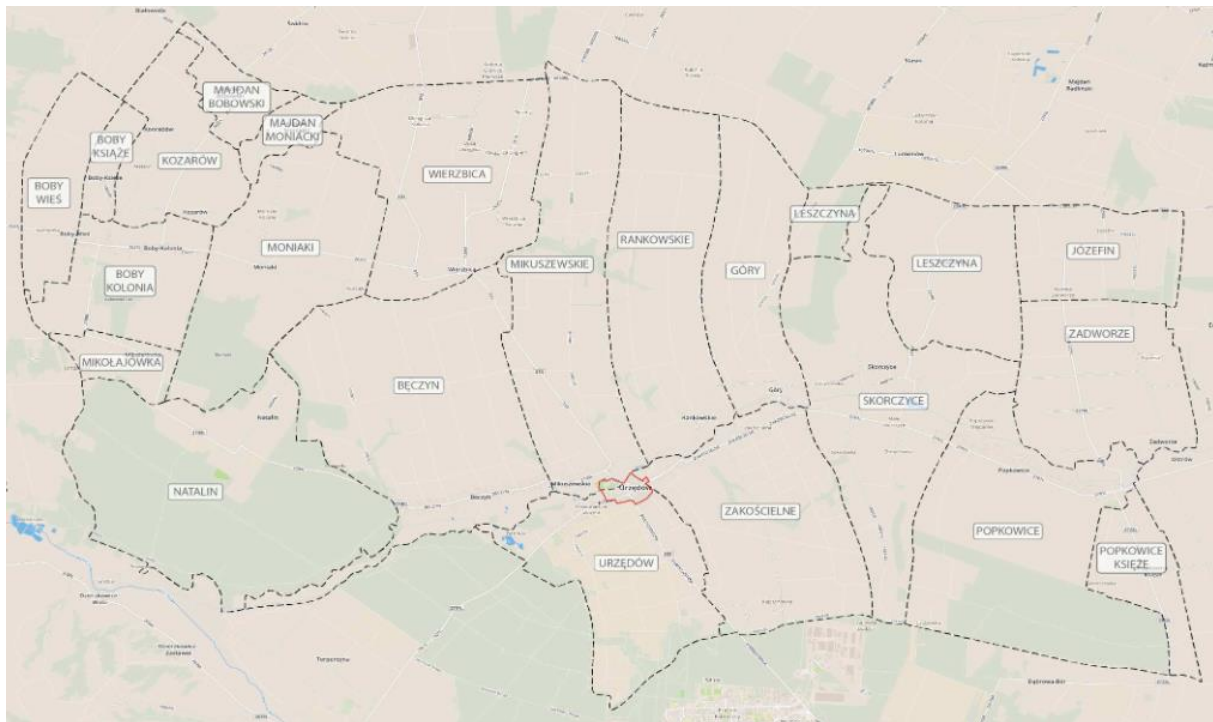
Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Dzierzkowice.

Gmina Urzędów dysponuje Lokalnym Programem Rewitalizacji na lata 2016-2026. Za obszar rewitalizacji uznano centrum Urzędowa.

Mapa 23. Obszar rewitalizacji – Gmina Urzędów.

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Urzędów na lata 2016-2026

Analiza dostępnych dokumentów strategicznych posiadanych przez gminy wchodzące w skład MOF Kraśnika, pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków:

1. Na terenie każdej, wchodzącej w skład MOF Kraśnika jednostki występują obszary o szczególnym natężeniu występowania negatywnych zjawisk: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych. Było to powodem opracowania przez poszczególne samorzady Lokalnych i Gminnych Planów Rewitalizacji. Celem zaplanowanych w dokumentach działań jest ograniczenie negatywnych zjawisk występujących na terenie miasta lub gminy poprzez szerokie działania rewitalizacyjne, zakładające również włączenie społeczności lokalnej.
2. Przystępowanie przez wchodzące w skład MOF gminy do opracowania Gminnych Programów Rewitalizacji ma pozwolić na wykorzystanie współfinansowania ze środków programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027. Skorzystanie ze środków zewnętrznych przez interesariuszy rewitalizacji może przyczynić się do istotnej poprawy warunków życia w obszarach problemowych zlokalizowanych na terenie poszczególnych samorządów.

3.9.4. Podsumowanie: Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

PODSUMOWANIE

PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

- i Politykę przestrzenną na terenie obszaru funkcjonalnego regulują Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.
- i Układ osadniczy gmin Kraśnik, Dzierzkowice i Urzędów jest związany z dominowaniem na tych terenach funkcji rolniczej oraz lokalnym układem sieci drogowej. W przypadku każdej z jednostek wchodzących w skład MOF Kraśnika widoczne jest oddziaływanie Miasta Kraśnik na kształtowanie się sieci osadniczej w miejscowościach przylegających do granic miasta.
- + Obszar cechuje uporządkowana polityka przestrzenna. Dokumenty planistyczne, w miarę możliwości, są na bieżąco aktualizowane i dostosowywane do zmieniających się uwarunkowań.
- + Przystępowanie przez wchodzące w skład MOF gminy do opracowania Gminnych Programów Rewitalizacji ma pozwolić na wykorzystanie współfinansowania ze środków programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027. Skorzystanie ze środków zewnętrznych przez interesariuszy rewitalizacji może przyczynić się do istotnej poprawy warunków życia w obszarach problemowych zlokalizowanych na terenie poszczególnych samorządów.
- Zgodnie z „Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030” gminy wchodzące w skład obszaru objętego Porozumieniem zostały zaliczone do obszarów o szczególnych problemach i barierach rozwojowych. Miasto Kraśnik znalazło się na liście imiennej 139 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Jednostkę samorządu terytorialnego zaliczono w poczet miast stagnujących (umiarkowane powiększanie niekorzystnego dystansu, zła sytuacja społeczno-gospodarcza). Pozostałe wchodzące w skład MOF jednostki, tj. Gminę Kraśnik, Gminę Dzierzkowice i Gminę Urzędów wskazano jako gminy zagrożone trwałą marginalizacją.
- Na terenie każdej, wchodzącej w skład MOF Kraśnika jednostki samorządu terytorialnego występują obszary o szczególnym natężeniu występowania negatywnych zjawisk: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych. Było to powodem opracowania przez poszczególne samorządy Lokalnych i Gminnych Programów Rewitalizacji. Celem zaplanowanych w dokumentach działań jest ograniczenie negatywnych zjawisk występujących na obszarze problemowym poprzez szerokie działania rewitalizacyjne, zakładające również włączenie społeczności lokalnej.

3.10. Bezpieczeństwo publiczne.

3.10.1. Przestępczość i bezpieczeństwo w ruchu drogowym

Bezpieczeństwo publiczne to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, a także przed zjawiskami mogącymi zakłócić normalne funkcjonowanie obywateli, godzącymi w przyjęte normy postępowania.

Jednostkami odpowiedzialnymi za utrzymanie bezpieczeństwa w obszarze Powiatu Kraśnickiego są Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku i Komisariat Policji w Kraśniku.

Tabela 47. Jednostki Policji odpowiedzialne za bezpieczeństwo w obszarze MOF Kraśnika.

Gmina	Jednostka odpowiedzialna
Miasto Kraśnik	Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku, Komisariat Policji w Kraśniku.
Gmina Kraśnik	Komisariat Policji w Kraśniku.
Gmina Dzierzkowice	Komisariat Policji w Kraśniku.
Gmina Urzędów	Komisariat Policji w Kraśniku.

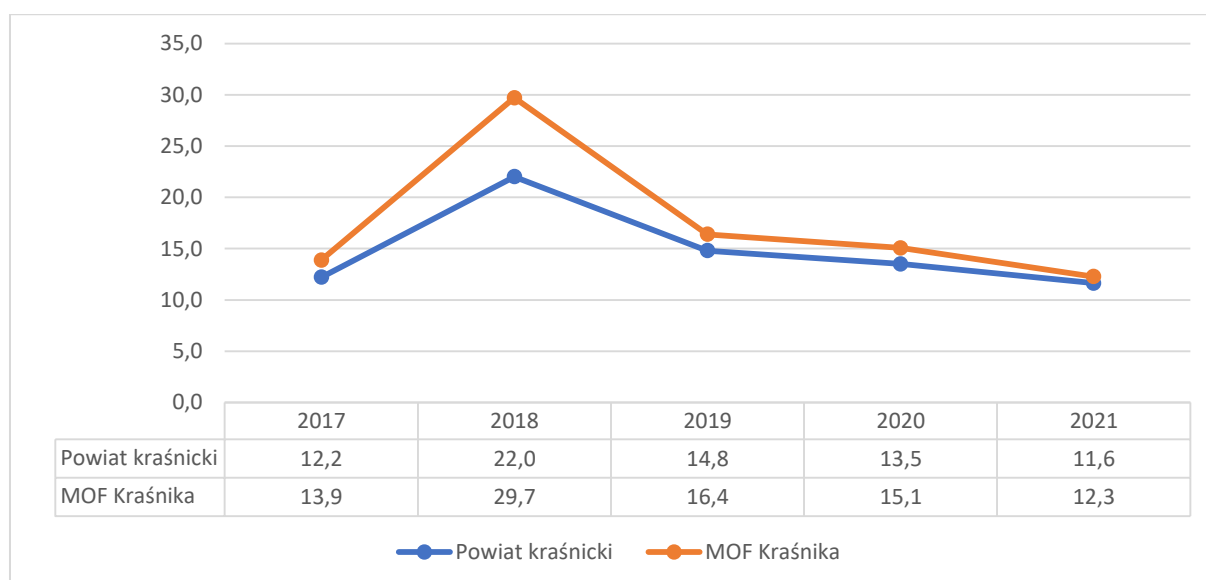
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku.

Obecnie na stanie Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku znajdują się 32 pojazdy służbowe, trzy stacjonarne alkomaty (2 w KPP w Kraśniku i 1 w Komisariacie Policji w Kraśniku). Ponadto na stanie jednostek znajdują się dwa alkomety stacjonarne przeznaczone do publicznego korzystania dla celów prewencyjnych. Do pełnego stanu brakuje dwóch samochodów. Funkcjonalność obecnej siedziby Komisariatu Policji w Kraśniku znacznie odbiega od standardów europejskich. W związku z powyższym aktualnie budowana jest nowa siedziba w Kraśniku przy ul. Grunwaldzkiej. W 2023 roku planowany jest kompleksowy remont budynku Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku.

W celu zbadania poziomu bezpieczeństwa w obszarze MOF dokonano analizy danych udostępnionych przez KPP w Kraśniku, takich jak: liczba popełnionych przestępstw, liczba popełnionych przestępstw kryminalnych, liczba popełnionych wykroczeń, liczba sporządzonych wniosków o ukaranie, liczba interwencji oraz wskaźnik wykrywalności przestępstw. W celu wykonania diagnozy porównawczej dane powiatu kraśnickiego i łącznie obszaru MOF Kraśnika zostały przeliczone na wskaźnik 1 000 mieszkańców i przedstawione w formie wykresów. Udostępnione dane dały także możliwość przeprowadzenia diagnozy na danych rzeczywistych. Tym samym zaprezentowano również w formie tabelarycznej dane dla powiatu, obszaru MOF i poszczególnych jednostek wchodzących w skład MOF oraz zaprezentowano dynamikę zmian na przestrzeni lat 2017-2021.

Wskaźnik liczby przestępstw na 1 000 mieszkańców wyniósł w roku 2021 w obszarze funkcjonalnym 12,3. Był to wynik wyższy niż na terenie powiatu kraśnickiego (11,6 przestępstwa na 1 000 mieszkańców). W przypadku obu porównywanych jednostek w okresie odniesienia przestępczość mierzona wskaźnikiem na 1 000 mieszkańców nieznacznie zmalała. Dynamikę zmian w latach 2017-2021 szczegółowo przedstawia wykres.

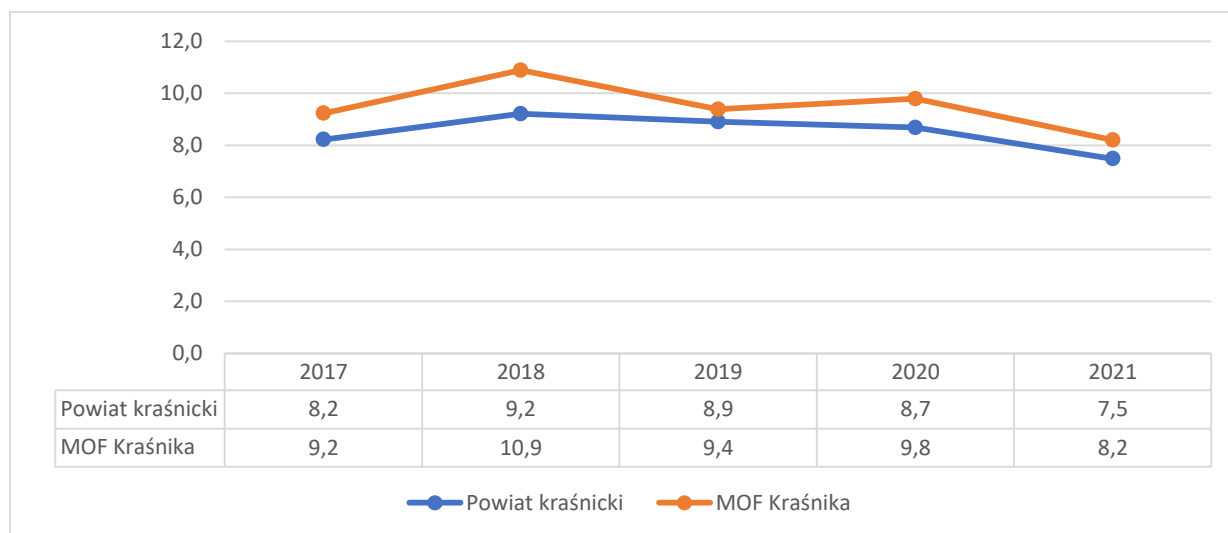
Wykres 28. Liczba popełnionych przestępstw/ 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku.

Wskaźnik liczby przestępstw kryminalnych na 1 000 mieszkańców wyniósł w roku 2021 w obszarze funkcjonalnym 8,2. Był to wynik wyższy niż na terenie powiatu kraśnickiego (7,5 przestępstw kryminalnych na 1 000 mieszkańców). W przypadku obu porównywanych jednostek w okresie odniesienia przestępczość kryminalna mierzona wskaźnikiem na 1 000 mieszkańców nieznacznie zmalała. Dynamikę zmian w latach 2017-2021 szczegółowo przedstawia wykres.

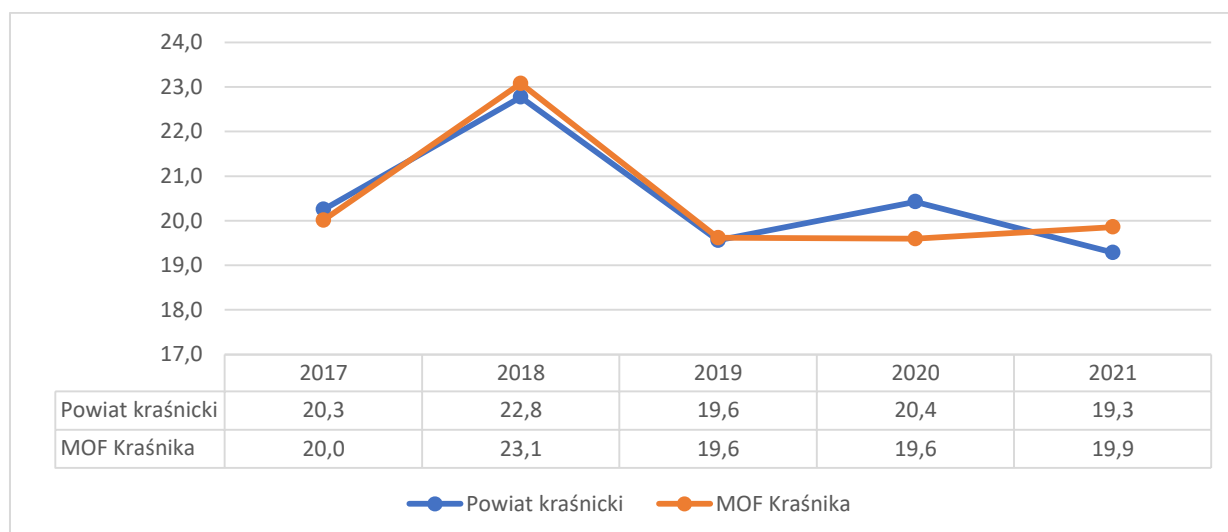
Wykres 29. Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych/ 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku.

Wskaźnik liczby popełnionych wykroczeń na 1 000 mieszkańców wyniósł w roku 2021 w MOF 19,9. Był to wynik wyższy niż na terenie powiatu kraśnickiego (19,3 wykroczenia na 1 000 mieszkańców). W przypadku obu porównywanych jednostek w okresie odniesienia liczba wykroczeń mierzona wskaźnikiem na 1 000 mieszkańców nieznacznie zmalała. Dynamikę zmian w latach 2017-2021 szczegółowo przedstawia wykres.

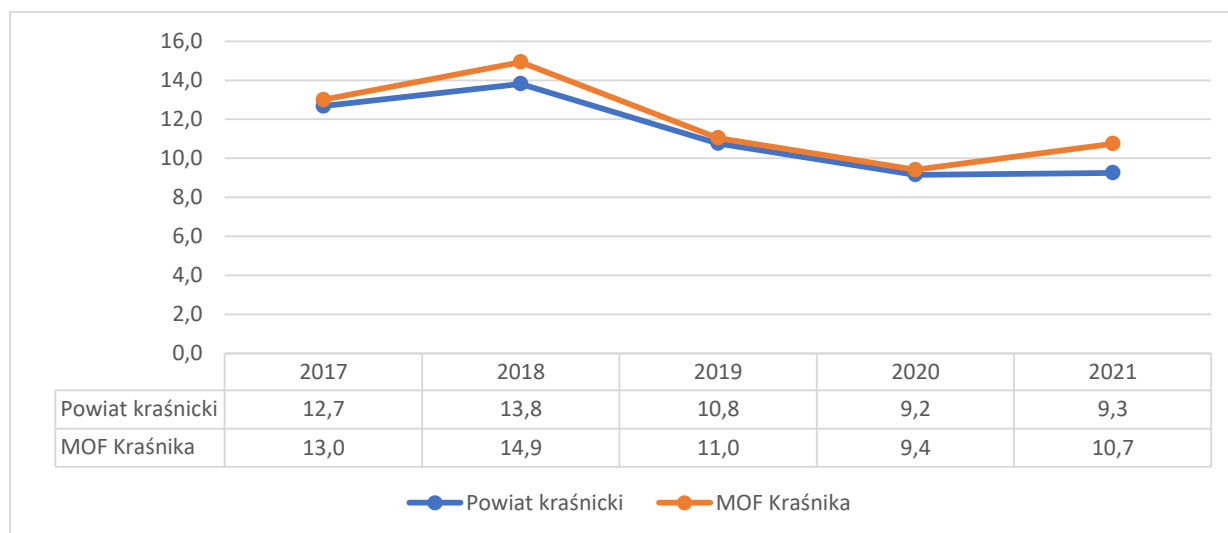
Wykres 30. Liczba popełnionych wykroczeń/ 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku.

Wskaźnik liczby wniosków o ukaranie w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wyniósł w roku 2021 w MOF 10,7. Był to wynik wyższy niż na terenie powiatu kraśnickiego (9,3 wniosków o ukaranie na 1 000 mieszkańców). W przypadku obu porównywanych jednostek w okresie odniesienia liczba wniosków o ukaranie mierzona wskaźnikiem na 1 000 mieszkańców nieznacznie zmalała. Dynamikę zmian w latach 2017-2021 szczegółowo przedstawia wykres.

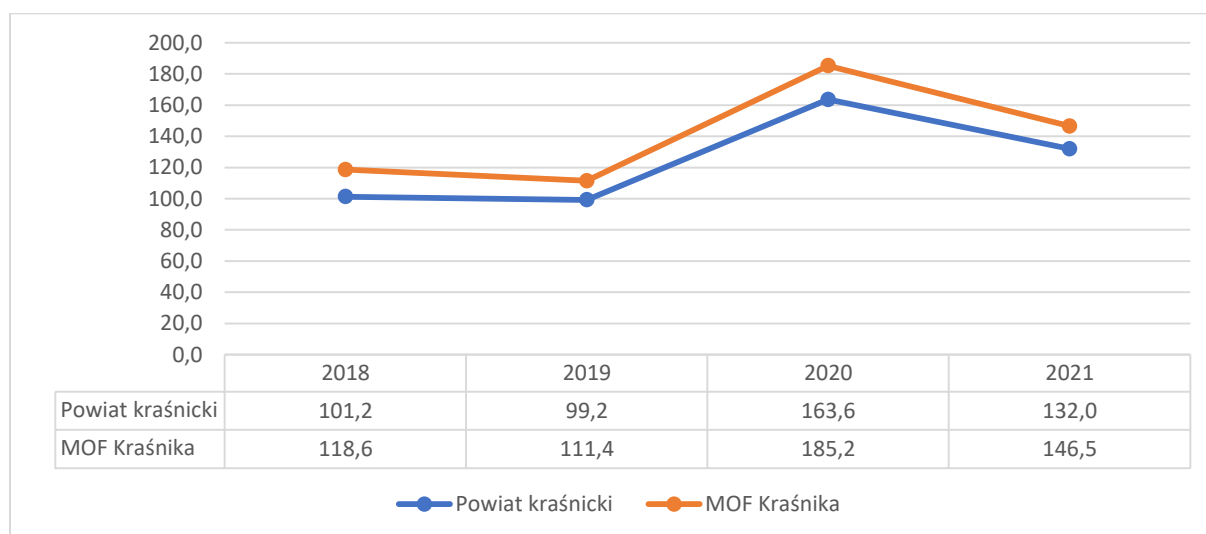
Wykres 31. Liczba wniosków o ukaranie/ 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku.

Wskaźnik liczby interwencji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wyniósł w roku 2021 w MOF 146,5. Był to wynik wyższy niż na terenie powiatu kraśnickiego (132 interwencji na 1 000 mieszkańców). W przypadku obu porównywanych jednostek w okresie odniesienia liczba wniosków o ukaranie mierzona wskaźnikiem na 1 000 mieszkańców wzrosła. Dynamikę zmian w latach 2017-2021 szczegółowo przedstawia wykres.

Wykres 32. Liczba interwencji/ 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku.

W okresie odniesienia liczba popełnionych przestępstw spadła o 16,92% w obszarze MOF Kraśnika oraz 10,25% w powiecie kraśnickim. Największy spadek przestępczości wystąpił w obszarze Gminy Urzędów. Jediną gminą, w przypadku której przestępczość nieznacznie wzrosła była Gmina Dzierzkowice.

Tabela 48. Liczba popełnionych przestępstw w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Jednostka Samorządu Terytorialnego	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	1 180	2 114	1 411	1 245	1 059	-121	-10,25
MOF Kraśnika	780	1 659	908	805	648	-132	-16,92
Miasto Kraśnik	572	1 444	717	605	480	-92	-16,08
Gmina Kraśnik	63	97	74	104	61	-2	-3,17
Gmina Dzierzkowice	39	44	47	30	40	1	2,56
Gmina Urzędów	106	74	70	66	67	-39	-36,79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku.

W latach 2017-2021 liczba popełnionych przestępstw kryminalnych spadła o 16,57% w obszarze MOF Kraśnika oraz 14,23% w powiecie kraśnickim. Największy spadek przestępczości wystąpił w obszarze Gminy Urzędów i wyniósł 45,21%.

Tabela 49. Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Jednostka Samorządu Terytorialnego	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	794	885	849	800	681	-113	-14,23
MOF Kraśnika	519	608	520	523	433	-86	-16,57
Miasto Kraśnik	383	456	404	408	338	-45	-11,75
Gmina Kraśnik	36	66	44	55	30	-6	-16,67
Gmina Dzierzkowice	27	35	31	17	25	-2	-7,41
Gmina Urzędów	73	51	41	43	40	-33	-45,21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku.

W okresie odniesienia liczba popełnionych wykroczeń spadła o 6,84% w obszarze MOF Kraśnika oraz 10,28% w powiecie kraśnickim. Największy spadek liczby popełnianych wykroczeń wystąpił w Mieście Kraśnik. W przypadku pozostałych jednostek wchodzących w skład MOF liczba popełnianych wykroczeń wzrosła. Największy wzrost procentowy wystąpił w Gminie Kraśnik (1 150%).

Tabela 50. Liczba popełnionych wykroczeń w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Jednostka Samorządu Terytorialnego	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	1 956	2 187	1 865	1 882	1 755	-201	-10,28
MOF Kraśnika	1 125	1 289	1 087	1 047	1 048	-77	-6,84
Miasto Kraśnik	1 088	1 242	967	897	912	-176	-16,18
Gmina Kraśnik	8	31	97	113	100	92	1 150,00
Gmina Dzierzkowice	1	3	9	3	4	3	300,00
Gmina Urzędów	28	13	14	34	32	4	14,29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku.

W okresie odniesienia liczba sporządzonych wniosków o ukaranie spadła o 22,44% w obszarze MOF Kraśnika oraz 31,21% w powiecie kraśnickim. Wzrost liczby sporządzonych wniosków o ukaranie zanotowano w trzech spośród czterech jednostek wchodzących w skład MOF, tj. w Gminie Kraśnik, Gminie Dzierzkowice i Gminie Urzędów. Najwyższy wzrost wystąpił w Gminie Kraśnik (538,89%).

Tabela 51. Liczba sporządzonych wniosków o ukaranie w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Jednostka Samorządu Terytorialnego	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	1 224	1 327	1 026	844	842	-382	-31,21
MOF Kraśnika	731	834	612	503	567	-164	-22,44
Miasto Kraśnik	697	795	512	439	432	-265	-38,02
Gmina Kraśnik	18	29	80	45	115	97	538,89
Gmina Dzierzkowice	1	2	9	3	4	3	300,00
Gmina Urzędów	15	8	11	16	16	1	6,67

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku.

W okresie odniesienia wzrosła liczba interwencji policyjnych o 16,72% w MOF i 23,50% w powiecie kraśnickim. Liczba interwencji wzrosła we wszystkich jednostkach wchodzących w skład MOF, przy czym największy wzrost zanotowano w Gminie Dzierzkowice.

Tabela 52. Liczba interwencji w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Jednostka Samorządu Terytorialnego	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	9 723	9 459	15 076	12 008	2 285	23,50
MOF Kraśnika	6 625	6 175	9 897	7 733	1 108	16,72
Miasto Kraśnik	5 095	4 662	6 268	5 789	694	13,62
Gmina Kraśnik	594	616	995	690	96	16,16
Gmina Dzierzkowice	348	291	851	458	110	31,61
Gmina Urzędów	588	606	1783	796	208	35,37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku.

Istotnym z punktu widzenia bezpieczeństwa na omawianym obszarze wskaźnikiem jest wykrywalność przestępstw, która spadła o 10,00 punktów procentowych w MOF Kraśnika i 4,8 punktu procentowego w powiecie kraśnickim. Największy spadek wykrywalności przestępstw zanotowano w Gminie Kraśnik (20,2 punktu procentowego).

Tabela 53. Wykrywalność przestępstw w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Jednostka Samorządu Terytorialnego	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana pkt %
Powiat kraśnicki	83,6	92,2	88,7	83,6	78,8	-4,8
MOF Kraśnika	81,5	86,2	88,5	80,1	71,5	-10,0
Miasto Kraśnik	80,4	94,1	88,2	82,9	78,1	-2,3
Gmina Kraśnik	82,5	89,7	89,2	77,9	62,3	-20,2
Gmina Dzierzkowice	74,4	84,1	85,1	80,0	72,5	-1,9
Gmina Urzędów	88,7	77,0	91,4	79,4	73,1	-15,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku.

Analiza danych udostępnionych przez Komendę Powiatową Policji w Kraśniku pozwala wyciągnąć następujące wnioski:

- W MOF następuje systematyczna poprawa poziomu bezpieczeństwa. Spada liczba popełnianych przestępstw i przestępstw kryminalnych.
- Rośnie liczba wykroczeń na terenach gmin wiejskich i miejsko-wiejskich wchodzących w skład MOF.
- Notowany jest systematyczny wzrost liczby interwencji policyjnych w jednostkach wchodzących w skład MOF.
- W MOF spada wykrywalność przestępstw, co wskazuje na spadek wydolności służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo. Jest to wynikiem braków kadrowych i sprzętowych w Komendzie Powiatowej Policji w Kraśniku i w Komisariacie w Kraśniku.

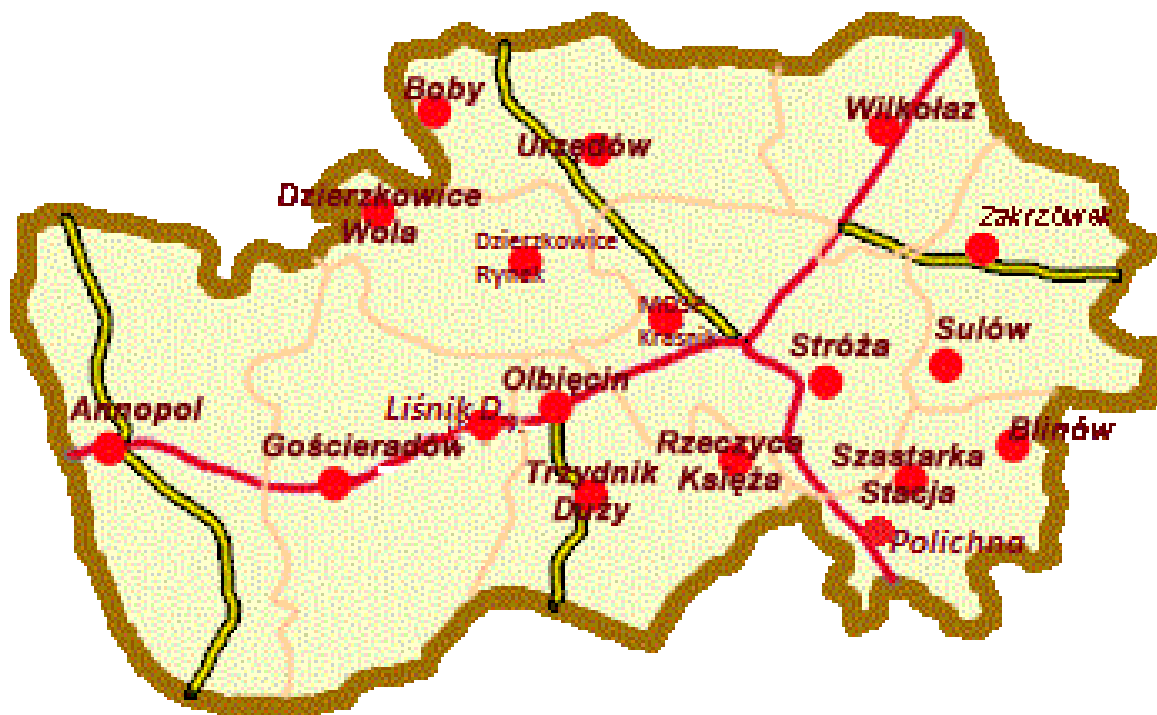

3.10.2. Ochrona przeciwpożarowa.

Za bezpieczeństwo pożarowe na terenie Powiatu Kraśnickiego odpowiada Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Kraśniku. Zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa przeciwpożarowego leży również w kompetencji poszczególnych samorządów. Dużą rolę w tym względzie, w MOF Kraśnika odgrywa Miejska Ochotnicza Straż Pożarna w Kraśniku, jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP). Jednostki OSP powiatu kraśnickiego odgrywają bardzo ważną rolę w funkcjonowaniu ochrony przeciwpożarowej na jego terenie. Często wspomagają Jednostkę Ratowniczo – Gaśniczą w Kraśniku przy różnego rodzaju działaniach oraz są siłami tzw. „pierwszego rzutu”, na odległych od Kraśnika terenach powiatu, dzięki czemu działania ratowniczo – gaśnicze mogą zostać podjęte zanim do miejsca zdarzenia dojedzie jednostka zawodowa. Łącznie w 10 gminach powiatu kraśnickiego funkcjonuje 81 Jednostek OSP. 17 z nich należy do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego (KSRG):

▪ OSP Anapol	▪ MOSP Kraśnik	▪ OSP Urzędów
▪ OSP Blinów	▪ OSP Olbiecín	▪ OSP Wilkołaz
▪ OSP Boby	▪ OSP Rzeczycy Księża	▪ OSP Zakrzówek
▪ OSP Dzierzkowice Rynek	▪ OSP Stróża	▪ OSP Liśnik Duży
▪ OSP Dzierzkowice Wola	▪ OSP Sulów	▪ OSP Polichna
▪ OSP Gościeradów	▪ OSP Szastarka	
	▪ OSP Trzydnik Duży	

Mapa 24. Pogładowe rozlokowanie jednostek OSP KSRG.

Źródło: <http://straz.krasnik.pl/jednostki-osp/>

W obszarze MOF Kraśnika funkcjonują jednostki OSP wymienione w tabeli poniżej.

Tabela 54. Jednostki OSP zlokalizowane w samorządach wchodzących w skład MOF Kraśnika.

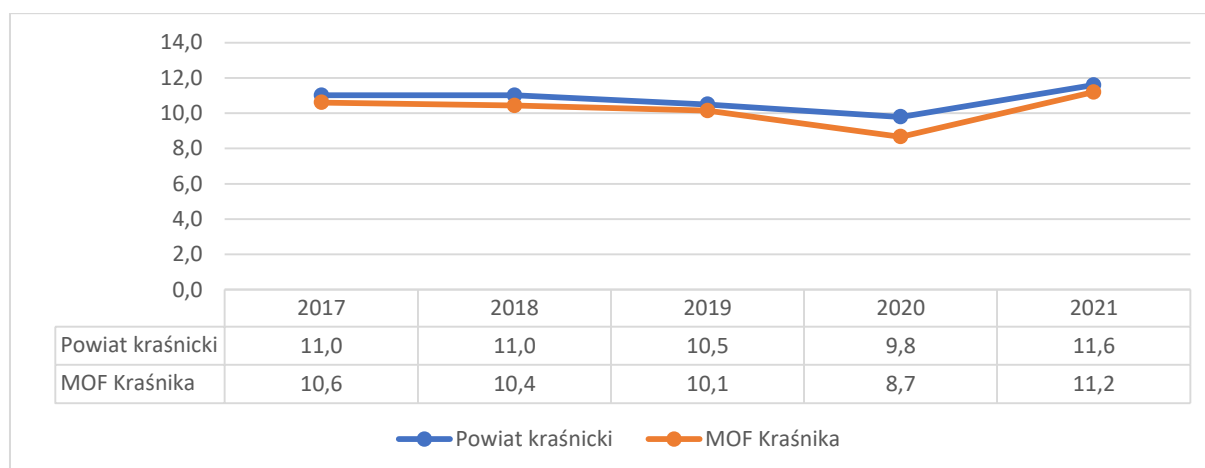
Jednostka samorządu terytorialnego	Liczba jednostek OSP	Nazwy jednostek OSP
Miasto Kraśnik	1	Miejska Ochotnicza Straż Pożarna.
Gmina Kraśnik	4	OSP Podlesie, OSP Słodków Trzeci, OSP Spławy Pierwsze, OSP KSRG Stróża oraz 2 Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze.
Gmina Dzierzkowice	4	OSP w Dzierzkowicach-Woli, OSP w Dzierzkowicach-Rynku, OSP w Sosnowej Woli, OSP w Ludmiłowie.
Gmina Urzędów	9	OSP Bęczyn, OSP Boby, OSP Leszczyna, OSP Moniaki, OSP Natalin, OSP Popkowice, OSP Skorczyce, OSP Urzędów, OSP Wierzbica.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez samorzady wchodzące w skład MOF Kraśnika.

W celu zbadania poziomu bezpieczeństwa pożarowego w obszarze MOF wykonano analizę danych udostępnionych przez Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Kraśniku, takich jak: liczba interwencji jednostek PSP ogółem, liczba interwencji jednostek PSP do zalania i liczba interwencji jednostek PSP do pożarów. W celu wykonania diagnozy porównawczej dane powiatu kraśnickiego i łącznie obszaru MOF Kraśnika zostały przeliczone na wskaźnik 1 000 mieszkańców i przedstawione w formie wykresów. Udostępnione dane dały także możliwość przeprowadzenia diagnozy na danych rzeczywistych. Tym samym zaprezentowano również w formie tabelarycznej dane dla powiatu, obszaru MOF i poszczególnych jednostek wchodzących w skład MOF oraz zaprezentowano dynamikę zmian na przestrzeni lat 2017-2021.

Wskaźnik liczby interwencji jednostek Państwowej Straży Pożarnej na 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 utrzymywał się na podobnym poziomie. Wartość wskaźnika w 2021 roku była niższa w MOF (11,2 interwencji/ 1 000 mieszkańców) niż na terenie powiatu kraśnickiego (11,6 interwencji na 1 000 mieszkańców).

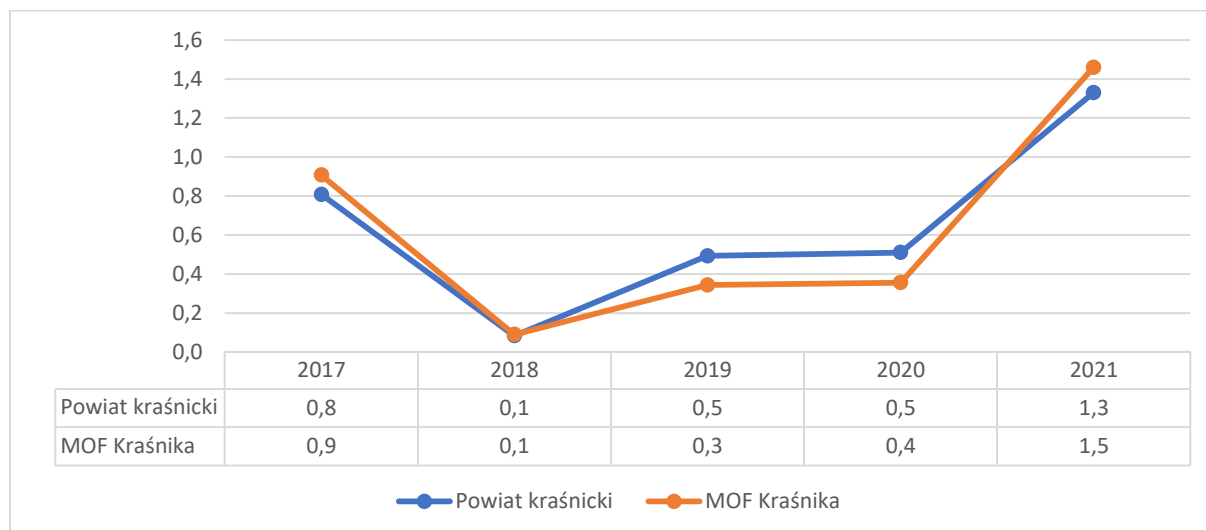
Wykres 33. Liczba interwencji PSP ogółem/ 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PSP w Kraśniku.

Wskaźnik liczby interwencji jednostek Państwowej Straży Pożarnej na 1 000 mieszkańców do zalania w latach 2017-2021 zauważalnie wzrósł po okresowym spadku w roku 2018. Wartość wskaźnika w 2021 roku była wyższa w MOF (1,5 interwencji/ 1 000 mieszkańców) niż na terenie powiatu kraśnickiego (1,3 interwencji na 1 000 mieszkańców).

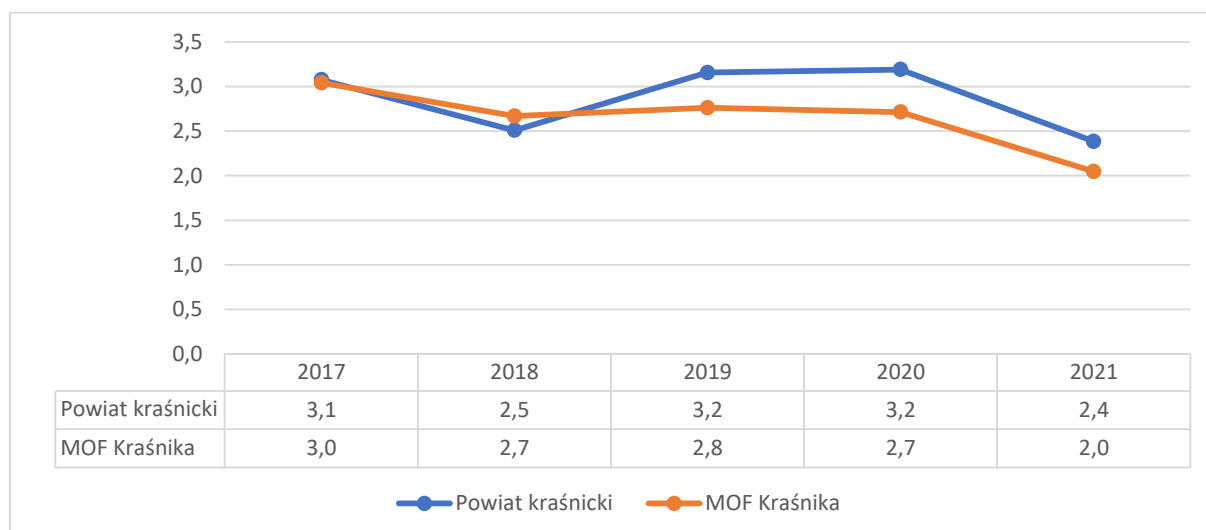
Wykres 34. Liczba interwencji PSP- zalania/ 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PSP w Kraśniku.

Wskaźnik liczby interwencji jednostek Państwowej Straży Pożarnej na 1 000 mieszkańców do pożarów w latach 2017-2021 utrzymywał się na podobnym poziomie. Wartość wskaźnika w 2021 roku była niższa w MOF (2,0 interwencji/ 1 000 mieszkańców) niż na terenie powiatu kraśnickiego (2,4 interwencji na 1 000 mieszkańców).

Wykres 35. Liczba interwencji PSP- pożary/ 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PSP w Kraśniku.

Liczba interwencji Państwowej Straży Pożarnej w latach 2017-2021 spadła nieznacznie w obszarze MOF (0,85%). Należy zauważyć znaczny wzrost liczby interwencji w Gminie Urzędów (51,95%), niewielki wzrost w Gminie Dzierzkowice (1,67%) oraz spadek liczby interwencji w Gminie Kraśnik (10,38%) i mieście Kraśnik (9,92%).

Tabela 55. Liczba interwencji ogółem PSP w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Jednostka Samorządu Terytorialnego	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	10 64	1 058	1 001	902	1 055	-9	-0,85
MOF Kraśnika	596	583	562	463	591	-5	-0,84
Miasto Kraśnik	353	325	319	258	318	-35	-9,92
Gmina Kraśnik	106	96	131	85	95	-11	-10,38
Gmina Dzierzkowice	60	72	32	45	61	1	1,67
Gmina Urzędów	77	90	80	75	117	40	51,95

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PSP w Kraśniku.

Liczba interwencji do zalania wzrosła we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego poza Gminą Dzierzkowice (spadek liczby interwencji do zalania o 25%). Największy przyrost liczby interwencji jednostek PSP do zalania zanotowano w Gminie Urzędów (700%), Gminie Kraśnik (283,33%), powiecie kraśnickim (55,13%).

Tabela 56. Liczba interwencji do zalania- PSP w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Jednostka Samorządu Terytorialnego	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	78	8	47	47	121	43	55,13
MOF Kraśnika	51	5	19	19	77	26	50,98
Miasto Kraśnik	32	4	8	11	37	5	15,63
Gmina Kraśnik	6	0	7	1	23	17	283,33
Gmina Dzierzkowice	12	0	1	6	9	-3	-25,00
Gmina Urzędów	1	1	3	1	8	7	700,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PSP w Kraśniku.

Liczba interwencji jednostek PSP do pożarów w okresie odniesienia spadała w jednostkach samorządu terytorialnego poza Gminą Dzierzkowice (wzrost liczby interwencji do pożarów o 75%) i Gminą Urzędów (wzrost o 33,33%). Największy spadek liczby interwencji jednostek PSP do pożarów zanotowano w Mieście Kraśnik (55,86%) i Gminie Kraśnik (45,16%).

Tabela 57. Liczba interwencji do pożarów- PSP w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Jednostka Samorządu Terytorialnego	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	297	241	301	294	217	-80	-26,94
MOF Kraśnika	171	149	153	145	108	-63	-36,84
Miasto Kraśnik	111	82	90	75	49	-62	-55,86
Gmina Kraśnik	31	26	26	26	17	-14	-45,16
Gmina Dzierzkowice	8	23	14	18	14	6	75,00
Gmina Urzędów	21	18	23	26	28	7	33,33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PSP w Kraśniku.

Analiza danych dotyczących bezpieczeństwa pożarowego w obszarze MOF, pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

- W MOF Kraśnika następuje poprawa ogólnego poziomu bezpieczeństwa pożarowego, choć odbywa się to nieharmonijnie biorąc pod uwagę jednostki wchodzące w skład MOF. Wzrasta liczba interwencji jednostek PSP w gminach Urzędów i Dzierzkowice.
- W MOF Kraśnika spada liczba interwencji do pożarów a rośnie liczba interwencji do zalania. Wiąże się to ze zmianami klimatycznymi, m.in. coraz częstszym występowaniem okresów suszy i ulewnych deszczów.

3.10.3. Podsumowanie: Bezpieczeństwo publiczne.

PODSUMOWANIE

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

- i Jednostkami odpowiedzialnymi za utrzymanie bezpieczeństwa w obszarze Powiatu Kraśnickiego są Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku i Komisariat Policji w Kraśniku.
- i Za bezpieczeństwo pożarowe na terenie Powiatu Kraśnickiego odpowiada Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Kraśniku.
- + W MOF następuje systematyczna poprawa poziomu bezpieczeństwa. Spada liczba popełnianych przestępstw i przestępstw kryminalnych.
- + W MOF Kraśnika odnotowuje się polepszenie ogólnego poziomu bezpieczeństwa pożarowego.
- + Jednostki OSP odgrywają bardzo ważną rolę w funkcjonowaniu ochrony przeciwpożarowej. Często wspomagają Jednostkę Ratowniczo – Gaśniczą w Kraśniku przy różnego rodzaju działaniach oraz są siłami tzw. „pierwszego rzutu”, na odległych od Kraśnika terenach powiatu, dzięki czemu działania ratowniczo – gaśnicze mogą zostać podjęte zanim do miejsca zdarzenia dojedzie jednostka zawodowa.
- + Duża liczba jednostek OSP należących do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego (KSRG).
- Rosnąca liczba wykroczeń na terenach gmin wiejskich i miejsko-wiejskich wchodzących w skład MOF.
- Notowany jest systematyczny wzrost liczby interwencji policyjnych w jednostkach wchodzących w skład MOF.
- W MOF spada wykrywalność przestępstw, co wskazuje na zmniejszenie się wydolności służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo. Jest to wynikiem braków kadrowych i sprzętowych w Komendzie Powiatowej Policji w Kraśniku i w Komisariacie w Kraśniku.
- Wzrost liczby interwencji jednostek PSP w gminach Urzędów i Dzierzkowice.

3.11. Polityka społeczna.

3.11.1. Pomoc społeczna

Zadania pomocy społecznej wynikające z programów rządowych, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia realizują:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierzkowicach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Urzędowie.

Ośrodki Pomocy Społecznej (OPS) są jednostkami organizacyjnymi gmin powołanymi do wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej realizują zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku, które w szczególności polegają na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń oraz przyznawaniu pomocy w naturze,
- pracy socjalnej i interwencji kryzysowej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb społecznych,
- opracowaniu i realizacji programów pomocy społecznej, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

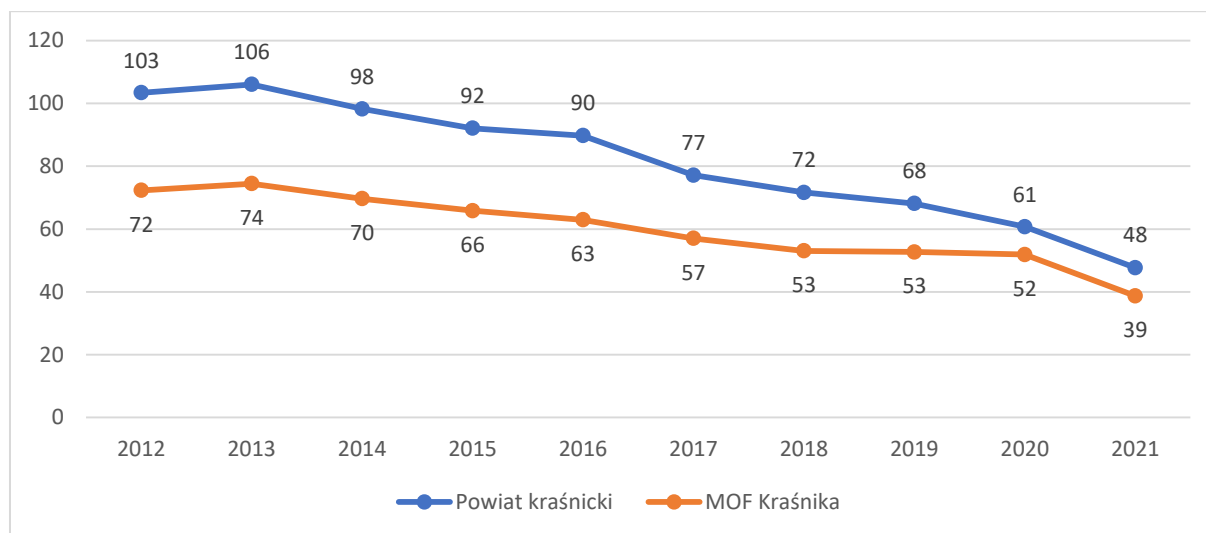
Zadania z zakresu pomocy społecznej Ośrodki realizują w ramach zadań własnych oraz zadań zleconych gminie. Zadania własne Ośrodki realizują zgodnie z ustaleniami Rad Gminy. Zadania zlecone realizowane są na podstawie szczegółowych porozumień z organem administracji rządowej po zapewnieniu przez nich na ten cel środków.

Ponadto Ośrodki Pomocy Społecznej realizują dodatkowe zadania w zakresie:

- świadczeń rodzinnych,
- funduszu alimentacyjnego,
- postępowań wobec dłużników alimentacyjnych,
- przyznawaniu i wypłacaniu stypendium szkolnego.

Pomoc środowiskowa – jest to pomoc pieniężna i niepieniężna przyznawana osobom mającym problemy z samodzielnym funkcjonowaniem w środowisku. Pomoc ta obejmuje świadczenia pieniężne i niepieniężne. Zarówno w odniesieniu do MOF Kraśnika jak też powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021 znacząco zmniejszył się wskaźnik liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców. W 2021 roku wartość wskaźnika kształtowała się na poziomie 39 osób/ 10 000 mieszkańców w przypadku obszaru funkcjonalnego i 48 osób/ 1 000 mieszkańców w powiecie kraśnickim.

Wykres 36. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analiza danych w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Kraśnika wskazuje na to, że najszybciej wartość wskaźnika liczby osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców spadała w Gminie Urzędów i Gminie Kraśnik.

Tabela 58. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

Nazwa	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana
Powiat kraśnicki	103	106	98	92	90	77	72	68	61	48	-56
MOF Kraśnika	72	74	70	66	63	57	53	53	52	39	-34
Miasto Kraśnik	61	64	62	58	55	47	43	45	49	38	-23
Gmina Dzierzkowice	75	71	65	64	55	55	55	53	37	30	-45
Gmina Kraśnik	96	92	80	75	73	61	51	48	52	44	-52
Gmina Urzędów	98	103	96	90	91	93	92	87	74	45	-54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W latach 2012-2021 nastąpił znaczny ubytek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Liczba beneficjentów najbardziej zmalała w ujęciu procentowym w Gminie Dzierzkowice (61%) i Gminie Urzędów (57,34%).

Tabela 59. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

Nazwa	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	10 247	10 470	9 643	8 984	8 709	7 448	6 883	6 494	5 595	4 343	-5 904	-57,62
MOF Kraśnika	4 164	4 271	3 975	3 733	3 551	3 205	2 963	2 920	2 771	2 043	-2 121	-50,94
Miasto Kraśnik	2 191	2 308	2 197	2 049	1 923	1 653	1 500	1 539	1 588	1 208	-983	-44,87
Gmina Dzierzkowice	400	383	350	343	294	292	294	281	194	156	-244	-61,00
Gmina Kraśnik	708	676	588	551	541	451	375	350	370	310	-398	-56,21
Gmina Urzędów	865	904	840	790	793	809	794	750	619	369	-496	-57,34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

MOF Kraśnika.

Zgodnie z danymi od jednostek podległych samorządom, wchodzącym w skład MOF Kraśnika w latach 2017-2021 nastąpił spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej w niemal wszystkich zakresach zaprezentowanych w tabeli poniżej. Wyjątek stanowi wzrost liczby osób objętych pracą socjalną (23,93%), osób objętych kontraktem socjalnym (355%) i liczby osób przebywających w domach opieki społecznej (31,87%).

Tabela 60. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika.

Lp.	Formy pomocy	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
	Liczba osób ogółem korzystająca z pomocy społecznej .	3 129	3 021	2 864	2 752	2 304	-825	-26,37
1.	Zasiłek stały.	324	315	299	284	279	-45	-13,89
2.	Zasiłek okresowy.	466	395	371	324	307	-159	-34,12
3.	Dożywianie dzieci w szkołach.	723	690	679	537	343	-380	-52,56
4.	Dożywianie dzieci z tzw. listy dyrektorskiej.	38	35	30	24	10	-28	-73,68
5.	Dożywianie dla osób dorosłych.	154	146	132	117	83	-71	-46,10
6.	Zasiłek celowy w związku ze zdarzeniem losowym.	21	11	10	10	8	-13	-61,90
7.	Zasiłek celowy.	835	719	702	651	505	-330	-39,52
8.	w tym: specjalny zasiłek celowy	89	82	80	75	77	-12	-13,48
9.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze .	99	86	83	86	87	-12	-12,12
10.	Usługi opiekuńcze.	201	188	184	175	176	-25	-12,44
11.	Osoby objęte pracą socjalną.	798	937	1 115	889	989	191	23,93
12.	Osoby objęte kontraktem socjalnym.	20	16	64	85	91	71	355,00
13.	Osoby objęte wsparciem asystenta rodziny.	169	163	161	143	122	-47	-27,81
14.	Liczba wdrożonych procedur „niebieska karta”.	97	174	141	105	73	-24	-24,74
15.	Liczba osób przebywających w domach opieki społecznej.	91	97	91	92	120	29	31,87

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Kraśniku, OPS w Kraśniku, OPS w Dzierzkowicach, OPS w Urzędowie.

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Wśród najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej w MOF Kraśnika w 2021 roku należy wymienić: ubóstwo (785 osób w rodzinach), długotrwałą lub ciężką chorobę (766) i bezrobocie (689). Dynamikę zmian w zakresie liczby osób korzystających z pomocy społecznej z poszczególnych przyczyn prezentuje tabela.

Tabela 61. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wg. powodów korzystania z pomocy w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika.

L.p.	Przyczyny korzystania z pomocy społecznej	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
1.	Ubóstwo.	1 419	1 209	1 111	977	785	-634	-44,68
2.	Bezdomność.	68	55	52	48	55	-13	-19,12
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa.	380	357	363	307	187	-193	-50,79
4.	w tym: wielodzietność	322	301	303	268	173	-149	-46,27
5.	Bezrobocie.	1 151	998	925	801	689	-462	-40,14
6.	Niepełnosprawność.	959	884	856	760	646	-313	-32,64
7.	Długotrwała lub ciężka choroba.	995	1 000	1 041	957	766	-229	-23,02
8.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.	561	551	594	480	404	-157	-27,99
9.	W tym: rodziny niepełne.	201	214	212	164	136	-65	-32,34
10.	Rodziny wielodzietne.	216	170	165	161	128	-88	-40,74
11.	Przemoc w rodzinie.	9	11	13	14	9	0	0,00
12.	Alkoholizm.	182	176	184	137	124	-58	-31,87
13.	Narkomania.	4	3	1	2	7	3	75,00
14.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.	58	40	37	40	28	-30	-51,72
15.	Zdarzenie losowe .	27	31	28	27	13	-14	-51,85
16.	Sytuacja kryzysowa.	0	1	1	0	6	6	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Kraśniku, OPS w Kraśniku, OPS w Dzierzkowicach, OPS w Urzędowie.

Miasto Kraśnik

W Mieście Kraśnik w latach 2017-2021 nastąpił spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej w niemal wszystkich zakresach zaprezentowanych w tabeli poniżej. Wyjątek stanowi wzrost liczby osób objętych pracą socjalną (494,12%) i liczba osób przebywających w domach opieki społecznej (63,79%).

Tabela 62. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2021- Miasto Kraśnik.

Lp.	Formy pomocy	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
	Liczba osób ogółem korzystająca z pomocy społecznej.	1 224	1 025	1 031	1 081	856	-368	-30,07
1.	Zasiłek stały.	237	232	216	205	201	-36	-15,19
2.	Zasiłek okresowy.	325	271	265	253	227	-98	-30,15
3.	Dożywianie dzieci w szkołach.	287	269	292	232	190	-97	-33,80
4.	Dożywianie dzieci z tzw. listy dyrektorskiej.	12	12	7	5	0	-12	-100,00
5.	Dożywianie dla osób dorosłych.	139	133	119	102	71	-68	-48,92
6.	Zasiłek celowy w związku ze zdarzeniem losowym.	15	3	2	6	3	-12	-80,00
7.	Zasiłek celowy.	529	447	428	392	325	-204	-38,56
8.	w tym: specjalny zasiłek celowy.	0	0	0	0	0	0	0,00
9.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze.	99	86	83	86	87	-12	-12,12
10.	Usługi opiekuńcze.	173	163	148	140	138	-35	-20,23
11.	Osoby objęte pracą socjalną.	51	57	312	218	303	252	494,12
12.	Osoby objęte kontraktem socjalnym.	0	0	0	32	37	37	0,00
13.	Osoby objęte wsparciem asystenta rodziny.	35	34	32	26	25	-10	-28,57
14.	Liczba wdrożonych procedur „Niebieska Karta”.	46	114	86	67	44	-2	-4,35
15.	Liczba osób przebywających w domach opieki społecznej.	58	60	62	65	95	37	63,79

Źródło: Dane MOPS w Kraśniku

Wśród najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej w Mieście Kraśnik w 2021 roku należy wymienić: długotrwałą lub ciężką chorobę (464 osoby w rodzinach), ubóstwo (421) i niepełnosprawność (344). Dynamikę zmian w zakresie liczby osób korzystających z pomocy społecznej z poszczególnych przyczyn prezentuje tabela.

Tabela 63. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wg. powodów korzystania z pomocy w latach 2017-2021- Miasto Kraśnik.

L.p.	Przyczyny korzystania z pomocy społecznej	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
1.	Ubóstwo.	591	501	479	456	421	-170	-28,76
2.	Bezdomność.	64	50	46	46	51	-13	-20,31
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa.	53	41	41	47	41	-12	-22,64
4.	w tym: wielodzietność.	33	29	27	37	29	-4	-12,12
5.	Bezrobocie.	416	326	329	338	303	-113	-27,16
6.	Niepełnosprawność.	436	418	387	374	344	-92	-21,10
7.	Długotrwała lub ciężka choroba.	557	544	520	523	464	-93	-16,70
8.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.	156	155	155	162	122	-34	-21,79
9.	W tym: rodziny niepełne.	75	82	82	86	61	-14	-18,67
10.	Rodziny wielodzietne.	29	23	28	34	20	-9	-31,03
11.	Przemoc w rodzinie.	4	6	8	8	3	-1	-25,00
12.	Alkoholizm.	108	101	86	84	85	-23	-21,30
13.	Narkomania.	4	3	1	2	5	1	25,00
14.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.	46	30	31	32	25	-21	-45,65
15.	Zdarzenie losowe.	16	3	3	6	2	-14	-87,50
16.	Sytuacja kryzysowa.	0	1	1	0	0	0	0,00

Źródło: Dane MOPS w Kraśniku

Gmina Kraśnik

W Gminie Kraśnik w latach 2017-2021 nastąpił spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej w niemal wszystkich zakresach zaprezentowanych w tabeli poniżej. Wyjątek stanowi wzrost liczby osób objętych pobierających specjalny zasiłek celowy (2,22%), osób objętych pracą socjalną (40,61%) i liczby osób objętych wsparciem asystenta rodziny (31,87%).

Tabela 64. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2021- Gmina Kraśnik.

Lp.	Formy pomocy	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
	Liczba osób ogółem korzystająca z pomocy społecznej.	511	561	450	340	476	-35	-6,85
1.	Zasiłek stały.	29	25	23	22	21	-8	-27,59
2.	Zasiłek okresowy.	49	34	36	35	34	-15	-30,61
3.	Dożywianie dzieci w szkołach.	98	82	70	67	54	-44	-44,90
4.	Dożywianie dzieci z tzw. listy dyrektorskiej.	0	0	0	0	0	0	0,00
5.	Dożywianie dla osób dorosłych.	0	0	0	0	0	0	0,00
6.	Zasiłek celowy w związku ze zdarzeniem losowym.	4	2	5	0	1	-3	-75,00
7.	Zasiłek celowy.	126	108	113	119	92	-34	-26,98
8.	w tym: specjalny zasiłek celowy.	45	47	47	48	46	1	2,22
9.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze.	0	0	0	0	0	0	0,00
10.	Usługi opiekuńcze.	0	0	0	2	2	2	0,00
11.	Osoby objęte pracą socjalną.	165	267	165	57	232	67	40,61
12.	Osoby objęte kontraktem socjalnym.	0	0	0	0	0	0	0,00
13.	Osoby objęte wsparciem asystenta rodziny.	23	13	20	20	30	7	30,43
14.	Liczba wdrożonych procedur „Niebieska Karta”.	17	30	18	18	10	-7	-41,18
15.	Liczba osób przebywających w domach opieki społecznej.	17	20	12	13	12	-5	-29,41

Źródło: Dane OPS w Kraśniku

Wśród najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej w Gminie Kraśnik w 2021 roku należy wymienić: bezrobocie (156 osób w rodzinach), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (113) i długotrwałą lub ciężką chorobę (101). Dynamikę zmian w zakresie liczby osób korzystających z pomocy społecznej z poszczególnych przyczyn prezentuje tabela.

Tabela 65. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wg. powodów korzystania z pomocy w latach 2017-2021- Gmina Kraśnik.

L.p.	Przyczyny korzystania z pomocy społecznej	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
1.	Ubóstwo.	190	135	101	104	94	-96	-50,53
2.	Bezdomność.	1	1	1	0	1	0	0,00
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa.	13	21	12	7	11	-2	-15,38
4.	w tym: wielodzietność.	6	6	0	0	11	5	83,33
5.	Bezrobocie.	255	191	175	182	156	-99	-38,82
6.	Niepełnosprawność.	166	138	131	118	88	-78	-46,99
7.	Długotrwała lub ciężka choroba.	135	126	130	129	101	-34	-25,19
8.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.	117	80	98	83	113	-4	-3,42
9.	W tym: rodziny niepełne.	37	31	23	16	28	-9	-24,32
10.	Rodziny wielodzietne.	80	49	50	67	55	-25	-31,25
11.	Przemoc w rodzinie.	0	0	0	0	0	0	0,00
12.	Alkoholizm.	17	26	33	14	13	-4	-23,53
13.	Narkomania.	0	0	0	0	0	0	0,00
14.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.	7	2	1	2	1	-6	-85,71
15.	Zdarzenie losowe.	8	7	12	0	1	-7	-87,50
16.	Sytuacja kryzysowa.	0	0	0	0	3	3	0,00

Źródło: Dane OPS w Kraśniku

Gmina Dzierzkowice

W Gminie Dzierzkowice w latach 2017-2021 nastąpił spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej w niemal wszystkich zakresach zaprezentowanych w tabeli poniżej. Wyjątek stanowi wzrost liczby osób przebywających w domach opieki społecznej (25%).

Tabela 66. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2021- Gmina Dzierzkowice

Lp.	Formy pomocy	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
	Liczba osób ogółem korzystająca z pomocy społecznej.	448	392	384	348	194	-254	-56,70
1.	Zasiłek stały.	22	20	20	17	18	-4	-18,18
2.	Zasiłek okresowy.	42	42	38	23	27	-15	-35,71
3.	Dożywianie dzieci w szkołach.	84	85	85	44	37	-47	-55,95
4.	Dożywianie dzieci z tzw. listy dyrektorskiej.	17	14	19	14	6	-11	-64,71
5.	Dożywianie dla osób dorosłych.	0	0	0	1	1	1	0,00
6.	Zasiłek celowy w związku ze zdarzeniem losowym.	0	2	0	0	2	2	0,00
7.	Zasiłek celowy.	64	42	33	19	18	-46	-71,88
8.	w tym: specjalny zasiłek celowy.	15	10	13	6	6	-9	-60,00
9.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze.	0	0	0	0	0	0	0,00
10.	Usługi opiekuńcze.	9	9	9	8	8	-1	-11,11
11.	Osoby objęte pracą socjalną.	392	331	345	317	146	-246	-62,76
12.	Osoby objęte kontraktem socjalnym.	2	8	13	0	2	0	0,00
13.	Osoby objęte wsparciem asystenta rodziny.	11	12	12	11	0	-11	-100,00
14.	Liczba wdrożonych procedur „Niebieska Karta”	9	8	10	7	5	-4	-44,44
15.	Liczba osób przebywających w domach opieki społecznej.	4	5	6	5	5	1	25,00

Źródło: Dane OPS w Dzierzkowicach.

Wśród najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej w Gminie Dzierzkowice w 2021 roku należy wymienić: ubóstwo (106 osób w rodzinach), bezrobocie (79) i niepełnosprawność (56). Dynamikę zmian w zakresie liczby osób korzystających z pomocy społecznej z poszczególnych przyczyn prezentuje tabela.

Tabela 67. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wg. powodów korzystania z pomocy w latach 2017-2021- Gmina Dzierzkowice.

L.p.	Przyczyny korzystania z pomocy społecznej	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
1.	Ubóstwo.	212	193	156	90	106	-106	-50,00
2.	Bezdomność.	0	1	2	1	1	1	0,00
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa.	6	23	38	33	44	38	633,33
4.	w tym: wielodzietność.	6	23	38	33	44	38	633,33
5.	Bezrobocie.	135	148	131	79	79	-56	-41,48
6.	Niepełnosprawność.	80	54	65	40	56	-24	-30,00
7.	Długotrwała lub ciężka choroba.	24	13	23	23	31	7	29,17
8.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.	128	105	106	50	40	-88	-68,75
9.	W tym: rodziny niepełne.	2	0	3	0	3	1	50,00
10.	Rodziny wielodzietne.	85	63	52	24	15	-70	-82,35
11.	Przemoc w rodzinie.	0	0	0	0	0	0	0,00
12.	Alkoholizm.	1	0	11	6	12	11	1 100,00
13.	Narkomania.	0	0	0	0	0	0	0,00
14.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.	2	4	0	2	0	-2	-100,00
15.	Zdarzenie losowe.	0	8	1	1	4	4	0,00
16.	Sytuacja kryzysowa.	0	0	0	0	0	0	0,00

Źródło: Dane OPS w Dzierzkowicach.

Gmina Urzędów

W Gminie Urzędów w latach 2017-2021 nastąpił spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej w niemal wszystkich zakresach zaprezentowanych w tabeli poniżej. Wyjątek stanowi wzrost liczby osób pobierających zasiłek stały (8,33%), osób objętych usługami opiekuńczymi (47,37%) osób objętych pracą socjalną (62,11%) oraz liczby osób objętych kontraktem socjalnym (188,89%).

Tabela 68. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2021- Gmina Urzędów.

Lp.	Formy pomocy	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
	Liczba osób ogółem korzystająca z pomocy społecznej.	946	1043	999	983	778	-168	-17,76
1.	Zasiłek stały.	36	38	40	40	39	3	8,33
2.	Zasiłek okresowy.	50	48	32	13	19	-31	-62,00
3.	Dożywianie dzieci w szkołach.	254	254	232	194	62	-192	-75,59
4.	Dożywianie dzieci z tzw. listy dyrektorskiej.	9	9	4	5	4	-5	-55,56
5.	Dożywianie dla osób dorosłych.	15	13	13	14	11	-4	-26,67
6.	Zasiłek celowy w związku ze zdarzeniem losowym.	2	4	3	4	2	0	0,00
7.	Zasiłek celowy.	116	122	128	121	70	-46	-39,66
8.	w tym: specjalny zasiłek celowy.	29	25	20	21	25	-4	-13,79
9.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze.	0	0	0	0	0	0	0,00
10.	Usługi opiekuńcze.	19	16	27	25	28	9	47,37
11.	Osoby objęte pracą socjalną.	190	282	293	297	308	118	62,11
12.	Osoby objęte kontraktem socjalnym.	18	8	51	53	52	34	188,89
13.	Osoby objęte wsparciem asystenta rodziny.	100	104	97	86	67	-33	-33,00
14.	Liczba wdrożonych procedur „Niebieska Karta”.	25	22	27	13	14	-11	-44,00
15.	Liczba osób przebywających w domach opieki społecznej.	12	12	11	9	8	-4	-33,33

Źródło: Dane OPS w Dzierzkowicach.

Wśród najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej w Gminie Urzędów w 2021 roku należy wymienić: długotrwałą lub ciężką chorobę (785 osób w rodzinach), ubóstwo (164) i niepełnosprawność (158). Dynamikę zmian w zakresie liczby osób korzystających z pomocy społecznej z poszczególnych przyczyn prezentuje tabela.

Tabela 69. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wg. powodów korzystania z pomocy w latach 2017-2021- Gmina Urzędów.

L.p.	Przyczyny korzystania z pomocy społecznej	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
1.	Ubóstwo.	426	380	375	327	164	-262	-61,50
2.	Bezdomność.	3	3	3	1	2	-1	-33,33
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa.	308	272	272	220	91	-217	-70,45
4.	w tym: wielodzietność.	277	243	238	198	89	-188	-67,87
5.	Bezrobocie.	345	333	290	202	151	-194	-56,23
6.	Niepełnosprawność.	277	274	273	228	158	-119	-42,96
7.	Długotrwała lub ciężka choroba.	279	317	368	282	170	-109	-39,07
8.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.	160	211	235	185	129	-31	-19,38
9.	W tym: rodziny niepełne.	87	101	104	62	44	-43	-49,43
10.	Rodziny wielodzietne.	22	35	35	36	38	16	72,73
11.	Przemoc w rodzinie.	5	5	5	6	6	1	20,00
12.	Alkoholizm.	56	49	54	33	14	-42	-75,00
13.	Narkomania.	0	0	0	0	2	2	0,00
14.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.	3	4	5	4	2	-1	-33,33
15.	Zdarzenie losowe.	3	13	12	20	6	3	100,00
16.	Sytuacja kryzysowa.	0	0	0	0	3	3	0,00

Źródło: Dane OPS w Dzierzkowicach.

Jednym z ważnych czynników mających na celu włączenie społeczne jest obecność na danym obszarze placówek stacjonarnej pomocy społecznej. Zgodnie z danymi BDL GUS, jedynymi placówkami tego rodzaju są domy pomocy społecznej. W MOF znajduje się pięć tego rodzaju obiektów, z czego 3 zlokalizowane są na terenie Miasta Kraśnik, 1 w Gminie Kraśnik i 1 w Gminie Urzędów. Na terenie objętym porozumieniem brak jest rodzinnych domów pomocy, placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, środowiskowych domów samopomocy, domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz noclegowni. Niedawno otworzone Środowiskowe Centrum Wsparcia z siedzibą w Kraśniku, które ma celu włączenie do życia społecznego osób niepełnosprawnych, będących pod stałą opieką rodziny, poprawiając jednocześnie osobom niepełnosprawnym dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych.

Deficyty te stanowią barierę dla aktywizacji wielu grup osób co wydaje się szczególnie istotne w obliczu wyżej opisanych problemów demograficznych, a ich konsekwencje rzutują na jakość życia mieszkańców.

Analiza danych z zakresu pomocy społecznej pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków:

- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w MOF Kraśnika systematycznie spada. Jest to trend charakterystyczny nie tylko dla powiatu kraśnickiego, ale występujący również w skali województwa i kraju. Wśród przyczyn spadku liczby beneficjentów pomocy wskazuje się: spadek bezrobocia, wzrost płac i efekt wprowadzenia programu 500+, który doprowadził do poprawy sytuacji materialnej osób ubogich.
- Wśród najczęstszych przyczyn korzystania z pomocy w samorządach wchodzących w skład MOF należy wymienić: bezrobocie, ubóstwo, długotrwałą lub ciężką chorobę oraz niepełnosprawność.
- W MOF Kraśnika wzrasta liczba osób objętych kontraktem społecznym.
- Niewystarczająca liczba placówek stacjonarnej opieki społecznej.

3.11.2. Ochrona zdrowia

Najważniejszą jednostką odpowiedzialną za ochronę zdrowia w MOF Kraśnika jest szpital-Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kraśniku (SPOZ w Kraśniku). Jego organem tworzącym jest Powiat Kraśnicki. SPOZ w Kraśniku zapewnia leczenie szpitalne, ambulatoryjną opiekę specjalistyczną, opiekę długoterminową, rehabilitację oraz nocną i świąteczną opiekę zdrowotną dla mieszkańców powiatu. Podmiot dysponuje również laboratorium analitycznym oraz pracowniami diagnostycznymi.

Wysoka jakość udzielanych świadczeń potwierdzona jest certyfikatem akredytacyjnym wydanym przez Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia oraz posiadanymi akredytacjami do prowadzenia szkoleń specjalizacyjnych w dziedzinach: anestezjologii i intensywnej terapii, chirurgii ogólnej, medycyny ratunkowej, neurologii, ortopedii i traumatologii narządów ruchu, pediatrii, położnictwa i ginekologii, radiologii i diagnostyki obrazowej oraz chorób płuc.

Do dyspozycji pacjentów jest 15 oddziałów szpitalnych, opieki długoterminowej i psychiatrycznej:

1. Szpitalny Oddział Ratunkowy.
2. Oddział anestezjologii i intensywnej terapii.
3. Oddział chirurgii ogólnej z pododdziałem chirurgii endoskopowej.
4. Oddział chorób dzieci i młodzieży.
5. Oddział kardiologii.
6. Oddział neurologii z pododdziałem udarowym.
7. Oddział chemioterapii.
8. Oddział chorób płuc i gruźlicy.
9. Oddział ortopedyczno-urazowy.
10. Oddział ginekologiczno-położniczo-noworodkowy.
11. Oddział chorób wewnętrznych.
12. Oddział rehabilitacji neurologicznej.
13. Oddział opieki paliatywnej.
14. Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy.
15. Oddział dzienny psychiatryczny.

Przy oddziale ginekologiczno-położniczo-noworodkowym działa również bezpłatna Szkoła Rodzenia.

Ponadto, na infrastrukturę ochrony zdrowia w obszarze funkcjonalnym składają się:

Tabela 70.

Gmina	Zakłady Ochrony Zdrowia
Miasto Kraśnik	<ol style="list-style-type: none"> 1. NZOZ „Centrum Medycyny Rodzinnej”, ul. Sikorskiego 11, Kraśnik. 2. NZOZ „Doktor”, ul. Narutowicza 1, Kraśnik. 3. NZOZ „Koszary”, ul. Tysiąclecia 3b, Kraśnik. 4. NZOZ „Medyk”, ul. Urzędowska 44, Kraśnik. 5. NZOZ „Rodzina” s.c., ul. Narutowicza 1/13/1, Kraśnik. 6. NZOZ „Lekarz rodzinny”, ul. Towarowa 1, ul. Rumiankowa 6, Kraśnik. 7. Przychodnia FŁT – Kraśnik S.A, ul. Fabryczna 6, Kraśnik. 8. NZOZ „Medycyna Rodzinna” s.c., ul. Słowackiego 3B, Kraśnik. 9. NZOZ „Vitamed” S.C. ul. Urzędowska 125, Kraśnik. 10. NZOZ „Rehabilitacja” Jadwiga Strzelecka ul. Św. Faustyny 6, Kraśnik. 11. Centrum Medyczne "Luxmed" ul. Lubelska 56A, Kraśnik.
Gmina Kraśnik	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ośrodek Zdrowia w Stróży - Centrum Medyczne ZDROWA RODZINA, Stróża ul. Kraśnicka 213, 23-206.
Gmina Dzierzkowice	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nasz Lekarz” w Terpentynie.
Gmina Urzędów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Urzędowie. 2. Ośrodek Zdrowia w Moniakach. 3. Ośrodek Zdrowia w Popkowicach.

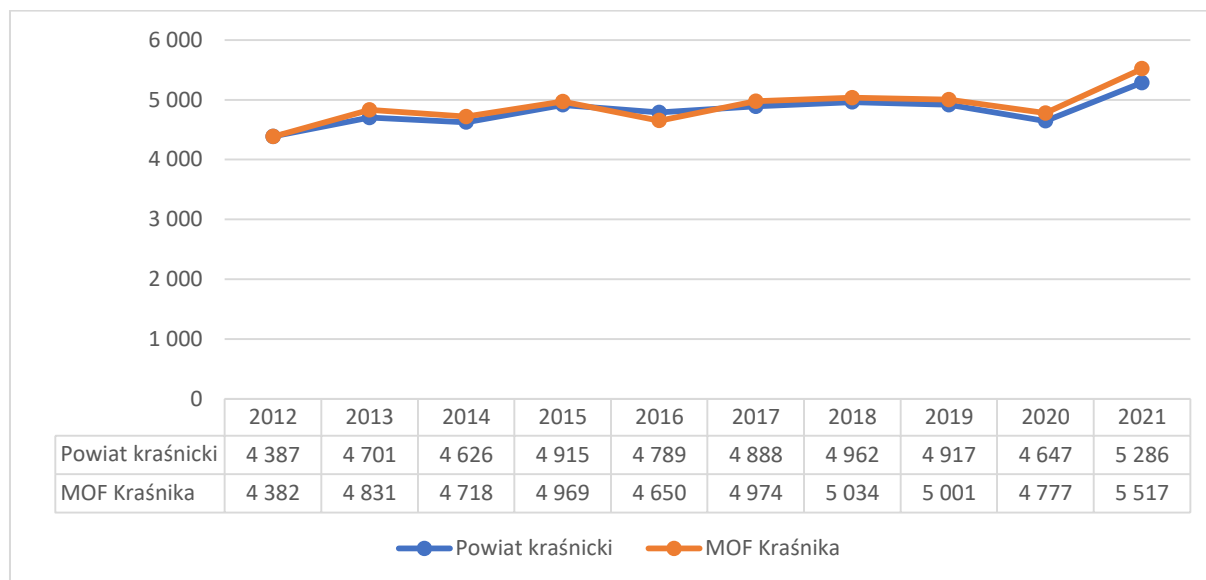
Źródło: Dane OPS w Dzierzkowicach.

Liczba udzielonych porad lekarskich w przeliczeniu 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021 utrzymywała się na stałym poziomie zarówno w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim. W 2021 roku wartość wskaźnika wyniosła odpowiednio 5 517 w przypadku gmin objętych porozumieniem i 5 286 w powiecie kraśnickim.

Wykres 37. Liczba porad lekarskich udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej/1 000 mieszkańców w MOF Kraśnika i na terenie powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Szczegółowo dane rzeczywiste prezentuje tabela. W okresie odniesienia wzrosła liczba udzielanych porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Największy wzrost procentowy zanotowano w Gminie Dzierzkowice. W ciągu 10 lat liczba udzielanych porad wzrosła niemal dwukrotnie. W pozostałych jednostkach samorządu terytorialnego wzrost procentowy wyniósł od 10,60 do 13,67%. Wyjątek stanowi Gmina Kraśnik. Była to jedyna gmina, w której liczba porad zmniejszyła się. Spadek wyniósł 7,17%.

Tabela 71. Liczba porad lekarskich udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2012-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Nazwa	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	434 903	464 248	454 168	479 522	464 824	472 090	476 532	468 814	428 207	481 021	46 118	10,60
MOF Kraśnika	252 347	277 157	269 222	281 833	262 366	279 612	281 172	277 091	255 226	291 133	38 786	15,37
Miasto Kraśnik	203 854	224 179	210 897	213 379	207 599	225 222	224 686	219 660	195 990	230 954	27 100	13,29
Gmina Dzierzkowice	9 122	10 961	10 784	10 799	10 851	11 184	11 235	11 577	17 124	17 412	8 290	90,88
Gmina Kraśnik	9 523	10 778	10 834	11 537	11 615	11 040	10 510	9 562	9 765	8 840	-683	-7,17
Gmina Urzędów	29 848	31 239	36 707	46 118	32 301	32 166	34 741	36 292	32 347	33 927	4 079	13,67

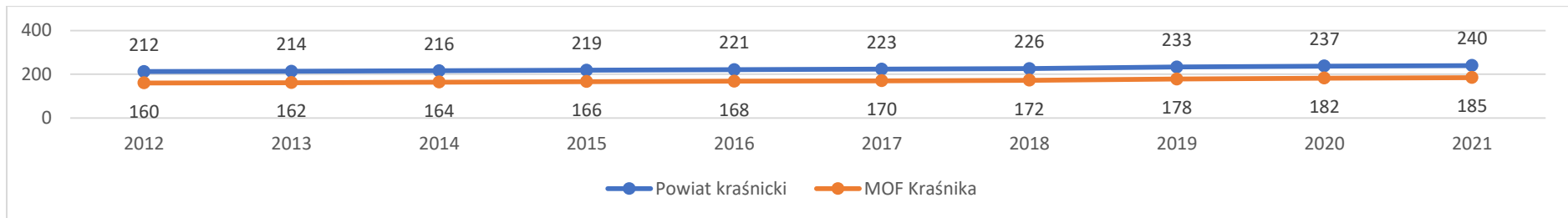
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.11.3. Gospodarka mieszkaniowa.

Warunki mieszkaniowe to jeden z ważniejszych czynników świadczących o rozwoju gospodarczym społeczeństwa oraz stopniu jego zamożności. W 2021 roku na 1 000 mieszkańców przypadało 185 budynków mieszkalnych w MOF Kraśnika i 185 w powiecie kraśnickim. Wykres 38 przedstawia liczbę budynków mieszkalnych na przestrzeni lat 2012-2021 w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

Wykres 38. Liczba budynków mieszkalnych/ 1 000 mieszkańców w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W okresie odniesienia wzrosła liczba budynków mieszkalnych we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego. Najwyższy przyrost procentowy wystąpił w Mieście Kraśnik a najmniejszy w Gminie Dzierzkowice.

Tabela 72. Liczba budynków mieszkalnych w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

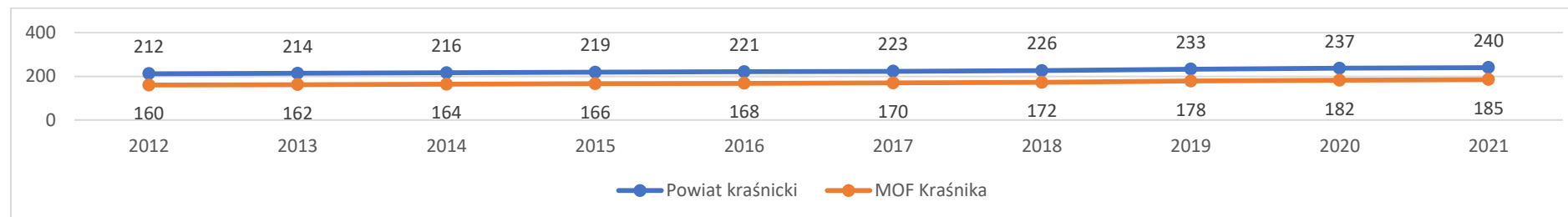
Nazwa	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	21 019	21 112	21 220	21 335	21 450	21 552	21 707	22 202	21 849	21 840	821	3,91
MOF Kraśnika	9 220	9 285	9 359	9 429	9 493	9 555	9 626	9 879	9 730	9 763	543	5,89
Miasto Kraśnik	3 515	3 544	3 584	3 615	3 640	3 657	3 695	3 784	3 719	3 747	232	6,60
Gmina Dzierzkowice	1 579	1 590	1 603	1 611	1 623	1 636	1 644	1 682	1 642	1 638	59	3,74
Gmina Kraśnik	1 992	2 006	2 019	2 041	2 051	2 071	2 085	2 112	2 060	2 087	95	4,77
Gmina Urzędów	2 134	2 145	2 153	2 162	2 179	2 191	2 202	2 301	2 309	2 291	157	7,36

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. W 2021 roku w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców przypadało 250 mieszkań w MOF Kraśnika i 185 w powiecie kraśnickim. Wykres 38 przedstawia liczbę budynków mieszkalnych na przestrzeni lat 2012-2021 w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

Wykres 38 przedstawia liczbę budynków mieszkalnych na przestrzeni lat 2012-2021 w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik przyjmował wyższe wartości w obszarze powiatu niż MOF.

Wykres 39. Liczba mieszkań/ 1 000 mieszkańców w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W okresie odniesienia wzrosła liczba mieszkań we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego. Najwyższy przyrost procentowy wystąpił w Mieście Kraśnik a najmniejszy w Gminie Kraśnik. Tempo przyrostu liczby mieszkań było porównywalne w obszarze MOF i nieco wyższe niż w powiecie kraśnickim.

Tabela 73. Liczba mieszkań w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

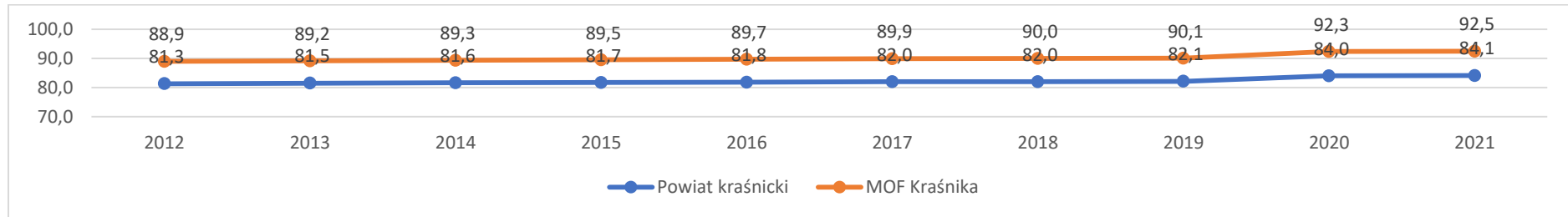
Nazwa	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	31 334	31 450	31 548	31 690	31 878	31 968	32 084	32 193	31 678	31 813	479	1,53
MOF Kraśnika	18 693	18 780	18 842	18 946	19 088	19 143	19 221	19 286	19 182	19 290	597	3,19
Miasto Kraśnik	12 691	12 743	12 780	12 849	12 953	12 970	13 024	13 062	13 047	13 115	424	3,34
Gmina Dzierzkowice	1 613	1 624	1 631	1 638	1 650	1 661	1 665	1 672	1 643	1 652	39	2,42
Gmina Kraśnik	2 132	2 148	2 161	2 183	2 193	2 214	2 226	2 237	2 159	2 179	47	2,20
Gmina Urzędów	2 257	2 265	2 270	2 276	2 292	2 298	2 306	2 315	2 333	2 344	87	3,85

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W omawianym okresie wzrastała przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań. Wartość wskaźnika była zauważalnie wyższa w obszarze MOF niż powiatu kraśnickiego.

Wykres 40. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Szczegółowe dane dotyczące przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania w poszczególnych gminach wchodzących w skład MOF, znajdują się w tabeli.

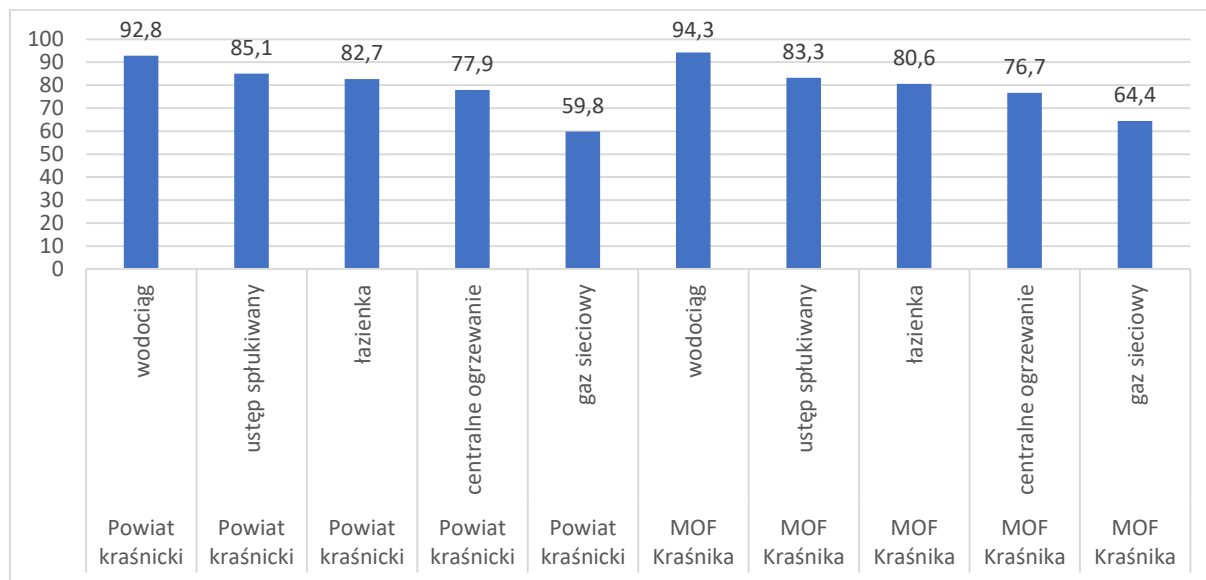
Tabela 74. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

Nazwa	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	81,3	81,5	81,6	81,7	81,8	82,0	82,0	82,1	84,0	84,1	2,8	3,4
MOF Kraśnika	88,9	89,2	89,3	89,5	89,7	89,9	90,0	90,1	92,3	92,5	3,5	4,0
Miasto Kraśnik	63,7	63,8	64	63,9	64	64,1	64,2	64,3	65,4	65,4	1,7	2,67
Gmina Dzierzkowice	95,9	96,1	96,3	96,5	96,9	97,1	97,2	97,3	101,6	101,8	5,9	6,15
Gmina Kraśnik	96	96,4	96,7	97,1	97,3	97,6	97,7	97,8	99,5	99,7	3,7	3,85
Gmina Urzędów	100,1	100,3	100,3	100,4	100,6	100,6	100,7	100,8	102,8	102,9	2,8	2,80

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zgodnie z ostatnimi danymi na ten temat dostępnymi w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, zarówno powiat kraśnicki jak i MOF Kraśnika wypadł podobnie pod względem dostępu mieszkań do urządzeń sieciowych. Analiza danych historycznych pozwala na stwierdzenie poprawy w stanie wyposażenia w instalacje mieszkań obszaru MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w okresie ostatnich 10 lat.

Wykres 41. Stan wyposażenia w instalacje w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim- % mieszkań wyposażonych w roku 2021.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Analiza dostępnych danych wskazuje na:

1. Wzrost liczby budynków mieszkalnych i mieszkań w MOF.
2. Wzrost przeciętnej wielkości jednego mieszkania w MOF.
3. Braki w dostępie do urządzeń sieciowych w mieszkaniach zlokalizowanych na terenie gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.

3.11.4. Podsumowanie: Polityka społeczna.

PODSUMOWANIE

POLITYKA SPOŁECZNA

- i Zadania pomocy społecznej wynikające z programów rządowych, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia realizują: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku, Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierżkowicach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku, Ośrodek Pomocy Społecznej w Urzędowie.
- + Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w MOF Kraśnika systematycznie spada. Jest to trend charakterystyczny nie tylko dla powiatu kraśnickiego, ale występujący również w skali województwa i kraju. Wśród przyczyn spadku liczby beneficjentów pomocy wskazuje się: spadek bezrobocia, wzrost płac i efekt wprowadzenia programu 500+, który doprowadził do poprawy sytuacji materialnej osób ubogich.
- + Obszar MOF cechuje dobry dostęp do usług podstawowej opieki zdrowotnej. Najważniejszą jednostką odpowiedzialną za ochronę zdrowia w obszarze objętym Porozumieniem jest szpital Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kraśniku (SPOZ w Kraśniku). Ponadto na terenie każdej z Gmin MOF znajduje się przynajmniej jeden ośrodek zdrowia lub niepubliczny zakład opieki zdrowotnej.
- + Wzrastająca liczba udzielonych porad podstawowej opieki zdrowotnej.
- + Rozwój mieszkalnictwa w obszarze MOF warunkowany przez wzrost liczby budynków mieszkalnych, liczby mieszkań, ich przeciętnej powierzchni użytkowej oraz postępu w zakresie dostępu do urządzeń sieciowych.
- Wśród najczęstszych przyczyn korzystania z pomocy w samorządach wchodzących w skład MOF należy wymienić: bezrobocie, ubóstwo, długotrwałą lub ciężką chorobę oraz niepełnosprawność.
- Braki w dostępie do urządzeń sieciowych w mieszkaniach zlokalizowanych na terenie gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.

3.12. Edukacja i wychowanie.

3.12.1. Infrastruktura oświatowo-edukacyjna.

Dbałość o rozwój edukacji publicznej należy do najważniejszych zadań samorządów lokalnych. Największa liczba placówek oświatowych w MOF, jest zlokalizowana w obszarze Miasta Kraśnik. Na terenie miasta znajduje się aż 23 szkoły podstawowe i ponadpodstawowe. W pozostałych samorządach wchodzących w skład MOF znajduje się łącznie 16 tego typu placówek, z czego 3 w Gminie Kraśnik, 3 w Gminie Dzierzkowice i 10 w Gminie Urzędów.

Tabela 75. Liczba uczniów w szkołach na terenie obszaru funkcjonalnego- szkoły podstawowe i ponadpodstawowe.

Gmina	Szkoły na terenie gminy
Miasto Kraśnik	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zespół Placówek Oświatowych nr 1 w Kraśniku. 2. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Zespole Placówek Oświatowych nr 1 w Kraśniku. 3. Szkoła Podstawowa nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Kraśniku. 4. Szkoła Podstawowa nr 3 im. Adama Mickiewicza w Kraśniku. 5. Szkoła Podstawowa nr 4 im. Kornela Makuszyńskiego w Kraśniku. 6. Szkoła Podstawowa nr 5 im. Henryka Sienkiewicza w Kraśniku. 7. Szkoła Podstawowa nr 6 im. Jana Pawła II w Kraśniku. 8. Szkoła Podstawowa Specjalna w Kraśniku. 9. I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Kraśniku. 10. II Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Reja w Kraśniku. 11. III Liceum Ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego w Kraśniku. 12. Szkoła Mistrzostwa Sportowego – Liceum Ogólnokształcące w Kraśniku. 13. Technikum nr 1 w Kraśniku. 14. Technikum nr 2 w Kraśniku. 15. Technikum nr 3 im. Juliusza Słowackiego w Kraśniku. 16. Branżowa Szkoła I Stopnia nr 1 w Kraśniku. 17. Branżowa Szkoła I Stopnia nr 2 im. Juliusza Słowackiego w Kraśniku. 18. Branżowa Szkoła II Stopnia w Kraśniku. 19. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych nr 1 w Kraśniku. 20. Szkoła Policealna nr 1 w Kraśniku. 21. Szkoła Policealna nr 2 w Kraśniku. 22. Centrum Kształcenia Zawodowego w Kraśniku. 23. Zespół Szkół Specjalnych im. Ks. Jana Twardowskiego w Kraśniku.
Gmina Kraśnik	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szkoła Podstawowa im. Ks. Stanisława Zielińskiego w Stróży. 2. Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Słodkowie Trzecim. 3. Szkoła Podstawowa w Kowalinie.
Gmina Dzierzkowice	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zespół Placówek Oświatowych im. Batalionów Chłopskich w Terpentynie. 2. Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Terpentynie. 3. Filia Szkoły Podstawowej w Terpentynie.
Gmina Urzędów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły, Szkoła Podstawowa w Urzędowie. 2. Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Władysława Jagiełły, Liceum Ogólnokształcące w Urzędowie. 3. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Moniakach. 4. Szkoła Podstawowa im. Leona Hempla w Skorczycach. 5. Szkoła Podstawowa w Bobach-Kolonii. 6. Technikum w Urzędowie. 7. Branżowa Szkoła I Stopnia w Urzędowie.

Gmina	Szkoły na terenie gminy
	8. Zespół Szkół – Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego im. Orłąt Lwowskich w Urzędowie. 9. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Urzędowie. 10. Szkoła Policealna w Urzędowie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez samorzędy wchodzące w skład MOF Kraśnika.

W MOF Kraśnika funkcjonuje łącznie 11 placówek działających jako przedszkola, punkty przedszkolne oraz zespoły wychowania przedszkolnego. Najwięcej tego typu placówek znajduje się na terenie Miasta.

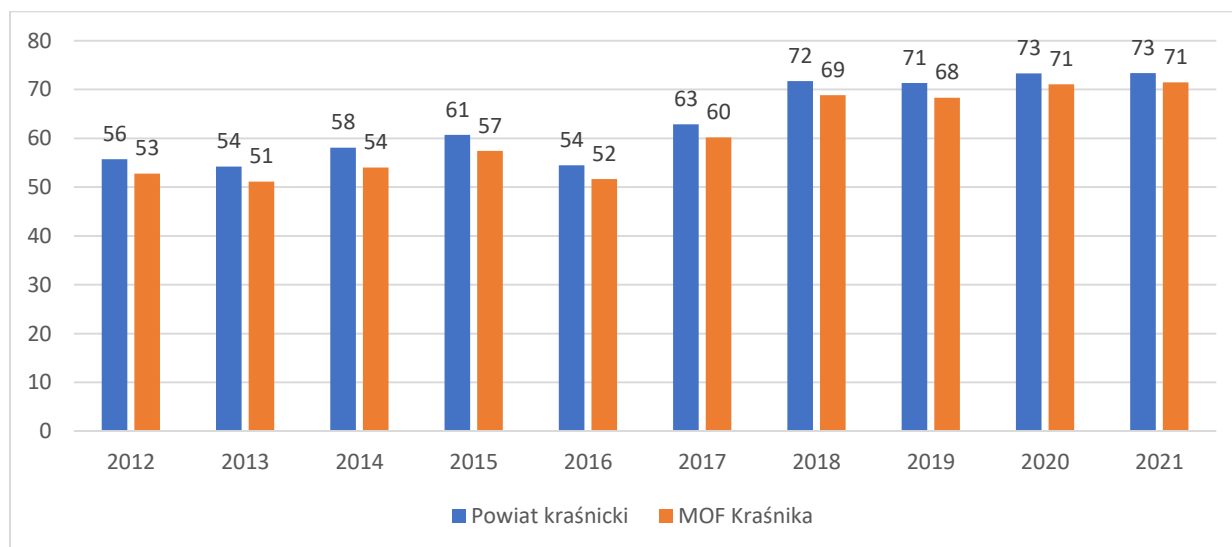
Tabela 76. Liczba uczniów w szkołach na terenie obszaru funkcjonalnego- przedszkola, punkty przedszkolne i zespoły wychowania przedszkolnego.

Gmina	Szkoły na terenie gminy
Miasto Kraśnik	1. Przedszkole Miejskie nr 1 Słoneczny Promyk w Kraśniku. 2. Przedszkole Miejskie nr 2 w Kraśniku. 3. Przedszkole Miejskie nr 4 w Kraśniku. 4. Przedszkole Miejskie nr 5 w Kraśniku. 5. Przedszkole Miejskie nr 6 w Kraśniku. 6. Przedszkole Miejskie nr 7 w Zespole Placówek Oświatowych nr 1 w Kraśniku. 7. Integracyjne Przedszkole Miejskie nr 3 w Kraśniku.
Gmina Kraśnik	1. Przedszkole w Stróży.
Gmina Dzierzkowice	1. Przedszkole w Terpentynie. 2. Punkt Przedszkolny w Dzierzkowicach-Woli.
Gmina Urzędów	1. Przedszkole Publiczne w Urzędowie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez samorzędy wchodzące w skład MOF Kraśnika.

W celu porównania liczby uczniów w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim zastosowano wskaźnik przeliczeniowy na 1 000 mieszkańców. W 2021 na 1 000 mieszkańców przypadało 66 uczniów w powiecie i 71 na obszarze przynależnym do gmin objętych porozumieniem. Wartość wskaźnika znacząco wzrosła w latach 2012-2022.

Wykres 42. Liczba uczniów przypadających na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W okresie odniesienia wzrosła liczba uczniów na terenie wszystkich omawianych jednostek samorządu terytorialnego. Jest to m.in. wynikiem reformy edukacji z 2017 roku.

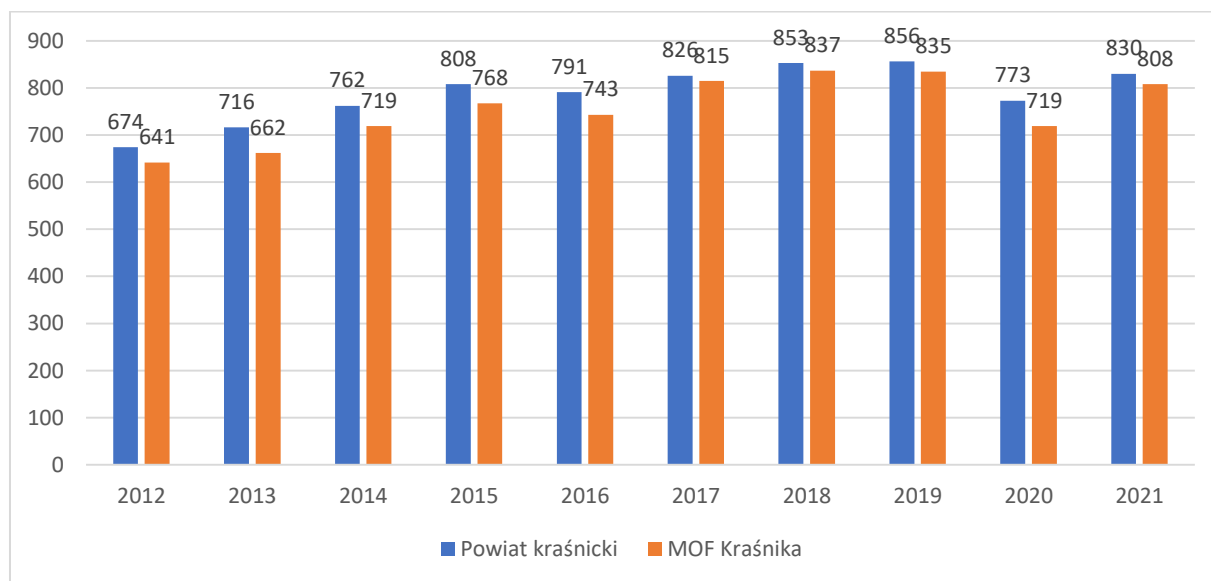
Tabela 77. Liczba uczniów w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

Nazwa	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	5526	5353	5701	5921	5290	6071	6890	6801	6754	6674	1148	20,8
MOF Kraśnika	3039	2934	3080	3257	2913	3384	3844	3786	3798	3772	733	24,1
Miasto Kraśnik	1974	1902	1994	2109	1882	2164	2493	2458	2485	2472	498	25,2
Gmina Dzierzkowice	259	251	281	297	262	313	355	364	366	377	118	45,6
Gmina Kraśnik	312	311	327	353	320	369	408	393	389	397	85	27,2
Gmina Urzędów	494	470	478	498	449	538	588	571	558	526	32	6,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zgodnie z danymi BDL GUS udział dzieci w wieku 3-5 lat uczęszczających do placówek oświatowych w ogóle dzieci w tym wieku w 2021 r. był stosunkowo wysoki zarówno w obszarze funkcjonalnym (808) jak i powiecie kraśnickim (830). Wykres poniżej przedstawia dynamikę zmian wskaźnika w latach 2012-2021.

Wykres 43. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w latach 2012-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W tabeli poniżej zaprezentowano wyniki egzaminów ósmoklasisty. W formie znaków graficznych oznaczono, kiedy wynik średni w gminie plasował się powyżej średniej dla powiatu kraśnickiego (↗), lub był od niej niższy (↘). Jak wskazuje tabela wynik wyższy od średniej powiatu w zakresie języka polskiego, matematyki i języka angielskiego uzyskały szkoły zlokalizowane w obszarze Miasta Kraśnik oraz Miasta Urzędów.

Tabela 78. Wyniki egzaminów ósmoklasisty za rok 2020/2021.

Gmina	Typ gminy	język polski	matematyka	język angielski
Dzierzkowice	Gmina wiejska	58 ↘	52 ↘	58 ↘
Kraśnik	Gmina wiejska	58 ↘	54 ↗	63 ↗
Kraśnik	Gmina miejska	62 ↗	57 ↗	66 ↗
Urzędów	Obszar wiejski	50 ↘	45 ↘	43 ↘
Urzędów	Miasto	74 ↗	64 ↗	66 ↗
Powiat kraśnicki	x	59	53	59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://www.oke.krakow.pl/inf/article.php?story=20220701090609853>

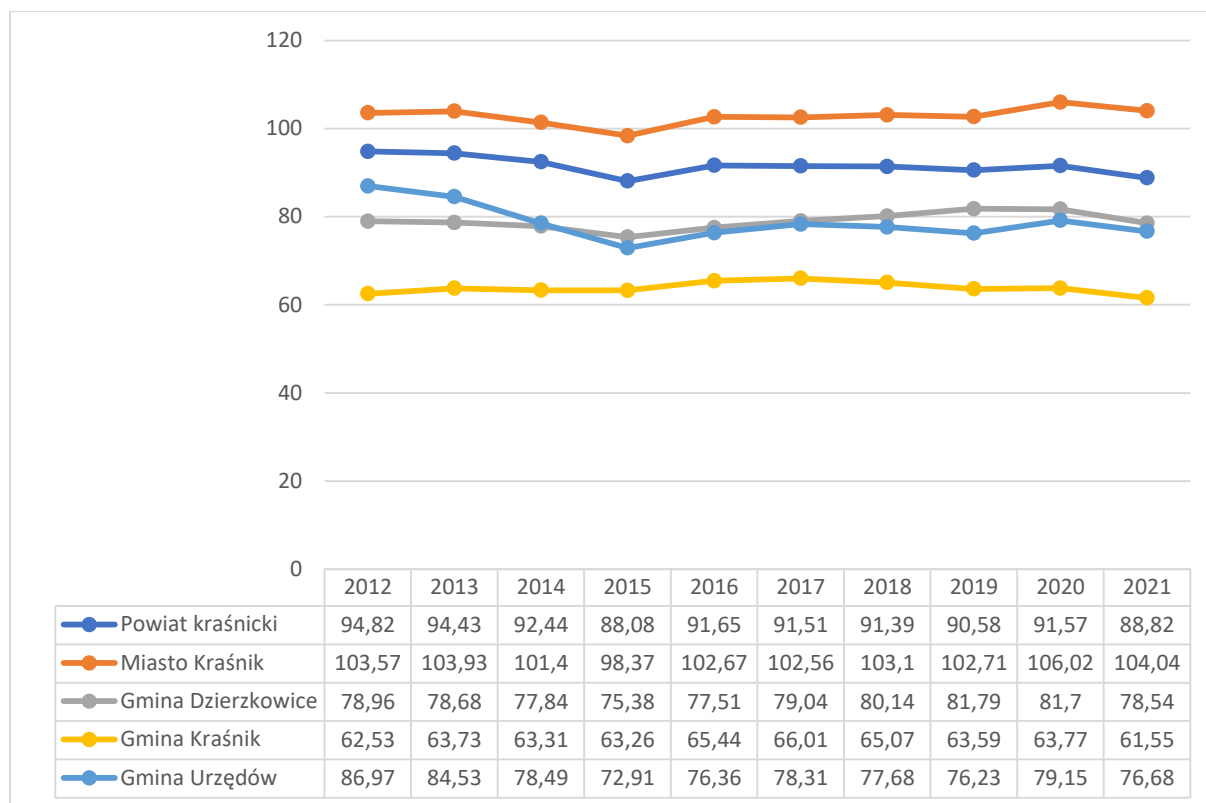

3.12.2. Współczynnik skolaryzacji.

Współczynnik skolaryzacji brutto stanowi miarę relacji liczby osób uczących się (stan na 1 września) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan na 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W sytuacji, gdy wskaźnik ten osiąga miarę powyżej 100 oznacza, że do szkół zlokalizowanych na terenie gminy uczęszczają osoby spoza jej obrębu. Wartość współczynnika poniżej 100 oznacza sytuację odwrotną, kiedy to dzieci zamieszkujące w gminie uczęszczają do placówek oświatowych znajdujących się na terenie innych jednostek samorządowych.

Jak wynika z danych GUS współczynnik skolaryzacji wzrósł tylko w przypadku Miasta Kraśnik. W 2021 roku osiągnął on wartość 104,04 co oznacza, że do szkół zlokalizowanych na terenie Miast uczęszczają również osoby z innych, ościennych gmin. Zauważalny jest również spadek wartości wskaźnika w przypadku pozostałych, wchodzących w skład MOF samorządów. Jednym z czynników, które decydują o posyłaniu dzieci do szkół zlokalizowanych w Mieście Kraśnik niewątpliwie mogą być: wysoki poziom edukacji, duża możliwość wyboru szkoły, dojazd do pracy jednego z rodziców.

Wykres 44. Współczynnik skolaryzacji brutto w Szkołach Podstawowych w gminach wchodzących w skład MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

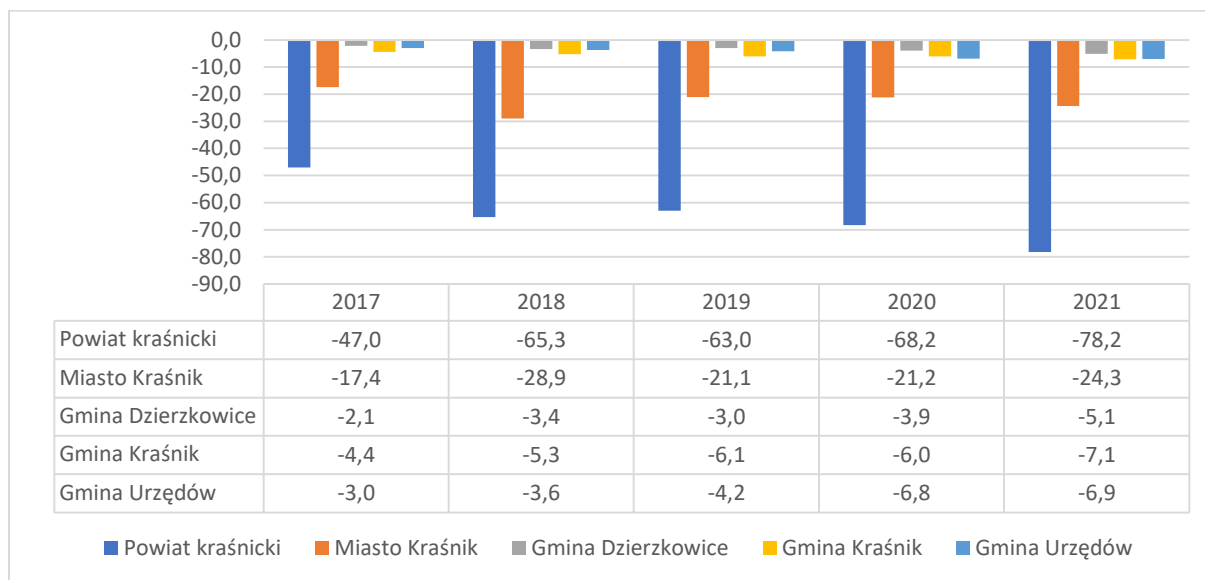
3.12.3. Wydatki na oświatę.

Analogicznie do innych jednostek samorządu terytorialnego, problemem dla gmin objętych porozumieniem może w przyszłości być wysokość otrzymywanej z budżetu państwa subwencji oświatowej. Wydatki ponoszone przez gminę na funkcjonowanie oświaty to w pierwszej kolejności płace nauczycieli oraz bieżące utrzymanie i remonty budynków. Z uwagi na fakt, iż gminy zobligowane są ponosić powyższe koszty, a wpływy z subwencji oświatowej są niższe niż realne potrzeby utrzymuje się deficyt, który pokrywany jest ze środków własnych samorządów. Oznacza to, że gminy bilansując wydatki na oświatę, zmniejszają m.in. swoją zdolność inwestycyjną.

Jak ilustruje poniższy wykres w latach 2017-2021 kwota wydatków na oświatę znacznie przekraczała kwotę otrzymanych subwencji w przypadku zarówno powiatu jak i wszystkich samorządów wchodzących w skład MOF Kraśnika. Różnicę pomiędzy wysokością otrzymanej subwencji a wydatkami na oświatę i wychowanie gminy zmuszone są pokrywać z własnych środków.

Wykres 45. Bilans subwencji oświatowej i wydatków na oświatę w latach 2017-2022 w gminach MOF Kraśnik i powiecie kraśnickim. (w mln. PLN).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Szczegółowe dane w zakresie wydatków na oświatę samorządów podane zostały poniżej.

Tabela 79. Wydatki na oświatę MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2017-2022 (w mln PLN).

subwencja					
Nazwa	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat kraśnicki	69,5	71,3	74,0	73,7	75,4
Miasto Kraśnik	22,2	22,3	22,8	22,6	23,3
Gmina Dzierzkowice	3,8	4,1	4,4	4,4	4,4
Gmina Kraśnik	4,8	4,6	4,8	4,8	4,9
Gmina Urzędów	7,2	7,4	7,6	7,1	7,1
wydatki					
Nazwa	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat kraśnicki	116,5	136,6	137,0	141,9	153,6
Miasto Kraśnik	39,6	51,2	43,8	43,8	47,6
Gmina Dzierzkowice	5,9	7,4	7,4	8,3	9,5
Gmina Kraśnik	9,2	9,9	10,9	10,8	12,0
Gmina Urzędów	10,3	11,0	11,8	14,0	14,0
bilans					
Nazwa	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat kraśnicki	-47,0	-65,3	-63,0	-68,2	-78,2
Miasto Kraśnik	-17,4	-28,9	-21,1	-21,2	-24,3
Gmina Dzierzkowice	-2,1	-3,4	-3,0	-3,9	-5,1
Gmina Kraśnik	-4,4	-5,3	-6,1	-6,0	-7,1
Gmina Urzędów	-3,0	-3,6	-4,2	-6,8	-6,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.12.4. Podsumowanie: Edukacja i wychowanie.

PODSUMOWANIE

EDUKACJA I WYCHOWANIE

- + Rozwinięta infrastruktura oświatowa w obszarze funkcjonalnym.
- + Wysoki odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym.
- Wydatki na oświatę znacznie przekraczają kwotę otrzymanych subwencji.
- Niewystarczająca do potrzeb liczba miejsc wychowania przedszkolnego.
- Zmniejszający się wskaźnik skolaryzacji brutto w Gminie Kraśnik, Dzierzkowice i Urzędów (zmniejszająca się liczba uczniów uczących się na terenie gmin, w których są zameldowani).
- Dysproporcje w poziomie edukacji pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi.

3.13. Kapitał społeczny.

3.13.1. Aktywność obywatelska, liczba i działalność organizacji pozarządowych.

Gminy partnerskie mogą poszczycić się działalnością wielu organizacji, stowarzyszeń, zrzeszających młodzież i seniorów. Każda z gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika corocznie uchwała program współpracy z organizacjami pozarządowymi. Na podstawie udostępnionych przez jednostki samorządu terytorialnego danych można stwierdzić, że organizacje cechuje duża aktywność w organizacji czasu różnych grup społecznych. Wykaz najważniejszych NGO z obszaru MOF Kraśnika przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 80. Organizacje pozarządowe na terenie gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.

Lp.	Gmina	Organizacja	Cele organizacji
1.	Miasto Kraśnik	Rozwój i Bezpieczeństwo.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie i organizowanie inicjatyw na rzecz rozwoju gospodarczego, społecznego, oświatowego i kulturalnego Kraśnika i Powiatu Kraśnickiego. 2. Podejmowanie i organizowanie inicjatyw na rzecz poprawy bezpieczeństwa w Kraśniku i Powiecie Kraśnickim. 3. Udział w życiu publicznym Kraśnika i Powiatu Kraśnickiego.
2.	Miasto Kraśnik	Kraśnickie Stowarzyszenie Pomocy zwierzętom „TULIMY”.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działanie na rzecz ochrony zwierząt. 2. Działanie na rzecz poprawy dobrostanu i humanitarnego traktowania zwierząt. 3. Zapobieganie i zwalczanie przejawów znęcania się nad zwierzętami oraz niewłaściwego ich traktowania. 4. Niesienie pomocy zwierzętom porzuconym i skrzywdzonym, w szczególności poprzez ich leczenie, socjalizację, pozyskiwanie domów tymczasowych i stałych. 5. Działania w zakresie zwalczania bezdomności zwierząt.
3.	Miasto Kraśnik	„Budzynianki”.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców. 2. Podejmowanie działań o tematyce prozdrowotnej dla mieszkańców. 3. Upowszechnienie kultury fizycznej, sportu i rekreacji.
4.	Miasto Kraśnik	FUNDACJA SPORT&REHA KIDS.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Leczenie i rehabilitacja osób niepełnosprawnych. 2. Wsparcie psychologiczne i pomoc rodzinom osób niepełnosprawnych. 3. Motywowanie społeczeństwa do wspierania osób dotkniętych niepełnosprawnością oraz szerzenie świadomości na temat ich problemów i potrzeb.

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Gmina	Organizacja	Cele organizacji
			<ol style="list-style-type: none"> 4. Pomoc w adaptacji osób niepełnosprawnych w społeczeństwie. 5. Organizowanie szkoleń w tematyce rehabilitacji osób niepełnosprawnych.
5.	Miasto Kraśnik	Polski Związek Niewidomych. Koło w Kraśniku.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz zawodowemu niewidomych i słabowidzących. 2. Działalność doradcza, rehabilitacyjna, informacyjna, szkoleniowa, kulturalna i promocyjna.
6.	Miasto Kraśnik	Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promocja i organizacja wolontariatu. 2. Zwiększenie aktywności społecznej obywateli i umożliwienie im podejmowania działań w charakterze wolontariuszy, 3. Zwiększenie wiedzy z zakresu wolontariatu i upowszechnienie idei pracy wolontarystycznej. 4. Wspieranie organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i osób prywatnych poprzez oferowanie im pomocy świadczonej przez Stowarzyszenie i wolontariuszy, 5. Wspieranie funkcji opiekuńczo - wychowawczych rodziny głównie z zakresu pomocy społecznej. 6. Prowadzenie i organizowanie animacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. 7. Prowadzenie zbiórek żywności i zbiórek publicznych i tzw. banku żywności.
7.	Miasto Kraśnik	Kraśnickie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „IMPULS”.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości poprzez doradztwo i coaching w zakresie zakładania działalności gospodarczej oraz pomoc w opracowaniu biznes planu. 2. Realizowanie projektów społecznych mających na celu aktywizację osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, ułatwiających im wejście lub powrót na rynek pracy.
8.	Miasto Kraśnik	Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Uśmiech”.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bezpłatna pomoc psychologiczna i wsparcie dla osób uzależnionych i ich rodzin. 2. Organizacja grupy wsparcia wspierającej w abstinencji.
9.	Miasto Kraśnik	Lokalna Grupa Działania Ziemi Kraśnickiej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promocja obszarów wiejskich położonych na terenie działania LGD, 2. Kreowanie lokalnych produktów i usług, w szczególności turystycznych, tworzenie infrastruktury turystycznej. 3. Podejmowanie inicjatyw i działań mających na celu: rozwój produktów regionalnych, turystyki, przedsiębiorczości.

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Gmina	Organizacja	Cele organizacji
10.	Miasto Kraśnik	Stowarzyszenie Profilaktyki i Psychoterapii Uzależnień „Pomocni Ludziom”.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bezpłatna pomoc psychologiczna i wsparcie dla osób uzależnionych i ich rodzin. 2. Realizacja programów pomocowych dla osób uzależnionych oraz doświadczających przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym. 3. Terapia dorosłych dzieci alkoholików. 4. Realizacja programów terapeutycznych dla osób uzależnionych.
11.	Miasto Kraśnik	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce Oddział Kraśnik.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc dzieciom opuszczonym, osieroconym oraz zagrożonym utratą opieki rodziców. 2. Prowadzenie 4 wiosek, w których dzieci znajdują dom i opiekę oraz są przygotowywane do dorosłego życia.
12.	Miasto Kraśnik	Polski Czerwony Krzyż Oddział Rejonowy.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promocja honorowego krwiodawstwa. 2. Opieka i pomoc socjalna, 3. Działalność edukacyjna wśród dzieci i młodzieży, wolontariat, szkolenia z zakresu pierwszej pomocy.
13.	Miasto Kraśnik	Stowarzyszenie Cyklistów Kraśnickich „ Bike Team”.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Propagowanie zdrowego stylu życia poprzez jazdę na rowerze, organizacja rajdów rowerowych i imprez sportowych związanych z tą dyscypliną, promocja turystyki rowerowej.
14.	Miasto Kraśnik	Miejska Ochotnicza Straż Pożarna w Kraśniku.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami. 2. Udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń. 3. Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi. 4. Działania na rzecz ochrony środowiska.

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Gmina	Organizacja	Cele organizacji
15.	Miasto Kraśnik	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Wojennych.	1. Organizacja zrzeszająca seniorów.
16.	Miasto Kraśnik	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Wojennych Koło nr 1.	1. Organizacja zrzeszająca seniorów.
17.	Miasto Kraśnik	Uniwersytet III Wieku.	1. Organizacja zrzeszająca seniorów.
18.	Miasto Kraśnik	Senior na Czasie.	1. Organizacja zrzeszająca seniorów.
19.	Miasto Kraśnik	Chór Jubilat.	1. Organizacja zrzeszająca seniorów.
20.	Miasto Kraśnik	Klub Seniora Razem Ja i Ty.	1. Organizacja zrzeszająca seniorów.
21.	Miasto Kraśnik	Klub Seniora przy CKiP.	1. Organizacja zrzeszająca seniorów.
22.	Miasto Kraśnik	Klub Pogodna Jesień.	1. Organizacja zrzeszająca seniorów.
23.	Miasto Kraśnik	Grupa Samopomocowa Zadyma.	1. Organizacja zrzeszająca seniorów.
24.	Miasto Kraśnik	Związek Kombatanów i byłych Więźniów Politycznych.	1. Organizacja zrzeszająca seniorów.
25.	Miasto Kraśnik	ZNP Sekcja Emerytów i Rencistów.	1. Organizacja zrzeszająca seniorów.
26.	Miasto Kraśnik	Związek Zawodowy Emerytów i Rencistów Metalowic.	1. Organizacja zrzeszająca seniorów.
27.	Miasto Kraśnik	Grupa Samopomocowa Niezapominajki.	1. Organizacja zrzeszająca seniorów.
28.	Miasto Kraśnik	UKS Biało-Czarni.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – koszykówka.
29.	Miasto Kraśnik	Klub Karate Tradycyjnego CHIDORI.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – karate.
30.	Miasto Kraśnik	Szkolny Klub Tenisa Stołowego „Dwójka”.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – tenis stołowy.
31.	Miasto Kraśnik	UKP Fala Kraśnik.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – pływanie.

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Gmina	Organizacja	Cele organizacji
32.	Miasto Kraśnik	Kraśnicka Akademia Taekwon-do.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – taekwon-do.
33.	Miasto Kraśnik	Kraśnicki Klub Karate Tradycyjnego.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – karate.
34.	Miasto Kraśnik	Kraśnicki Międzyszkolny Klub Sportowy.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – piłka ręczna.
35.	Miasto Kraśnik	Klub Sportowy „Kraśnik”.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – piłka nożna.
36.	Miasto Kraśnik	LKS Tęcza Kraśnik.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – piłka nożna.
37.	Miasto Kraśnik	FKS Stal Kraśnik.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – piłka nożna.
38.	Miasto Kraśnik	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – piłka nożna.
39.	Miasto Kraśnik	Klub Turystyczno-Sportowy.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – tenis stołowy.
40.	Miasto Kraśnik	Międzyszkolny Klub Sportowy.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – piłka siatkowa.
41.	Miasto Kraśnik	Racing Team Kraśnik.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – kolarstwo.
42.	Miasto Kraśnik	Sparta Kraśnik.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – boks.
43.	Miasto Kraśnik	Klub Sportowy „Za Bramą”.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – boks.
44.	Miasto Kraśnik	Kraśnicki Klub Tenisowy.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – tenis.
45.	Miasto Kraśnik	LUKS Suples.	1. Szkolenie dzieci i młodzieży – zapasy.
46.	Gmina Kraśnik	LKS Stróża.	1. Rozwój sportu i kultury fizycznej.
47.	Gmina Kraśnik	LKS Kowalin.	1. Rozwój sportu i kultury fizycznej.
48.	Gmina Kraśnik	KGW Lasy.	1. Rozwój kultury ludowej, inicjowanie i prowadzenie działalności na rzecz poprawy warunków życia i pracy na wsi.

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Gmina	Organizacja	Cele organizacji
49.	Gmina Kraśnik	KGW Pasieka-Kolonia.	1. Rozwój kultury ludowej, inicjowanie i prowadzenie działalności na rzecz poprawy warunków życia i pracy na wsi.
50.	Gmina Kraśnik	KGW Stróża.	1. Rozwój kultury ludowej, inicjowanie i prowadzenie działalności na rzecz poprawy warunków życia i pracy na wsi.
51.	Gmina Kraśnik	KGW Stróża-Kolonia.	1. Rozwój kultury ludowej, inicjowanie i prowadzenie działalności na rzecz poprawy warunków życia i pracy na wsi.
52.	Gmina Kraśnik	KGW Kowalin.	1. Rozwój kultury ludowej, inicjowanie i prowadzenie działalności na rzecz poprawy warunków życia i pracy na wsi.
53.	Gmina Dzierzkowice	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „DZIERZKOWICE”.	1. Planowanie i organizowanie życia sportowego młodzieży wiejskiej. 2. Angażowanie młodzieży do różnych form aktywności ruchowej, gier i zabaw dostosowanych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań sportowych.
54.	Gmina Dzierzkowice	Uczniowski Tenisowy Klub Sportowy w Dzierzkowicach.	1. Planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe szkoły oraz o pomoc organizacyjną i materialną rodziców i sympatyków Klubu. 2. Angażowanie wszystkich uczniów do różnorodnych form aktywności ruchowej, gier i zabaw dostosowanych do ich wieku, stopnia sprawności i zainteresowań sportowych.
55.	Gmina Dzierzkowice	Stowarzyszenie „Szansa dla Ludmiłówki”.	1. Celem Stowarzyszenia jest wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju: społecznego, edukacyjnego, kulturalnego i gospodarczego mieszkańców wsi Ludmiłówka. 2. Wspieranie demokracji i budowanie społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym.
56.	Gmina Dzierzkowice	Stowarzyszenie „Razem dla przyszłości”.	1. Stowarzyszenie realizuje swoje cele statutowe głównie poprzez prowadzenie szkoły, oddziału przedszkolnego i punktu przedszkolnego oraz podejmowanie różnorodnych inicjatyw na rzecz środowiska lokalnego.
57.	Gmina Dzierzkowice	Stowarzyszenie „Wokół Dzierzkowic”.	1. Aktywizacja i rozwój obszarów wiejskich. 2. Ochrona środowiska, zachowanie bioróżnorodności i rozwój walorów ekologicznych Gminy Dzierzkowice i jej okolic. 3. Upowszechnianie wiedzy na temat Unii Europejskiej.
58.	Gmina Dzierzkowice	Stowarzyszenie Sosnowa Wola.	1. Aktywizacja i rozwój obszarów wiejskich. 2. Ochrona środowiska, zachowanie bioróżnorodności i rozwój walorów ekologicznych gminy i jej okolic. 3. Upowszechnianie wiedzy na temat Unii Europejskiej.

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Gmina	Organizacja	Cele organizacji
59.	Gmina Dzierzkowice	Ochotnicza Straż Pożarna Dzierzkowice-Rynek.	1. Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
60.	Gmina Dzierzkowice	Ochotnicza Straż Pożarna Dzierzkowice-Wola.	1. Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
61.	Gmina Dzierzkowice	Ochotnicza Straż Pożarna Sosnowa Wola.	1. Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
62.	Gmina Dzierzkowice	Ochotnicza Straż Pożarna Ludmiłówka.	1. Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
63.	Gmina Dzierzkowice	Ochotnicza Straż Pożarna Wyżnica.	1. Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
64.	Urzędów	KGW w Popkowicach.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie działalności społeczno-wychowawczej i oświatowo-kulturalnej w środowiskach wiejskich. 2. Prowadzenie działalności na rzecz wszechstronnego rozwoju obszarów wiejskich. 3. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości kobiet. 4. Inicjowanie i prowadzenie działań na rzecz poprawy warunków życia i pracy kobiet na wsi. 5. Upowszechnianie i rozwój form współdziałania, gospodarowania i racjonalnych metod prowadzenia gospodarstw domowych. 6. Reprezentowanie interesów środowiska kobiet wiejskich wobec organów administracji publicznej. 7. Rozwój kultury ludowej, w tym w szczególności kultury lokalnej i regionalnej.
65.	Urzędów	KGW w Zadworzu.	Jak wyżej.
66.	Urzędów	KGW w Mikołajówce.	Jak wyżej.
67.	Urzędów	KGW w Bęczynie.	Jak wyżej.
68.	Urzędów	KGW w Leszczynie.	Jak wyżej.
69.	Urzędów	Spółdzielnia Socjalna w Urzędowie.	1. Działalność artystyczna i rękodzieło.
70.	Urzędów	Gminny Klub Sportowy „Orzeł” Urzędów.	1. Rozwijanie kultury fizycznej ze szczególnym uwzględnieniem sportu masowego w środowisku wiejskim.
71.	Urzędów	Ludowy Klub Sportowy „Ruch Popkowice” w Popkowicach.	1. Wszechstronne krzewienie kultury fizycznej i turystyki w środowisku wiejskim.
72.	Urzędów	Klub Abstynenta „Płomyk”	1. Pomoc osobom uzależnionym, wsparcie abstynentów.

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Gmina	Organizacja	Cele organizacji
		w Urzędowie.	
73.	Urzędów	Ochotnicza Straż Pożarna w Bobach.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapobieganie pożarom i współdziałanie w tym zakresie z państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami. 2. Udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych oraz innych klęsk i zdarzeń. 3. Rozwijanie wśród członków kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej.
74.	Urzędów	Ochotnicza Straż Pożarna w Bęczynie.	Jak wyżej.
75.	Urzędów	Ochotnicza Straż Pożarna w Leszczynie.	Jak wyżej.
76.	Urzędów	Ochotnicza Straż Pożarna w Moniakach.	Jak wyżej.
77.	Urzędów	Ochotnicza Straż Pożarna w Natalinie.	Jak wyżej.
78.	Urzędów	Ochotnicza Straż Pożarna w Popkowicach.	Jak wyżej.
79.	Urzędów	Ochotnicza Straż Pożarna w Skorczycach.	Jak wyżej.
80.	Urzędów	Ochotnicza Straż Pożarna w Urzędowie.	Jak wyżej.
81.	Urzędów	Ochotnicza Straż Pożarna w Wierzbicy.	Jak wyżej.
82.	Urzędów	Stowarzyszenie Inwalidów Wojennych i Kombatantów Ziemi Lubelskiej (WiN).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja zrzeszająca seniorów.
83.	Urzędów	Stowarzyszenie na rzecz wspierania osób starszych i niepełnosprawnych oraz rozwoju kultury lokalnej „Pomocna dłoń”.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja pomocy i wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
84.	Urzędów	Towarzystwo Ziemi Urzędowskiej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Upowszechnianie wiedzy na temat historii ziemi urzędowskiej.

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Gmina	Organizacja	Cele organizacji
85	Urzędów	Urzędowskie Stowarzyszenie Dzieci i Osób Niepełnosprawnych.	1. Organizacja pomocy i wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

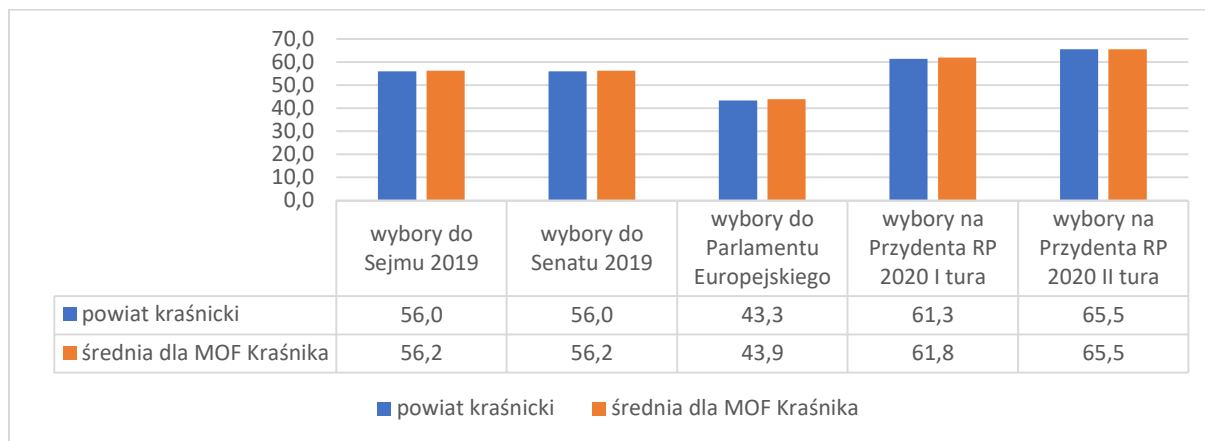
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez samorządy wchodzące w skład MOF Kraśnik.

3.13.2. Frekwencja w wyborach.

Frekwencja w najczęstszym ujęciu to odsetek uprawnionych ludzi do głosowania, którzy oddali swój głos w referendach lub wyborach. Porównanie średniej frekwencji wyborczej w wyborach, odbywających się w latach 2019-2020, wskazuje na nieznacznie wyższą średnią frekwencję w samorządach wchodzących w skład MOF niż frekwencja w powiecie kraśnickim.

Wykres 46. Frekwencja wyborcza w powiecie kraśnickim i średnia frekwencja wyborcza w MOF Kraśnika.

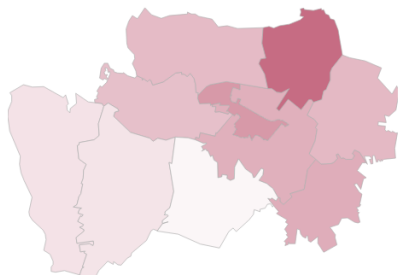
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pkw.gov.pl

Frekwencja w wyborach do Sejmu w jednostkach wchodzących w skład MOF Kraśnika, wyniosła w kolejności malejącej: w Mieście Kraśnik: 58,13%, w Gminie Kraśnik: 56,25%, w Gminie Urzędów: 55,37%, w Gminie Dzierzkowice: 55,01%. Tym samym wynik niższy niż średnia dla powiatu (56,00%) osiągnęły gminy Urzędów oraz Dzierzkowice. Szczegółowe dane dotyczące frekwencji prezentuje mapa.

Mapa 25. Frekwencja w wyborach 2019 r. do Sejmu.

Powiat kraśnicki

Frekwencja
56,00%
Liczba kart ważnych
42 776
Liczba uprawnionych
76 382

50% 70%

Gmina	Frekwencja
gm. Annopol	52,29%
gm. Dzierzkowice	55,01%
gm. Gościeradów	52,18%
gm. Kraśnik	56,25%
gm. Szastarka	56,49%
gm. Trzydnik Duży	50,74%
gm. Urzędów	55,37%
gm. Wilkołaz	61,64%
gm. Zakrzówek	55,54%
m. Kraśnik	58,13%
Średnia	56,00%

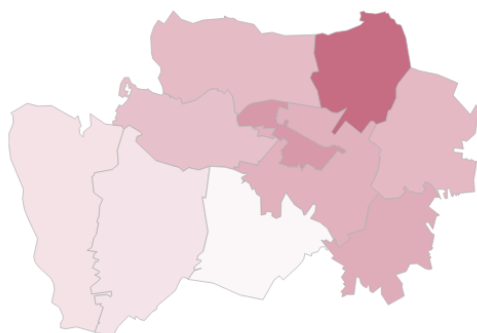
Źródło: pkw.gov.pl

Frekwencja w wyborach do Senatu w jednostkach wchodzących w skład MOF Kraśnika, wyniosła w kolejności malejącej: w Mieście Kraśnik: 58,12%, w Gminie Kraśnik: 56,18%, w Gminie Urzędów: 55,34%, w Gminie Dzierzkowice: 55,01%. Tym samym wynik niższy niż średnia dla powiatu (55,99%) osiągnęły Gminy Urzędów oraz Dzierzkowice. Szczegółowe dane dotyczące frekwencji prezentuje mapa.

Mapa 26. Frekwencja w wyborach 2019 r. do Senatu.

Powiat kraśnicki

Frekwencja
55,99%
Liczba kart ważnych
42 768
Liczba uprawnionych
76 382

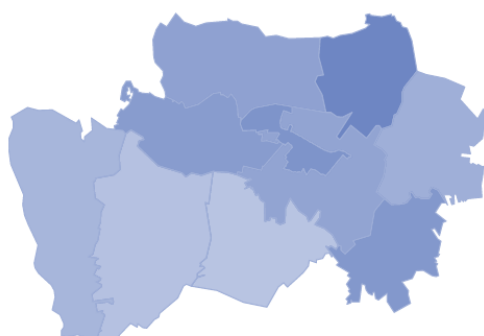

Gmina	Frekwencja
gm. Wilkólaz	61,64%
m. Kraśnik	58,12%
gm. Szastarka	56,49%
gm. Kraśnik	56,18%
gm. Zakrzówek	55,54%
gm. Urzędów	55,34%
gm. Dzierzkowice	55,01%
gm. Annopol	52,29%
gm. Gościeradów	52,20%
gm. Trzydnik Duży	50,72%
Średnia	55,99%

Źródło: pkw.gov.pl

Frekwencja w wyborach do Senatu w jednostkach wchodzących w skład MOF Kraśnika, wyniosła w kolejności malejącej: w Mieście Kraśnik: 45,26%, w Gminie Dzierzkowice: 44,15%, w Gminie Urzędów: 43,35%, w Gminie Dzierzkowice: 42,92%. Tym samym wynik niższy niż średnia dla powiatu (43,27%) osiągnęła Gmina Dzierzkowice. Szczegółowe dane dotyczące frekwencji prezentuje mapa.

Mapa 27. Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2019 r.

Gmina	Frekwencja
gm. Wilkólaz	47,19%
m. Kraśnik	45,26%
gm. Szastarka	44,69%
gm. Dzierzkowice	44,15%
gm. Urzędów	43,35%
gm. Kraśnik	42,92%
gm. Zakrzówek	41,39%
gm. Annopol	40,45%
gm. Gościeradów	38,77%
gm. Trzydnik Duży	38,40%
Średnia	43,27%

Źródło: pkw.gov.pl

Frekwencja w pierwszej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. w jednostkach wchodzących w skład MOF Kraśnika, wyniosła w kolejności malejącej: w Gminie Dzierzkowice: 62,56%, Gminie Urzędów: 62,24%. w Mieście Kraśnik: 61,66%, w Gminie Kraśnik: 60,92%. Tym samym wynik niższy niż średnia dla powiatu (61,31%) osiągnęła jedynie Gmina Kraśnik. Szczegółowe dane dotyczące frekwencji prezentuje mapa.

Mapa 28. Frekwencja w pierwszej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r.

Powiat kraśnicki

Frekwencja

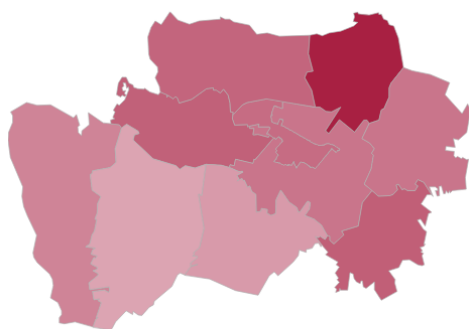
61,31%

Liczba kart ważnych

46 562

Liczba uprawnionych

75 944

Gmina	Frekwencja
gm. Annopol	59,74%
gm. Dzierzkowice	62,56%
gm. Gościeradów	57,23%
gm. Kraśnik	60,92%
m. Kraśnik	61,66%
gm. Szastarka	62,73%
gm. Trzydnik Duży	57,99%
gm. Urzędów	62,24%
gm. Wilkołaz	67,72%
gm. Zakrzówek	60,92%

Źródło: pkw.gov.pl

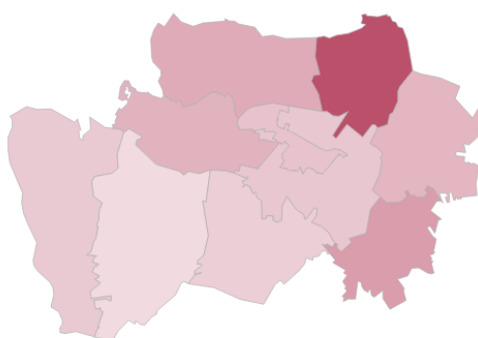

Frekwencja w drugiej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. w jednostkach wchodzących w skład MOF Kraśnika, wyniosła w kolejności malejącej: w Gminie Urzędów: 66,63%, w Gminie Dzierzkowice: 66,04%, w Mieście Kraśnik: 64,73%, w Gminie Kraśnik: 64,41%. Tym samym wynik niższy niż średnia dla powiatu (65,50%) osiągnęły Miasto i Gmina Kraśnik. Szczegółowe dane dotyczące frekwencji prezentuje mapa.

Mapa 29. Frekwencja w drugiej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r.

Powiat kraśnicki

Frekwencja
65,50%
Liczba kart ważnych
49 389
Liczba uprawnionych
75 402

Gmina	Frekwencja
gm. Wilkołaz	73,90%
gm. Szastarka	67,78%
gm. Urzędów	66,63%
gm. Dzierzkowice	66,04%
gm. Zakrzówek	65,81%
m. Kraśnik	64,73%
gm. Kraśnik	64,41%
gm. Annopol	64,24%
gm. Trzydnik Duży	63,85%
gm. Gościeradów	62,95%

Źródło: pkw.gov.pl

Analiza danych dotyczących frekwencji wyborczej w latach 2019-2020, pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków:

1. Średnia frekwencja w MOF Kraśnika przyjmuje wartości nieznacznie przewyższające frekwencję w powiecie kraśnickim.
2. Frekwencja wyborcza jest uzależniona od rodzaju wyborów. Najniższa frekwencja w gminach MOF Kraśnika występowała w wyborach do Parlamentu Europejskiego, najwyższa w wyborach na Prezydenta RP.
3. Nie występuje trwała tendencja do uzyskiwania wyższych wartości frekwencji wyborczej przez poszczególne jednostki wchodzące w skład MOF.

3.13.3. Podsumowanie: Kapitał społeczny.

PODSUMOWANIE

KAPITAŁ SPOŁECZNY

- + Duża liczba i prężna działalność organizacji pozarządowych w obszarze MOF Kraśnika.
- + Nieznacznie wyższa od średniej dla powiatu kraśnickiego frekwencja wyborcza w gminach wchodzących w skład Porozumienia.

3.14. Finanse samorządowe.

3.14.1. Budżet gmin obszaru funkcjonalnego i zdolność inwestycyjna

Budżet Gminy jest planem rocznym zawierającym dochody i wydatki związane z finansowaniem zadań własnych i zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. Możliwości rozwoju gminy limitują osiągnięte dochody budżetowe.

W pozycjach przychodów można wyróżnić różnego rodzaju subwencje i dotacje oraz dochody własne – podatki i opłaty gminne. Wśród wydatków są dwie pozycje: wydatki bieżące i inwestycje. Wydatki bieżące to przede wszystkim wynagrodzenia sfery budżetowej i wydatki rzeczowe ponoszone na utrzymanie między innymi różnych obiektów będących w gestii gminy. Budżet gmin objętych porozumieniem objęto analizą historyczną w latach 2012-2021.

Zdolność inwestycyjna gminy uzależniona jest głównie od struktury wydatków i dochodów budżetowych. Im wyższy dodatni bilans, tym większa kwota wolnych środków, którą można przeznaczyć na inwestycje.

Samorządy wchodzące w skład MOF Kraśnika różnią się zarówno pod względem statusu administracyjnego, zajmowanej powierzchni jak również co bardzo istotne z punktu widzenia analiz statystycznych, liczby mieszkańców. Stąd też analizę dochodów i wydatków poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego przeprowadzona zostanie analiza w przeliczeniu na 1 mieszkańca (per capita).

Wskaźnik dochodów przeliczonych na 1 mieszkańca wyniósł w przypadku MOF 5 327 złotych, co stanowi wynik niższy niż w powiecie (5 711 złotych per capita). Najwyższy dochód na 1 mieszkańca spośród gmin wchodzących w skład obszaru partnerstwa osiągnęła Gmina Urzędów (5 456 złotych per capita). Na kolejnych miejscach w MOF znalazły się w 2021 roku: Miasto Kraśnik (5 324 złote per capita), Gmina Kraśnik (5 276 złotych per capita). Ostatnie miejsce pod względem dochodów na 1 mieszkańca w MOF zajęła Gmina Dzierzkowice (5 255 złotych per capita). Należy zwrócić uwagę na znaczny wzrost dochodów w okresie odniesienia. Najwyższy wzrost wystąpił w Mieście Kraśnik. W ciągu 10 lat dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosły tam aż o 138,67%. Najniższy wzrost dochodów na mieszkańca zanotowano natomiast w Gminie Urzędów.

Tabela 81. Dochody na 1 mieszkańca w latach 2012-2021 w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim.

Nazwa	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	2 510	2 636	2 835	2 991	3 498	3 723	4 216	4 600	5 188	5 711	3 201	127,53
MOF Kraśnika	2 497	2 534	2 709	2 884	3 327	3 657	4 365	4 478	4 916	5 327	2 830	113,32
Miasto Kraśnik	2 231	2 453	2 654	2 705	3 373	3 486	3 789	4 065	4 583	5 324	3 093	138,67
Gmina Dzierzkowice	2 418	2 417	2 449	2 707	3 234	3 781	5 095	5 181	4 941	5 255	2 837	117,33
Gmina Kraśnik	2 400	2 543	2 955	2 709	3 221	3 576	4 130	4 283	4 684	5 276	2 875	119,78
Gmina Urzędów	2 941	2 722	2 776	3 418	3 481	3 786	4 444	4 383	5 456	5 456	2 515	85,52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Wskaźnik wydatków przeliczonych na 1 mieszkańca wyniósł w przypadku MOF 4 833 złote, co stanowi wynik niższy niż w powiecie (5 316 złotych per capita). Najwyższe wydatki na 1 mieszkańca spośród gmin wchodzących w skład obszaru partnerstwa osiągnęło Miasto Kraśnik (5 166 złotych per capita). Na kolejnych miejscach w MOF znalazły się w 2021 roku: Gmina Urzędów (4 816 złotych per capita), Gmina Kraśnik (4 627 złotych per capita). Ostatnie miejsce pod względem wydatków na 1 mieszkańca w MOF zajęła Gmina Dzierzkowice (4 562 złote per capita). Należy zwrócić uwagę na znaczny wzrost wydatków w okresie odniesienia. Najwyższy wzrost wystąpił w Mieście Kraśnik. W ciągu 10 lat wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosły tam aż o 134,02%. Najniższy wzrost dochodów na mieszkańca zanotowano natomiast w Gminie Urzędów.

Tabela 82. Wydatki na 1 mieszkańca w latach 2012-2021 w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim.

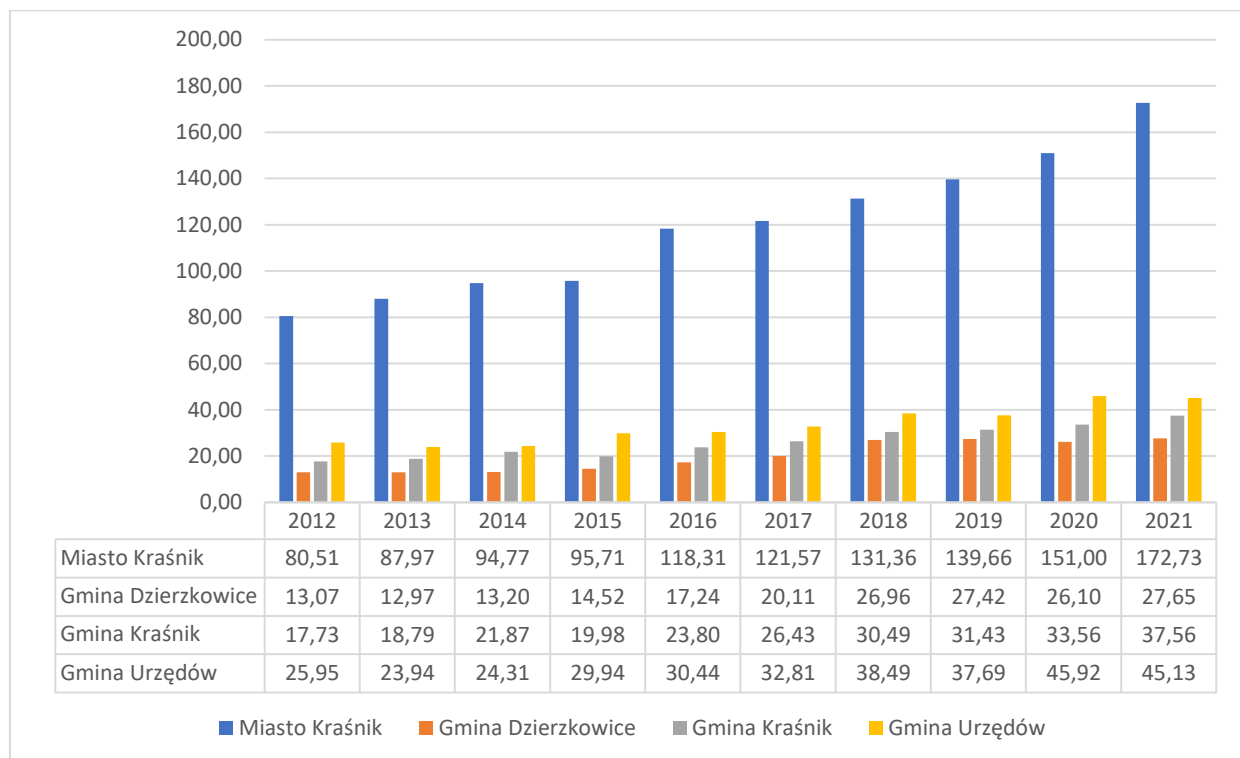
Nazwa	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Zmiana	Zmiana %
Powiat kraśnicki	2 532	2 633	2 969	2 996	3 360	3 758	4 440	4 559	4 874	5 316	2 784	109,93
MOF Kraśnika	2 448	2 453	2 738	2 927	3 225	3 679	4 748	4 358	4 619	4 833	2 385	97,43
Miasto Kraśnik	2 208	2 542	2 902	2 785	3 169	3 497	3 897	3 969	4 378	5 166	2 959	134,02
Gmina Dzierzkowice	2 262	2 308	2 308	2 531	3 081	3 913	6 040	4 684	4 905	4 562	2 300	101,70
Gmina Kraśnik	2 467	2 284	2 869	2 893	3 139	3 440	4 335	4 418	4 375	4 627	2 160	87,56
Gmina Urzędów	2 856	2 677	2 871	3 499	3 512	3 868	4 722	4 361	4 816	4 977	2 121	74,27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Ze względu na to, że w skład MOF wchodzi cztery samorządy, celem zaprezentowania danych budżetowych poszczególnych jednostek i jednocześnie zapewnienia czytelności zastosowanych wykresów dokonano oddzielnych zestawień dla: dochodów, kosztów i wydatków ponoszonych przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego w latach 2012-2021.

W okresie odniesienia w samorządach wchodzących w skład MOF Kraśnika należy zauważyć znaczący wzrost dochodów. Wyniósł on 114,55% w Mieście Kraśnik, 111,58% w Gminie Dzierzkowice, 111,83% w Gminie Kraśnik oraz 73,92% w Gminie Urzędów. W 2021 roku osiągnięte dochody w kolejności malejącej prezentowały się następująco: Miasto Kraśnik 172,73 mln złotych, 45,13 mln złotych Gmina Urzędów, 37,56 mln złotych Gmina Kraśnik oraz 27,56 mln złotych Gmina Dzierzkowice.

Wykres 47. Dochody (w mln. PLN) jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Kraśnika w latach 2012-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Szczegółowe dane wskazujące na dynamikę zmian w dochodach wchodzących w skład MOF Kraśnika samorządów przedstawia tabela.

Tabela 83. Dochody (w PLN) jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Kraśnika w latach 2012-2021.

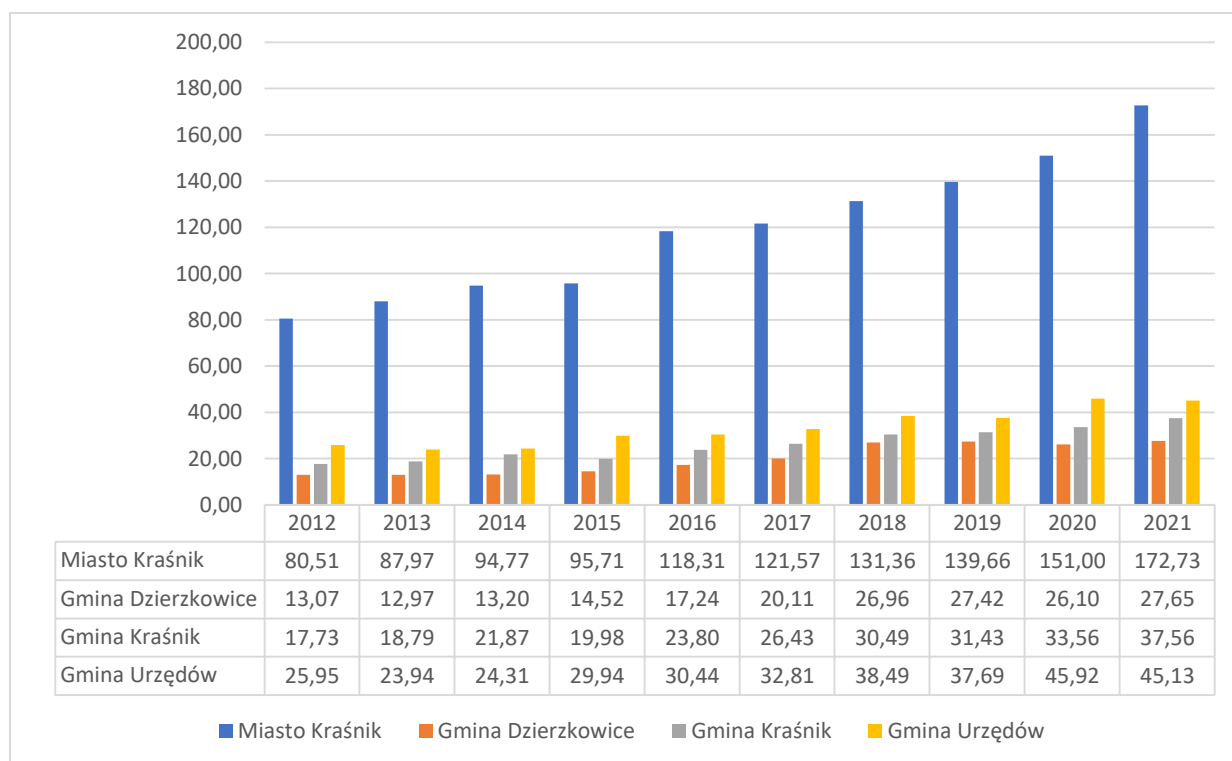
Nazwa	2012	2021	Zmiana	Zmiana %
Miasto Kraśnik	80 506 975	172 725 110	92 218 135	114,55
Gmina Dzierzkowice	13 068 315	27 649 965	14 581 650	111,58
Gmina Kraśnik	17 729 555	37 557 048	19 827 493	111,83
Gmina Urzędów	25 949 193	45 129 922	19 180 729	73,92

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Analogiczny do wzrostu dochodów jest również wzrost wydatków samorządów w latach 2012-2021. W okresie odniesienia w samorządach wchodzących w skład MOF Kraśnika należy zauważyć znaczący wzrost wydatków. Wyniósł on 110,37% w Mieście Kraśnik, 96,37% w Gminie Dzierzkowice, 80,78% w Gminie Kraśnik oraz 63,37% w Gminie Urzędów. W 2021 roku ponoszone wydatki w kolejności malejącej prezentowały się następująco: Miasto Kraśnik 167,62 mln złotych, 41,17 mln złotych Gmina Urzędów, 32,94 mln złotych Gmina Kraśnik oraz 24 mln złotych Gmina Dzierzkowice.

Wykres 48. Wydatki (w mln. PLN) jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Kraśnika w latach 2012-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Szczegółowe dane wskazujące na dynamikę zmian w wydatkach wchodzących w skład MOF Kraśnika samorządów przedstawia tabela.

Tabela 84. Wydatki (w PLN) jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Kraśnika w latach 2012-2021.

Nazwa	2012	2021	Zmiana	Zmiana %
Miasto Kraśnik	79 678 168	167 616 900	87 938 732	110,37
Gmina Dzierzkowice	12 223 592	24 003 062	11 779 470	96,37
Gmina Kraśnik	18 220 973	32 940 299	14 719 327	80,78
Gmina Urzędów	25 198 972	41 166 521	15 967 549	63,37

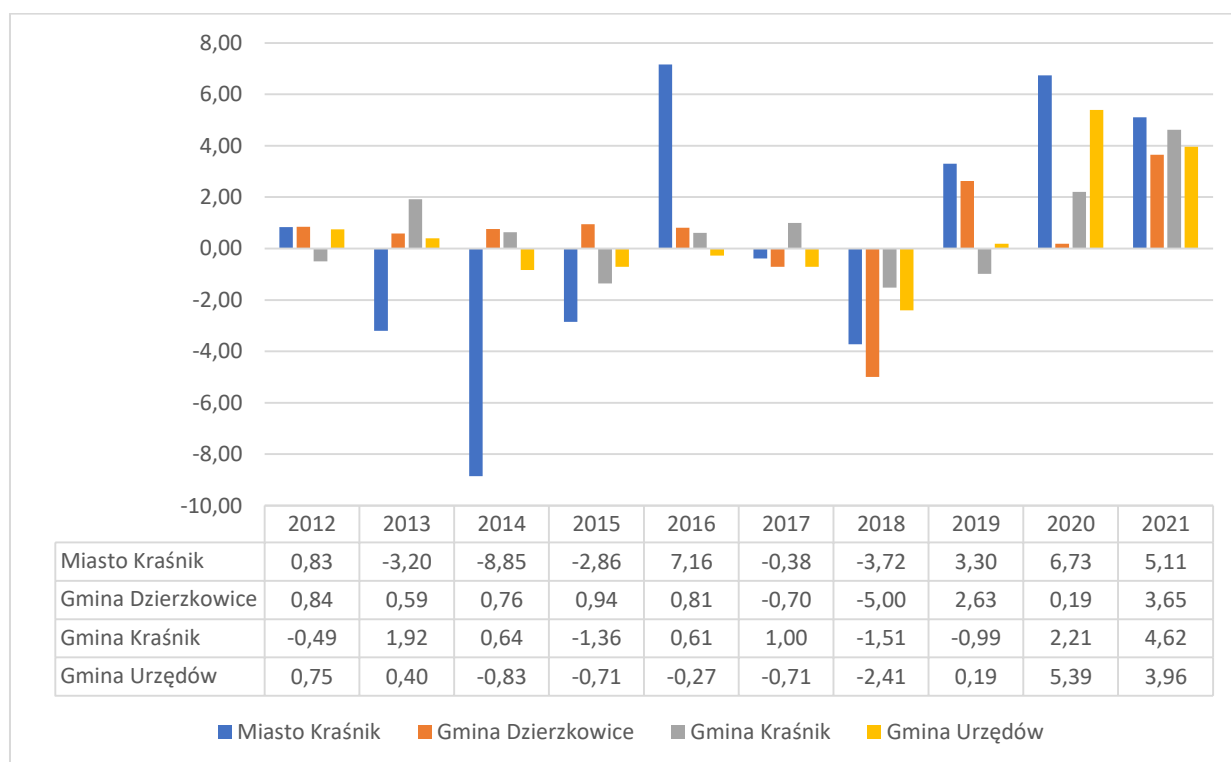
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Analiza danych historycznych pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków.

- w latach 2012-2017 bilans przyjmował zarówno wartości ujemne jak i dodatnie w poszczególnych samorządach wchodzących w skład MOF.
- Rok 2018 zakończył się deficytem we wszystkich jednostkach MOF.
- W latach 2020-2021 sytuacja uległa znaczącej poprawie. 2021 rok zakończył się dodatnim bilansem we wszystkich jednostkach wchodzących w skład MOF Kraśnika. W kolejności malejącej samorządy osiągały następujące wyniki bilansowe: Miasto Kraśnik 5,11 mln złotych, Gmina Kraśnik 4,62 mln złotych, Gmina Urzędów 3,96 mln złotych, Gmina Dzierzkowice 3,65 mln złotych.

Wykres 49. Bilans (w mln. PLN) jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Kraśnika w latach 2012-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Szczegółowe dane wskazujące na dynamikę zmian w bilansie wchodzących w skład MOF Kraśnika samorządów przedstawia tabela.

Tabela 85. Bilans (w PLN) jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Kraśnika w latach 2012-2021.

Nazwa	2012	2021	Zmiana	Zmiana %
Miasto Kraśnik	828 807,15	5 108 210,60	4 279 403	516,33
Gmina Dzierzkowice	844 722,90	3 646 903,26	2 802 180	331,73
Gmina Kraśnik	-491 417,54	4 616 748,13	5 108 166	1 039,48
Gmina Urzędów	750 221,07	3 963 401,43	3 213 180	428,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Analiza danych budżetu gmin pozwala również na określenie proporcji ponoszonych przez jednostki samorządu terytorialnego wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem. Wysoki udział wydatków inwestycyjnych w relacji do wydatków ogółem wskazuje na rozwój danej jednostki.

Wartość wskaźnika wyniósł w 2021 roku w powiecie 13,92%. W gminach wchodzących w skład MOF wskaźnik przyjmował następujące wartości Miasto Kraśnik 17,87%, Gmina Urzędów 11,88%, Gmina Kraśnik 4,05%, Gmina Dzierzkowice 2,45%.

Tabela 86. Relacja wydatków inwestycyjnych do wydatków ogółem w latach 2012-2021 w %.

Nazwa	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Powiat kraśnicki	12,50	12,85	19,35	18,88	7,34	11,11	21,02	14,71	13,11	13,92
Miasto Kraśnik	5,46	12,72	20,06	17,42	6,95	11,07	17,33	10,76	11,87	17,87
Gmina Dzierzkowice	15,94	14,32	13,68	13,73	8,43	21,63	45,37	18,90	15,79	2,45
Gmina Kraśnik	16,75	6,61	22,02	22,01	4,07	5,98	22,39	15,71	6,18	4,05
Gmina Urzędów	19,42	16,19	19,43	31,01	9,96	12,31	23,08	11,29	12,64	11,88

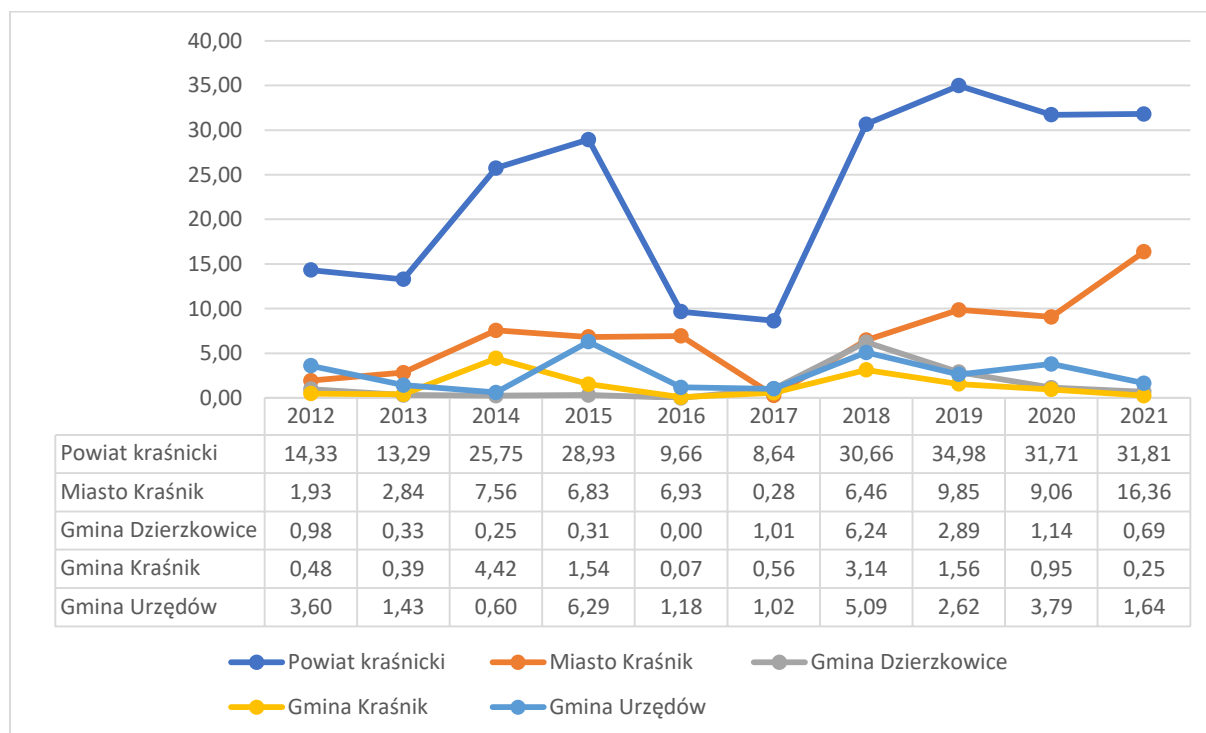
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.14.2. Projekty finansowane ze środków unijnych.

Dochody z zakresu finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych wahały się w latach 2012-2021, co było uwarunkowane harmonogramem ogłaszanych przez Instytucje Zarządzające konkursów i przebiegiem samego procesu inwestycyjnego. Niemniej jednak należy zauważyć, że w ciągu 10 lat jednostki samorządu terytorialnego pozyskały znaczące środki dzięki współfinansowaniu programów i projektów unijnych. Wartość skumulowana wyniosła w powiecie kraśnickim 229,76 mln złotych, w Mieście Kraśnik 68,11 mln złotych, w Gminie Urzędów 27,78 mln złotych, w Gminie Dzierżkowice 13,84 mln złotych, w Gminie Kraśnik 13,36 mln złotych.

Wykres 50. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.

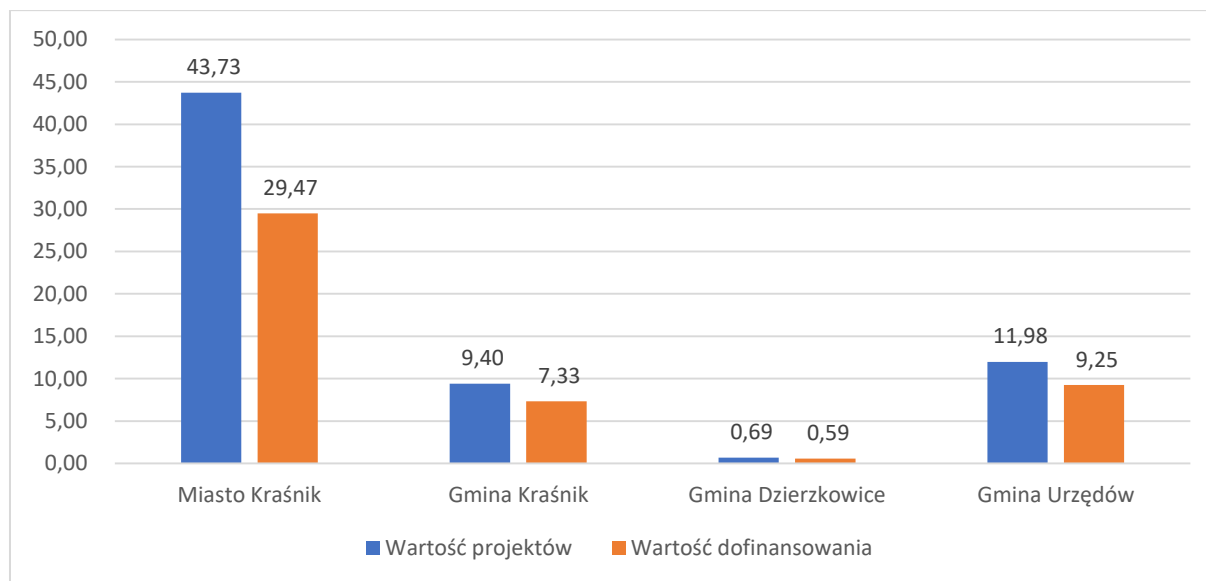
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W perspektywie finansowej 2007-2013 gminy wchodzące w skład MOF Kraśnika pozyskały środki na realizację łącznie 35 projektów o łącznej wartości 65 795 167,68 zł. Wartość dofinansowania w tych projektach wyniosła: 46 644 029,39 zł. W kolejności malejącej największe dofinansowanie pozyskały:

1. Miasto Kraśnik: 29 471 571,49 zł.
2. Gmina Urzędów: 9 251 416,06 zł.
3. Gmina Kraśnik: 7 334 831,35 zł.
4. Gmina Dzierzkowice: 586 210,49 zł.

Wykres 51. Skumulowane wykorzystanie funduszy UE w latach 2014-2020. (w mln złotych).

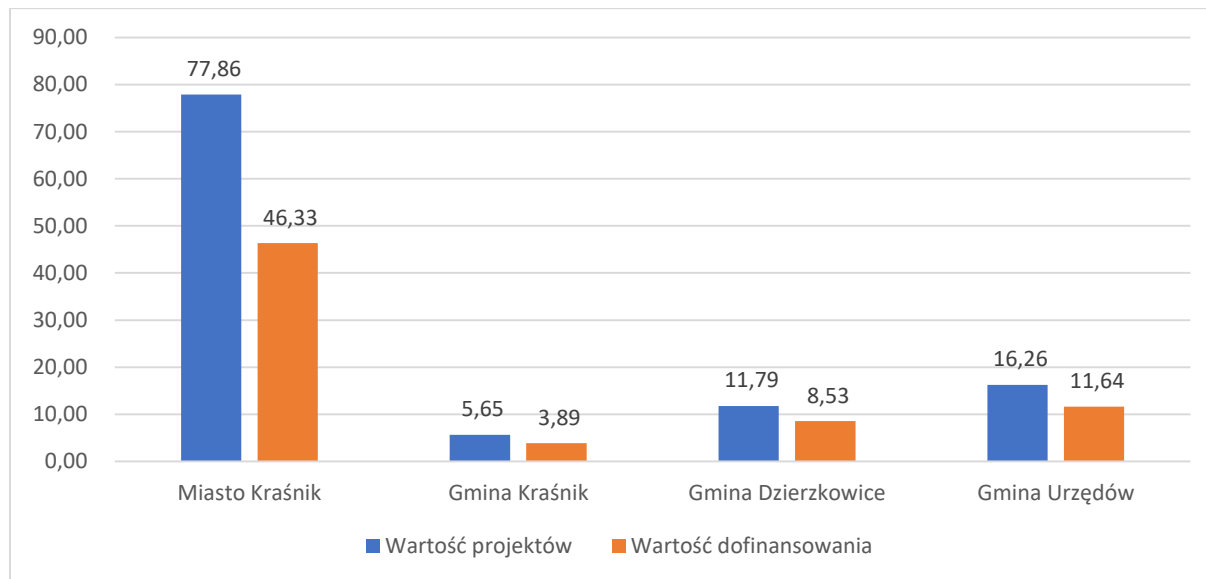
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze strony: <https://mapadotacji.gov.pl/>

W perspektywie finansowej 2014-2020 gminy wchodzące w skład MOF Kraśnika pozyskały środki na realizację łącznie 33 projektów o łącznej wartości 111 561 814,62 zł. Wartość dofinansowania w tych projektach wyniosła: 70 391 807,46 zł. W kolejności malejącej największe dofinansowanie pozyskały:

5. Miasto Kraśnik: 46 330 087,63 zł.
6. Gmina Urzędów: 11 637 603,26 zł.
7. Gmina Dzierzkowice: 8 532 688,35 zł.
8. Gmina Kraśnik: 3 891 428,22 zł.

Wykres 52. Skumulowane wykorzystanie funduszy UE w latach 2014-2020. (w mln złotych).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze strony: <https://mapadotacji.gov.pl/>

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Szczegółowe zestawienie projektów, na które pozyskano środki w perspektywie 2007-2013 przedstawia tabela.

Tabela 87. Projekty zrealizowane przez gminy wchodzące w skład MOF Kraśnika współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w perspektywie 2007-2013.

Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość projektu	Dofinansowanie z UE
1.	Zagospodarowanie terenu pod inwestycje w Kraśniku, obr. Budzyń propozycją dla inwestorów.	Miasto Kraśnik	7 304 104,70	5 308 210,49
2.	NOWA ENERGIA DLA KRAŚNIKA.	Miasto Kraśnik	7 749 530,01	6 094 989,11
3.	Rewitalizacja zdegradowanej tkanki mieszkaniowej oraz adaptacja budynku internatu na potrzeby socjalne.	Miasto Kraśnik	3 226 615,63	2 340 234,33
4.	„Rozbudowa infrastruktury turystycznej wokół Zalewu Kraśnickiego”.	Miasto Kraśnik	3 391 853,39	2 220 857,36
5.	e-Kraśnik.	Miasto Kraśnik	1 895 932,73	1 603 214,51
6.	Dobry start.	Miasto Kraśnik	805 728,68	684 869,38
7.	e – Inclusion Miasta Kraśnika.	Miasto Kraśnik	718 311,60	610 564,86
8.	Internet dla mieszkańców Kraśnika.	Miasto Kraśnik	697 352,62	592 749,72
9.	Nowoczesny nauczyciel.	Miasto Kraśnik	681 658,82	579 410,00
10.	Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkół podstawowych w Kraśniku.	Miasto Kraśnik	446 259,50	379 320,58
11.	Nowoczesne usługi - nowoczesny urzędnik.	Miasto Kraśnik	356 006,40	302 605,44
12.	Opracowanie planu gospodarki niskoemisyjnej Miasta Kraśnik.	Miasto Kraśnik	72 570,00	56 457,00
13.	„Budowa Hali Sportowej wraz z przystosowaniem istniejącego budynku na cele edukacyjno-sportowe przy Publicznym Gimnazjum nr 1 w Kraśniku”.	Miasto Kraśnik	9 670 727,10	3 933 191,87
14.	„Budowa drogi gminnej – ulicy Granicznej w Kraśniku (II etap)”.	Miasto Kraśnik	2 693 674,75	1 346 837,37
15.	"Szansa dla najmłodszych".	Miasto Kraśnik	915 375,00	778 068,75
16.	Kształć się ustawicznie.	Miasto Kraśnik	324 300,00	275 655,00
17.	Nasza misja-wasza praca - program aktywizacji społeczno-zawodowej realizowany na terenie miasta Kraśnik.	Miasto Kraśnik	2 781 571,44	2 364 335,72
18.	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii poprzez montaż kolektorów słonecznych na terenie Gminy Kraśnik - etap II.	Gmina Kraśnik	5 198 600,82	4 049 220,43
19.	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii poprzez montaż kolektorów słonecznych na terenie Gminy Kraśnik.	Gmina Kraśnik	3 907 435,92	3 038 781,20
20.	Modernizacja oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych.	Gmina Kraśnik	168 340,90	143 089,77

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość projektu	Dofinansowanie z UE
21.	Pobudzenie aktywności społeczności lokalnej szansą rozwoju gminy Kraśnik.	Gmina Kraśnik	50 000,00	42 500,00
22.	Integracja przez edukację.	Gmina Kraśnik	48 800,00	41 480,00
23.	Sporządzenie Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Kraśnik.	Gmina Kraśnik	23 247,00	19 759,95
24.	Indywidualizacja procesu nauczania w klasach I-III szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Dzierzkowice.	Gmina Dzierzkowice	63 088,50	53 625,23
25.	Skuteczne NGO - Strategia Współpracy Gminy Dzierzkowice z Organizacjami Pozarządowymi.	Gmina Dzierzkowice	40 730,00	34 620,50
26.	Program aktywizacji zawodowej w gminie Dzierzkowice "Uwierz w swoje możliwości".	Gmina Dzierzkowice	411 852,92	350 074,98
27.	"Szansa rozwoju".	Gmina Dzierzkowice	173 987,98	147 889,78
28.	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Urzędów.	Gmina Urzędów	7 823 146,49	5 758 724,68
29.	„Kompleksowa informatyzacja Gmin Powiatu Kraśnickiego”.	Gmina Urzędów	2 962 819,04	2 502 591,50
30.	„Wzmocnienie współpracy międzynarodowej z Miastem Nádudvar oraz promocja turystyki w Gminie Urzędów i Nádudvar”.	Gmina Urzędów	79 441,99	44 811,69
31.	„Z naturą za pan brat" - oddolna inicjatywa edukacyjna mieszkańców Gminy Urzędów.	Gmina Urzędów	36 989,00	31 440,65
32.	Budowanie potencjału samorządu gminnego w Urzędowie poprzez opracowanie Gminnego Planu Działań na rzecz Zrównoważonej Energii.	Gmina Urzędów	25 215,00	21 432,75
33.	Aktywna integracja społeczna i zawodowa mieszkańców gminy Urzędów.	Gmina Urzędów	756 654,87	643 156,64
34.	Szkoły równych szans w Gminie Urzędów.	Gmina Urzędów	196 100,81	166 685,69
35.	Kompetencje kluczowe- kluczem do przyszłości.	Gmina Urzędów	97 144,07	82 572,46
		Łącznie Miasto Kraśnik	43 731 572,37	29 471 571,49
		Łącznie Gmina Kraśnik	9 396 424,64	7 334 831,35
		Łącznie Gmina Dzierzkowice	689 659,40	586 210,49
		Łącznie Gmina Urzędów	11 977 511,27	9 251 416,06
		Łącznie MOF Kraśnika	65 795 167,68	46 644 029,39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze strony: <https://mapadotacji.gov.pl/>

Szczegółowe zestawienie projektów, na które pozyskano środki w perspektywie 2014-2020 przedstawia tabela.

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Tabela 88. Projekty zrealizowane przez gminy wchodzące w skład MOF Kraśnika współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w perspektywie 2014-2020.

Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość projektu	Dofinansowanie z UE
1.	Modernizacja zdegradowanego obiektu krytej pływalni Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Kraśniku.	MIASTO KRAŚNIK	25 050 197,05	11 965 505,15
2.	Rewitalizacja miasta Kraśnik.	MIASTO KRAŚNIK	17 879 515,43	9 998 720,40
3.	Poprawa jakości środowiska w Mieście Kraśnik poprzez odnowę i rozwój terenów zieleni - etap II.	MIASTO KRAŚNIK	6 751 526,25	5 601 551,13
4.	Termomodernizacja budynków oświatowych.	MIASTO KRAŚNIK	8 062 411,20	4 663 552,82
5.	Nowa energia dla Kraśnika II.	MIASTO KRAŚNIK	4 666 754,81	3 293 040,65
6.	Modernizacja oświetlenia w Mieście Kraśnik II.	MIASTO KRAŚNIK	4 060 051,76	2 825 318,28
7.	Modernizacja oświetlenia w mieście Kraśnik.	MIASTO KRAŚNIK	3 570 220,33	2 467 343,58
8.	NOWA ENERGIA DLA KRAŚNIKA III.	MIASTO KRAŚNIK	2 994 379,87	1 677 090,00
9.	Rozwój infrastruktury szkolnej w Mieście Kraśnik.	MIASTO KRAŚNIK	1 480 803,87	1 258 160,52
10.	Rozbudowa infrastruktury wokół Zalewu Kraśnickiego.	MIASTO KRAŚNIK	1 635 512,99	1 127 149,75
11.	Młodzi - Aktywni i Kreatywni!	MIASTO KRAŚNIK	812 721,49	690 813,26
12.	Przedszkole marzeń maluchów – tworzenie nowych miejsc dla dzieci w wieku 3-4 lat w Przedszkolu Miejskim nr 5 w Kraśniku.	MIASTO KRAŚNIK	517 288,20	439 694,97
13.	WYSOKIE STANDARDY W MOPS W KRAŚNIKU.	MIASTO KRAŚNIK	382 234,37	322 147,12
14.	Poprawa jakości środowiska naturalnego Gminy Kraśnik dzięki działaniom na rzecz redukcji emisji dwutlenku węgla poprzez montaż kolektorów słonecznych i kotłów na biomasę - część I.	GMINA KRAŚNIK	2 011 302,69	1 424 956,82
15.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w Gminie Kraśnik.	GMINA KRAŚNIK	1 649 621,05	987 227,47
16.	"Odbudowa zdegradowanego budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Karpiówka".	GMINA KRAŚNIK	1 061 787,56	727 734,81
17.	"Pogodna jesień" - wsparcie seniorów, w tym niepełnosprawnych na terenie gminy Kraśnik.	GMINA KRAŚNIK	687 316,25	549 853,00
18.	Jesień pełna życia – wsparcie seniorów, w tym osób niepełnosprawnych na terenie gminy Kraśnik.	GMINA KRAŚNIK	237 242,50	201 656,12
19.	Wzrost wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii w Gminie Dzierzkowice.	GMINA DZIERZKOWICE	6 545 422,39	5 127 175,04
20.	Przebudowa wodociągu w m. Ludmiłówka i część m. Dzierzkowice-Zastawie i Dzierzkowice-Góry wraz z modernizacją ujęcia wody.	GMINA DZIERZKOWICE	1 922 430,00	1 081 231,65
21.	Rozwój infrastruktury przedszkolnej na terenie Gminy Dzierzkowice poprzez budowę przedszkola w m. Terpentyna.	GMINA DZIERZKOWICE	1 586 341,41	845 890,14

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika do 2030 roku.**

Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Wartość projektu	Dofinansowanie z UE
22.	SENIORZY NA PIĘĆ PLUS.	GMINA DZIERZKOWICE	532 230,00	452 395,50
23.	Eksperymenty z Terpentyną.	GMINA DZIERZKOWICE	644 460,00	547 791,00
24.	Przedszkolaki to super dzieciaki - edukacja przedszkolna w Gminie Dzierzkowice.	GMINA DZIERZKOWICE	562 594,15	478 205,02
25.	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii poprzez montaż kolektorów słonecznych na terenie gminy Urzędów - etap II.	GMINA URZĘDÓW	3 728 907,68	2 746 977,23
26.	BUDOWA KANALIZACJI SANITARNEJ W MIEJSCOWOŚCI MIKUSZEWSKIE.	GMINA URZĘDÓW	3 060 514,35	1 934 139,11
27.	Montaż instalacji fotowoltaicznych na terenie Gminy Urzędów.	GMINA URZĘDÓW	2 318 107,72	1 836 077,99
28.	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Urzędowie.	GMINA URZĘDÓW	2 238 336,56	1 511 060,79
29.	Modernizacja oświetlenia ulicznego w Gminie Urzędów.	GMINA URZĘDÓW	1 907 305,11	1 057 796,66
30.	Kompleksowe wsparcie kształcenia ogólnego w gminie Urzędów.	GMINA URZĘDÓW	1 136 719,08	966 211,21
31.	Dobra jakość edukacji w Urzędowie.	GMINA URZĘDÓW	801 036,25	680 880,81
32.	Włączamy aktywnych w gminie Urzędów.	GMINA URZĘDÓW	777 016,00	660 463,60
33.	Wysoka jakość pracy socjalnej w OPS Urzędów.	GMINA URZĘDÓW	289 506,25	243 995,86
		łącznie Miasto Kraśnik	77 863 617,62	46 330 087,63
		łącznie Gmina Kraśnik	5 647 270,05	3 891 428,22
		łącznie Gmina Dzierzkowice	11 793 477,95	8 532 688,35
		łącznie Gmina Urzędów	16 257 449,00	11 637 603,26
		łącznie MOF Kraśnika	111 561 814,62	70 391 807,46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze strony: <https://mapadotacji.gov.pl/>

3.14.3. Podsumowanie: Finanse samorządowe.

PODSUMOWANIE

FINANSE SAMORZĄDOWE

- i Wartości wskaźników dochodów i wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca są porównywalne we wszystkich samorządach wchodzących w skład MOF Kraśnika.
- i Poziom wydatków inwestycyjnych wahał się w okresie odniesienia w analizowanych jednostkach samorządu terytorialnego.
- + Dochody do budżetów gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika rosną nieznacznie szybciej niż wydatki.
- + Dodatni wynik finansowy samorządów MOF w 2021 roku.
- + Wysoka i rosnąca skuteczność gmin w pozyskiwaniu środków z funduszy europejskich.
- Wynik finansowy gmin zależny od poziomu wydatków inwestycyjnych.
- Wyniki przeprowadzonej na potrzeby diagnozy ankiety oraz rozmowy z pracownikami samorządów wchodzących w skład MOF wskazują na pogorszenie się sytuacji samorządów w roku 2022.

3.15. Kluczowe problemy i potrzeby rozwojowe.

Kluczowe problemy zidentyfikowane na etapie sporządzania raportu to negatywne zjawiska, czynniki oraz niewykorzystane potencjały, które uniemożliwiają lub utrudniają realizację kierunków i celów rozwojowych gmin z obszaru partnerstwa.

W związku z tym, że kluczowe problemy rzadko dotyczą jednej ze sfer: społecznej, gospodarczej, technicznej czy przestrzenno-funkcjonalnej podjęto decyzję o zaprezentowaniu ich w ramach jednego zwartego opisu, którego początek stanowi wskazanie obszaru problemu. Kluczowe problemy wymieniono w kolejności w jakiej były diagnozowane w ramach poszczególnych rozdziałów niniejszego dokumentu.

Komunikacja i transport. Położenie MOF jest jednym z jego najpoważniejszych atutów, jednakże, aby było możliwe jego wykorzystanie niezbędne jest poza modernizacją szlaków komunikacyjnych, także podniesienie jakości i dostępności transportu publicznego. W tym względzie kluczowymi problemami obszaru są brak centrum przesiadkowego dla MOF Kraśnik. Brak tego kluczowego elementu silnie ogranicza możliwości zwiększenia zrównoważonej mobilności miejskiej, łagodzenia zmian klimatu poprzez zastosowanie zielonych i niebieskich inwestycji oraz gospodarki o obiegu zamkniętym, wprowadzenie niskoemisyjnej komunikacji oraz poprawę międzygminnej komunikacji i warunków podróżowania. Pozostałymi problemami w zakresie transportu zbiorowego w obszarze objętym porozumieniem są zły stan przystanków komunikacji publicznej, niewystarczająca liczba autobusów elektrycznych i brak stacji ładowania pojazdów elektrycznych. Mimo znaczącego atutu jakim jest transport publiczny obsługujący wszystkie jednostki MOF i działalność „Powiatowo-Gminnego Związku Komunikacyjnego Ziemi Kraśnickiej”, wciąż występują obszary o utrudnionym dostępie do usług transportu publicznego. Zjawisko stanowi barierę zarówno dla części mieszkańców i ich aspiracji zawodowych oraz potrzeb, jak i dla osób odwiedzających MOF, które są zmuszone do korzystania z własnych środków transportu.

Demografia. Jednym z najpoważniejszych problemów MOF Kraśnika przekładającym się na problemy w innych sferach są nawarstwiający się negatywne trendy demograficzne. Przeanalizowane w ramach niniejszej diagnozy wskaźniki takie jak: przyrost naturalny, saldo migracji, struktura wiekowa mieszkańców przyjmują niekorzystne wartości. Dalsze postępowanie trendów, zgodnie z prognozą demograficzną wykonaną przez GUS będzie prowadziło do depopulacji gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika. Implikacjami, które będzie nieść niezatrzymanie opisanych trendów są spadek poziomu dochodów samorządów, wzrost kosztów jednostkowych podstawowych usług publicznych powodujących pogorszenie jakości ich świadczenia, wzrost kosztów korzystania z infrastruktury technicznej, niedobór siły roboczej na rynku pracy i niewydolność systemu emerytalnego.

Rynek Pracy. Choć wykonana w oparciu o dane BDL GUS oraz publikację „Bezrobocie rejestrowane w województwie lubelskim w I półroczu 2022 r.” diagnoza wskazuje na istotną poprawę w zakresie rynku pracy w MOF Kraśnika, należy zwrócić uwagę, że odbiór społeczny tego zagadnienia jest zupełnie inny. Jak wskazuje dokonana w kolejnym rozdziale analiza badań ankietowych, za słabą stronę obszaru objętego porozumieniem, aż 46,3% badanych uważa wysoki poziom bezrobocia. Bezrobocie (60,1%) oraz niekorzystne warunki na rynku pracy (51,88%) są również wymieniane przez ankietowanych jako największe zagrożenie obszaru funkcjonalnego. Zagrożeniem, które jest istotnie

powiązane z wcześniej opisanymi zjawiskami jest również inflacja. Wzrost cen był najczęściej wskazywanym zagrożeniem dla MOF. Pojawia się ono w ponad 75% udzielonych odpowiedzi.

Inwestycje. Duży związek z opisanym kształtem rynku pracy ma zdiagnozowany niski poziom inwestycji i brak oferty inwestycyjnej. Czynnikiem istotnie utrudniającymi bądź nawet uniemożliwiającymi podejmowanie decyzji inwestycyjnych jest brak terenów inwestycyjnych. Problem ten dotyczy przede wszystkim gmin ościennych Miasta Kraśnik.

Środowisko naturalne. Czystość środowiska naturalnego MOF jest warunkiem niezbędnym dla realizacji głównych kierunków rozwoju Partnerstwa (rolnictwo, przetwórstwo rolno-spożywcze, turystyka). Chociaż poziomy zanieczyszczenia powietrza na stacji pomiarowej w Kraśniku mieszczą się zazwyczaj w normach wynikających z przepisów prawa to pożądane jest zmniejszenie poziomu emisji pochodzącej z gospodarstw domowych oraz transportu. Jest to również istotne ze względu na fakt, że na terenie pozostałych gmin brak jest stacji pomiarowych, które mogłyby wskazać zanieczyszczenie powietrza oraz że stacja pomiarowa w Kraśniku mierzy tylko jeden ze wskaźników złego stanu jakości powietrza (tylko PM-10). Jakość środowiska naturalnego nie jest bezpośrednią przyczyną wskazanych już wcześniej problemów MOF, jednakże systematyczna poprawa jego stanu jest niezbędna dla wykorzystania jego potencjału i zrealizowania planowanych kierunków rozwoju.

Infrastruktura techniczna. Problemy w zakresie infrastruktury technicznej występują w największym stopniu w gminach położonych wokół ośrodka rdzennego (tj. Gmina Kraśnik, Gmina Dzierzkowice i Gmina Urzędów). Charakterystyka zabudowy właściwa dla obszarów wiejskich (duże rozproszenie zabudowy) znacząco utrudnia rozwój infrastruktury technicznej. Wynika z wyższego kosztu budowy i większych kosztów eksploatacji niż w przypadku zabudowy zwartej. Stan rzeczy implikuje sytuację, w której sieć wodociągowa i kanalizacyjna są rozwinięte w sposób nieharmonijny. Odsetek osób korzystających z kanalizacji jest znacznie wyższy od odsetka osób korzystających z wodociągu. Stawia to znaczne wyzwanie w zakresie przechodzenia MOF w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym. Jednym z problemów jest również niewystarczające zaspokojenie potrzeb w zakresie stacji uzdatniania wody, przepustowości oczyszczalni ścieków lub ich zupełnego braku oraz niewystarczająca liczba Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Odnawialne Źródła Energii. Mimo realizacji wielu projektów parasolowych przez wszystkie samorządy z MOF problemem jest wciąż niewykorzystany potencjał w zakresie OZE. Obszar funkcjonalny podobnie jak cała wyżyna lubelska z racji nasłonecznienia jest jednym z najbardziej rekomendowanych do rozwoju OZE regionów w kraju. Niewykorzystany potencjał MOF jest związany również z brakiem lub niewystarczającą liczbą farm fotowoltaicznych, które poza przyczynieniem się do istotnej poprawy jakości powietrza, zwiększałyby również bezpieczeństwo energetyczne terenów.

Dziedzictwo kulturowe i turystyka. Bogaty zasób dziedzictwa kulturowego Partnerstwa oraz wysokie walory przyrodnicze mają duży potencjał rozwoju branży turystycznej. W obszarze MOF nie występuje profesjonalna oferta turystyczna. Dodatkowym problemem uniemożliwiającym właściwe wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego jest słaby stan bazy noclegowej i gastronomicznej. Potwierdzeniem tego stanu rzeczy są wyniki badań ankietowych. Rozwiązanie przedmiotowych problemów pozwoliłoby na powstanie atrakcyjnych miejsc pracy.

Bezpieczeństwo publiczne. Choć w MOF zauważalny jest istotny spadek liczby przestępstw oraz przestępstw kryminalnych istotny problem stanowi ich spadająca wykrywalność. Problem może

stanowiąc również rosnąca liczba wykroczeń i interwencji policyjnych. Omówione powyżej kwestie stawiają pod znakiem zapytania wydolność jednostek odpowiedzialnych za ochronę bezpieczeństwa mieszkańców MOF, tym bardziej, że za działania w tym zakresie odpowiedzialne są jedynie dwie jednostki: Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku (której terenem działalności jest cały powiat kraśnicki) oraz Komisariat Policji w Kraśniku odpowiadający za bezpieczeństwo gmin, które podpisały porozumienie z Miastem Kraśnik.

Dostęp do usług publicznych – ochrona zdrowia. Obszar MOF jest znacznie zróżnicowany pod kątem dostępu do usług ochrony zdrowia. Należy zauważyć znacznie gorszy dostęp do opieki medycznej w obszarach położonych poza Miastem Kraśnik. Przyczynia się to do znacznych obciążeń głównego ośrodka odpowiedzialnego za ochronę zdrowia – Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Kraśniku. Rosnące (jak pokazują analizowane dane) zapotrzebowanie na opiekę lekarską prowadzi do niewydolności służby zdrowia i konieczności długiego oczekiwania na przeprowadzenie badań.

Włączenie i integracja społeczna mieszkańców. Problemem obszaru jest niewielka liczba placówek stacjonarnej opieki społecznej, co przekłada się na występowanie w obszarze MOF niewystarczającej oferty usług w obszarze usług pomocy społecznej, w tym usług takich jak: miejsca dla matek z dziećmi, noclegowni i ogrzewalni dla osób bezdomnych, placówek interwencyjnych dla ofiar przemocy, specjalistyczne placówki terapeutycznych, dla kobiet w ciąży, placówek całodobowej opieki dla osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych, a także mieszkalnictwa wspomagane. Deficyty zauważalne są również w zakresie: środowiskowo zorganizowanego wsparcia osób z problemami zdrowia psychicznego, ofert usług społecznych o charakterze powszechnym, a nie tylko selektywnym, czyli obejmującym wyłącznie klientów pomocy społecznej. Opisane powyżej braki stanowią barierę dla aktywizacji wielu grup osób co wydaje się szczególnie istotne w obliczu wspomnianych problemów demograficznych, a ich konsekwencje rzutują na jakość życia mieszkańców.

Dostęp do usług publicznych – edukacja. W zakresie usług edukacyjnych można zaobserwować spadek wskaźnika skolaryzacji na poziomie szkół podstawowych w gminach ościennych do Miasta Kraśnik. W konsekwencji może pociągać to za sobą brak przywiązania do obszaru. Ponadto nasilanie zjawiska, połączone z problemami demograficznymi oraz niewystarczającą wysokością przekazywanych subwencji oświatowych może prowadzić w dłuższej perspektywie czasowej do zamykania szkół z terenu Gminy Kraśnik, Gminy Dzierzkowice i Gminy Urzędów. Brak dostępu do miejsc opieki żłobkowej i przedszkolnej prowadzi do sytuacji, w której rodzice dzieci będą mieli utrudniony dostęp do powrotu na rynek pracy.

Finanse samorządów. Choć zjawisko pozytywne stanowi szybszy wzrost dochodów budżetów gmin niż wydatków, należy zwrócić szczególną uwagę, że relacja wydatków inwestycyjnych do wydatków ogółem jest skorelowana z wykorzystaniem środków zewnętrznych – głównie dotacji unijnych. Istotnym problem stanowi również wysokość subwencji oświatowej. Kwota wydatków na oświatę co roku znacznie przekracza kwotę otrzymanych subwencji w przypadku zarówno powiatu jak i wszystkich samorządów wchodzących w skład MOF Kraśnika. W odbiorze społecznym zła sytuacja budżetów gmin jest jednym z najczęściej wymienianych problemów dotyczących obszar objęty porozumieniem. Jest on wymieniany przez 39,3% mieszkańców.

3.16. Kluczowe wyzwania i kierunki rozwoju.

Przeprowadzone analizy statystyczne, dokumentów źródłowych, badania ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców, młodzieży i przedsiębiorców pozwalają na wyciągnięcie wniosków, iż wytyczenie właściwych kierunków rozwoju opartych na wykorzystaniu potencjałów, będzie mieć znaczący wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą MOF i pozwoli na wyjście ze stanu marginalizacji.

Gminy wchodzące w skład MOF Kraśnika posiadają niezbędne zasoby, w celu stymulowania kluczowych obszarów funkcjonowania. Jednym z kluczowych elementów jest zapewnienie dostępności komunikacyjnej w obszarze MOF. Dużą szansę w tym aspekcie stanowi wykorzystanie działalności **Powiatowo-Gminnego Związku Komunikacyjnego Ziemi Kraśnickiej**, którego celami są planowanie rozwoju transportu, organizowanie publicznego transportu zbiorowego, zarządzanie publicznym transportem zbiorowym, w zakresie powiatowo-gminnych przewozów pasażerskich, niestanowiących komunikacji miejskiej. Zapewnienie dobrej jakości komunikacji zbiorowej przyczyni się nie tylko do poprawy stanu środowiska naturalnego, ale też pozwoli stworzyć możliwości dojazdów do pracy dla osób dojeżdżających do pracy do ośrodka rdzennego. W aspekcie komunikacji kluczowym wyzwaniem jest również budowa centrum przesiadkowego obsługującego miasto oraz sąsiednie gminy, które znacząco przyczyniłoby się do poprawy międzygminnej komunikacji i warunków podróżowania.

Potencjał rolniczy stwarza możliwości rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego i zwiększenia efektywności samego rolnictwa. Rynek pracy w branżach pozarolniczych oparty o sektor małej i średniej przedsiębiorczości posiada potencjał wyhamowania negatywnych trendów demograficznych zapewniając mieszkańcom odpowiedni poziom życia i stabilizacji.

Umożliwienie dalszego rozwoju **rynku pracy** jest uzależnione od zapewnienia dobrej jakości usług otoczenia biznesu, praktycznej edukacji w zakresie przedsiębiorczości. Kluczowym aspektem jest wsparcie opisanych wyżej działań ciekawą ofertą inwestycyjną i zapewnieniem dostępności do terenów inwestycyjnych. Działania te powinny skutkować napływem inwestorów zewnętrznych w obszar porozumienia.

Aby możliwe było odwrócenie negatywnych **trendów demograficznych** poprzez przyciągnięcie nowych mieszkańców osiedlających się na terenie MOF niezbędnej interwencji wymaga szereg usług społecznych takich jak: poprawa bezpieczeństwa, poprawa dostępu do usług ochrony zdrowia. Jednym z decydujących elementów jest zapewnienie możliwości powrotu na rynek pracy rodziców małych dzieci poprzez stworzenie większej liczby miejsc w żłobkach oraz przedszkolach.

Za kluczowy czynnik rozwoju mający znaczący wpływ na bezpieczeństwo energetyczne, stan środowiska i stan zdrowia mieszkańców należy uznać również konieczność dalszego rozwoju **Odnawialnych Źródeł Energii** nie tylko poprzez ich montaż w budynkach użyteczności publicznej oraz budynkach mieszkalnych, ale również poprzez budowę farm fotowoltaicznych w obszarze gmin objętych porozumieniem.

3.17. Diagnoza otoczenia strategicznego.

Zgodnie z opracowaniem „*Strategia Rozwoju Ponadlokalnego. Podręcznik Praktyczny*” rekomendowany zakres diagnozy otoczenia strategicznego obejmuje:

- ocenę uwarunkowań lokalizacyjnych MOF,
- identyfikację zewnętrznych procesów zmian społeczno-gospodarczych w zakresach merytorycznych ważnych z punktu widzenia rozwoju MOF,
- identyfikację możliwości wynikających z założeń polityk publicznych i ich finansowania dotyczących zagadnień ważnych z punktu widzenia rozwoju MOF,
- identyfikację przewag i wyzwań wynikających z pozycji rozwojowej ośrodków konkurencyjnych, zgodnie z zakresem i charakterem działalności MOF.

W celu zachowania przejrzystości diagnozy została ona opracowana w formie tabelarycznej. Diagnoza otoczenia strategicznego wykonana w takiej formie pozwoli również na wykorzystanie jej zapisów w wykonanej w Strategii ZIT MOF Kraśnika analizie SWOT.

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika**

Tabela 89. Diagnoza otoczenia strategicznego.

	Pozytywne		Negatywne	
	Mocne strony		Słabe strony	
Czynniki wewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ Wspólna komunikacja publiczna-działalność Powiatowo-Gminnego Związku Komunikacyjnego Ziemi Kraśnickiej. ⊕ Rozwijający się rynek pracy. Rozwinięty sektor rolniczy i duży potencjał w zakresie jego rozwoju, wzrastająca liczba MŚP, spadające bezrobocie oraz spadająca liczba osób korzystających z pomocy społecznej. ⊕ Warunki geograficzne i krajobrazowe sprzyjające wykorzystaniu Odnawialnych Źródeł Energii oraz zapewniające ich wysoką efektywność. ⊕ Dobrze rozwinięta sieć teleinformatyczna. ⊕ Wysoka atrakcyjność obszaru: zarówno inwestycyjna, krajobrazowa, jak i turystyczna. ⊕ Dobry dostęp do infrastruktury spędzania czasu wolnego (duża liczba instytucji kultury i obiektów sportowych, w tym ogólnodostępnych i bezpłatnych). ⊕ Ciągły rozwój mieszkalnictwa w obszarze MOF. ⊕ Rozwinięta infrastruktura oświatowa w obszarze funkcjonalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> ⊖ Luki i braki w infrastrukturze komunikacyjnej i transportowej (parametry techniczne i użytkowe części dróg niespełniające wymagań, brak centrum przesiadkowego). ⊖ Występowanie nasilających się problemów demograficznych i procesu starzenia się społeczeństwa (ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji, niekorzystna struktura wiekowa mieszkańców, wysokie obciążenie demograficzne). ⊖ Występowanie czynników ograniczających rozwój przedsiębiorczości (niewystarczająca liczba lub brak terenów inwestycyjnych, niewystarczająca liczba żłobków i przedszkoli). ⊖ Występowanie problemów środowiskowych (czystość powietrza, w tym niewystarczająca liczba stacji pomiarowych, niewystarczająca liczba Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.) ⊖ Problemy w zakresie infrastruktury technicznej (nieharmonijnie rozwinięta sieć wodociągowa i kanalizacyjna). ⊖ Niezaspokojone potrzeby w zakresie montażu Odnawialnych Źródeł Energii. ⊖ Brak lub niewystarczające wykorzystanie potencjału przyrodniczego i krajobrazowego (brak profesjonalnej oferty turystycznej, słaby stan bazy noclegowej i gastronomicznej). ⊖ Niewystarczający poziom usług społecznych (niewielka liczba placówek stacjonarnej opieki społecznej). ⊖ Rosnące wydatki na edukację i niewystarczająca kwota subwencji oświatowej. 		

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika**

	Pozytywne	Negatywne
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> + Możliwość pozyskania środków ze źródeł zewnętrznych, wykorzystanie programów unijnych i krajowych. + Rozwój społeczeństwa informacyjnego. + Adaptacja do zmian klimatu, inwestycje w odnawialne źródła energii, małą retencję itd. + Rozwój edukacji na poziomie ponadpodstawowym dostosowanej do potrzeb lokalnych pracodawców. + Rozwój transportu kolejowego i drogowego. + Poprawa dostępności komunikacyjnej oraz zmniejszenie problemu niskiej emisji poprzez wykorzystanie działalności Powiatowo-Gminnego Związku Komunikacyjnego Ziemi Kraśnickiej, którego celem jest wspólna organizacja publicznego transportu zbiorowego. + Sieciowanie przedsiębiorstw w klastry i siatki powiązań (powiązanie dostawców, odbiorców, przetwórców). + Promocja przedsiębiorczości wśród ludzi młodych. + Rozwój przetwórstwa rolnego, tworzenie grup producenckich. + Rozwój infrastruktury i usług edukacji przedszkolnej, pozwalającej na godzenie życia zawodowego i prywatnego, a tym samym stymulowania przedsiębiorczości. + Wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajoznawczych i kulturowych w oparciu o nowoczesne usługi i infrastrukturę.	<ul style="list-style-type: none"> - Nasilanie występowania problemów demograficznych i zjawiska starzenia się społeczeństwa. - Trudne do przewidzenia skutki społeczne i ekonomiczne globalnego kryzysu gospodarczego, zmian klimatycznych oraz uwarunkowania wynikające z wojny w Ukrainie. - Inflacja i jej konsekwencje przyczyniające się do ubożenia mieszkańców, wzrostu obciążeń dla pracodawców (podwyższenie minimalnej pensji), likwidacji miejsc pracy, ograniczenia nowych inwestycji, trudności w realizacji zamierzeń inwestycyjnych w związku z ich rosnącymi kosztami, zamykania prowadzonych działalności i spadku dochodów do budżetów gmin. - Wzrost cen prądu ograniczający rentowność pojazdów elektrycznych i zmuszający do korzystania z paliw konwencjonalnych w transporcie. - Rosnące ceny surowców energetycznych. - Spadająca dochodowość pracy w rolnictwie, połączona ze zmianami klimatycznymi, warunkującymi spadek efektywności produkcji rolnej. - Niestabilna polityka rolna państwa. - Zmiana systemu finansowania inwestycji w ramach polityki spójności 2021–2027 – np. zwiększona rola instrumentów zwrotnych w finansowaniu inwestycji. - Skomplikowane procedury i wydłużające się terminy ogłaszania programów unijnych oraz rozpatrywania i oceny wniosków. - Brak zainteresowania mieszkańców korzystaniem z komunikacji publicznej. - Zanieczyszczenie powietrza, które jest wynikiem używania paliw konwencjonalnych (np. węgla), wzrostu cen surowców energetycznych oraz niewystarczającego wykorzystania OZE. - Zwiększające się obciążenia budżetów JST oraz wzrost nakładów na zadania własne gmin (oświata, służba zdrowia, gospodarka odpadami) przy jednoczesnych zmniejszeniach dochodów.

Źródło: Opracowanie własne

3. Udział społeczeństwa w przygotowaniu diagnozy

W ramach przygotowania diagnozy dołożono starań w celu zapewnienia partycypacji społecznej. Przygotowano ankietę internetową, która posłuży opracowaniu analizy SWOT oraz zdefiniowaniu najpilniejszych potrzeb inwestycyjnych obszaru funkcjonalnego w ramach przygotowania Strategii ZIT. Ma to na celu wypełnienie zapisów ustawy, iż strategia ZIT musi zawierać: opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii ZIT oraz sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych. Ponadto również sama diagnoza została skonsultowana z powołanym w celu opracowania i wdrażania Strategii ZIT ciałem społeczno-gospodarczym, w skład, którego weszły osoby reprezentujące poszczególne obszary tematyczne określone w ustawie.

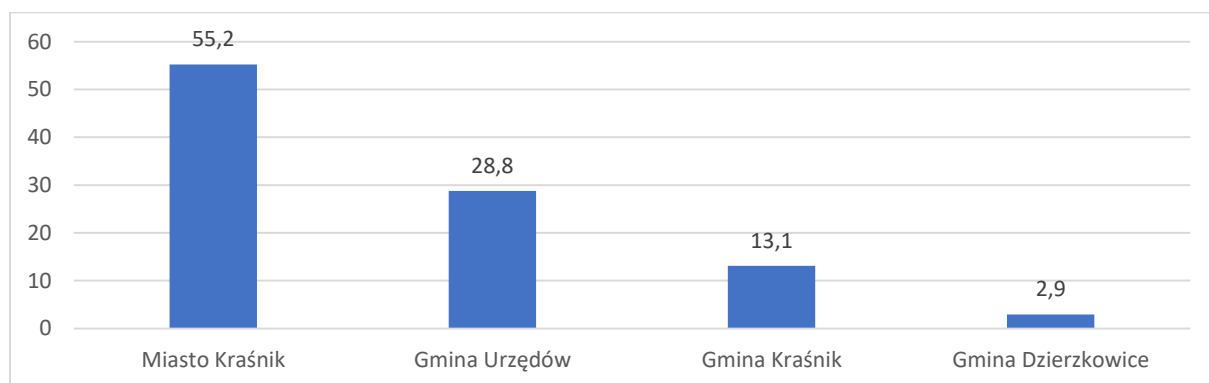
Szczegółowy opis partycypacji społecznej (w tym form konsultacji nie poruszonych w tym rozdziale) znajdzie się w Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Ośrodka Funkcjonalnego Kraśnika. W ramach niniejszej diagnozy ograniczono się do przedstawienia wyników przeprowadzonych badań ankietowych, z których wnioski włączono zwłaszcza do opisu kluczowych problemów i potrzeb oraz wyzwań i kierunków rozwoju.

Badanie zostało przeprowadzone w dniach 26.01.2023 r.- 16.02.2023 r. W tym czasie została uzupełniona przez 344 osoby.

Wyniki ankiet przedstawiono poniżej.

Wśród ankietowanych, najwięcej osób zamieszkiwało na terenie Miasta Kraśnik (55,2%) a następnie Gminy Urzędów (28,8%), Gminy Kraśnik (13,1%) oraz Gminy Dzierzkowice (2,9%).

Wykres 53. Proszę zaznaczyć gminę, w której Pan/i mieszka (%).

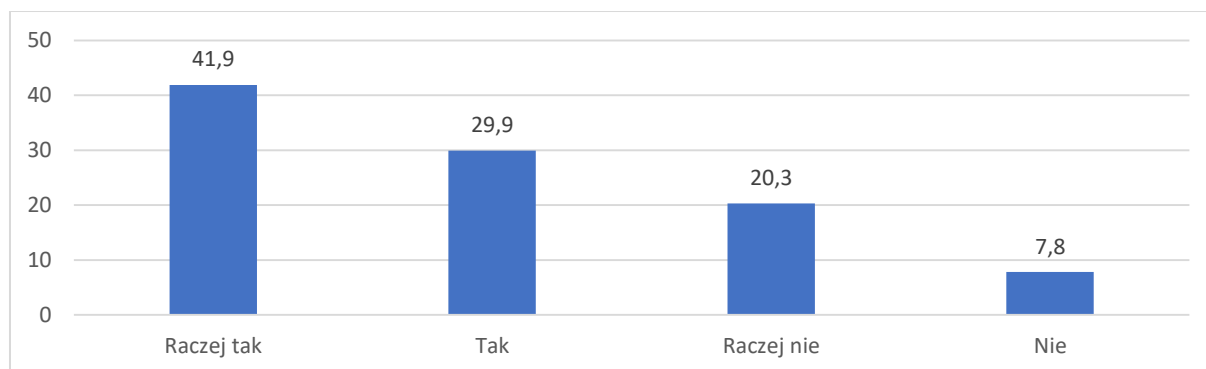

Źródło: Opracowanie własne.

Zdaniem 71,8% badanych obszar MOF jest lub raczej jest dobrym miejscem do życia i rozwoju.

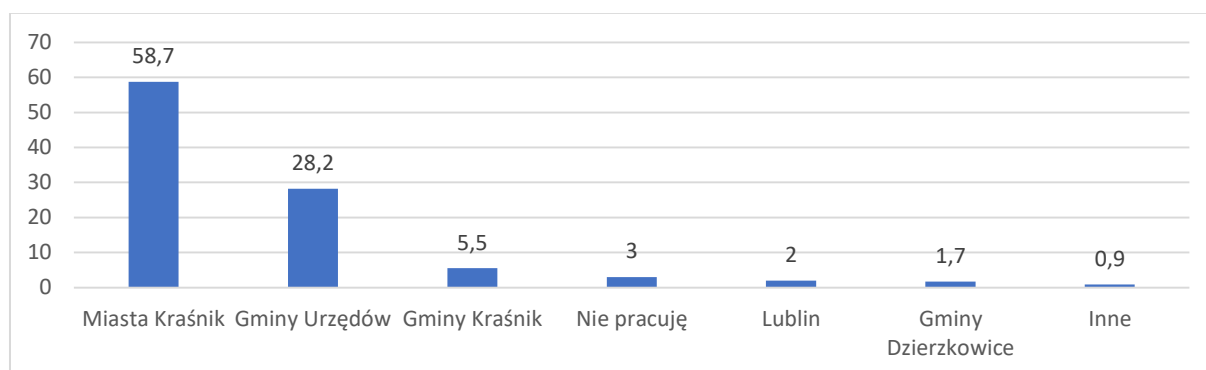
Wykres 54. Czy opisany powyżej obszar Partnerstwa jest Pana/i zdaniem dobrym miejscem do życia i rozwoju? (%)

Źródło: Opracowanie własne.

Spośród osób uzupełniających formularz ankiety, najczęściej pracowało na terenie Miasta Kraśnik (58,7%), a następnie gminy Urzędów (28,2%), Gminy Kraśnik (5,5%).

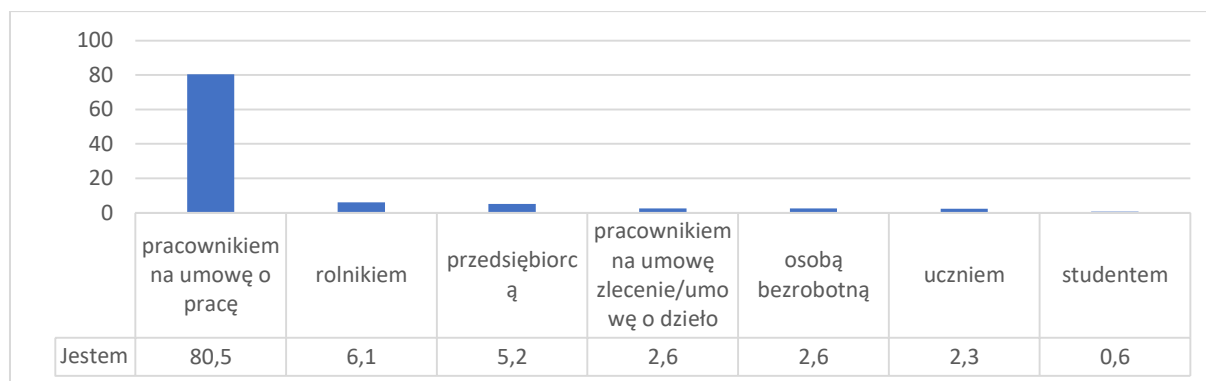
Wykres 55. Pracują na terenie gminy. (%)

Źródło: Opracowanie własne.

Największy odsetek osób, które uzupełniły formularz było zatrudnionych w oparciu o umowę o pracę. Ponadto wśród ankietowanych znaleźli się rolnicy (6,1%), przedsiębiorcy (5,2%), pracownicy na umowę zlecenie/ umowę o dzieło (2,6%), osoby bezrobotne (2,6%), uczniowie (2,3%) oraz studenci (0,6%).

Wykres 56. Jestem. (%)

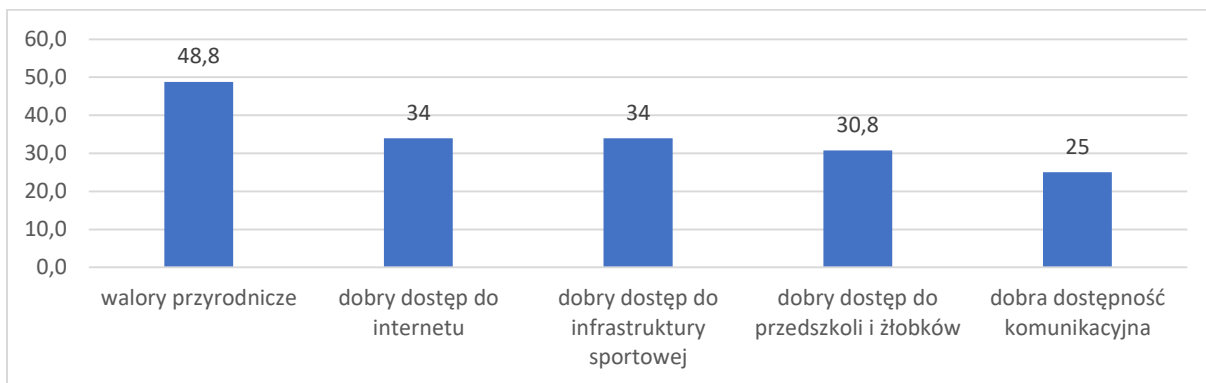
Źródło: Opracowanie własne.

Diagnoza na potrzeby opracowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika

Badani, byli proszeni o wybranie 5 spośród szerokiej listy potencjalnych silnych stron MOF. Wykres poniżej przedstawia 5 najczęściej pojawiających się mocnych stron. Najczęściej wymienianymi były walory przyrodnicze (48,8%), dobry dostęp do Internetu (34%), dobry dostęp do infrastruktury sportowej (34%), dobry dostęp do przedszkoli i żłobków (30,8%), dobra dostępność komunikacyjna (25%).

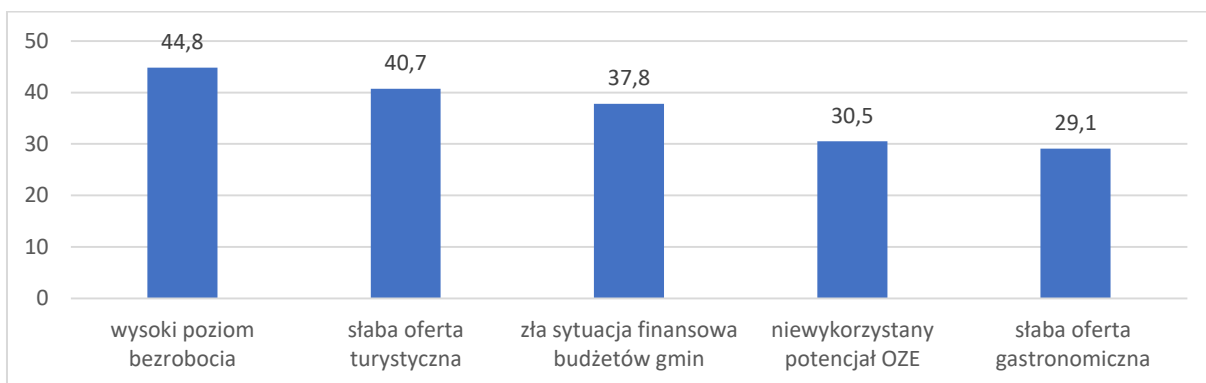
Wykres 57. Proszę wskazać maksymalnie 5 najważniejszych silnych stron (potencjałów) dla obszaru funkcjonalnego obejmującego teren gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.

Źródło: Opracowanie własne.

Badani, byli proszeni o wybranie 5 spośród szerokiej listy potencjalnych słabych stron MOF. Najczęściej wymienianymi były wysoki poziom bezrobocia (44,8%), słaba oferta turystyczna (40,7%), zła sytuacja finansowa budżetów gmin (37,8%), niewykorzystany potencjał OZE (30,5%), słaba oferta gastronomiczna (29,1%).

Wykres 58. Proszę wskazać maksymalnie 5 najważniejszych słabych stron (problemów) dla obszaru funkcjonalnego obejmującego teren gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.

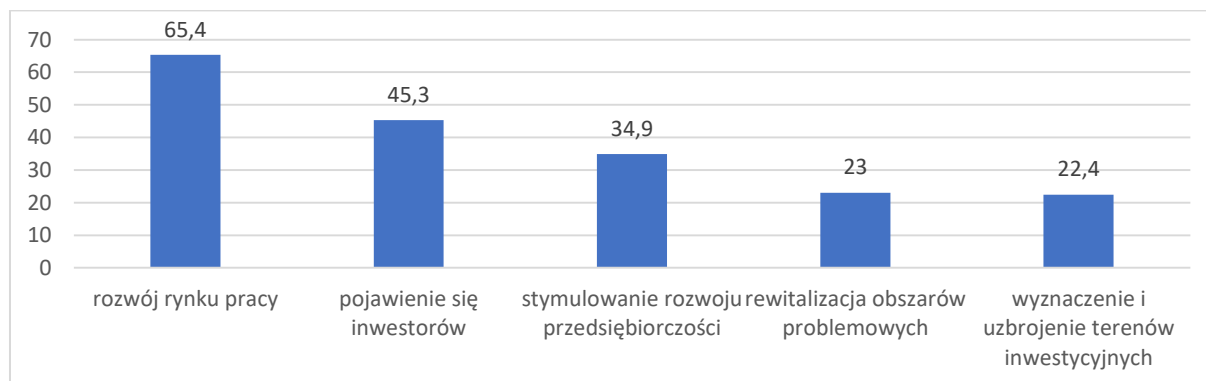
Źródło: Opracowanie własne.

Diagnoza na potrzeby opracowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika

Wśród 5 najważniejszych szans dla MOF najczęściej wskazywano: rozwój rynku pracy (65,4%), pojawienie się inwestorów (45,3%), stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości (34,9%), rewitalizacja obszarów problemowych (23%) oraz wyznaczenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych (22,4%).

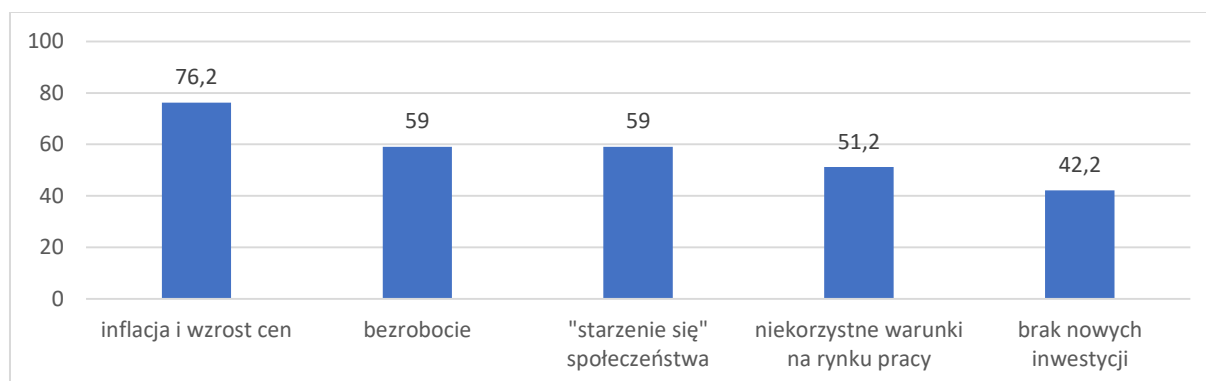
Wykres 59. Proszę wskazać maksymalnie 5 najważniejszych szans dla obszaru funkcjonalnego obejmującego teren gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród 5 najważniejszych zagrożeń dla MOF najczęściej wskazywano: inflację i wzrost cen (76,2%), bezrobocie (59%), „starzenie się” społeczeństwa (59%), niekorzystne warunki na rynku pracy (51,2%) i brak nowych inwestycji (42,2%).

Wykres 60. Proszę wskazać maksymalnie 5 najważniejszych zagrożeń dla obszaru funkcjonalnego obejmującego teren gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.

Źródło: Opracowanie własne.

Ankietowani byli również proszeni o określenie kategorii projektów, które ich zdaniem powinny być realizowane w obszarze objętym porozumieniem. Wśród najczęściej wymienianych typów projektów znalazły się: infrastruktura drogowa, inwestycje w Odnawialne Źródła Energii, tereny inwestycyjne, stymulowanie przedsiębiorczości oraz infrastruktura społeczna (edukacyjna, żłobki, przedszkola, sportowa).

Osoby badane miały również możliwość proponowania własnych projektów inwestycyjnych. Wśród najciekawszych propozycji należy wymienić (pisownia oryginalna):

1. Inwestycje w infrastrukturę kształcenia zawodowego. Wsparcie rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego osób dorosłych.
2. Kluby Seniora na terenie wszystkich gmin.

3. Utworzenie Centrum Usług Społecznych, które obejmie swoim działaniem obszary partnerskich gmin.
4. Inkubator przedsiębiorczości.
5. Jednolita sieć ścieżek rowerowych łączących atrakcyjne przyrodniczo tereny miasta i okolicznych gmin, powstanie wspólnej komunikacji publicznej.
6. Wsparcie edukacyjne dla dzieci i młodzieży - systemowa oferta zajęć pozalekcyjnych.
7. Wewnętrzna sieć dostaw usług/towarów i sprzedaży, czyli stworzenie najkrótszej drogi od wytwórcy do klienta, zarówno jeśli chodzi o przedsiębiorców, jak i o klientów indywidualnych. Chodzi mi o zbadanie, jakie towary i usługi kupują przedsiębiorcy z terenu MOF i czy ktoś z tego terenu mógłby to im dostarczyć, jakiś inny przedsiębiorca, rolnik itp. Od lat mówiło się też o sprzedaży towarów z naszego terenu w sklepach „kraśnickich”. Może trzeba podjąć negocjacje z sieciami handlowymi z naszego terenu, a jest ich pełno i w gminach, żeby np. produkty rolne kupowali od naszych. Fajnie brzmiało hasło „Dobre, bo kraśnickie”, czas je ożywić.
8. Skoordynowany transport publiczny.
9. Wspólna linia komunikacji miejskiej dostępna od 4 do 24 . Wyznaczenie stref na inwestycje, by nie rozlewały się chaotycznie po całym obszarze. Zakaz zabudowy przy drogach powiatowych i wojewódzkich i docelowe usunięcie wszystkich wjazdów z posesji na te drogi dopuszczalne jedynie na drogi gminne. Opanowanie chaotycznej zabudowy centralizacja ośrodków.
10. Budowa farm fotowoltaicznych, rozwój transportu komunikacyjnego międzygminnego.
11. Pozyskanie terenów inwestycyjnych.
12. Wspólna realizacja przez gminy inwestycji dot. OZE typu: pompy ciepła, fotowoltaika, geotermia.
13. Budownictwo mieszkaniowe komunalne i wspomagane w tym mieszkania chronione i treningowe wraz z kompleksowymi usługami społecznymi na rzecz osób z różnymi niepełnościami.
14. Monitoring smogu i kontrola za pomocą specjalistycznych dronów lokalnych zanieczyszczeń powietrza. Budowa miejskich, miejsko-gminnych sieci ciepłowniczych (bez spalarni odpadów).
15. Budowa miejskich, miejsko-gminnych sieci ciepłowniczych (bez spalarni odpadów).
16. Wykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju turystyki, wypoczynku, zapobieganie niszczycielskiej działalności, np. wycinka lasów.

4. Spis wykresów, tabel, rysunków.

Tabela 1. Wykaz stosowanych skrótów w kolejności alfabetycznej.....	6
Tabela 2. Zasięg MOF Kraśnik.....	9
Tabela 3. Powierzchnia jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Kraśnika.....	16
Tabela 4. Drogi wojewódzkie w obszarze MOF Kraśnika, wraz z długością w obszarze poszczególnych Gmin.	21
Tabela 5. Drogi powiatowe w obszarze MOF Kraśnika, wraz z długością w obszarze poszczególnych Gmin.	21
Tabela 6. Drogi gminne w obszarze MOF Kraśnika, wraz z długością w obszarze poszczególnych Gmin.	22
Tabela 7. GDDKiA- plany inwestycyjne.....	26
Tabela 8. Zarząd Dróg Wojewódzkich- Plany inwestycyjne.	27
Tabela 9. Zasięg sieci, dostępność, jakość Internetu.....	27
Tabela 10. Liczba mieszkańców w gminach oraz gęstość zaludnienia w gminach powiatu kraśnickiego w 2021 roku. (stan na 31.12.2021 r.).....	30
Tabela 11. Dynamika zmiany ludności w MOF Kraśnik i w powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.....	31
Tabela 12. Udział liczby ludności MOF Kraśnika w ludności powiatu kraśnickiego w latach 2012-2022.	32
Tabela 13. Współczynnik feminizacji w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.....	32
Tabela 14. Ruch naturalny na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.	34
Tabela 15. Zameldowania, wymeldowania i saldo migracji na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.....	36
Tabela 16. Mieszkańcy wg. ekonomicznych grup wieku w ujęciu procentowym na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.	39
Tabela 17. Mieszkańcy wg. ekonomicznych grup wieku w ujęciu liczbowym na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.	39
Tabela 18. Prognoza ludności gmin- udział osób wg. ekonomicznych grup wieku w latach 2021-2030 terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w ujęciu procentowym.....	44
Tabela 19. Struktura gruntów w gminie – stan na koniec 2021 r.	46
Tabela 20. Gospodarstwa domowe wg źródeł dochodów w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w 2020 roku- ujęcie liczbowe.	47
Tabela 21. Gospodarstwa domowe wg źródeł dochodów w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w 2020 roku- ujęcie procentowe.	47
Tabela 22. Pogłowie zwierząt gospodarskich w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w 2020 roku.....	47
Tabela 23. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w 2020 roku - ujęcie ilościowe.	48
Tabela 24. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w 2020 roku - ujęcie procentowe.	49
Tabela 25. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na obszarze MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012–2021.	52
Tabela 26. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON wg klas wielkości MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012–2021.	54
Tabela 27. Liczba osób bezrobotnych- ogółem w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2017-2021.	60
Tabela 28. Bezrobotni do 30 roku życia w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	62
Tabela 29. Bezrobotni powyżej 50 roku życia w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	62
Tabela 30. Bezrobotni powyżej 50 roku życia w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	63
Tabela 31. Zestawienie zakładów pracy zatrudniających powyżej 3 pracowników w obszarze Gminy Kraśnik, Gminy Dzierzkowice i Gminy Urzędów.	68
Tabela 32. Tereny inwestycyjne na terenie Miasta Kraśnik.	70
Tabela 33. Wykaz obszarów chronionych na podstawie Centralnego Rejestru Form Przyrody.	75

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika**

Tabela 34. Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej w latach 2012-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim	78
Tabela 35. Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej w latach 2012-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	79
Tabela 36. Jakościowy opis infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w obszarze MOF	80
Tabela 37. Śmieci zebrane w tysiącach ton w ciągu roku w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2017-2021.	83
Tabela 38. Udział śmieci zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2017-2021.....	84
Tabela 39. Udział odpadów zebranych w ciągu roku ze względu na pochodzenie odpadów w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2017-2021.....	85
Tabela 40. PSZOK zlokalizowane w MOF Kraśnika.	85
Tabela 41. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.	86
Tabela 42. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.	87
Tabela 43. Punkty oświetleniowe w obszarze MOF Kraśnika.	87
Tabela 44. Wykaz obiektów zabytkowych w rejestrze zabytków Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie, położonych w MOF Kraśnika.	90
Tabela 45. Czytelnicy w ciągu roku w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.....	93
Tabela 46. Wykaz obiektów sportowych w poszczególnych jednostkach wchodzących w skład MOF Kraśnika. .	96
Tabela 47. Jednostki Policji odpowiedzialne za bezpieczeństwo w obszarze MOF Kraśnika.	129
Tabela 48. Liczba popełnionych przestępstw w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	133
Tabela 49. Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	133
Tabela 50. Liczba popełnionych wykroczeń w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	134
Tabela 51. Liczba sporządzonych wniosków o ukaranie w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	134
Tabela 52. Liczba interwencji w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	135
Tabela 53. Wykrywalność przestępstw w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	135
Tabela 54. Jednostki OSP zlokalizowane w samorządach wchodzących w skład MOF Kraśnika.	137
Tabela 55. Liczba interwencji ogółem PSP w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	139
Tabela 56. Liczba interwencji do zalania- PSP w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	139
Tabela 57. Liczba interwencji do pożarów- PSP w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim. ..	140
Tabela 58. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.....	143
Tabela 59. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.	144
Tabela 60. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika.	145
Tabela 61. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wg. powodów korzystania z pomocy w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika.....	146
Tabela 62. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2021- Miasto Kraśnik.	147
Tabela 63. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wg. powodów korzystania z pomocy w latach 2017-2021- Miasto Kraśnik.....	148
Tabela 64. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2021- Gmina Kraśnik.....	149
Tabela 65. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wg. powodów korzystania z pomocy w latach 2017-2021- Gmina Kraśnik.	150
Tabela 66. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2021- Gmina Dzierzkowice	151
Tabela 67. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wg. powodów korzystania z pomocy w latach 2017-2021- Gmina Dzierzkowice.	152

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika**

Tabela 68. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2021- Gmina Urzędów.	153
Tabela 69. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej wg. powodów korzystania z pomocy w latach 2017-2021- Gmina Urzędów.	154
Tabela 70.	156
Tabela 71. Liczba porad lekarskich udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2012-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	158
Tabela 72. Liczba budynków mieszkalnych w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.	159
Tabela 73. Liczba mieszkańców w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.	160
Tabela 74. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.	161
Tabela 75. Liczba uczniów w szkołach na terenie obszaru funkcjonalnego- szkoły podstawowe i ponadpodstawowe.	164
Tabela 76. Liczba uczniów w szkołach na terenie obszaru funkcjonalnego- przedszkola, punkty przedszkolne i zespoły wychowania przedszkolnego.	165
Tabela 77. Liczba uczniów w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.	166
Tabela 78. Wyniki egzaminów ósmoklasisty za rok 2020/2021.	167
Tabela 79. Wydatki na oświatę MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2017-2022 (w mln PLN).	170
Tabela 80. Organizacje pozarządowe na terenie gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.	172
Tabela 81. Dochody na 1 mieszkańca w latach 2012-2021 w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim.	187
Tabela 82. Wydatki na 1 mieszkańca w latach 2012-2021 w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim.	188
Tabela 83. Dochody (w PLN) jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Kraśnika w latach 2012-2021.	189
Tabela 84. Wydatki (w PLN) jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Kraśnika w latach 2012-2021.	190
Tabela 85. Bilans (w PLN) jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Kraśnika w latach 2012-2021.	191
Tabela 86. Relacja wydatków inwestycyjnych do wydatków ogółem w latach 2012-2021 w %.....	192
Tabela 87. Projekty zrealizowane przez gminy wchodzące w skład MOF Kraśnika współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w perspektywie 2007-2013.	196
Tabela 88. Projekty zrealizowane przez gminy wchodzące w skład MOF Kraśnika współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w perspektywie 2014-2020.	198
Tabela 89. Diagnoza otoczenia strategicznego	206
Wykres 1. Liczba ludności MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.	31
Wykres 2. Udział liczby ludności MOF Kraśnika w ludności powiatu kraśnickiego w latach 2012-2022.	32
Wykres 3. Przyrost naturalny, zgony ogółem, urodzenia żywe w latach 2012-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	33
Wykres 4. Saldo migracji na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.	35
Wykres 5. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.	38
Wykres 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.	40
Wykres 7. Struktura ludności ze względu na wiek na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w 2021 roku w ujęciu ilościowym.	41
Wykres 8. Struktura ludności ze względu na wiek na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w 2021 roku w ujęciu procentowym.	41
Wykres 9. Prognoza ludności na terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2017-2030.	42
Wykres 10. Prognoza ludności gmin- udział osób wg. ekonomicznych grup wieku w latach 2021-2030 terenie MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w ujęciu ilościowym.	43

Wykres 11. Gospodarstwa rolne prowadzące sprzedaż własnych produktów rolnych w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w 2020 roku.	48
Wykres 12. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na obszarze MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012–2021.	50
Wykres 13. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON wg klas wielkości w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w 2021 roku.	53
Wykres 14. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na obszarze MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w latach 2012–2021.	55
Wykres 15. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 tys. ludności na obszarze MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012–2021.	56
Wykres 16. Jednostki wyrejestrowane z rejestrze REGON na 1 tys. ludności a obszarze MOF Kraśnika i powiatu kraśnickiego w latach 2012–2021.	56
Wykres 17. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2012–2021.	59
Wykres 18. Liczba osób bezrobotnych- ogółem w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2017-2021.	60
Wykres 19. Liczba osób bezrobotnych- ogółem w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2017-2021, w podziale na kobiety i mężczyzn.	61
Wykres 20. Bezrobotni do 30 roku życia w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	61
Wykres 21. % ludności korzystającej z sieci wodociągowej w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.	77
Wykres 22. % ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.	78
Wykres 23. Śmieci zebrane w tonach w ciągu roku w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2017-2021.	82
Wykres 24. Udział śmieci zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2017-2021.	83
Wykres 25. Udział odpadów zebranych w ciągu roku ze względu na pochodzenie odpadów w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2017-2021.	84
Wykres 26. Liczba instalacji odnawialnych źródeł energii wg. typów w jednostkach wchodzących w skład MOF Kraśnika.	88
Wykres 27. Czytelnicy w ciągu roku w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.	93
Wykres 28. Liczba popełnionych przestępstw/ 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	130
Wykres 29. Liczba popełnionych przestępstw kryminalnych/ 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	131
Wykres 30. Liczba popełnionych wykroczeń/ 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	131
Wykres 31. Liczba wniosków o ukaranie/ 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	132
Wykres 32. Liczba interwencji/ 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	132
Wykres 33. Liczba interwencji PSP ogółem/ 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	137
Wykres 34. Liczba interwencji PSP- zalania/ 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	138
Wykres 35. Liczba interwencji PSP- pożary/ 1 000 mieszkańców w latach 2017-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	138
Wykres 36. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.	143
Wykres 37. Liczba porad lekarskich udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej/1 000 mieszkańców w MOF Kraśnika i na terenie powiatu kraśnickiego w latach 2012-2021.	157

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika**

Wykres 38. Liczba budynków mieszkalnych/ 1 000 mieszkańców w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.	159
Wykres 39. Liczba mieszkań/ 1 000 mieszkańców w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.	160
Wykres 40. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w MOF Kraśnika i w powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.	161
Wykres 41. Stan wyposażenia w instalacje w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim- % mieszkań wyposażonych w roku 2021.	162
Wykres 42. Liczba uczniów przypadających na 1 000 mieszkańców w latach 2012-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	165
Wykres 43. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w latach 2012-2021 w MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	166
Wykres 44. Współczynnik skolaryzacji brutto w Szkołach Podstawowych w gminach wchodzących w skład MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim.	168
Wykres 45. Bilans subwencji oświatowej i wydatków na oświatę w latach 2017-2022 w gminach MOF Kraśnik i powiecie kraśnickim. (w mln. PLN).....	169
Wykres 46. Frekwencja wyborcza w powiecie kraśnickim i średnia frekwencja wyborcza w MOF Kraśnika.	181
Wykres 47. Dochody (w mln. PLN) jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Kraśnika w latach 2012-2021.....	189
Wykres 48. Wydatki (w mln. PLN) jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Kraśnika w latach 2012-2021.....	190
Wykres 49. Bilans (w mln. PLN) jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Kraśnika w latach 2012-2021.....	191
Wykres 50. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych MOF Kraśnika i powiecie kraśnickim w latach 2012-2021.....	193
Wykres 51. Skumulowane wykorzystanie funduszy UE w latach 2014-2020. (w mln złotych).....	194
Wykres 52. Skumulowane wykorzystanie funduszy UE w latach 2014-2020. (w mln złotych).....	195
Wykres 53. Proszę zaznaczyć gminę, w której Pan/i mieszka (%).	208
Wykres 53. Czy opisany powyżej obszar Partnerstwa jest Pana/i zdaniem dobrym miejscem do życia i rozwoju? (%)	209
Wykres 53. Pracuję na terenie gminy. (%)	209
Wykres 53. Jestem. (%)	209
Wykres 53. Proszę wskazać maksymalnie 5 najważniejszych silnych stron (potencjałów) dla obszaru funkcjonalnego obejmującego teren gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.....	210
Wykres 53. Proszę wskazać maksymalnie 5 najważniejszych słabych stron (problemów) dla obszaru funkcjonalnego obejmującego teren gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.....	210
Wykres 53. Proszę wskazać maksymalnie 5 najważniejszych szans dla obszaru funkcjonalnego obejmującego teren gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.....	211
Wykres 53. Proszę wskazać maksymalnie 5 najważniejszych zagrożeń dla obszaru funkcjonalnego obejmującego teren gmin wchodzących w skład MOF Kraśnika.....	211
Mapa 1. OSI Roztocze.....	13
Mapa 2. OSI Miejskie Obszary Funkcjonalne z zaznaczeniem MOF Kraśnika	15
Mapa 3. Mapa granic administracyjnych Miasta Kraśnik i Granic Miejskiej Strefy Taryfowej.....	24
Mapa 4. Stopa bezrobocia w czerwcu 2021 r. w powiatach województwa lubelskiego.	58
Mapa 5. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów woj. lubelskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji	65
Mapa 6. Mapa ryzyka powodziowego w MOF Kraśnika.	73
Mapa 7. Obszary chronione na terenie MOF Kraśnika	74
Mapa 8. Syntetyczny wskaźnik podaży turystycznej w 2015 r.....	107

**Diagnoza na potrzeby opracowania
Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Kraśnika**

Mapa 9. Syntetyczny wskaźnik atrakcyjności przyrodniczej w 2015 r.	108
Mapa 10. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Kraśnik.	112
Mapa 11. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kraśnik.	113
Mapa 12. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dzierzkowice.	114
Mapa 13. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Urzędów.	115
Mapa 14. Miasto Kraśnik- obszar rewitalizacji- Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim	121
Mapa 15. Miasto Kraśnik- obszar rewitalizacji- Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim	121
Mapa 16. Miasto Kraśnik- obszar rewitalizacji- Dzielnica Stare Miasto wraz z Zalewem Kraśnickim	122
Mapa 17. Miasto Kraśnik- obszar rewitalizacji- Zarzecze.....	122
Mapa 18. Miasto Kraśnik- obszar rewitalizacji- Osiedle Koszary.	123
Mapa 19. Miasto Kraśnik- obszar rewitalizacji- Stacja kolejowa z obszarem przemysłowym.	123
Mapa 20. Miasto Kraśnik- obszar rewitalizacji- Dzielnica Kraśnik Fabryczny.....	124
Mapa 21. Gmina Kraśnik- obszar rewitalizacji	125
Mapa 22. Gmina Dzierzkowice- obszar zdegradowany i rewitalizacji.....	126
Mapa 23. Obszar rewitalizacji- Gmina Urzędów.	127
Mapa 28. Poglądowe rozlokowanie jednostek OSP KSRG.	136
Mapa 29. Frekwencja w wyborach 2019 r. do Sejmu.	181
Mapa 30. Frekwencja w wyborach 2019 r. do Senatu.	182
Mapa 31. Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2019 r.	182
Mapa 32. Frekwencja w pierwszej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r.	183
Mapa 33. Frekwencja w drugiej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r.	184